

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს გადაწყვეტილებანი სამოქალაქო-სამეწარმეო და სხვა კატეგორიის საქმეებზე

2011, №12

ვალდებულებითი სამართალი

საძიებელი

ზიანის ანაზღაურება

- ზიანის ანაზღაურების მოვალეობა
- პირვანდელი მდგომარეობის აღდგენის მოვალეობა
- პირვანდელი მდგომარეობის აღდგენის შეუძლებლობა

სახელშეკრულებო ვალდებულებები

- ნარდობის ხელშერკულება
- ნარდობის ხელშეკრულების მოშლა
- საბანკო გარანტია
- ერთობლივი საქმიანობის (ამხანაგობის) ხელშეკრულება

კანონისმიერი ვალდებულებითი ურთიერთობანი

- საზიარო უფლების გაუქმება ნატურით გაყოფისას
- უსაფუძვლო გამდიდრება, შეცდომით ხარჯების გაწევა
სხვა პირის ქონებაზე

დელიქტური ვალდებულებანი

- ავტოსანტრანსპორტო შემთხვევის დროს ავტომანქანის მესაკუთრის
ბრალის გარეშე პასუხისმგებლობა
- დელიქტით გამოწვეული ზიანის ანაზღაურების მოთხოვნის უფლების
ხანდაზმულობის ვადა
- ზიანის ანაზღაურება დამზღვევის მარტივი გაუფრთხილებლობის შემთხვევაში
- სამედიცინო დაწესებულების მიერ მიყენებული ზიანის ანაზღაურება
- საწარმოო ტრავმის გამო დანიშნული სარჩოს გადახდევინება
- სატრანსპორტო საშუალების ექსპლოატაციის შედეგად დამდგარი ზიანის ანაზღაურება
- ხანძრის ჩაქრობის დროს წარმოშობილი ზიანის ანაზღაურება

1. ზიანის ანაზღაურება

პირვანდელი მდგომარეობის აღდგენის მოვალეობა

განჩინება

1ას-98-93-2010

8 ივნისი, 2010 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატა
შემადგენლობა: ლ. ლაზარაშვილი (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
ნ. კვანტალიანი,
თ. თოდრია

დავის საგანი: ზიანის ანაზღაურება

აღწერილობითი ნაწილი:

2009 წლის 29 მაისს ბათუმის საქალაქო სასამართლოს სასარჩელო განცხადებით მიმართა სპს «რ. ბ-მემ» (დირექტორი რ. ბ-მე) მოპასუხე სს «ე. ჯ-ს» მიმართ. მოსარჩელემ მოითხოვა მოპასუხისაგან ზიანის ანაზღაურება 6 500 ლარის ოდენობით.

სარჩელში აღნიშნულია, რომ 1997-1998 წლებში მოსარჩელემ შეიძინა ელექტროენერგიის გამომუშავების მოწყობილობა, ე.წ. ფიდერი, რომელიც სახელმწიფო ენერგოკომპანიის საქენერგოს ფილიალის ელექტროენერგიის გადაცემისა და რელიზაციის აჭარის დირექციის ნებართვით დაამონტაჟა აჭარის ენერგოკომპანიის ... ქვესადგურში, მე-6 კარადაში. 2008 წელს მოპასუხე დაწესებულების თანამშრომლებმა აღნიშნული მოწყობილობა გადაიტანეს 11 კარადაში და მიითვისეს. მოწყობილობის ღირებულება შეადგენს 6 500 ლარს.

მოსარჩელე მიიჩნევდა, რომ მოცემულ შემთხვევაში სს «ე. ჯ-ს», რომელიც წარმოადგენდა შპს «ა. ე-ის» ქონების მესაკუთრეს, უნდა აენაზღაურებინა ფიდერის ღირებულება, რის გადახდაზეც უარს აცხადებდა.

მოთხოვნის დაკმაყოფილების სამართლებრივ საფუძვლად მოსარჩელემ მიუთითა სამოქალაქო კოდექსის 352-ე, 408-ე მუხლებზე.

მოპასუხე სს «ე. ჯ-მ» სარჩელი არ ცნო და განმარტა, რომ სადავო ფიდერი მან შეიძინა 2007 წლის 29 ივნისს შპს «აჭარის ენერგოკომპანიასთან» დადებული აქტივების (ქონების) ნასყიდობის ხელშეკრულების საფუძველზე. შესაბამისად, იგი წარმოადგენდა ამ ქონების კეთილსინდისიერ შემძენსა და მესაკუთრეს. მოსარჩელეს არ წარუდგენია რაიმე მტკიცებულება იმის დასადასტურებლად, რომ მან ზუსტად სადავო ფიდერი შეიძინა.

მოპასუხემ არ გაიზიარა სარჩელის სამართლებრივ საფუძვლად სამოქალაქო კოდექსის 408-ე მუხლზე მითითება. მისი განმარტებით, დასახელებული მუხლი ითვალისწინებს მხოლოდ სხეულის დაზიანებითა და ჯანმრთელობისათვის ვნების მიყენებით გამოწვეული ზიანის ანაზღაურებას, რაც კონკრეტულ შემთხვევაში არ მომხდარა. ამასთან, კომპენსაცია მოთხოვნილ უნდა იქნეს მხოლოდ ვალდებული პირისგან. სს «ე. ჯ-ა» ასეთ პირს არ წარმოადგენს. იგი არის სადავო ქონების კეთილსინდისიერი შემძენი და მესაკუთრე, რომელსაც აჭარის ენერგოკომპანიამ გადასცა აქტივები.

გარდა ამისა, მოპასუხემ სადავოდ გახადა მოსარჩელის მიერ მითითებული ფიდერის ღირებულება. რ. ბ-მის მიერ მოწყობილობის შეძენიდან – (1997 წლიდან ფიდერის ღირებულება მნიშვნელოვნად შემცირდა ცვეთის გამო. აქედან გამომდინარე, სადავო ფიდერის ფასი 6 500 ლარი ვერ იქნებოდა.

ბათუმის საქალაქო სასამართლოს 2009 წლის 31 ივლისის გადაწყვეტილებით სპს «რ. ბ-მის» სარჩელი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა, სს «ე. ჯ-ს» სპს «რ. ბ-მის» სასარგებლოდ დაეკისრა ელექტროენერგიის გამომუშავების მოწყობილობის არამართლობიერად დაუფლებით გამოწვეული ზიანის სახით 6 500 ლარის გადახდა.

საქალაქო სასამართლომ გაიზიარა მოსარჩელის განმარტება იმასთან დაკავშირებით, რომ სადავო ფიდერები შეძენილი იყო მის მიერ და ხელვაჩაურის რაიონის ენერგოკომპანიის ... ქვესადგურის განყოფილებაში დამონტაჟდა აჭარის ენერგოკომპანიის მაშინდელი ხელმძღვანელობის ნებართვით. აღნიშნულ ფიდერს 2008 წელს მართლსაწინააღმდეგოდ დაეუფლა მოპასუხე, გადაიტანა 12 კარადაში და ამ მოწყობილობის დამონტაჟებით სადავო ფიდერი გადაიქცა მოპასუხის ელექტროგადამცემი მოწყობილობის შერწყმულ ნაწილად.

საქალაქო სასამართლოს ზემოაღნიშნული დასკვნა დაეფუძნა მოსარჩელის განმარტებას, საქმეზე წარდგენილი ხელვაჩაურის რაიონის ენერგოკომპანიის ხელმძღვანელობის მიმართვებს მოსარჩელისადმი, ხელვაჩაურის რაიონის ენერგოკომპანიის ... ქვესადგურის განყოფილების მორიგეების, მოწმეების ჩვენებებს.

საქალაქო სასამართლომ არ გაიზიარა მოპასუხის წარმომადგენლის მსჯელობა იმის შესახებ, რომ მან სადავო ფიდერი შეიძინა 2007 წლის 29 ივნისს შპს «ა. ე-ის» სხვა ქონებასთან ერთად. საქმეზე

წარმოდგენილი 2007 წლის 29 ივნისის ნასყიდობის ხელშეკრულების დანართში, სადაც მოპასუხის მიერ შპს «ა. ე-საგან» შეძენილი ქონება ჩამოთვლილი, ... განყოფილებაში არსებული 16 ფიდერი მითითებული არ იყო, რაც იმას ადასტურებდა, რომ მოპასუხე ამ ქონების არაკეთილსინდისიერი შემძენი და, შესაბამისად, მისი არამართლზომიერი მფლობელი იყო.

სადავო ფიდერის ღირებულებასთან მიმართებით საქალაქო სასამართლომ მიუთითა საქმეში არსებული 2009 წლის 29 მაისის აუდიტორულ დასკვნაზე, რომლის შესაბამისად, სადავო ფიდერის ღირებულება 6 500 ლარი. აღნიშნულის საწინააღმდეგო მტკიცებულება მოპასუხეს სასამართლოსათვის არ წარუდგენია. აქედან გამომდინარე, საქალაქო სასამართლომ მიიჩნია, რომ მოსარჩელის მოსთხოვნა ამ ნაწილში საფუძვლიანი იყო და დაკმაყოფილებას ექვემდებარებოდა.

პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილება სააპელაციო წესით გაასაჩივრა სს «ე. ჯ-მ», რომელმაც მოითხოვა გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილებით სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმა.

ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2009 წლის 27 ნოემბრის გადაწყვეტილებით სს «ე. ჯ-ს» სააპელაციო საჩივარი დაკმაყოფილდა, გაუქმდა ბათუმის საქალაქო სასამართლოს 2009 წლის 31 ივლისის გადაწყვეტილება, სპს «რ. ბ-მის» სარჩელი არ დაკმაყოფილდა.

სააპელაციო სასამართლომ საქმეზე დადგინებულად მიიჩნია, რომ სადავო ფიდერი 16 შეიძინა სპს «რ. ბ-მემ» და წარმოადგენდა მის საკუთრებას.

ზემოაღნიშნული დასკვნის საფუძვლად სააპელაციო სასამართლომ მიუთითა საქმეში არსებულ, სახელმწიფო ენერგოკომპანიის საქენერგოს ფილიალის ელექტროენერჯის გადაცემისა და რეალიზაციის აჭარის დირექციის 1997 წლის 9 ოქტომბრის წერილზე, სახელმწიფო ენერგოკომპანიის საქენერგოს ფილიალის ელექტროენერჯის გადაცემისა და რეალიზაციის აჭარის დირექციისადმი რ. ბ-მის 1998 წლის 19 თებერვლის განცხადებაზე ხელვაჩაურის ენერგოკომპანიის 1998 წლის 4 მარტის თანხმობის თაობაზე.

სააპელაციო სასამართლოს მითითებით, საქმეზე ასევე დგინდებოდა, რომ 2007 წლის 29 ივნისის სს «ე. ჯ-მ» შეიძინა შპს «ა. ე-ის» კუთვნილი ქონება. ნასყიდობის ხელშეკრულების 1.2 მუხლის თანახმად, აპელანტმა იყიდა ის ქონება, რომელიც განსაზღვრული იყო ხელშეკრულების 11 დანართით. ხელშეკრულებით აპელანტს სადავო ფიდერი არ შეუძენია, რამდენადაც ამ ხელშეკრულებით შეძენილ ნივთებს შორის მითითებული არ არის ხელვაჩაურის ქვესადგურ მახინჯაურში მდებარე ფიდერი 16. მიუხედავად ამისა, ხელშეკრულების დადების შემდეგ აპელანტმა სადავო ფიდერი გადაიტანა 12 კარადაში და ჩართო საერთო ქსელში.

ამდენად, საქმეში არსებული მტკიცებულებების შეფასების შედეგად სააპელაციო სასამართლომ დაადგინა, რომ სადავო 16 ფიდერი შეიძინა «რ. ბ-მემ». ამასთან, ეს იყო სწორედ ის ფიდერი, რომელიც აპელანტმა გადაიტანა 12 კარადაში.

სააპელაციო სასამართლოს მითითებით, ზემოაღნიშნული ფაქტობრივი გარემოება ასევე დასტურდებოდა საქალაქო სასამართლოში დაკითხული მოწმეების ჩვენებებით, რომლებმაც პირდაპირ დაადასტურეს, რომ 16 ფიდერი შეიძინა რ. ბ-მემ და შემდგომში იგი გადაიტანა იქნა 12 კარადაში.

სააპელაციო სასამართლომ არ გაიზიარა აპელანტის მსჯელობა იმის შესახებ, რომ ფიდერის 12 კარადაში დამონტაჟების შემდეგ ფიდერი გახდა სხვა ნივთის შემადგენელი ნაწილი და სს «ე. ჯ-მ» მოიპოვა მასზე საკუთრების უფლება.

ამასთან დაკავშირებით სააპელაციო სასამართლომ განმარტა შემდეგი:

სამოქალაქო კოდექსის 194-ე მუხლი ითვალისწინებს მოძრავ ნივთზე თანასაკუთრების წარმოშობას იმ შემთხვევაში, როცა ნივთები ისე უკავშირდება ერთმანეთს, რომ ახალი, ერთიანი ნივთის არსებით შემადგენელ ნაწილად იქცევა ან მოძრავი ნივთები ერთმანეთს შეერწყმება. იმ შემთხვევაში, თუ ერთ-ერთი ნივთი, დამკვიდრებული შეხედულების მიხედვით, მიჩნეულია მთავარ ნივთად, მაშინ მისი მესაკუთრე მოიპოვებს საკუთრებას საკუთვნებელზეც.

სააპელაციო სასამართლომ აღნიშნა, რომ სადავო ფიდერის კარადაში დადგმის შემდეგ ახალი, ერთიანი ნივთი არ შექმნილა და ნივთები ერთმანეთს არ შერწყმია, ამიტომ აპელანტს ფიდერზე საკუთრება არ მოუპოვებია.

ამასთან, სააპელაციო სასამართლომ ყურადღება მიაქცია იმ გარემოებას, რომ 2007 წლის 29 ივნისის ნასყიდობის ხელშეკრულებით სს «ე. ჯ-მ» შეიძინა ფიდერები, როგორც ინდივიდუალურად განსაზღვრული მოძრავი ნივთები, ე.ი. მზარეები, რომლებიც, ჩვეულებრივ, მონაწილეობენ მსგავსი ტიპის ურთიერთობებში (ენერგოკომპანიები), გარიგების ობიექტად მიიჩნევენ ფიდერს და არა სხვა ნივთს, რომლის შემადგენელი ნაწილიც იყო ფიდერი. სააპელაციო სასამართლოს მოსაზრებით, აღნიშნული ადასტურებდა, რომ ფიდერი კარადაში დადგმის შემდეგაც ინარჩუნებდა ინდივიდუალურად განსაზღვრული ნივთის სტატუსს და იგი არ გამხდარა სხვა ნივთის არსებითი თუ არაარსებითი შემადგენელი ნაწილი ან საკუთვნებელი.

იმის გათვალისწინებით, რომ სპს «რ. ბ-მეს» სადავო ნივთზე საკუთრება არ დაუკარგავს, სააპელაციო სასამართლომ მისი მოთხოვნა სამოქალაქო კოდექსის 197-ე მუხლის 1-ელი ნაწილით გათვალისწინებული ზიანის ანაზღაურების შესახებ უსაფუძვლოდ მიიჩნია.

მიუხედავად ამისა, სპს «რ. ბ-მის» პოზიციის გაზიარების შემთხვევაშიც, სააპელაციო სასამართლომ მიიჩნია, რომ მას მოთხოვნა უნდა დაეყენებინა შპს «ენერგოკომპანიის» და არა აპელანტის მიმართ. თუკი აპელანტმა, როგორც მთავარი ნივთის მესაკუთრემ, მოიპოვა საკუთრება სადავო ფიდერზე, ცხადია, მანამდე ამ ნივთის მესაკუთრე გამხდარა შპს «ა. ე-ია». სწორედ ამ საწარმოს კუთვნილ '6 კარადაში იდგა ფიდერი თავდაპირველად.

სააპელაციო სასამართლომ გაიზიარა სპს «რ. ბ-მის» მოსაზრება იმის შესახებ, რომ აპელანტი არ იყო უფლებამოსილი, სპს «რ. ბ-მის» თანხმობის გარეშე გადაეტანა ფიდერი '6 კარადიდან. ამის გამო, სს «ე. ჯ-ია» ვალდებული იყო, მოწინააღმდეგე მხარისათვის ანაზღაურებინა მიყენებული ზიანი.

სააპელაციო სასამართლომ მიუთითა სამოქალაქო კოდექსის 408-ე მუხლის 1-ელ ნაწილზე და განმარტა, რომ იმ პირმა, რომელიც ვალდებულია ანაზღაუროს ზიანი, უნდა აღადგინოს ის მდგომარეობა, რომელიც იარსებებდა, რომ არ დამდგარიყო ანაზღაურების მავალდებულებელი გარემოება. კანონის აღნიშნული ნორმის შინაარსიდან გამომდინარე, სს «ე. ჯ-ია» ვალდებული იყო, აღედგინა პირვანდელი მდგომარეობა, ანუ დაებრუნებინა ფიდერი მოწინააღმდეგე მხარისათვის.

სააპელაციო სასამართლომ აგრეთვე მიუთითა სამოქალაქო კოდექსის 409-ე მუხლზე, რომლის მიხედვით, ზიანის ფულადი ანაზღაურება დასაშვებია მხოლოდ მაშინ, როცა შეუძლებელია პირვანდელი მდგომარეობის აღდგენა.

მოცემულ შემთხვევაში დგინდებოდა, რომ სადავო ფიდერის გადაადგილება და მესაკუთრისათვის დაბრუნება მისი დანიშნულების მოსპობის გარეშე შესაძლებელი იყო – სადავო ფიდერი ორჯერ დამონტაჟდა სხვადასხვა ადგილას და ამით მას დანიშნულება არ დაუკარგავს. შესაბამისად, სააპელაციო სასამართლომ შესაძლებლად მიიჩნია სადავო ფიდერის მესაკუთრისათვის დაბრუნება, ე.ი. პირვანდელი მდგომარეობის აღდგენა, რის გამოც მოთხოვნა ზიანის ფულადი ანაზღაურების შესახებ უსაფუძვლო იყო.

ამდენად, სააპელაციო სასამართლოს მოსაზრებით, საქალაქო სასამართლომ დავის გადაწყვეტისას არ გამოიყენა სამოქალაქო კოდექსის 408-ე მუხლის 1-ელი ნაწილი, რასაც შედეგად მცდარი გადაწყვეტილების მიღება მოჰყვა.

სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება საკასაციო წესით გაასაჩივრა სპს «რ. ბ-მემ», რომელმაც მოითხოვა გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილებით სარჩელის დაკმაყოფილება.

კასატორის მითითებით, ზიანის ფულადი სახით ანაზღაურების შესახებ მისი მოთხოვნის სამართლებრივი საფუძველია სამოქალაქო კოდექსის 197-ე მუხლის პირველი ნაწილი, რომლის თანახმად, პირს, რომელიც 193-ე-195-ე მუხლების მიხედვით კარგავს თავის საკუთრებას, ან სხვაგვარად ირღვევა მისი უფლება, შეუძლია ზიანის ანაზღაურება მოსთხოვოს იმ პირს, ვინც მესაკუთრე გახდა. პირვანდელი მდგომარეობის აღდგენის მოთხოვნა დაუშვებელია. სააპელაციო სასამართლოს მიერ კანონის დასახელებული ნორმის გამოყენებლობა განპირობებულია მის მიერვე დადგენილი ფაქტობრივი გარემოებით იმის შესახებ, რომ სპს «რ. ბ-მეს» სადავო ნივთზე საკუთრება არ დაუკარგავს. კასატორი სააპელაციო სასამართლოს აღნიშნულ მსჯელობას არ იზიარებს და მიუთითებს სამოქალაქო კოდექსის 194-ე მუხლზე, რომლის შესაბამისად, თუ მოძრავი ნივთები ისე არიან ერთმანეთთან დაკავშირებული, რომ ისინი ახალი ერთიანი ნივთის არსებით შემადგენელ ნაწილებად იქცნენ, ანდა მოძრავი ნივთები ერთმანეთს შეერწყნენ, მაშინ ადრინდელი მესაკუთრეები ხდებიან ამ ახალი ნივთის თანამესაკუთრენი. წილი განისაზღვრება იმ ღირებულების შესაბამისად, რომელიც ნივთებს მათი შეერთების დროს ჰქონდათ. თუ ერთ-ერთი ნივთი დამკვიდრებული შეხედულების მიხედვით მიჩნეულია მთავარ ნივთად, მაშინ მისი მესაკუთრე მოიპოვებს საკუთრებას საკუთვნებელზეც. კასატორის მოსაზრებით, მოცემულ შემთხვევაში არსებობდა კანონის დასახელებულ ნორმამში ასახული ვითარება. შესაბამისად, სპს «რ. ბ-მის» მოთხოვნა სამოქალაქო კოდექსის 197-ე მუხლზე დაყრდნობით ექვემდებარებოდა დაკმაყოფილებას.

სამოტივაციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლო საქმის შესწავლის, მხარეთა ახსნა-განმარტებების მოსმენის, საკასაციო საჩივრის საფუძვლიანობის შემოწმების შედეგად მიიჩნევს, რომ სპს «რ. ბ-მის» საკასაციო საჩივარი არ უნდა დაკმაყოფილდეს, უცვლელად დარჩეს ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2009 წლის 27 ნოემბრის გადაწყვეტილება შემდეგ გარემოებათა გამო:

სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 407-ე მუხლის მე-2 ნაწილის საფუძველზე საკასაციო სასამართლო დადასტურებულად მიიჩნევს სააპელაციო სასამართლოს მიერ დამტკიცებულად ცნობილ შემდეგ გარემოებებს:

მოსარჩელე სპს «რ. ბ-მემ» შეიძინა სადავო ფიდერი აჭარის ენერგოკომპანიისგან; ფიდერი აჭარის ენერგოკომპანიასთან შეთანხმებით დამონტაჟებული იყო აჭარის ენერგოკომპანიის ... ქვესადგურში, მე-6 კარადაში;

2007 წლის 29 ივნისს მოპასუხე სს «ე. ჯ-მ» შეიძინა შპს «ა. ე-ის» კუთვნილი ქონება;

2008 წელს მოპასუხემ ფიდერი გადაიტანა 12 კარადაში და ჩართო ქსელში.

მოსარჩელე ითხოვს ზიანის ანაზღაურებას ნივთის ღირებულების ოდენობით. მოთხოვნის ფაქტობრივი საფუძველია გარემოება, რომ მოპასუხემ მითვისა მისი კუთვნილი ნივთი.

საკასაციო სასამართლო ეთანხმება სააპელაციო სასამართლოს მსჯელობას, რომ მოცემულ შემთხვევაში სამოქალაქო კოდექსის 408-ე მუხლის პირველი ნაწილისა და 409-ე მუხლის საფუძველზე არ არის გამართლებული ზიანის ფულადი კომპენსაცია, რამდენადაც შესაძლებელია ნატურით რესტიტუცია.

სამოქალაქო კოდექსის 408-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, პირმა, რომელიც ვალდებულია აანაზღაუროს ზიანი, უნდა აღადგინოს ის მდგომარეობა, რომელიც იარსებებდა, რომ არ დამდგარიყო ანაზღაურების მავალდებულებელი გარემოება. 409-ე მუხლი ითვალისწინებს შემდეგს: თუ ზიანის ანაზღაურება პირვანდელი მდგომარეობის აღდგენით შეუძლებელია ან ამისათვის საჭიროა არათანაზომიერად დიდი დანახარჯები, მაშინ კრედიტორს შეიძლება მიეცეს ფულადი ანაზღაურება. ზიანის ანაზღაურების შესახებ სპს «რ. ბ-მის» სარჩელის საფუძველიანობისათვის გადამწყვეტია ის გარემოება, შესაძლებელია თუ არა სადავო ფიდერის მესაკუთრისათვის დაბრუნებით თავდაპირველი მდგომარეობის აღდგენა და არის თუ არა ნატურით რესტიტუცია კრედიტორისთვის სრული ანაზღაურება. სააპელაციო სასამართლომ საქმეზე დაადგინა, რომ სადავო ფიდერი ორჯერ დამონტაჟდა სხვადასხვა ადგილას. ამით მას დანიშნულება არ დაუკარგავს და რომ მოცემულ შემთხვევაში პირვანდელი მდგომარეობის აღდგენა შესაძლებელია.

სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 102-ე მუხლის 1-ელი ნაწილის თანახმად, თითოეულმა მხარემ უნდა დაამტკიცოს გარემოებანი, რომლებზეც იგი ამყარებს თავის მოთხოვნებსა და შესაგებელს. ამავე კოდექსის 103-ე მუხლის 1-ელი ნაწილის თანახმად, მტკიცებულებებს სასამართლოს წარუდგენენ მხარეები. კანონის დასახელებული ნორმებიდან გამომდინარე, იმ გარემოების მტკიცების ტვირთი, რომ სადავო ფიდერის თავდაპირველი დანიშნულებით მესაკუთრისათვის დაბრუნება შეუძლებელია, სწორედ მოსარჩელეს ეკისრება, რაც მას არ განუხორციელებია და არც საკასაციო საჩივარშია წარმოდგენილი ამ საკითხზე დასაბუთებული საკასაციო პრეტენზია. გარდა ამისა, კასატორი ვერ ასაბუთებს, რომ ნატურით ანაზღაურება მისთვის ვერ იქნება სრული ანაზღაურება.

საკასაციო სასამართლო არ იზიარებს კასატორის მიერ მოთხოვნის დაკმაყოფილების სამართლებრივ საფუძველად სამოქალაქო კოდექსის 197-ე მუხლის პირველ ნაწილზე მითითებას. აღნიშნული ნორმის შინაარსიდან გამომდინარე, ამ ნორმის გამოსაყენებლად უნდა არსებობდეს სამოქალაქო კოდექსის 193-ე-195-ე მუხლებით გათვალისწინებული სავალდებულო წინაპირობები, რაც მოცემულ შემთხვევაში სახეზე არ არის. შესაბამისად, სადავო სამართლებრივ ურთიერთობაზე სამოქალაქო კოდექსის 197-ე მუხლი ვერ გავრცელდება.

ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, საკასაციო სასამართლო არ აკმაყოფილებს სპს «რ. ბ-მის» საკასაციო საჩივარს და უცვლელად ტოვებს სააპელაციო სასამართლოს გასაჩივრებულ გადაწყვეტილებას.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 410-ე მუხლით და

და ა დ გ ი ნ ა:

სპს «რ. ბ-მის» საკასაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდეს;
უცვლელად დარჩეს ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2009 წლის 27 ნოემბრის გადაწყვეტილება;
საკასაციო სასამართლოს განჩინება საბოლოოა და არ საჩივრდება.

ზიანის ანაზღაურების მოვალეობა

განჩინება

1ას 36-35-10

1 ივლისი, 2010 წ., ქ.თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატა
შემადგენლობა: მ. სულხანიშვილი (თავმჯდომარე, მომხსენებელი)
ვ. როინიშვილი,
თ. თოდრია

დავის საგანი: ზიანის ანაზღაურება

აღწერილობითი ნაწილი:

თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2009 წლის 2 აპრილის გადაწყვეტილებით შპს „ს. რ-ის“ სარჩელი დაკმაყოფილდა. მ. კ-შვილს დაეკისრა შპს „ს. რ-ს“ სასარგებლოდ 1770,72 ლარის გადახდა.

აღნიშნული გადაწყვეტილება სააპელაციო საჩივრით გაასაჩივრა მ. კ-შვილმა.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2009 წლის 18 ნოემბრის გადაწყვეტილებით სააპელაციო საჩივარი დაკმაყოფილდა – გაუქმდა გასაჩივრებული გადაწყვეტილება და ახალი გადაწყვეტილებით შპს „ს. რ-ის“ სარჩელი არ დაკმაყოფილდა. პალატამ დადგენილად მიიჩნია შემდეგი გარემოებები:

მოპასუხე მ. კ-შვილი 2005 წლის 4 ივლისიდან მუშაობდა შპს „ს. რ-ის“ ფილიალში – „მგზავრთა გადაყვანა“ – მოლარის თანამდებობაზე.

მ. კ-შვილსა და შპს „ს. რ-ის“ შორს, შრომით ხელშეკრულებასთან ერთად, დადებული იყო ხელშეკრულება სრული ინდივიდუალური მატერიალური პასუხისმგებლობის შესახებ.

მოპასუხე მ. კ-შვილსა და მოსარჩელე შპს „ს. რ-ის“ შორის დადებული იყო შეთანხმება – გაფორმდა კ-9 ფორმის დოკუმენტი, რომლის საფუძველზე მ. კ-შვილს ნაკისრი ჰქონდა მატერიალური პასუხისმგებლობა ჩაბარებული მატერიალური თანხებისა და სხვა ფასეულობების მოვლა-შენახვისათვის.

2008 წლის 1 მარტს თბილისის ცენტრალური ვაგზლის სალაროებში ჩატარებული ბილეთების მარაგის აღწერა-გადაბარების დროს სალარო 17-ში გამოვლინდა 90 ერთეული სახელმწიფოთაშორისო საბლანკო ბილეთის დანაკლისი, კერძოდ, 2007 წლის 3 დეკემბერს მიღებული მარაგის დასტიდან – 60 სამგზავრო დოკუმენტის (1204941-დან 1205000-ის ჩათვლით), ხოლო 2008 წლის 27 თებერვალს მიღებული მარაგის დასტიდან – 30 სამგზავრო დოკუმენტის (1209971-დან 12100000-ის ჩათვლით).

მგზავრობის ღირებულება სახელმწიფოთაშორისო მიმოსვლის მატარებელში ბოლო სარტყლამდე (ბაქომდე) 2007 წლის დეკემბერში შეადგენდა 80,91 ლარს, ხოლო 2008 წლის თებერვალში – 79,97 ლარს. დაკარგული სამგზავრო ბილეთების ღირებულებამ შეადგინა 7 254 ლარი.

2007 წლის 3 დეკემბრიდან 2008 წლის 27 თებერვლამდე 17 სალაროში მუშაობდა ხუთი მოლარე (მათ შორის – მ.კ-შვილი), ხოლო 2008 წლის 27 თებერვლიდან დანაკლისის გამოვლენამდე სამი მოლარე (მათ შორის – მ.კ-შვილი), რომლებსაც დაეკისრათ ზარალის ანაზღაურება.

2008 წლის 28 ივლისის დანარიცხით 1510/509 მოპასუხე მ. კ-შვილს დაერიცხა სახელმწიფოთაშორისო ბილეთების დანაკლისისთვის 1770,72 ლარი.

სააპელაციო სასამართლომ არ გაიზიარა გასაჩივრებული გადაწყვეტილების დასკვნა იმის შესახებ, რომ მ. კ-შვილმა უგულბელებო რა ხელშეკრულებით ნაკისრი ვალდებულება თანხისა და სხვა ფასეულობათა მოვლა-შენახვისათვის, გულგრილობის, დაუდევრობისა და გაუფრთხილებლობის შედეგად მიაყენა ზარალი მოპასუხეს, ვინაიდან დადგენილია, რომ მხარეები სადავო შემთხვევამდე იმყოფებოდნენ ვალდებულებით-სახელშეკრულებო ურთიერთობებში და მოსარჩელის მოთხოვნა ეფუძნება სწორედ სახელშეკრულებო ზიანის მიყენებას.

კონკრეტულ შემთხვევაში სადავოდ არ გამხდარა ზიანის არსებობის ფაქტი, რაც შეეხება ზიანის ანაზღაურებისათვის აუცილებელ მეორე წინაპირობას – მიზეზობრივ კავშირს მოპასუხის ქმედებასა (მოქმედება, უმოქმედობა) და დამდგარ ზიანს შორის, პალატამ მიიჩნია, რომ მისი არსებობა საქმის მასალებით დადასტურებული არ იყო, რაც გამორიცხავდა სარჩელის დაკმაყოფილებას.

გასაჩივრებული გადაწყვეტილების მიხედვით, მოპასუხე მ. კ-შვილის მართლსაწინააღმდეგო და ბრალული ქმედება (ანუ ზიანის გამომწვევი ქმედება) მდგომარეობდა მის უყურადღებო და გულგრილ დამოკიდებულებაში მატერიალური ფასეულობებისადმი, რაც კონკრეტულად გამოიხატა მასში, რომ მას მოლარე ი. ზ-ძის მიერ გამოწერილი სამგზავრო დოკუმენტები არ შეუმოწმებია და ისე შეაწყო კარადაში, რაც განმეორდა ცვლის დამთავრებისას. სააპელაციო სასამართლომ გასაჩივრებული გადაწყვეტილების ეს დასკვნა არ გაიზიარა, პალატის აზრით პირველი ინსტანციის სასამართლოს ეს დებულება ვრცელდება

მხოლოდ 2008 წლის 27 თებერვალს მიღებული მარაგის დასტაზე, საიდანაც დანაკლისი შეადგენს 30 სამგზავრო დოკუმენტს, მაშინ, როდესაც მოპასუხეს ასანაზღაურებლად ასევე დაეკისრა 2007 წლის 3 დეკემბერს სხვა მოლარის მიერ მიღებული მარაგის დასტიდან 60 სამგზავრო დოკუმენტის დანაკლისით გამოწვეული ზიანის ნაწილიც. ამასთან, პალატამ აღნიშნა, რომ საქმეში არსებული არც ერთი დოკუმენტით არ დგინდება, რომ სამგზავრო დოკუმენტების დანაკლისი არსებობდა სწორედ მ. კ-შვილის მორიგეობის დროს. სამგზავრო დოკუმენტები დაიკარგა 2007 წლის 3 დეკემბრიდან 2008 წლის 1 მარტამდე პერიოდში, როდესაც მ. კ-შვილის გარდა მორიგეობდა კიდევ 7 მოლარე.

პალატამ მიიჩნია, რომ საქმის მასალებით დადგენილი არ არის, რომ მოსარჩელისათვის მიყენებული ზიანი გამოწვეულია მ. კ-შვილის ქმედებით შესაბამისად, არ არსებობდა პირდაპირი (უშუალო) მიზეზობრივი კავშირი დასაქმებულის (მოპასუხის) მოქმედებას და დამდგარ ზიანს შორის.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2009 წლის 18 ნოემბრის გადაწყვეტილება საკასაციო საჩივრით გაასაჩივრა შპს «ს. რ-ამ».

კასატორის წარმომადგენლის აზრით სააპელაციო სასამართლომ არ შეამოწმა გადაწყვეტილება საფუძვლიანად და საქმეში არსებული დოკუმენტები და არ გაითვალისწინა მხარეთა მოსაზრებები და მიუთითა საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 317-ე მუხლზე და განმარტა სამოქალაქო პასუხისმგებლობის შემადგენლობა და მიიჩნია, რომ სახეზე არ იყო მიზეზ-შედეგობრივი კავშირი მ. კ-შვილის ქმედებასა და დამდგარ შედეგს შორის. ის კი არ გაითვალისწინა, რომ მოპასუხე მოქმედებდა დაუდევრად, გაუფრთხილებლად და გულგრილად, რაც გამოიხატა იმაში, რომ მისივე განმარტებით, ის არ ახდენდა მიზარებული ფასეულობების შემოწმებას, რითაც დაარღვია სახელშეკრულებო პირობა. გარდა აღნიშნულისა, როგორც ჩანს, სააპელაციო სასამართლომ რკინიგზასა და მ. კ-შვილს შორის გაფორმებული ხელშეკრულებების (შრომის, ფორმა კ-9) შინაარსი არასწორად გაიგო. სამოქალაქო სამართალში სხვაგვარად განმარტება პასუხისმგებლობის საფუძვლის შემადგენლობა, როცა პირი არ ასრულებს სახელშეკრულებო ვალდებულებას, ის მართლსაწინააღმდეგოდ მოქმედებს, მიუხედავად იმისა, პირი ბრალის გარეშე მოქმედებს თუ ბრალეულად. როდესაც სამართლებრივი დანაწესი ირღვევა, კონკრეტულ შემთხვევაში კი, შეთანხმებაში ნეგატიური დანაწესის, ანუ მასში აღნიშნული პირობის დადგომის შემთხვევაში შედეგი ანუ, მხარის მოქმედება თუ უმოქმედობა განიხილება სამართლებრივი დანაწესის დარღვევად, ე.ი. მართლსაწინააღმდეგო მოქმედებად ან უმოქმედობად, ვინიდან მართლსაწინააღმდეგობა ობიექტური ნიშანია სამართალდარღვევისა, ანუ, თუ ურთიერთობა განხილულ იქნება სამოქალაქო ურთიერთობის ფორმატში, ნათელი გახდება, რომ სახელშეკრულებო ურთიერთობა ორიენტირებულია შედეგზე და არა დანაშაულებრივ თუ სხვა მოქმედებათა პრევენციაზე. როცა ვალდებულების პირობა ირღვევა, ზიანი უნდა ანაზღაურდეს ხელშეკრულების მხარის მიერ.

კასატორის წარმომადგენლის აზრით სასამართლოს მხრიდან დარღვეულია აგრეთვე საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის მე-4 მუხლი და აგრეთვე მან უგულვებელყო სამოქალაქო სამართალში დამკვიდრებული ერთ-ერთი ძირითადი და ამოსავალი პრინციპი. როგორცაა მტკიცების ტვირთი, მისი გადანაწილების წესი, კერძოდ, მათ მიერ დადასტურებულია, რომ მ. კ-შვილს ჩაბარებული ჰქონდა სამგზავრო დოკუმენტები, რომლის რეალიზაციასაც 2007 წლის 3 მარტიდან 2008 წლის 1 მარტამდე ახორციელებდა, ხოლო მტკიცების ტვირთი კი აღნიშნულ შემთხვევაში ეკისრება მოპასუხეს, როგორც მატერიალური სამართლის ნორმების, აგრეთვე, პროცესუალური ნორმების თვალსაზრისით. მხარემ კი ვერანაირი მტკიცებულება ვერ წარმოადგინა და ვერც ახსნა-განმარტებით დაადასტურა, რომ ზიანი მის ცვლაში არ დამდგარა, ხოლო მოლარეზე ფასეულობა ჩაბარებულად ითვლება მისი კონკრეტულ სალაროში განწესების შემდეგ. ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, დადასტურებულია, რომ მ. კ-შვილს ჩაბარებული ჰქონდა ის დასტები, საიდანაც დაიკარგა სამგზავრო დოკუმენტები, რაც დაფიქსირდა შემოწმების შედეგად 2008 წლის 1 მარტს. მ. კ-შვილს სხვა მოლარეებთან ერთად ნაკისრი აქვს ვალდებულება ნებისმიერი დანაკლისისათვის სრული მატერიალური პასუხისმგებლობის შესახებ, ის კი ვერ ადასტურებს, რომ ფასეულობა მათი მიღებიდან ორი თვის განმავლობაში არ დაკარგულა მის ცვლაში. იგი ვერ ადასტურებს, რომ ბრალი არ მიუძღვის ბილეთების დაკარგვაში, რადგან ეს ერთი გარემოება არსებობს და ნათელია, რომ დაფიქსირდა დანაკლისი, ხოლო მათი მოვლა-პატრონობა და შენახვა სხვა მოლარეებთან ერთად ეკისრებოდა მ. კ-შვილს, ხოლო თუკი მხარე თვლის, რომ ის სრულად ასრულებდა დაკისრებულ ვალდებულებას, დანაკლისის დაფიქსირების შემთხვევაში, მას უნდა ჰქონოდა არგუმენტირებული პასუხი და დაედასტურებინა მინიმუმ ის ფაქტი, რომ სამგზავრო დოკუმენტები მისი მორიგეობის დროს არ დაკარგულა.

ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, კასატორის წარმომადგენელმა მოითხოვა გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილების მიღება

სამოტივაციო ნაწილი:

საკასაციო პალატამ განიხილა საკასაციო საჩივრის საფუძვლები, გაეცნო საქმის მასალებს და თვლის, რომ საკასაციო საჩივარი არ უნდა დაკმაყოფილდეს შემდეგ გარემოებათა გამო:

საქართველოს შრომის კოდექსის 44-ე მუხლის თანახმად, შრომითი ურთიერთობისას მხარის მიერ მეორე მხარისათვის მიყენებული ზიანი ანაზღაურდება საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით.

საკასაციო პალატა იზიარებს სააპელაციო სასამართლოს მოსაზრებას იმასთან მიმართებაში, რომ მოცემულ შემთხვევაში არსებობს არა დელიქტიდან გამომდინარე სამართლებრივი ურთიერთობა, არამედ შრომითი ხელშეკრულებით დაკისრებული ვალდებულების შეუსრულებლობის ან არაჯეროვანი შესრულების გამო მიყენებული ზიანი.

სააპელაციო სასამართლოს მოსაზრებით, საქმის მასალებით არ დგინდება მ. კ-შვილის ქმედებით მიყენებული ზიანი. კასატორი მითითებული ფაქტის უარსაყოფად აპელირებს (კ-9) შრომით ხელშეკრულებაზე, რომელიც, კასატორის აზრით, წარმოადგენს დანაკლისის შემთხვევაში ზიანის ანაზღაურების საფუძველს, რომლის რისკიც ეკისრება მხარეს. აღნიშნულ მოსაზრებას იზიარებს საკასაციო სასამართლოც, მაგრამ მოცემულ შემთხვევაში სააპელაციო სასამართლოს არ დაუდგენია ის ფაქტობრივი გარემოება, რომ დანაკლისი სწორედ მოპასუხისთვის მიბარებული დასტებიდან გამოვლინდა. როგორც კასატორი უთითებს, 2007 წლის 3 მარტიდან 2008 წლის 1 მარტამდე ბილეთების რეალიზებას ახდენდა მ. კ-შვილი. ასეთ შემთხვევაში ზიანის ანაზღაურება უნდა დაკისრებოდა მხოლოდ მას როგორც ინდივიდუალურ მატერიალურ პასუხისმგებელ პირს. მოცემულ შემთხვევაში კი, როგორც საქმის მასალებიდან ირკვევა, ზიანი დაეკისრათ სხვა პირებსაც, რაც არ გულისხმობს ინდივიდუალურ პასუხისმგებლობას.

იმ გარემოების დადასტურება, რომ მ.კ-შვილის ცვლაში დაიკარგა ბილეთები, შეადგენს მოსარჩელის მტკიცების ტვირთს და არა მოპასუხისას. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 102-ე მუხლის თანახმად, თითოეულმა მხარემ უნდა დაამტკიცოს გარემოებანი, რომლებზედაც იგი ამყარებს თავის მოთხოვნას და შესაგებელს. მოსარჩელის მოთხოვნა კი იმაში მდგომარეობდა, რომ შემოწმების შედეგად სალაროში გამოვლინდა დანაკლისი და ვინაიდან, მ. კ-შვილს, როგორც ერთ-ერთ მატერიალურად პასუხისმგებელ პირს, სხვა მოლარეებთან ერთად სოლიდარულად უნდა დაკისრებოდა ზიანის ანაზღაურება. იმ ფაქტის დადასტურება, რომ კ-შვილმა ზიანი მიაყენა მოსარჩელეს, სწორედ ამ უკანასკნელის მტკიცების ტვირთს წარმოადგენს, რაც სწორად განაწილდა სასამართლოს მიერ.

პალატა კიდევ ერთხელ ყურადღებას ამახვილებს იმ გარემოებაზე, რომ ხელშეკრულებით მ. კ-შვილს ეკისრებოდა ინდივიდუალური პასუხისმგებლობა მისთვის გადაცემულ მატერიალურ ფასეულობებზე. აღნიშნული ჩანაწერი ადასტურებს იმას, რომ ამ უკანასკნელის პასუხისმგებლობა ეკისრებოდა მისთვის და არა ნებისმიერი მოლარისათვის გადაცემულ ფასეულობაზე. მოცემულ შემთხვევაში კი დაიკარგა თუ არა მისთვის გადაცემული ფასეულობა, დადასტურებული არ არის.

ამასთან, როგორც კასატორი უთითებს, სალარო დაცულია და რისკის ფაქტორი არ არსებობს. ასეთ შემთხვევაში ფასეულობების დაკარგვა ნაკლებად შეიძლება იყოს გაუფრთხილებლობის ან გულგრილი ქმედების ბრალი, როგორც ამას უთითებს კასატორი, ხოლო დანაშაულის ფაქტის დასადგენად მოსარჩელეს სათანადო ორგანოებისათვის არ მიუმართავს. პალატა იზიარებს იმ არგუმენტებსაც, რომ დანაშაულის არსებობა არ გამოიციხავს სამოქალაქო პასუხისმგებლობას, მაგრამ სამოქალაქო პასუხისმგებლობა ცალსახად უკავშირდება პასუხისმგებელი პირის დამოკიდებულებას დამდგარ შედეგთან.

აღნიშნული თვალსაზრისით გაუგებარია კასატორის მითითება სამოქალაქო კოდექსის 412-ე მუხლზე. მითითებული ნორმის თანახმად, ანაზღაურებას ექვემდებარება მხოლოდ ისეთი ზიანი, რომელიც მოვალის ქმედების უშუალო შედეგს წარმოადგენს. კასატორის მოსაზრებით, აღნიშნული მუხლი არ ვრცელდება მოცემულ შემთხვევაზე. მითითებულ მოსაზრებას პალატა ვერ გაიზიარებს. ქმედება თავისთავად მოიაზრებს როგორც ბრალით, ასევე ბრალის გარეშე პირის მოქმედებას ან უმოქმედობას. ზემოთ მითითებული მუხლის გამოყენების უარყოფით კასატორი ადასტურებს იმ გარემოებას, რომ ბილეთების დაკარგვა არ წარმოადგენს მ. კ-შვილის ქმედების უშუალო შედეგს. ასეთ შემთხვევაში კი შეუძლებელია იგი დაუდევრად ან გაუფრთხილებლად მოქცეულიყო, როგორც ეს მითითებულია საკასაციო საჩივარში.

მ. კ-შვილი წარმოადგენდა ინდივიდუალური პასუხისმგებლობის მქონე პირს და მასზე მიბარებული ნივთების დაკარგვის შემთხვევაში, რა თქმა უნდა, მას დაეკისრებოდა სამოქალაქო სამართლებრივი პასუხისმგებლობა. მაგრამ ვინაიდან ასეთი გარემოება დადგენილი არ არის სააპელაციო სასამართლოს მიერ და არც საკასაციო საჩივარი არ შეიცავს აღნიშნულთან დაკავშირებით დასაშვებ და დასაბუთებულ საკასაციო პრეტენზიას, შეუძლებელია საკასაციო საჩივრის დაკმაყოფილება.

ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, პალატა მიიჩნევს, რომ არ არსებობს გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმების საფუძველი და იგი უცვლელად უნდა დარჩეს.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო პალატამ იხელმძღვანელა სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 410-ე მუხლით და

დაადგინა:

შპს «ს. რ-ის» წარმომადგენლის ნ. კ-შვილის საკასაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდეს;
უცვლელად დარჩეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2009 წლის 18
ნოემბრის გადაწყვეტილება;
განჩინება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

პირვანდელი მდგომარეობის აღდგენის შეუძლებლობა

განჩინება

1ას-31-30-10

8 ივლისი, 2010 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატა
შემადგენლობა: მ. სულხანიშვილი (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
ვ. როინიშვილი,
თ. თოდრია

დავის საგანი: საერთო საკუთრების მიწის ნაკვეთზე უნებართვოდ აშენებული შენობის დემონტაჟი და
მიწის ფართის გამოთავისუფლება

აღწერილობითი ნაწილი:

თბილისის კრწანისი-მთაწმინდის რაიონული სასამართლოს 2005 წლის 5 აპრილის გადაწყვეტილებით
დ. დ-იას, კ. ა-ოვის, თ. ლ-ძის, მ. თ-ძის წარმომადგენლის – მ. ე-ოვას, დ. ხ-შელის სარჩელი საერთო
საკუთრების მიწის ნაკვეთზე აშენებული ათსართულიანი საცხოვრებელი სახლის დემონტაჟისა და მიწის
ფართის გამოთავისუფლების შესახებ, არ დაკმაყოფილდა.

აღნიშნული გადაწყვეტილება არაერთხელ იქნა გასაჩივრებული ზემდგომი ინსტანციის
სასამართლოებში. საბოლოოდ თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2009
წლის 1 ივნისის გადაწყვეტილებით ნ. დ-იას, კ. ა-ოვის, მ. თ-ძის, თ. ლ-ძის, დ. ხ-შელის სააპელაციო
საჩივარი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა – გაუქმდა თბილისის კრწანისი-მთაწმინდის რაიონული
სასამართლოს 2005 წლის 5 აპრილის გადაწყვეტილება და მიღებულ იქნა ახალი გადაწყვეტილება,
რომლითაც ნ. დ-იას, კ. ა-ოვის, მ. თ-ძის, თ. ლ-ძის, დ. ხ-შელის სარჩელი არ დაკმაყოფილდა.

სააპელაციო პალატამ დადგენილად მიიჩნია შემდეგი ფაქტობრივი გარემოებები:

2001 წლის 27 მარტის მდგომარეობით საჯარო რეესტრიდან ამონაწერის თანახმად თბილისში, ...
ქ.128\47-ში მდებარე სახლის ეზო, მიწის ნაკვეთი საერთო ფართით 1102 კვ.მ, წარმოადგენს რ. ყ-ანის, ლ. ჭ-
შვილის, გ. ა-იას, ნ. გ-ანის, ვ. გ-ანის, ი. გ-ანის და სახლმფლობელობის თანამესაკუთრეთა საერთო
საკუთრებას. სადავო არ არის, რომ ლ. ჭ-შვილის ინდივიდუალურ საკუთრებას ... ქ.128\47-ში შეადგენდა,
როგორც ბინა და არასაცხოვრებელი ფართი, ისე 18 კვ.მ ფართის ქონე ავტოფარეხი, ხოლო გ. და ი. გ-ვანების
ინდივიდუალურ საკუთრებას ბინასთან და არასაცხოვრებელ ფართთან ერთად წარმოადგენდა 18,6 კვ.მ
ავტოსადგომი, 2002 წლის იანვრის მდგომარეობით, იმავე მისამართზე მდებარე 128 კვ.მ მიწის ნაკვეთი
რეგისტრირებულია ნ. გ-ანისა და ლ. ჭ-შვილის საერთო საკუთრების უფლებით. საკუთრების უფლების
წარმოშობის საფუძველია ქ.თბილისის სახელმწიფო არქიტექტურულ-სამშენებლო კონტროლის ინსპექციის
2001 წლის 14 მაისის 1118 მშენებლობის დაწყების ნებართვა.

2001 წლის 14 თებერვალს, ... ქუჩის 128 და ... ქუჩის 147-ში მცხოვრებ მიწის ნაკვეთის თანამესაკუთრეთა
მხოლოდ ნაწილს, მათ შორის, ერთ-ერთ აპელანტ მ. თ-ძესა და მოწინააღმდეგე მხარეს – ნ. გ-ვანსა და ლ. ჭ-
შვილს, მათი ბინების გვერდით, მათსავე მფლობელობაში და სარგებლობაში არსებული და შემდეგ
პრივატიზებული ავტოფარეხების, ლოჯიებისა და დამხმარე სათავსების ადგილზე, ეზოს შესასვლელის
გამოყენებით ეწარმოებინათ მრავალსართულიანი სახლის მშენებლობა მოქმედი ნორმების შესაბამისად.
მშენებლობის საწარმოებლად საერთო საკუთრების ფართის ყველა თანამესაკუთრეს თანხმობა არ გა-
ნუცხადებია, რადგან აღნიშნულის დამადასტურებელი მტკიცებულება საქმეში არ მოიპოვება.

თბილისის მერიის საქალაქო მმართველობის მთაწმინდის რაიონის გამგეობის 2000 წლის 20 ივლისის
1234 გადაწყვეტილებით ნ. გ-ვანსა და ლ. ჭ-შვილს ნება დაერთო სახლის გვერდით, მათ მფლობელობაში
მყოფი შემოღობილი მიწის ნაკვეთზე, მრავალსართულიანი სახლის აშენებაზე.

ქ.თბილისის მერიის არქიტექტურულ-სამშენებლო კონტროლის ინსპექციის მიერ 2001 წლის 14 მაისს
ნ. გ-ანისა და ლ. ჭ-შვილის დაკვეთით გაიცა ექვსართულიანი სახლის მანსარდით მშენებლობის დაწყების
ნებართვა 1118, რომლის ამოქმედების ვადად განისაზღვრა 2002 წლის 14 მაისამდე პერიოდი.

ქ.თბილისის მთავარი არქიტექტორის 2002 წლის 12 ნოემბრის '20\738 ბრძანებით შეთანხმდა ... ქ.'28-ში მრავალსართულიანი საცხოვრებელი სახლის მშენებლობის კორექტირებული არქიტექტურული პროექტი.

თბილისის კრწანისი-მთაწმინდის რაიონული სასამართლოს 2004 წლის ივლისის გადაწყვეტილებით ბათილად იქნა ცნობილი ქ.თბილისის არქიტექტურულ-სამშენებლო კონტროლის ინსპექციის მიერ 2001 წლის 14 მაისს გაცემული მშენებლობის დაწყების '118 ნებართვა.

სადავო არ გამხდარა, რომ ... ქ.'28\47-ში ამჟამად აშენებულია ათსართულიანი საცხოვრებელი სახლი. შენობა განთავსებულია საერთო საკუთრების მიწის ნაკვეთის 128 კვ.მ-ზე. აღნიშნული ნაკვეთი სახლის აშენების დროს მხოლოდ მოწინააღმდეგე მხარეების ლ.ჭ-შვილისა და ნ.გ-ანის საერთო საკუთრების ობიექტს წარმოადგენდა კრწანისი-მთაწმინდის რაიონული სასამართლოს 2001 წლის 18 ოქტომბრის გადაწყვეტილების საფუძველზე, რაც ამჟამად გაუქმებულია.

ასევე დადგენილია, რომ საქმეში წარმოდგენილი არ არის ბინის ექსპლუატაციაში მიღებისა და საჯარო რეესტრში რეგისტრაციის დამადასტურებელი დოკუმენტები. ასევე, სადავო არ არის ის გარემოება, რომ ბინები მარტივი წერილობითი ხელშეკრულებების საფუძველზე გადაცემული აქვთ საქმეში მესამე პირებად ჩაბმულ პირებს, რომლებიც ფაქტობრივად ფლობენ მათ.

პალატამ განმარტა, რომ მოცემული დავის გადაწყვეტისას გამოყენებული უნდა ყოფილიყო კერძო სამართლის კანონმდებლობით დადგენილი წესები.

მოცემულ შემთხვევაში დადგენილია, რომ სადავო შენობა აშენებულია ... ქ.'28\47-ში მცხოვრები რვა პირის საერთო საკუთრების მიწის ნაკვეთზე. ამასთან, მშენებლობის წარმოებაზე ყველა თანამესაკუთრის თანხმობა არ არსებობს.

პალატამ მიიჩნია, რომ სამოქალაქო კანონმდებლობიდან გამომდინარე, თითოეულ მესაკუთრეს გააჩნდა საერთო საკუთრებაში არსებული ნივთის სარგებლობის და არა განკარგვის უფლება. ნივთის განკარგვა მესაკუთრეთა შეთანხმების საფუძველზე უნდა მოხდარიყო.

სააპელაციო პალატამ ჩათვალა, რომ თანასაკუთრებაში არსებულ მიწის ნაკვეთზე მრავალსართულიანი სახლის აშენებით სხვა მესაკუთრეებს შეეზღუდათ კანონით მინიჭებული უფლება, ისარგებლონ იმ მიწის ფართობით, რომელზედაც ახალი შენობაა განთავსებული. მოცემულ შემთხვევაში, ათსართულიანი შენობის აგებით გაიზარდა სხვა პირთა საკუთრება, შესაბამისად, შემცირდა მოსარჩელეთა წილი საერთო საკუთრებაში არსებულ მიწის ნაკვეთზე.

პალატამ ჩათვალა, რომ არსებობს მოპასუხეთა მოქმედების შედეგად მოსარჩელეთათვის ზიანის მიყენების ფაქტი, რაც გამოიხატა სადავო საცხოვრებელი შენობის აგებით საერთო საკუთრებაში თანამესაკუთრეთა კუთვნილი წილის შემცირებაში. ამდენად, არსებობდა ზიანის ანაზღაურების წინაპირობები. მიუხედავად ზემოაღნიშნულისა, პალატამ მიიჩნია, რომ პირვანდელი მდგომარეობის აღდგენა – შენობის დემონტაჟი და მიწის გათავისუფლება დაკავშირებული იყო ისეთ ხარჯებთან, რაც მნიშვნელოვნად აღემატებოდა და შეუსაბამოა მოსარჩელეთათვის მიყენებულ ზიანთან (საერთო საკუთრებაში წილის შემცირებულ მოცულობასთან). გარდა აღნიშნულისა, პალატის მითითებით, საქმეში წარმოდგენილი არ იყო შენობის დემონტაჟის ტექნიკური თვალსაზრისით შესაძლებლობის დამადასტურებელი დოკუმენტები.

აღნიშნული გადაწყვეტილება საკასაციო წესით გაასაჩივრა დ. დ-იას, კ. ა-ოვის, თ. ლ-ძის, მ. თ-ძის, მ. ე-ოვას, დ. ხ-შელის წარმომადგენელმა გ. ძ-უამ.

კასატორთა წარმომადგენლის აზრით, ადმინისტრაციულ ორგანოს არ ჰქონდა უფლება, გაეცა „მშენებლობის ნებართვა“ საერთო მესაკუთრეების მიწაზე ყველა დაინტერესებული მხარის წერილობითი თანხმობის გარეშე. მენაშენებს (მოპასუხეებს) არ ჰქონდათ უფლება, მიემართათ არქიტექტურის სამსახურისათვის „მშენებლობის ნებართვის“ უფლების მისაღებად ყველა მესაკუთრის თანხმობის გარეშე. კასატორთა წარმომადგენლის განმარტებით, ო. თ-ძეს დააწერიეს ნებართვა ავტოფარების მშენებლობაზე, მაგრამ ააშენეს სხვა ნაგებობა. ეს ფაქტი ადასტურებს იმ გარემოებას, რომ მენაშენებმა იცოდნენ რომ ნებართვას და მშენებლობას იწყებდნენ კანონდარღვევით.

კასატორთა წარმომადგენლის მოსაზრებით და კანონით დემონტაჟი ქალაქის მერიამ და სიყალბის ჩამდენმა პირებმა ერთობლივად უნდა განახორციელონ, რადგან პასუხისმგებლობა უკანონო აქტის გამოცემაზე ერთს ეკისრება, ხოლო უკანონო მშენებლობაზე მეორეს.

ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, კასატორთა წარმომადგენელმა მოითხოვა გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმება და საქმეზე ახალი გადაწყვეტილების მიღება.

საკასაციო პალატის 2010 წლის 21 იანვრის განჩინებით დ. დ-იას, კ. ა-ოვის, თ. ლ-ძის, მ. თ-ძის, მ. ე-ოვას საკასაციო საჩივარი დაუშვებლობის გამო დარჩა განუხილველი. ამავე პალატის 2010 წლის 25 იანვრის განჩინებით დ. ხ-შელის წარმომადგენელ გ. ძ-უას საკასაციო საჩივარი წარმოებაში იქნა მიღებული.

სამოტივაციო ნაწილი:

საკასაციო პალატამ განიხილა საკასაციო საჩივრის საფუძველები, გაეცნო საკასაციო საჩივრის საფუძველებს და თვლის, რომ საკასაციო საჩივარი არ უნდა დაკმაყოფილდეს შემდეგ გარემოებათა გამო:

სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 404-ე მუხლის 1-ელი ნაწილის თანახმად, საკასაციო სასამართლო ამოწმებს გადაწყვეტილებას საკასაციო საჩივრის ფარგლებში. წარმოდგენილი საკასაციო საჩივრით

კასატორი გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმების საფუძვლად უთითებს იმ გარემოებას, რომ გადაწყვეტილების ტექსტის მე-2.3 პუნქტში მოპასუხეთა მიერ წარმოდგენილი მტკიცებულებები მშენებლობის დაწყების¹ 118-ე ნებართვის ვადასთან დაკავშირებით დაუშვა შეცდომა და მცდარი მსჯელობის საფუძველზე ააგო გადაწყვეტილება. სწორედ აღნიშნულ ნებართვის შეფასებებს ემყარება საკასაციო საჩივრის დიდი ნაწილი და კასატორი მიიჩნევს, რომ ეს მტკიცებულება არასწორად იქნა შეფასებული სასამართლოს მიერ. აღნიშნულთან მიმართებით უნდა ითქვას, რომ მითითებული მტკიცებულებები და მათი შეფასებები მოცემულია «გასაჩივრებულ გადაწყვეტილების დასკვნებზე მითითების» ნაწილში და მასში მოცემულია პირველი ინსტანციის სასამართლოს მოსაზრებანი და არა სააპელაციო სასამართლოს შეფასებები. გასაჩივრებულ გადაწყვეტილების მოტივაცია კი საერთოდ არ ეყრდნობა ამ არგუმენტს.

სააპელაციო სასამართლო არ უარყოფს იმ ფაქტს, რომ შენობა აშენებულია რვა პირის საერთო საკუთრებაში არსებულ მიწის ნაკვეთზე და მშენებლობის წარმოებაზე ყველა თანამესაკუთრის თანხმობა არ არსებობს. სააპელაციო სასამართლო ასევე ადასტურებს, რომ აშენებული ახალი სახლის მესაკუთრეებსაც სადავო მიწაზე წარმოეშვათ თანასაკუთრების უფლება, რითაც შემცირდა თავდაპირველ მესაკუთრეთა წილები. სასამართლო ცალსახად აღიარებს მოსარჩელეთა უფლების დარღვევისა და მათთვის ზიანის მიყენების ფაქტს, რაც იმავდროულად გულისხმობს მოწინააღმდეგე მხარის პასუხისმგებლობას.

მოსარჩელის მოთხოვნის რელიზაცია სასამართლომ მოახდინა სამოქალაქო კოდექსის 408-ე, 409-ე მუხლების შესაბამისად. კერძოდ სასამართლომ მიუთითა, რომ იმ პირმა, რომელიც ვალდებულია, აანაზღაუროს ზიანი, უნდა ადადგინოს ის მდგომარეობა, რომელიც იარსებებდა, რომ არ დამდგარიყო ანაზღაურების მავალდებელი მდგომარეობა (408-ე მუხლი). სწორედ პირვანდელი მდგომარეობის აღდგენას ითხოვდნენ მოსარჩელები. სასამართლომ პირვანდელი მდგომარეობის აღდგენა შეუძლებლად მიიჩნია, იმის გამო, რომ შენობის დემონტაჟი და მიწის გამოთავისუფლებასთან დაკავშირებული ხარჯები არათანაზომიერად მიიჩნია მოსარჩელეთათვის მიყენებულ ზიანთან დაკავშირებით. სასამართლომ ამ შემთხვევაში გამოიყენა 409-ე მუხლი.

კასატორი სასამართლოს აღნიშნულ მსჯელობასთან მიმართებით უთითებს მხოლოდ იმას, რომ ეს განმარტება გაკეთებულია მესამე პირების ზეგავლენით და ეს პირები არიან უკანონო გარიგების მსხვერპლნი. უნდა აღინიშნოს, რომ კასატორის ეს არგუმენტაცია არ შეიცავს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 393-ე მუხლით გათვალისწინებულ საფუძვლებს, ანუ იგი არ შეიცავს მითითებას იმის თაობაზე, რომ სასამართლოს არ უნდა გამოეყენებინა აღნიშნული ნორმები, არც სხვა ნორმების გამოყენების აუცილებლობაზე მსჯელობს კასატორი.

უნდა აღინიშნოს ისიც, რომ კასატორს არ გააჩნია დასაშვები და დასაბუთებული საკასაციო პრეტენზია ზემოთ მითითებულ ფაქტთან მიმართებით (შენობის დანგრევისა და მოსარჩელეთათვის ასანაზღაურებელი ზიანის არათანაზომიერების ფაქტთან დაკავშირებით). სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 407-ე მუხლის მე-2 ნაწილის თანახმად კი სააპელაციო სასამართლოს მიერ დამტკიცებულად ცნობილი ფაქტობრივი გარემოებები სავალდებულოა საკასაციო სასამართლოსათვის, თუ წამოყენებული არ არის დასაშვები და დასაბუთებული საკასაციო პრეტენზია. დასაშვები და დასაბუთებული პრეტენზია გულისხმობს საკასაციო საჩივარში ფაქტობრივი გარემოებების დადგენისას კანონის დარღვევებზე მითითებას. როგორც ზემოთ უკვე აღინიშნა, საკასაციო საჩივარი ასეთი სახის საკასაციო პრეტენზიას არ შეიცავს, რის გამოც საკასაციო სასამართლო მოკლებულია შესაძლებლობას შეცვალოს მიღებული გადაწყვეტილება.

ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ გასაჩივრებული გადაწყვეტილება უცვლელად უნდა დარჩეს.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო პალატამ იხელმძღვანელა სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 410-ე მუხლით და

და ა დ გ ი ნ ა:

დ. ხ-შელის და მისი წარმომადგენლის გ. მ-უას საკასაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდეს;
უცვლელად დარჩეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2009 წლის 1 ივნისის გადაწყვეტილება;
საკასაციო პალატის განჩინება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

ნარდობის ხელშეკრულება

განჩინება

1ას-889-1175-09

1 მარტი, 2010 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატა
შემადგენლობა: მ. გოგიშვილი (თავმჯდომარე),
ნ. კვანტალიანი (მომხსენებელი),
ლ. ლაზარაშვილი

დავის საგანი: ვალდებულების შესრულება

აღწერილობითი ნაწილი:

შპს «...-2007-მა» სარჩელი აღძრა სასამართლოში ა. გ-ძის მიმართ შესრულებული სამუშაოს ღირებულების – 22802 აშშ დოლარის ანაზღაურების შესახებ შემდეგი საფუძვლებით: 2006 წლის 1 ნოემბერს მხარეთა შორის გაფორმდა ხელშეკრულება, რომლის თანახმად, შპს «...-2007-მა» იკისრა ვალდებულება, დადგენილი პროექტის შესაბამისად, მოპასუხისათვის აეშენებინა სამსართულიანი სახლის კარკასი კედლების მძიმე ბეტონის ბლოკების შევსებით. სახლის მთავარი ფასადის გარდა, შეებათქაშებინა შიდა და გარეთა კედლები, გადაეხურა სახურავი. იატაკის მოჭიმვის, კარების ჩასმის, სანტექნიკისა და ელექტროგაყვანილობის დამონტაჟების, სახლის ფასადისა და სხვა კეთილმოწყობითი სამუშაოების შესრულების შესახებ მხარეებს უნდა გაეფორმებინათ დამატებითი ხელშეკრულება, რაც არ განხორციელებულა. მოპასუხეს მოსარჩელისათვის სულ უნდა გადაეხადა 74 540 აშშ დოლარი, მაგრამ ხელშეკრულებით გათვალისწინებული სამუშაოები სრულად არ შესრულებულა მოპასუხის მიერ ხელშეკრულებაზე უარის თქმის გამო, შესაბამისად, მოპასუხემ მას მხოლოდ 48 500 აშშ დოლარი გადაუხადა. ხელშეკრულებით ნაკისრი ვალდებულების გარდა, მოპასუხესთან შეთანხმების საფუძველზე შპს «...-2007-მა» სახლის აივანი მონოლითური რკინა-ბეტონით მოაწყო და საძირკველი აამაღლა, სამუშაოების საერთო ღირებულებამ 3 450 აშშ დოლარი შეადგინა, რისი გადახდაც ასევე მოპასუხეს უნდა დაეკისროს. ა. გ-მემ ხელშეკრულების მოშლის მიზეზად დაასახელა ის გარემოება, რომ მას სამუშაოთა ნაწილი არ მოეწონა. მოსარჩელემ შესთავაზა ხარვეზიანად მიჩნეული სამუშაოების გამოსწორება ან თავიდან შესრულება, მაგრამ მოპასუხემ უარი განაცხადა.

მოპასუხემ სარჩელი არ ცნო შემდეგი დასაბუთებით: მხარეთა შორის გაფორმდა ხელშეკრულება, რომლის შესაბამისად მოსარჩელემ დაიწყო სახლის მშენებლობა. სახლის მეორე სართულის აშენების შემდეგ ა. გ-მე წავიდა სანაოსნოდ და უკან დაბრუნებულს აშენებული დახვდა სახლის პირველი სართულის შიდა და გარე კედლები, მეორე და მესამე სართულების გარეთა კედლები. მშენებლობის ნაწილი უხარისხოდ იყო შესრულებული, ა. გ-მეს არ მოეწონა ბლოკების წყობა, კერძოდ, სახლის ერთი კედელი 20 სმ ბლოკებით იყო აშენებული, ხოლო მეორე – 10 სმ ბლოკებით, ერთ-ერთი კედელი აშენებული იყო ისე, რომ მისი შეებათქაშება ზედმეტ ხარჯს მოითხოვდა. მოპასუხემ უკმაყოფილება გამოთქვა აღნიშნული ხარვეზების გამო და აღარ სურდა, მშენებლობა შპს «...-2007-ს» დაესრულებინა. ამ პერიოდისათვის მოსარჩელეს სახლის კარკასული მონოლითური სამუშაო მთლიანად ჰქონდა დამთავრებული, ჩამოსხმული იყო მონოლითური სვეტები, სახლის მეორე და მესამე სართულზე ამოყვანილი იყო ორი გვერდითი კედელი, დასხმული იყო სართულების იატაკი, რის სანაცვლოდ მოპასუხეს უკვე გადახდილი ჰქონდა 48 000 აშშ დოლარი და დამატებით გადაიხადა 5000 აშშ დოლარი. მოსარჩელემ წერილობითი განცხადებით მიმართა შპს «...-2007-ის» დირექტორს ხელშეკრულების შეწყვეტის შესახებ. განცხადებაზე მოსარჩელემაც მოაწერა ხელი და შესთავაზა ხარჯის დათვლა. მოსარჩელემ მოითხოვა დამატებითი 10 000 აშშ დოლარის გადახდა, ხოლო ა. გ-მემ შესთავაზა 5000 აშშ დოლარი, რის გამოც ისინი ვედარ შეთანხმდნენ. ამდენად, ა. გ-მეს «...-2007-ისთვის» შესრულებული სამუშაოების ღირებულება სრულად აქვს გადახდილი და მისი მოთხოვნა დამატებით გადახდაზე დაუსაბუთებელი და უსაფუძვლოა.

ბათუმის საქალაქო სასამართლოს 2009 წლის 10 თებერვლის გადაწყვეტილებით შპს «...-2007-ის» სარჩელი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა – მოპასუხე ა. გ-მეს მოსარჩელის სასარგებლოდ დაეკისრა 16800 აშშ დოლარის ეკვივალენტი ლარის გადახდა, ასევე დაევალა მოსარჩელის მიერ გაწეული ადვოკატის მომსახურების ხარჯისა და სახელმწიფო ბაჟის გადახდა შპს «...-2007-ის» სასარგებლოდ.

საქალაქო სასამართლოს გადაწყვეტილება სააპელაციო წესით გაასაჩივრა ა. გ-მემ.

ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2009 წლის 16 ივნისის განჩინებით ა. გ-ძის სააპელაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდა, გასაჩივრებული გადაწყვეტილება დარჩა უცვლელად, ამავე სასამართლოს 2009 წლის 1 ივლისის განჩინებით აპელანტის წარმომადგენლის შენიშვნები 2009 წლის 11 მაისის, 2 და 16 ივნისის სხდომის ოქმებზე მიჩნეულ იქნა დაუშვებლად და დარჩა განუხილველად: სააპელაციო პალატამ გაიზიარა პირველი ინსტანციის სასამართლოს მიერ დადგენილი ფაქტობრივი

გარემოებები, რომ 2006 წლის 1 ნოემბერს მხარეთა შორის შედგა წერილობითი ნარდობის ხელშეკრულება, რომლის თანახმადაც, შპს „...-2007-მა« ვალდებული იქნა, პროექტის შესაბამისად, ა.გ-მისათვის აეშენებინა სამსართულიანი სახლის კარკასი. აღნიშნული ხელშეკრულებითვე მხარეები შეთანხმდნენ, რომ დამკვეთი შესრულებული თითოეული კვ.მეტრისათვის მენარდეს გადაუხდიდა 200 აშშ დოლარს, სულ მხარეთა შეთანხმებით დამკვეთს უნდა შეესრულებინა სამუშაო 327 კვ.მ-ზე. უდავოა ფაქტობრივი გარემოება, რომ შესასრულებელ სამუშაოთა მეტი წილი მენარდემ შეასრულა, ნაწილი კი ხელმოკრედ გახდა შესასრულებელი. შპს „...-2007-მა« თავად შესთავაზა ა. გ-მეს, აღმოეფხვრა შესრულებული სამუშაოს ნაკლი, რაზედაც ა. გ-მემ უარი განაცხადა იმ მოტივით, რომ იგი თავადვე აღმოეფხვრინა შესრულებული სამუშაოების ნაკლს და დაასრულებდა სამუშაოს. აღნიშნული წინაპირობების წამოყენების შემდეგ მხარეთა მიერ გამოვლენილი ნების საფუძველზე მათ შორის არსებული სახელშეკრულებო ურთიერთობა შეწყდა. მხარეებს სადავოდ არ გაუხდიათ ექსპერტ გ-მის მიერ 2008 წლის 11 დეკემბერს შედგენილ დასკვნაში ასახული ფაქტობრივი გარემოება მენარდის მიერ სამუშაოების რეალურად შესრულების თაობაზე. ექსპერტის განმარტებით, დასკვნა მან მხარეთა გამოკითხვის, ვიზუალური დათვალიერებისა და აზომვითი სამუშაოების შედეგად მიიღო. ა.გ-მეს სადავოდ არც ის ფაქტობრივი გარემოება გაუხდია, რომ ექსპერტის დასკვნაში ასახული და „...-2007-ის« შესრულებულად მიჩნეული სამუშაოები ნამდვილად „...-2007-ის« მიერ იყო შესრულებული. ხსენებული დასკვნის თანახმად, შპს „...-2007-ის« მიერ ა. გ-მის ასაშენებელ სახლზე შესრულდა 49 556,77 აშშ დოლარის სამუშაო. ექსპერტის განმარტებით, მის მიერ შესრულებულ გაანგარიშებაში არ შესულა იმ სამუშაოების ღირებულება, რაც ხარჯთაღრიცხვით იყო გათვალისწინებული, მაგრამ საერთოდ არ შესრულებულა, ასევე ექსპერტის დასკვნაში ვერ მოხვდა თავად ა. გ-მის მიერ შესრულებული სამუშაოების ღირებულება. სააპელაციო სასამართლოს მითითებით, სასამართლო სხდომაზე აპელანტ ა. გ-მეს სადავოდ არ გაუხდია, რომ საქმეში წარმოდგენილი ხარჯთაღრიცხვის შედგენიდან დაახლოებით 5-6 თვის შემდგომ, 2006 წლის ნოემბერში, მხარეთა შორის შედგა წერილობითი ნარდობის ხელშეკრულება, რომლის თანახმადაც მხარეები შეთანხმდნენ, რომ შესასრულებელი სამუშაოს ოდენობა კვადრატული მეტრობით შეადგენდა 327 კვ.მ-ს, ხოლო შესრულებულ სამუშაოთა ღირებულება კი, თითოეული კვ. მეტრისათვის 200 აშშ დოლარს. სააპელაციო პალატამ უდავოდ დადგინა, რომ, ნაცვლად მხარეთა მიერ თავდაპირველად შეთანხმებული 327 კვ.მ-სა, შესრულებული სამუშაოების მოცულობამ (გადახურვებმა) 371,5 კვ.მ შეადგინა და აღნიშნულ ფაქტობრივ გარემოებასთან მიმართებით დამკვეთს მენარდის მიმართ პრეტენზია არ განუცხადებია.

სასამართლომ არ გაიზიარა ა.გ-მის მოსაზრება, რომ შპს „...-2007-ის« მიერ უხარისხოდ შესრულებული სამუშაოების გამოსწორებისა და ხელშეკრულებით გათვალისწინებულ სამუშაოთა დასრულებისათვის მან 25 000 აშშ დოლარი დახარჯა. პალატამ მიიჩნია, რომ აღნიშნული ფაქტობრივი გარემოების დამადასტურებელი მტკიცებულება მის მიერ სასამართლოში ვერ იქნა წარმოდგენილი. ამასთან, პირველი ინსტანციის სასამართლო სხდომაზე ა. გ-მემ განმარტა, რომ მან 9000 აშშ დოლარის ღირებულების სამუშაო შეასრულა. სააპელაციო პალატამ ასევე, დადგინა, რომ მხარეთა შორის დადებული ხელშეკრულება გაზრდილი ხარჯთაღრიცხვის გამო, არ შეწყვეტილა, არამედ თავდაპირველი ხარჯთაღრიცხვის შედგენიდან 5-6 თვის შემდგომ მხარეები შესრულებული სამუშაოს ანაზღაურების თავდაპირველი ხარჯთაღრიცხვისაგან განსხვავებულ, კონკრეტულ ანაზღაურებაზე – 1 კვ.მ-ზე 200 აშშ დოლარის ანაზღაურების თაობაზე შეთანხმდნენ. სასამართლომ იხელმძღვანელა სამოქალაქო კოდექსის 361-ე, 316-ე და 327-ე მუხლებით და მიიჩნია, რომ პირველი ინსტანციის სასამართლომ მხარეთა შორის არსებული გარიგება სამოქალაქო კოდექსის 629-ე მუხლით გათვალისწინებულ ნარდობის ხელშეკრულებად სწორად ჩათვალი. სააპელაციო სასამართლოს მოსაზრებით, იმ ხარჯთაღრიცხვაში, რომელიც 2006 წლის 1 ნოემბერს გაფორმებულ ნარდობის ხელშეკრულებამდე რამდენიმე თვით ადრე შესდგა, ასახული იყო ის სტანდარტული პირობები, რომელიც წინასწარ ჩამოაყალიბა ხელშეკრულების მონაწილე ერთმა მხარემ – მენარდემ, ანუ შემთავაზებელმა და წარუდგინა იგი მეორე მხარეს – დამკვეთს. პალატამ მიიჩნია, რომ 2006 წლის 1 ნოემბერს შემდგარ კონტრაქტში სწორედ მხარეთა მიერ გამოვლენილი ნების შესაბამისად საბოლოოდ შეთანხმებული პირობები აისახა, რასაც, კანონმდებლის დათქმის თანახმად, ხელშეკრულების სტანდარტულ პირობებთან, ანუ ხარჯთაღრიცხვასთან შედარებით უპირატესი მნიშვნელობა ენიჭება. პალატის მოსაზრებით, პირველი ინსტანციის სასამართლოს მიერ დავის გადასაწყვეტად ასევე სწორად იქნა მითითებული სამოქალაქო კოდექსის 236-ე მუხლზე. პალატამ მიიჩნია, რომ ფაქტობრივ გარემოებათა სამართლებრივი დასაბუთებულობისათვის პირველი ინსტანციის სასამართლომ ასევე სწორად მიუთითა და გამოიყენა სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 102-ე და 131-ე მუხლები და მტკიცების ტვირთის სწორად გადანაწილებით საქმეზე კანონიერი გადაწყვეტილება მიიღო.

ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2009 წლის 1 ივლისის განჩინებით დაუშვებლად იქნა ცნობილი და განუხილველად დარჩა ა. გ-მის შენიშვნები სააპელაციო სასამართლოს 2009 წლის 11 მაისის, 2 და 16 ივნისის სხდომის ოქმებზე.

სააპელაციო სასამართლოს 2009 წლის 16 ივნისისა და 1 ივლისის განჩინებები ა. გ-მის წარმომადგენელმა მ. ა-მემ გაასაჩივრა საკასაციო წესით, მოითხოვა მათი გაუქმება, სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმა, მოწინააღმდეგე მხარისათვის ექსპერტიზაზე გადახდილი 1052 ლარის, სახელმწიფო ბაჟის – 1106 და

1415,98 ლარის, ასევე ადვოკატის მომსახურების – 2400 აშშ დოლარის ეკვივალენტი ლარის გადახდა შემდეგი საფუძვლებით: სააპელაციო პალატამ მხედველობაში არ მიიღო, რომ შპს «...-2007-მა» ხელშეკრულებით ნაკისრი ვალდებულებები სრულად არ შეასრულა და რაც შეასრულა, ის სამუშაოები ჩაატარა უხარისხოდ. აღნიშნული საფუძვლით, სამოქალაქო კოდექსის 644-ე მუხლის შესაბამისად, ა. გ-მემ ცალმხრივად მოშალა ნარდობის ხელშეკრულება. შპს «...-2007-ის» დირექტორის მიერ ხელმოწერილ 2007 წლის 10 სექტემბრის განცხადებაში დაფიქსირდა გარიგების მოშლისას სახლის არსებული მდგომარეობა, რის დასადასტურებლად განცხადებას დაერთო კასატორის მიერ გადაღებული მშენებლობის ნაკლის ამსახველი სადავო სახლის ფოტოსურათები. აღნიშნულ განცხადებაში მიეთითა, რომ სახლს საერთოდ არ ჰქონდა მეორე და მესამე სართულების კედლები, ხოლო არსებული კედლები არც შიგნიდან და არც გარედან შებათქაშებული არ იყო. მენარდემ პირველი და მეორე სართულების კედლები ააშენა უხარისხოდ, რის გამოც კასატორმა ისინი დაანგრია და ნაწილობრივ ხელახლა ააშენა. ამავე მიზეზით შეიცვალა სახლის სახურავიც. სასამართლომ არ გაითვალისწინა, რომ შპს «...-2007-მა» სადავო სახლის მშენებლობისას არ დაიცვა მშენებლობის ნებართვის გაცემის შესახებ ქ.ბათუმის მერიის 2006 წლის 11 ოქტომბრის 101-22/436 ბრძანებაში მითითებული ვალდებულება, კერძოდ, მე-16 მუხლის 5' მუხლის შესაბამისად, ქ.ბათუმის ზედამხედველობის ადგილობრივ სამსახურს უნდა დაეადასტურებინა მშენებლობის გარკვეული ეტაპების შესასრულებელ სამშენებლო სამუშაოთა პროექტთან შესაბამისობა, რისი დარღვევაც, ამავე ბრძანების მე-3 პუნქტის თანახმად, შენობა-ნაგებობის ექსპლუატაციაში მიღებაზე უარის თქმის საფუძველს წარმოადგენს. მოსარჩელეს საერთოდ არ გადაუხდია დღგ, რომლის გადახდაც სასამართლომ ა. გ-მეს დააკისრა. მენარდეს არ შეუდგენია და ხელმოსაწერად კასატორისათვის არ წარუდგენია უკვე შესრულებული სამუშაოების მიღება-ჩაბარების აქტები, სადაც დაფიქსირებული იქნებოდა, როგორც მის მიერ ფაქტობრივად შესრულებული სამუშაოების მოცულობა და ღირებულება, ისე ხარისხი. მენარდემ ხელშეკრულებით ნაკისრი ვალდებულებები შეასრულა არასრულად, მთელი რიგი ნაკლოვანებებითა და ხარვეზებით, რითაც ა. გ-მეს მიადგა ზიანი და კასატორმა დამატებითი გაიღო ხარჯები როგორც, არსებული ნაკლოვანებების გამოსასწორებლად, ისე მშენებლობის დასასრულებლად. სახლი გადაიხურა ხელმეორედ. დამატებითმა ხარჯებმა სულ შეადგინა 25000 აშშ დოლარი. სწორედ ასეთი მოქმედების გამო სახლი დღემდე ბოლომდე აშენებული არ არის. პალატამ დაუსაბუთებლად ჩათვალა, რომ მენარდეს 74300 აშშ დოლარის ღირებულების სამუშაო უნდა შეესრულებინა და აქედან 65300 აშშ დოლარის ღირებულების სამუშაოები უნაკლოდ შეასრულა, რის დასადასტურებლადაც მიუთითა მხოლოდ ნარდობის ხელშეკრულებაზე. გაუგებარია, სადავო ვალდებულება სასამართლომ 74300 აშშ დოლარის ღირებულების მქონედ რატომ მიიჩნია, ვინაიდან 2006 წლის 1 ნოემბრის ნარდობის ხელშეკრულებაში სამუშაოთა ღირებულებად 65400 აშშ დოლარი არის მითითებული. ასეთ შემთხვევაში, მოსარჩელის მიერ აღიარებული 9000 აშშ დოლარის ღირებულების სამუშაოთა ა.გ-მის მიერ შესრულებისა და გადახდილი 48500 აშშ დოლარის გათვალისწინებით, გადასახდელი თანხა იქნებოდა არა უმეტეს 7900 აშშ დოლარისა. თუკი სასამართლოს ზემოხსენებული მოსაზრება ეფუძნება მოსარჩელის ახსნა-განმარტებას დამკვეთთან შეთანხმებით დამატებით აივანებისა და საძირკვლის ამალეების სამუშაოების შესრულების შესახებ, მაშინ იგი ვალდებული იყო, მიეთითებინა აღნიშნულის დამადასტურებელ მტკიცებულებაზე, რაც არ მომხდარა.

სამოტივაციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლო საკასაციო საჩივრის საფუძვლების შესწავლისა და გასაჩივრებული განჩინებების იურიდიული დასაბუთების შემოწმების შედეგად მიიჩნევს, რომ ა. გ-მის საკასაციო საჩივარი არ უნდა დაკმაყოფილდეს და სააპელაციო სასამართლოს გასაჩივრებული განჩინებები უნდა დარჩეს უცვლელად შემდეგ გარემოებათა გამო:

საკასაციო სასამართლო დაუსაბუთებლად მიიჩნევს კასატორის მოთხოვნას ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს 2009 წლის 1 ივლისის განჩინების გაუქმების თაობაზე, რომლითაც ა. გ-მის წარმომადგენლის – მ. ა-მის შენიშვნები ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2009 წლის 11 მაისის, 2 და 16 ივნისის სხდომის ოქმებზე დაუშვებლად იქნა მიჩნეული და დარჩა განუხილველი. კასატორმა საკასაციო საჩივრით მოითხოვა რა აღნიშნული განჩინების გაუქმება, არც საკასაციო და არც დაზუსტებული საკასაციო საჩივრით გაუქმების რაიმე საფუძველზე არ მიუთითებია. საკასაციო სასამართლომ შეამოწმა დასახელებული განჩინების კანონიერება და თვლის, რომ სააპელაციო პალატამ სავსებით სწორად გამოიყენა სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 289-ე მუხლის მესამე ნაწილი და 291-ე მუხლის პირველი ნაწილი, რის საფუძველზეც ჩათვალა, რომ, სხდომის ოქმის გასაჩივრების სამდღიანი საპროცესო ვადის გასვლის გამო, სხდომის ოქმზე შენიშვნები დაუშვებელია და იგი განუხილველი უნდა დარჩეს.

საკასაციო სასამართლო თვლის, რომ სააპელაციო პალატამ სწორი სამართლებრივი შეფასება მისცა დადგენილ ფაქტობრივ გარემოებებს, კერძოდ:

უდავოა, რომ მხარეთა შორის წარმოიშვა ნარდობის ხელშეკრულებიდან გამომდინარე სამოქალაქო-სამართლებრივი ურთიერთობა, რომლის ძალითაც მენარდე – შპს «...-2007» ვალდებული იყო, შესრულებინა ხელშეკრულებით გათვალისწინებული სამუშაო – აეშენებინა საცხოვრებელი სახლის

კარკასი კედლების ბლოკებით შევსების გზით, გადაეხურა სახლი და ბათქაშით შეეღესა კედლები, ხოლო შემკვეთს – ა. გ-მის სანაცვლოდ უნდა გადაეხადა შეთანხმებული საზღაური (სამოქალაქო კოდექსის 629-ე მუხლი). 2006 წლის 1 ნოემბრის ხელშეკრულებით მხარეები შეთანხმდნენ ანაზღაურების წესზე, რომლის თანახმად დამკვეთი შესრულებულ სამუშაოთა ღირებულებას გადაიხდიდა 200 აშშ დოლარს თითოეულ კვ.მ-ზე. ასევე დადგინდა, რომ ხელშეკრულებით გათვალისწინებული სამუშაოების სრულად შესრულებამდე მხარეთა შორის ურთიერთობა შეწყდა შემკვეთის ინიციატივით იმ მოტივით, რომ შესრულებული სამუშაო ნივთობრივი ნაკლის მქონე იყო. მხარეთა შორის სადავოს არ წარმოადგენს ხელშეკრულების შეწყვეტისას ხელშეკრულებით გათვალისწინებული სამუშაოების ხარვეზებით შესრულების ფაქტის არსებობა. სამოქალაქო კოდექსის 644-ე მუხლი უფლებას აძლევს შემკვეთს, 405-ე მუხლის მიხედვით უარი თქვას ხელშეკრულებაზე. ხელშეკრულების მოშლის შედეგად კი ამავე კოდექსის 352-ე მუხლი ითვალისწინებს ორმხრივ რესტიტუციას, ანუ მიღებული შესრულება და სარგებელი მხარეებს უბრუნდებათ.

მოცემულ შემთხვევაში უდავოა ის გარემოებაც, რომ მენარდემ სამუშაოების ნაწილი შეასრულა, რაც მას აძლევს უფლებას, მოითხოვოს გასამრჯელოს ნაწილი, რომელიც შეესაბამება მის ადრინდელ მომსახურებას (სამოქალაქო კოდექსის 638-ე მუხლი). ამავდროულად, მენარდე ვალდებულია, აუნაზღაუროს შემკვეთს ხელშეკრულების მოშლის შედეგად გამოწვეული ხარჯები, რაშიც უპირველესად იგულისხმება მენარდის მიერ შესრულებული სამუშაოს ნაკლის გამო გაწეული ხარჯი. საკასაციო პრეტენზიას სწორედ შემკვეთის მიერ ნაკეთობის ნაკლის გამოსწორების გამო შესრულებული სამუშაოს ღირებულება წარმოადგენს, ანუ შემკვეთი უთითებს, რომ ნაკლის გამოსწორებისათვის გაწეული ხარჯი 25 000 აშშ დოლარია, ხოლო სასამართლომ გასაჩივრებული გადაწყვეტილებით დაადგინა, რომ ა. გ-მის მიერ ხელშეკრულებით გათვალისწინებულ სამუშაოთა შესრულების დასრულებისათვის 9 000 აშშ დოლარის ღირებულების სამუშაო იქნა შესრულებული.

სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 407-ე მუხლის მეორე ნაწილის შესაბამისად, სააპელაციო სასამართლოს მიერ დამტკიცებულად ცნობილი ფაქტობრივი გარემოებები სავალდებულოა საკასაციო სასამართლოსათვის, თუ წამოყენებული არ არის დასაშვები და დასაბუთებული პრეტენზია (შედავება).

საკასაციო სასამართლო საკასაციო საჩივრის საფუძვლების შესწავლისა და საქმეში წარმოდგენილ მტკიცებულებათა შეფასების შედეგად მიიჩნევს, რომ კასატორს წარმოდგენილი არა აქვს დასაბუთებული საკასაციო პრეტენზია, კერძოდ:

სააპელაციო სასამართლომ დაადგინა, რომ მენარდემ ხელშეკრულების შესაბამისად შეასრულა 371,5 კვ.მ სამუშაოს მოცულობა, რომლის ღირებულება ხელშეკრულებითვე თითოეული კვადრატული მეტრისათვის 200 აშშ დოლარია. შემკვეთს გადახდილი აქვს 48 500 აშშ დოლარი. სასამართლომ დაადგინა, რომ შემკვეთის მიერ უხარისხოდ შესრულებული სამუშაოს გამოსწორებისთვის და ხელშეკრულებით გათვალისწინებულ სამუშაოთა დასრულებისათვის დახარჯულ იქნა 9 000 აშშ დოლარი. სასამართლოს ეს დასკვნა ეყრდნობა მოსარჩელე მხარის – შპს «...-2007-ის» მიერ, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 131-ე მუხლის თანახმად, ამ ოდენობის სამუშაოთა ჩატარების აღიარებას. ა.გ-მე სადავოდ ხდის რა ამ გარემოებას, უთითებს, რომ მის მიერ უხარისხოდ შესრულებული სამუშაოს გამოსწორებისთვის და ხელშეკრულებით გათვალისწინებულ სამუშაოთა დასრულებისათვის შესრულებულია 25 000 აშშ დოლარის სამუშაო, თუმცა არც სააპელაციო და არც საკასაციო საჩივარში ამ გარემოების დამადასტურებელი რაიმე მტკიცებულება არ წარმოუდგენია.

სასამართლოს ეს გადაწყვეტილება ემყარება საქმეზე ჩატარებულ ექსპერტიზის დასკვნას, რომელიც კასატორს სადავოდ არ გაუხდია და არც მისი საწინააღმდეგო მტკიცებულება არ წარმოუდგენია. უფრო მეტიც საქმის მასალებით დადასტურებულია ის გარემოება, რომ კასატორს ექსპერტიზის დასკვნა სადავოდ არ გაუხდია და 2009 წლის 21 იანვრის სასამართლო სხდომაზე ექსპერტის დასკვნაში მითითებული ფაქტობრივი გარემოებები სამუშაოების შესრულებასთან მიმართებით დაადასტურა.

სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 102-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად კი, თითოეული მხარე ვალდებულია, დაამტკიცოს გარემოებები, რომელზედაც იგი ამყარებს თავის სასარჩელო მოთხოვნას. მოცემულ დავაზე კასატორს შესაგებელში მითითებული ფაქტობრივი გარემოება – ნარდობის ხელშეკრულებით გათვალისწინებულ სამუშაოთა დასრულებისათვის 25 000 აშშ დოლარის სამუშაოს შესრულების თაობაზე კანონით დადგენილი წესით არ დაუდასტურებია და, შესაბამისად, მისი მოთხოვნა გასაჩივრებული განჩინების გაუქმების თაობაზე დაუსაბუთებელია.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო პალატამ იხელმძღვანელა სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 410-ე მუხლით და

და ა დ გ ი ნ ა:

ა. გ-მის საკასაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდეს.

ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2009 წლის 16 ივნისისა და 1 ივლისის განჩინებები დარჩეს უცვლელად.

საკასაციო პალატის განჩინება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

ნარდობის ხელშერკულება, მოვალის მიერ ვალის გადაცემა

პირგასამტეხლო

განჩინება

1ას-1014-1286-09

3 თებერვალი, 2010 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატა

შემადგენლობა: მ. გოგიშვილი (თავმჯდომარე),

ნ. კვანტალიანი (მომხსენებელი),

ლ. ლაზარაშვილი

დავის საგანი: ვალდებულების არაჯეროვანი შესრულების გამო პირგასამტეხლოს დაკისრება

აღწერილობითი ნაწილი:

შპს «თ. მ-მ» სარჩელი აღძრა სასამართლოში შპს «მ-ს» მიმართ, სახელმწიფო შესყიდვების შესახებ ხელშეკრულებით გათვალისწინებული ვალდებულების დარღვევის გამო, პირგასამტეხლოს – **2899,60** ლარის დაკისრების შესახებ შემდეგი საფუძვლებით: **2007 წლის 10** ივლისს მოსარჩელესა და შპს „მ-ს“ შორის გაფორმდა **10300\21\129** ხელშეკრულება სახელმწიფო შესყიდვების შესახებ, რომლის თანახმად მოპასუხე ვალდებული იყო, დადგენილ ვადაში შესრულებინა მოსარჩელის რამდენიმე ობიექტის სარემონტო სამუშაოები. ხელშეკრულებით გათვალისწინებული სამუშაოების სრული ღირებულება შეადგენდა **114120,99** ლარს. მხარეთა შეთანხმებით განისაზღვრა, რომ სამუშაოს შესრულების ვადის დარღვევის შემთხვევაში შპს „მ.“ მოსარჩელეს ყოველ ვადაგადაცილებულ დღეზე გადაუხდოდა დაგვიანებით შესრულებული სამუშაოს ღირებულების **0,1%-ს**. მოპასუხემ სახელშეკრულებო ვალდებულებები დაარღვია და შპს „თ. მ-ს“ სხვადასხვა ობიექტებზე სარემონტო-სამშენებლო სამუშაოები შეასრულა დაგვიანებით, რის გამოც მოპასუხეს უნდა დაეკისროს ხელშეკრულებით გათვალისწინებული პირგასამტეხლო **2899,61** ლარის ოდენობით.

მოპასუხემ სარჩელი არ ცნო შემდეგი დასაბუთებით: შპს «მ-მ» მოსარჩელის მიმართ სახელშეკრულებო ვალდებულებები სრულად და ხარისხიანად შეასრულა. სახელშეკრულებო ვადები დარღვეულად არ შეიძლება ჩაითვალოს, ვინაიდან მოპასუხემ, ობიექტური მიზეზების არსებობის გამო, სამუშაოთა წარმოება დაიწყო **2007 წლის 24** ივლისიდან, ხოლო **2007 წლის 20** აგვისტოს წერილით მიმართა შპს „თ. მ-ს“ შესასრულებელ სამუშაოთა ახალი ვადებისა და გრაფიკის დაწესების შესახებ, მოცემულ შეთავაზებაზე მოსარჩელეს უარი არ განუცხადებია, რაც ახალ პირობებზე შპს „თ. მ-ს“ თანხმობას გულისხმობს.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის **2009 წლის 6** მარტის გადაწყვეტილებით შპს «თ. მ-ს» სარჩელი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა, შპს «მ-ს» მოსარჩელის სასარგებლოდ დაეკისრა **1226,92** ლარის გადახდა.

საქალაქო სასამართლოს გადაწყვეტილება სარჩელის დაკმაყოფილების ნაწილში – შპს «თ. მ-მ», ხოლო სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის ნაწილში შპს «მ-მ» გასაჩივრა სააპელაციო წესით. სააპელაციო სასამართლოში საქმის განხილვისას საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს შემოსავლების სამსახურის მსხვილ გადამხდელთა საგადასახადო ინსპექციის **2009 წლის 29** ივნისის ბრძანებით შპს «თ. მ-ს» შეეცვალა სახელწოდება და ეწოდა შპს «თ. კ-ა».

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის **2009 წლის 13** ივლისის გადაწყვეტილებით შპს «თ. კ-ის» სააპელაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდა, შპს «მ-ს» სააპელაციო საჩივარი დაკმაყოფილდა, გასაჩივრებული გადაწყვეტილება გაუქმდა და შპს «თ. კ-ის» სარჩელი არ დაკმაყოფილდა შემდეგ გარემოებათა გამო: სააპელაციო სასამართლომ დაადგინა შემდეგი ფაქტობრივი გარემოებები: **2007 წლის 10** ივლისს შპს „თ. მ-სა“ და შპს „მ-ს“ შორის დაიდო ხელშეკრულება ფორმა **12-ით** და **13-ით** გათვალისწინებული სარემონტო სამუშაოების შესრულების თაობაზე. ხელშეკრულების მე-**15** პუნქტით, მი-სი მოქმედების ვადა განისაზღვრა **2007 წლის 31** დეკემბრამდე, ხოლო **4.1** პუნქტის თანახმად, შესყიდვის ობიექტის მიწოდება უნდა განხორციელებულიყო ფორმა **13-ში** მითითებულ ვადებში. საქმეში წარმოდგენილი შპს „მ-ს“ მიერ შედგენილი ფორმა **13-ით** განსაზღვრულია ხელშეკრულებით გათვალისწინებული სამუშაოების შესრულების ადგილი და პერიოდი, რომლის განმავლობაშიც მოცემული სამუშაოები უნდა შესრულებულიყო. ცალკეული სამუშაოების შესრულებისათვის გათვალისწინებული იყო დღეთა სხვადასხვა რაოდენობა (**6, 117, 22** დღე და ა.შ), თუმცა მასში სამუშაოების შესრულების კონკრეტული თარიღი მითითებული არ არის. ხელშეკრულების **7.4** პუნქტით, ხელშეკრულების პირობების ნებისმიერი ცვლილება უნდა გაფორმებულიყო ხელშეკრულების დანართის სახით, რომელიც

ჩაითვლებოდა ხელშეკრულების განუყოფელ ნაწილად. საქმეში წარმოდგენილი, შპს „მ-ს“ მიერ შპს „თ. მ-სათვის“ გაგზავნილი სამუშაოების წარმოების ვადებისა და გრაფიკის შესაბამისად, შპს „მ-ს“ ხელმძღვანელობამ მხარეთა შორის დადებული ხელშეკრულების საფუძველზე განსაზღვრა მის მიერ შესასრულებელი სამუშაოების ვადები, კერძოდ: გაერთიანებული სახელოსნოების ადმინისტრაციული შენობის ბრტყელი გადახურვის მოწყობა დადგინდა 24 ივლისიდან 22 აგვისტომდე (22 დღე); გაერთიანებული სახელოსნოების მთავარი საამქროს ბრტყელი გადახურვის მოწყობა – 20 აგვისტოდან 24 აგვისტომდე (5 დღე); გაერთიანებული სახელოსნოების საძირკვლების კაპიტალური შეკეთება – 24 ივლისიდან 22 აგვისტომდე (22 დღე); ცენტრალური საწყობის გადახურვის შეკეთება – 3 სექტემბრიდან 24 სექტემბრამდე (18 დღე); დეპო ნაძალადევის აწვევითი საამქროს სახურავის შეკეთება – 3 სექტემბრიდან 26 სექტემბრამდე (18 დღე); დეპო გლდანის სანკვანძების კაპიტალური შეკეთება – 10 ივლისიდან 24 დეკემბრამდე (117 დღე). აღნიშნულ გრაფიკებში გათვალისწინებულია მითითებულ პერიოდში მხოლოდ სამუშაო დღეების რაოდენობა. შპს „თ. მ-ს“ გრაფიკი ჩაჰბარდა 2007 წლის 20 აგვისტოს და მასში ასახული ვადების საწინააღმდეგო პოზიცია ამ უკანასკნელს მიმწოდებლის მიმართ არ გამოუხატავს. ამდენად, პალატამ დადგენილად მიიჩნია, რომ მხარეები შეთანხმდნენ აღნიშნულ წერილში მითითებულ ვადებში კონკრეტულ სამუშაოთა შესრულებაზე. სასამართლომ არ გაიზიარა შპს „თ. მ-ს“ (შპს „თ. კ-ის“) არგუმენტი, რომ მიმწოდებლის მიერ გაგზავნილი გრაფიკით შეიცვალა ხელშეკრულების პირობები, რაც, ხელშეკრულების 7.4 პუნქტის შესაბამისად, უნდა გაფორმებულიყო წერილობით ხელშეკრულების დანართის სახით. გრაფიკით ხელშეკრულების პირობების, კერძოდ, ხელშეკრულების მე-15 პუნქტით განსაზღვრული მოქმედების ვადა არ შეცვლილა, არამედ განისაზღვრა ხელშეკრულებით გათვალისწინებული ცალკეული სამუშაოების შესრულების პერიოდები, შესაბამისად, აღნიშნული არ საჭიროებდა დანართის სახით წერილობით გაფორმებას. სასამართლოს მითითებით, საქმეში წარმოდგენილი შპს „თ. მ-სათვის“ გაგზავნილი გრაფიკის შესაბამისად, სამუშაოთა მიღება-ჩაბარების აქტების შედგენის თარიღი ზუსტად ემთხვევა შპს „მ-ს“ მიერ მითითებულ თარიღებს, ხოლო შინაარსიდან ნათლად იკვეთება, რომ არანაირი პრეტენზია შესრულებული სამუშაოების ხარისხისა და ვადების მიმართ შემსყიდველს არ გამოუხატავს. ამდენად, შპს „მ-ს“ ხელშეკრულებით გათვალისწინებული ვადა არ დაურღვევია და შესაბამისად, შპს „მ-ს“ სამოქალაქო კოდექსის 417-ე მუხლით გათვალისწინებული ქმედება არ ჩაუდენია.

სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება შპს „თ. კ-მ“ გაასაჩივრა საკასაციო წესით, მოითხოვა მისი გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილების მიღება შემდეგი საფუძველებით: სასამართლომ გასაჩივრებული გადაწყვეტილების დასაბუთება დააფუძნა იმ გარემოებას, რომ შპს „მ-მ“ წარადგინა 2007 წლის 20 აგვისტოს სამუშაოთა შესრულების გრაფიკი, რომლის საწინააღმდეგო პოზიცია კასატორს არ გამოუხატავს და ეს ვადები სასამართლომ მხარეთა შორის შეთანხმებულად მიიჩნია. სააპელაციო საჩივარზე უარის თქმის საფუძველად სააპელაციო სასამართლომ ჩათვალა 2007 წლის 20 აგვისტოთი (ხელშეკრულების გაფორმებიდან 40 დღის შემდეგ) დათარიღებული წერილი, მაშინ, როდესაც ზოგიერთი სამუშაო ამ დროისათვის უკვე უნდა დასრულებულიყო. ამ მოსაზრებას ადასტურებს ხელშეკრულების მე-15 მუხლი, რომლის თანახმად, ხელშეკრულება ძალაში შევიდა მხარეთა მიერ მისი ხელის მოწერის დღიდან, შესაბამისად, სამუშაოთა შესრულებაც ამ დროიდან უნდა დაწყებულიყო. თუკი ვალდებულების შესრულება ხელშეკრულების მოქმედების ბოლომდე ნებისმიერ დროს იყო შესაძლებელი, შპს „მ.“ სატენდერო განაცხადთან ერთად სამუშაოთა შესრულების გრაფიკს არ წარადგენდა. დაუსაბუთებელია მსჯელობა, რომ ზემოაღნიშნული წერილით ხელშეკრულების პირობები არ შეცვლილა, ვინაიდან ხელშეკრულების განუყოფელ ნაწილს სწორედ დანართის სახით წარდგენილი გრაფიკები შეადგენს და მათში ცვლილების შეტანა მხარეთა შეთანხმებით წერილობითი სახით უნდა გაფორმებულიყო. პალატამ არ გაითვალისწინა, რომ შპს „მ-მ“ 2007 წლის 20 აგვისტოს წერილში მითითებული ვადები დაარღვია, კერძოდ, შპს „მ-ს“ გაერთიანებული სახელოსნოების საძირკვლის კაპიტალური შეკეთება უნდა დასრულებინა 22 აგვისტოს, მაგრამ, საქმეში წარმოდგენილი მიღება-ჩაბარების აქტის თანახმად, ეს სამუშაო დასრულდა 24 აგვისტოს. ასევე, შესაბამისი მიღება-ჩაბარების აქტის მიხედვით, ცენტრალური საწყობის გადახურვის შეკეთება, 24 სექტემბრის ნაცვლად, 26 სექტემბერს დასრულდა. სასამართლოს არ გამოურკვევია, შპს „მ-ს“ მიერ წარმოდგენილ გრაფიკში მითითებული სამუშაო დღეებში, რატომ იგულისხმებოდა მხოლოდ სამუშაო და არა კალენდარული დღეები. ამასთან, საქმეში წარმოდგენილია 2007 წლის 4 და 19 აგვისტოს სამუშაოების აქტები, რაც არასამუშაო დღეებს – შაბათ-კვირას ემთხვევა. კასატორი სტრატეგიული დანიშნულების საწარმოა. მისი ობიექტები კვირის განმავლობაში, დასვენების დღეების გარეშე, 24-საათიანი გრაფიკით მუშაობენ. ამდენად, სამუშაოთა შესრულების გრაფიკში იგულისხმებოდა არა მხოლოდ სამუშაო, არამედ კალენდარული დღეებიც და შპს „მ.“ სამუშაოებს არასამუშაო დღეებშიც აწარმოებდა. სააპელაციო სასამართლომ ყურადღება არ გაამახვილა იმ გარემოებაზე, რომ 2007 წლის 10 ივლისის ხელშეკრულება ხელმოწერილია, ერთი მხრივ, შპს „თ. მ-ს“ (შპს „თ. კ-ის“) შესყიდვების სამსახურის უფროსის მიერ, რომელსაც აღნიშნული უფლებამოსილება დელეგირებული ჰქონდა გენერალური დირექტორის ბრძანებით, ხოლო, მეორე მხრივ, შპს „მ-ს“ გენერალური დირექტორის მიერ. ზემოხსენებული წერილი კი შპს „მ-ს“ ტექნიკურმა დირექტორმა, როგორც არაუფლებამოსილმა პირმა, გაუგზავნა შპს „თ. მ-ს“ ტექნიკურ

დირექტორს, ასევე არაუფლებამოსილ პირს. მოცემულ წერილზე ვერც ზეპირი და ვერც წერილობითი პასუხი ვერ გაციემოდა, რადგან მისი არსებობის შესახებ უფლებამოსილ პირთათვის ცნობილი არ ყოფილა. აღნიშნულიდან გამომდინარე, საფუძველს მოკლებულია სასამართლოს დასკვნა, რომ შპს „მ-ს“ 2007 წლის 20 აგვისტოს წერილში მოცემული გრაფიკი მხარეთა შორის შეთანხმებული იყო. აღნიშნულთან დაკავშირებით პალატას არ შეუფასებია მხარეთა შორის არსებული ხელშეკრულების 7.1 პუნქტი, რომლითაც ცვლილება, ორივე მხარის მიერ ხელმოწერილი წერილობითი შესწორების გარდა, ხელშეკრულების პირობებში არ დაიშვება.

სააპელაციო სასამართლომ დადგინებულად ცნო შემდეგი ფაქტობრივი გარემოებები: 2007 წლის 10 ივლისს შპს „თ. მ-სა“ და შპს „მ-ს“ შორის დაიდო ხელშეკრულება ფორმა 12-ით და 13-ით გათვალისწინებული სარემონტო სამუშაოების შესრულების თაობაზე. ხელშეკრულების მე-15 პუნქტით, მისი მოქმედების ვადა განისაზღვრა 2007 წლის 31 დეკემბრამდე, ხოლო 4.1 პუნქტის თანახმად, შესყიდვის ობიექტის მიწოდება უნდა განხორციელებულიყო ფორმა 13-ში მითითებულ ვადებში. საქმეში წარმოდგენილი შპს „მ-ს“ მიერ შედგენილი ფორმა 13-ით ცალკეული სამუშაოების შესრულებისათვის გათვალისწინებული იყო დღეთა სხვადასხვა რაოდენობა (6, 117, 22 დღე და ა.შ.). ხელშეკრულების 7.4 პუნქტით, ხელშეკრულების პირობების ნებისმიერი ცვლილება უნდა გაფორმებულიყო ხელშეკრულების დანართის სახით, რომელიც ჩაითვლებოდა ხელშეკრულების განუყოფელ ნაწილად. საქმეში წარმოდგენილი, შპს „მ-ს“ მიერ შპს „თ. მ-სათვის“ გაგზავნილი სამუშაოების წარმოების ვადებისა და გრაფიკის შესაბამისად განისაზღვრა შესასრულებელი სამუშაოების ვადები, კერძოდ: გაერთიანებული სახელოსნოების ადმინისტრაციული შენობის ბრტყელი გადახურვის მოწყობა დადგინდა 24 ივლისიდან 22 აგვისტომდე (22 დღე); გაერთიანებული სახელოსნოების მთავარი საამქროს ბრტყელი გადახურვის მოწყობა – 20 აგვისტოდან 24 აგვისტომდე (5 დღე); გაერთიანებული სახელოსნოების საძირკვლების კაპიტალური შეკეთება – 24 ივლისიდან 22 აგვისტომდე (22 დღე); ცენტრალური საწყობის გადახურვის შეკეთება – 3 სექტემბრიდან 24 სექტემბრამდე (18 დღე); დეპო ნამალადევის აწევითი საამქროს სახურავის შეკეთება – 3 სექტემბრიდან 26 სექტემბრამდე (18 დღე); დეპო გლდანის სანკვანძების კაპიტალური შეკეთება – 10 ივლისიდან 24 დეკემბრამდე (117 დღე). შპს „თ. მ-ს“ გრაფიკი ჩაჰბარდა 2007 წლის 20 აგვისტოს და მასში ასახული ვადების საწინააღმდეგო პოზიცია ამ უკანასკნელს მიმწოდებლის მიმართ არ გამოუხატავს.

სამოტივაციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლო საკასაციო საჩივრის საფუძვლების შესწავლისა და გასაჩივრებული გადაწყვეტილების იურიდიული დასაბუთების შემოწმების შედეგად მიიჩნევს, რომ შპს „თ. კ-ის“ საკასაციო საჩივარი არ უნდა დაკმაყოფილდეს და სააპელაციო სასამართლოს გასაჩივრებული გადაწყვეტილება დარჩეს უცვლელად შემდეგ გარემოებათა გამო:

სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 410-ე მუხლის პირველი ნაწილის «ა» და «ბ» ქვეპუნქტების თანახმად, საკასაციო სასამართლო არ დააკმაყოფილებს საკასაციო საჩივარს, თუ კანონის მითითებულ დარღვევა არ მომხდარა და სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილებას საფუძვლად არ უდევს კანონის დარღვევა. საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ სააპელაციო პალატის გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმების ზემოხსენებული ნორმით გათვალისწინებული საფუძვლები მოცემულ შემთხვევაში არ არსებობს.

საკასაციო სასამართლო თვლის, რომ სააპელაციო პალატამ სამართლებრივად სწორად შეაფასა დადგენილი ფაქტობრივი გარემოებები, კერძოდ, სასამართლომ საქმეში არსებული მტკიცებულებების საფუძველზე დაადგინა, რომ შპს „მ-ს“ სადავო ხელშეკრულებით გათვალისწინებული სამუშაოს შესრულების ვადები არ დაურღვევია, რაც გამორიცხავს მის სამოქალაქო-სამართლებრივ პასუხისმგებლობას. ამ დასკვნის საწინააღმდეგოდ კასატორის საკასაციო საჩივრით წარმოდგენილი არგუმენტებს საკასაციო სასამართლო ვერ გაიზიარებს მათი დაუსაბუთებლობის გამო, კერძოდ:

მხარეთა შორის 2007 წლის 10 ივლისს დადებული ხელშეკრულების მე-15 პუნქტით განისაზღვრა ხელშეკრულების მოქმედების ვადა – ხელშეკრულება ძალაში შედის მხარეთა მიერ მისი ხელმოწერის დღიდან და მოქმედებს 2007 წლის 31 დეკემბრამდე. ხელშეკრულების საგანს წარმოადგენდა სხვადასხვა ობიექტების სარემონტო სამუშაოების შესრულება, რომლისთვისაც ამავე ხელშეკრულებით განისაზღვრა შესრულების ვადა და ხელშეკრულების მე-4 მუხლში მითითა, რომ შესყიდვის ობიექტის მიწოდება ხორციელდება ფორმა 13-ში მითითებულ ვადებში. აღნიშნულ ფორმაში შეთანხმებულია ხელშეკრულებით გათვალისწინებული სამუშაოების შესრულება კონკრეტული დღეების განმავლობაში (მაგალითად: 16 დღე, 117 დღე, 18 დღე, 5 დღე და ა.შ.). კონკრეტული სამუშაოების დაწყების და დამთავრების ზუსტი თარიღი ხელშეკრულებით განსაზღვრული არ არის. ამავდროულად, ამავე ხელშეკრულების 3.1 პუნქტით განისაზღვრა, რომ შესრულებული სამუშაო ან მისი ნაწილი ჩაითვლება მიღებულად მხოლოდ მიღება-ჩაბარების აქტის გაფორმების შემდეგ, ხოლო 10.3 პუნქტით განისაზღვრა სამუშაოს შესრულების ვადის დარღვევისათვის პირგასამტეხლოს გადახდა.

ზემოთ მითითებული გარემოებებიდან გამომდინარე შეიძლება დავასკვნათ, რომ მხარეთა შორის წარმოიშვა ნარდობის ხელშეკრულებიდან გამომდინარე ვალდებულებით-სამართლებრივი ურთიერთობა, რომლის ძალითაც შპს „მ-მ“ – მენარდემ იკისრა, შეასრულოს ხელშეკრულებით გათვალისწინებული

სამუშაო, ხოლო შემკვეთი – შპს «თ. კ-ა» სანაცვლოდ ვალდებულია, გადაუხადოს შეთანხმებული საზღაური (სამოქალაქო კოდექსის 629-ე მუხლის პირველი ნაწილი). ხელშეკრულებით ვალდებულების შესრულების უზრუნველსაყოფად გათვალისწინებულ იქნა მოთხოვნის უზრუნველყოფის დამატებითი საშუალება – პირგასამტეხლო, რომელიც გამოყენებული იქნებოდა მენარდის მიერ სამუშაოს შესრულების ვადების დარღვევის შემთხვევაში.

სამოქალაქო კოდექსის 361-ე მუხლის მე-2 ნაწილის თანახმად, ვალდებულება უნდა შესრულდეს ჯეროვნად, კეთილსინდისიერად, დათქმულ დროსა და ადგილას. ვალდებულების შესრულების ვადის დადგომა წარმოშობს კრედიტორის უფლებას, მოითხოვოს შესრულება. სახელშეკრულებო ურთიერთობებში ხელშეკრულების შესრულების ვადა დადგენილია ხელშეკრულებით ან გამომდინარეობს ვალდებულებითი ურთიერთობის არსიდან. ვადაზე მხარეთა შეთანხმება ხელშეკრულების არსებითი პირობაა და ამ პირობის დამრღვევი – ვადის გადამცილებელი მხარე ითვლება ხელშეკრულების დამრღვევად.

სამოქალაქო კოდექსის მე-400 მუხლით, მოვალის მიერ ვალდებულების შესრულების ვადის გადაცილებად ითვლება, თუ: ა) შესრულებისათვის დადგენილ დროში ვალდებულება არ შესრულდება; ბ) შესრულების ვადის დადგომიდან კრედიტორის მიერ გაფრთხილების შემდეგაც იგი არ ასრულებს ვალდებულებას. ამდენად, მითითებული ნორმის თანახმად, მოვალის ვადის დამრღვევად მიჩნევისათვის აუცილებელ წინაპირობას წარმოადგენს შესრულებისათვის დადგენილი ვადის დადგომა. შესაბამისად, კრედიტორის მოთხოვნის კანონიერებასთან მიმართებით ყოველ კონკრეტულ შემთხვევაში უნდა შემოწმდეს, დამდგარია თუ არა ხელშეკრულებით გათვალისწინებული შესრულების ვადა და შესრულებულია თუ არა იგი.

მოცემულ შემთხვევაში მხარეები შეთანხმდნენ ხელშეკრულების არსებით პირობებზე, მათ შორის, სამუშაოთა შესრულების ხანგრძლივობაზე. შესასრულებელი სამუშაოთა სპეციფიკიდან გამომდინარე, თითოეული სამუშაოს შესრულებისათვის განისაზღვრა რა დღეების სხვადასხვა ოდენობა, როგორც ზემოთ აღნიშნა, ამა თუ იმ სამუშაოს შესრულების დაწყებისა და დამთავრების კონკრეტული თარიღი არ დადგენილა. ასეთ შემთხვევაში, ხელშეკრულების შინაარსიდან გამომდინარე, სამუშაოები უნდა შესრულდეს ხელშეკრულების მოქმედების ვადაში – არა უგვიანეს 2007 წლის 31 დეკემბრამდე. თუმცა მოცემულ შემთხვევაში შპს «მ-მ» ხელშეკრულების დადების შემდეგ მხარეს წერილობით შეატყობინა ხელშეკრულებით განსაზღვრული თითოეული სამუშაოს დაწყებისა და დამთავრების თარიღის შესახებ, რაც არ სცილდებოდა 2007 წლის 31 დეკემბერს და, ამავდროულად, გათვალისწინებული იყო ხელშეკრულებით დადგენილი სამუშაოთა შესრულების ხანგრძლივობა (დღეების რაოდენობა). მიიღო რა მენარდის შემოთავაზება სამუშაოთა შესრულების დაწყებისა და დამთავრების ზუსტ თარიღზე, შემკვეთს მასზე პრეტენზია არ განუცხადებია. ამასთან, საგულისხმოა, რომ კასატორმა ხელშეკრულების მხარის მიერ შეთავაზებულ ვადაში შესრულებული სამუშაო მიიღო შეთანხმებული წესით – მიღება-ჩაბარების აქტებით (ხელშეკრულების მე-4 მუხლი).

სამოქალაქო კოდექსის 417-ე მუხლის თანახმად, პირგასამტეხლო – მხარეთა შეთანხმებით განსაზღვრული ფულადი თანხა – მოვალემ უნდა გადაიხადოს ვალდებულების შეუსრულებლობის ან არაჯეროვნად შესრულებისათვის. დავაზე დადგენილი ფაქტობრივი გარემოებები ნათლად ადასტურებს, რომ მოვალეს ვალდებულების შესრულების ვადა არ გადაუცილებია, რაც გამორიცხავს კასატორის მოთხოვნის კანონიერებას მხარის სამოქალაქო-სამართლებრივ პასუხისმგებლობაზე.

უსაფუძვლოა კასატორის არგუმენტი, რომ შპს «მ-ს» მიერ გაგზავნილ წერილს სამუშაოთა კონკრეტულ ვადებში შესრულების თაობაზე იურიდიული ძალა არ უნდა მიენიჭოს, ვინაიდან აღნიშნული წერილით ხელშეკრულებით დადგენილი ვადებისაგან განსხვავებული ვადები დადგინდა, რითაც შეიცვალა ხელშეკრულების პირობა და იგი უფლებამოსილი პირების თანხმობას საჭიროებდა. ამასთან, მითითებული წერილი გადაეცათ არაუფლებამოსილ პირებს.

საქმეში წარმოდგენილი ზემოხსენებული წერილით დასტურდება და მხარეც არ უარყოფს, რომ იგი კასატორ ორგანიზაციას ჩაბარებული აქვს. წერილზე გაკეთებული აღნიშვნებით, იგი რეაგირებისათვის გადაეცათ პირებს, რომლებიც მხარეთა შორის არსებულ ხელშეკრულებაში მოხსენიებული არიან როგორც ხელშეკრულების შესრულებაზე კონტროლის განმახორციელებელი პირები. ამდენად, შპს «მ-ს» წინადადება სამუშაოს შესრულების კონკრეტულ ვადებზე მხარეს სათანადო წესით ეცნობა, ხოლო უფლებამოსილი პირებისათვის მისი გადაუცემლობა კომპანიის ორგანიზაციული საქმიანობის მოუწყვრეგებლობაზე მეტყველებს და არა მოვალის ბრალეულობაზე. საკასაციო სასამართლო ხაზგასმით განმარტავს, რომ მოცემული წერილით ხელშეკრულების პირობა არ შეცვლილა, ვინაიდან ხელშეკრულებით მხარეები შეთანხმდნენ ხელშეკრულების მოქმედების ვადაში თითოეული სამუშაოს შესრულების ხანგრძლივობასა (დღეების ოდენობაზე) და არა ზუსტ ვადებზე, ხოლო მოგვიანებით წერილით განისაზღვრა შეთანხმებული ცალკეული სამუშაოების დაწყებისა და დამთავრების თარიღი. ამავდროულად, მითითებული წერილის ხელშეკრულების ახალ პირობად მიჩნევის შემთხვევაშიც მოვალე მაინც არ ჩაითვლებოდა ვალდებულების დამრღვევად, რადგან სამართლებრივად წერილში გამოხატული ნება უნდა შეფასდეს როგორც ოფერტი, რომელზედაც, სამოქალაქო კოდექსის 330-ე-331-ე მუხლების თანახმად, კასატორის მიერ

გაცხადებულია აქცეპტი, რაც დასტურდება იმით, რომ მას წერილით შემოთავაზებული წინადადებაზე გონივრულ ვადაში უარი არ განუცხადებია და, უფრო მეტიც, ამ ვადებში შესრულებული სამუშაოები უპრეტენზიოდ მიიღო.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო პალატამ იხელმძღვანელა სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 410-ე მუხლით და

და ა დ გ ი ნ ა:

შპს «თ. კ-ის» საკასაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდეს.
თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2009 წლის 13 ივლისის გადაწყვეტილება დარჩეს უცვლელად.
საკასაციო პალატის განჩინება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

ნარდობის ხელშეკრულების მოშლა

განჩინება

1ას-87-82-2010

8 ივნისი, 2010 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატა
შემადგენლობა: მ. სულხანიშვილი (თავმჯდომარე),
ლ. ლაზარაშვილი (მომხსენებელი),
ნ. კვანტალიანი

დავის საგანი: მიუღებელი შემოსავლის ანაზღაურება, თანხის დაკისრება

აღწერილობითი ნაწილი:

2008 წლის 21 ოქტომბერს თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიას სასარჩელო განცხადებით მიმართა შპს «ნ. კ-მა» მოპასუხე შპს «ს. რ-ის» მიმართ. მოსარჩელემ მოითხოვა: 1. მოპასუხისათვის 12 294.86 ლარის დაკისრება, რომელშიც შედიოდა: ზიანის თანხა მიუღებელი შემოსავლის სახით 7 514.62 ლარი; გადაუხდელი დღგ-ს თანხა 4 780.24 ლარი; 2. ვალდებულების შესრულების ვადის გადაცილების გამო 12 294.86 ლარზე შპს «ს. რ-ისათვის» ყოველთვიურად 2.5%-ის დაკისრება 2008 წლის 1 ნოემბრიდან.

მოსარჩელემ აღნიშნა, რომ 2007 წელს გაიმარჯვა შპს «ს. რ-ის» მიერ გამოცხადებულ ტენდერებში. აღნიშნულის შედეგად მასა და შპს «ს. რ-ის» შორის დაიდო 1შს/07-287 ხელშეკრულება, რომლის თანახმად, მოსარჩელეს ერთი წლის განმავლობაში უნდა ჩაეტარებინა 693707კვ.მ ფართობის დეზინფექცია. წლის განმავლობაში მოსარჩელე სრულად ამუშავებდა რკინიგზის მიერ მიწოდებულ ფართობებს, რკინიგზა კი ყოველთვიურად აკლებდა დასამუშავებლად მისაწოდებელ ფართს. რკინიგზამ მოსარჩელეს სულ დასამუშავებლად მიაწოდა 605946კვ.მ, მიუწოდებელი დარჩა 87761კვ.მ, რომლის დამუშავების ღირებულება დღგ-ის გარეშე შეადგენს 7898,49 ლარს, ხოლო დღგ-ის ჩათვლით – 9320,22 ლარს. აღნიშნული ფართის დამუშავების ხარჯი შეადგენს 88 ლიტრი პრეპარატ სოკრენას ღირებულებას – 1689,6 ლარს და წყლის ღირებულებას 116 ლარის ოდენობით, ანუ რკინიგზის მიერ ვალდებულების დარღვევის შედეგად მოსარჩელემ ვერ მიიღო მოგება 7514,62 ლარის ოდენობით (9320,22-116-1689,6=7514,62). ხელშეკრულების პირობებთან შედარებით ნაკლები ფართის მოსარჩელის მიერ დაუმუშავებლობა გამოწვეულია მხოლოდ რკინიგზის მიერ ფართის მიუწოდებლობით.

მოსარჩელემ ასევე აღნიშნა, რომ მან საგადასახადო კოდექსის შესაბამისად ბიუჯეტში გადაიხადა დღგ – 4780,24 ლარი, რომელიც, თავის მხრივ, ჩაითვალა რკინიგზამ. დღგ-ის აღნიშნული თანხა რკინიგზას მოსარჩელისათვის არ გადაუხდია.

სარჩელის დაკმაყოფილების სამართლებრივ საფუძვლად მოსარჩელემ მიუთითა სამოქალაქო კოდექსის 394-ე, 411-ე, 403-ე მუხლებზე, საგადასახადო კოდექსის 247-ე მუხლზე.

მოპასუხე შპს «ს. რ-მ» სარჩელი არ ცნო და შესაგებელში განმარტა, რომ მხარეთა შორის დადებული ხელშეკრულების თანახმად რკინიგზის ერთადერთ მოვალეობას წარმოადგენდა გაწეული მომსახურების ღირებულების სრული და დროული ანაზღაურება, ანუ მოსარჩელესთან დროული ანგარიშსწორება. სხვა რაიმე ვალდებულება, ხელშეკრულებიდან გამომდინარე, რკინიგზას არ ეკისრებოდა. რკინიგზა ანგარიშსწორებას ახორციელებდა დათქმულ ვადაში, ფაქტობრივად გაწეული მომსახურების შესაბამისად. რაც შეეხებოდა ხელშეკრულებაში მითითებული დასასუფთავებელი ფართის ოდენობას, აღნიშნული

წარმოადგენდა დაუზუსტებელ ფართს. რკინიგზამ მოსარჩელეს დასასუფთავებლად გამოუყო ის ფართი, რაც რეალურად საჭიროებდა დასუფთავებას. ხელშეკრულების სპეციფიკური პირობების 6.3 პუნქტიც სწორედ ამიტომ ითვალისწინებდა მოსარჩელესთან ანგარიშსწორებას შესრულებული სამუშაოს შესაბამისად, ხოლო შესრულებული სამუშაო რკინიგზამ დროულად და კეთილსინდისიერად აანაზღაურა.

რაც შეეხებოდა დღგ-ის სადავო თანხას, შპს «ს. რ-მ» მოსაჩეღის მიერ მითითებული ანგარიშ-ფაქტურებით ვერ მოახერხა დღგ-ის ჩათვლა, რადგან საგადასახადო კოდექსის 248-ე მუხლის 1-ელი ნაწილის მოთხოვნათა დარღვევით შპს «ნ. კ-ის» მიერ აღნიშნული ანგარიშ-ფაქტურები წარდგენილი იყო დაგვიანებით.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2009 წლის 6 მაისის გადაწყვეტილებით შპს «ნ. კ-ის» სარჩელი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა – შპს «ს. რ-ს» მოსარჩელის სასარგებლოდ დაეკისრა 4 780.24 ლარის გადახდა, შპს «ნ. კ-ის» მოთხოვნა მოპასუხისათვის მიუღებელი შემოსავლის – 7 514.60 ლარისა და კანონისმიერი პროცენტის დაკისრების შესახებ არ დაკმაყოფილდა.

საქალაქო სასამართლომ მიუთითა საქმეზე დადგენილ შემდეგ უდავო ფაქტობრივ გარემოებებზე:

2007 წლის 15 ივნისს შპს «ს. რ-სა» და შპს «ნ. კ-ს» შორის დაიდო ხელშეკრულება სახელმწიფო შესყიდვების შესახებ 'შს/07-287, რომლის თანახმად, მოსარჩელემ ვალდებულება იკისრა, შპს «ს. რ-ს» სასარგებლოდ განეხორციელებინა სამგზავრო ვაგზოების, სადგურების, სამგზავრო ვაგონების, ელექტრო-მატარებლების და მათი ტუალეტების დეზინფექცია;

ხელშეკრულების საერთო ღირებულება დღგ-ს გარეშე შეადგენდა 97 433.63 ლარს;

დღგ-ის თანხა – 4780,24 ლარი შედიოდა მხარეთა მიერ შეთანხმებულ მომსახურების ფასში;

შპს «ს. რ-მ» ზემოაღნიშნული ხელშეკრულების ფარგლებში შპს «ნ. კ-ს» დასასუფთავებლად სულ მიაწოდა 605 946 მ², ნაცვლად სატენდერო წინადადებით გათვალისწინებული 693 707 მ²-ისა, ანუ არ იქნა მიწოდებული 87 761 მ²;

შპს «ს. რ-მ» დასახელებული ხელშეკრულების ფარგლებში შპს «ნ. კ-ს» აუნაზღაურა ფაქტობრივად მიწოდებული ფართის დასუფთავების საფასური დამატებითი ღირებულების გადასახადის – 4 780.24 ლარის გამოკლებით 54 535.14 ლარი.

საქალაქო სასამართლომ მიუთითა: სამოქალაქო კოდექსის 629-ე მუხლის პირველ ნაწილზე, რომლის თანახმად, ნარდობის ხელშეკრულებით მენარდე კისრულობს შეასრულოს ხელშეკრულებით გათვალისწინებული სამუშაო, ხოლო შემკვეთი ვალდებულია, გადაუხადოს მენარდეს შეთანხმებული საზღაური; საგადასახადო კოდექსის მე-12 მუხლის მე-14 ნაწილზე, რომლის შესაბამისად, დღგ არის გადასახადი, რომელიც დგინდება მიწოდებული საქონლის ან/და გაწეული მომსახურების ფასზე დანამატის სახით და რომელსაც იხდის მომხმარებელი ამ გადასახადით გაზრდილი ფასით საქონლის ან/და მომსახურების შეძენისას. კანონის აღნიშნული ნორმების შინაარსიდან გამომდინარე, საქალაქო სასამართლომ მიიჩნია, რომ შპს «ს. რ-ა» ვალდებული იყო, სრულად აენაზღაურებინა გაწეული მომსახურების ღირებულება, რამდენადაც დღგ-ს თანხა შედიოდა მხარეთა მიერ შეთანხმებულ მომსახურების ფასში.

რაც შეეხებოდა ზიანის სახით მიუღებელი შემოსავლის ანაზღაურების მოთხოვნას, საქალაქო სასამართლომ ამ ნაწილში სარჩელის დაუკმაყოფილებლობა შემდეგნაირად დაასაბუთა:

სამოქალაქო კოდექსის 394-ე მუხლის მიხედვით, მოვალის მიერ ვალდებულების დარღვევისას კრედიტორს შეუძლია მოითხოვოს ამით გამოწვეული ზიანის ანაზღაურება. ამავე კოდექსის 636-ე მუხლის თანახმად, შემკვეთს უფლება აქვს, სამუშაოს დასრულებამდე ნებისმიერ დროს თქვას უარი ხელშეკრულებაზე, მაგრამ მან უნდა აუნაზღაუროს მენარდეს შესრულებული სამუშაო და ხელშეკრულების მოშლით მიყენებული ზიანი. იმის გათვალისწინებით, რომ სამოქალაქო კოდექსის 636-ე მუხლის საფუძველზე შპს «ს. რ-ს» უფლება ჰქონდა, უარი ეთქვა შეთანხმებული მოცულობის სამუშაოს შესრულებაზე და აენაზღაურებინა მხოლოდ ფაქტობრივად შესრულებული სამუშაოს მოცულობა, საქალაქო სასამართლომ მიიჩნია, რომ მოპასუხეს 394-ე მუხლით გათვალისწინებულ მართლსაწინააღმდეგო ქმედება არ ჩაუდენია. მოსარჩელეს ხელშეკრულების მოშლით არ განუცდია რაიმე ზიანი. სამოქალაქო კოდექსის 636-ე მუხლის შინაარსი გულისხმობს მენარდისათვის ხელშეკრულების მოშლით მიყენებული რეალური ზიანის – ფაქტობრივად დამდგარი ქონებრივი დანაკლისის და არა იმ მიუღებელი შემოსავლის ანაზღაურებას, რასაც მენარდე შემკვეთის სრული მოცულობის შესრულების მიღების შედეგად ვარაუდობდა.

პროცენტის ანაზღაურების მოთხოვნის ნაწილში სარჩელის დაუკმაყოფილებლობის სამართლებრივ საფუძველად საქალაქო სასამართლომ მიუთითა სამოქალაქო კოდექსის 403-ე მუხლზე, რომლის თანახმად, მოვალე, რომელიც თანხის გადახდის ვადას გადააცილებს, ვალდებულია, გადააცილებული დროისათვის გადაიხადოს მხარეთა შეთანხმებით განსაზღვრული პროცენტი. იმის გამო, რომ მხარეები 2007 წლის 15 ივნისის 'შს/07-287 ხელშეკრულებით თანხის გადახდის ვადის გადაცილების შემთხვევაში პროცენტზე არ შეთანხმებულან, საქალაქო სასამართლოს მოსაზრებით, მოსარჩელეს არ წარმოშობია უფლება, გაწეული მომსახურების (დღგ-ს) თანხაზე მოეთხოვა პროცენტი.

პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილება სარჩელის დაუკმაყოფილებელ ნაწილში სააპელაციო წესით გაასაჩივრა შპს «ნ. კ-მა», რომელმაც მოითხოვა გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმება და საქმეზე ახალი გადაწყვეტილების მიღებით სარჩელის სრულად დაკმაყოფილება.

საქალაქო სასამართლოს გადაწყვეტილებაზე სააპელაციო საჩივარი შეიტანა შპს «ს. რ-ც», რომელმაც მოითხოვა სარჩელის დაკმაყოფილების ნაწილში ამ გადაწყვეტილების გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილებით სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმა.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2009 წლის 7 დეკემბრის განჩინებით შპს «ნ. კ-სა» და შპს «ს. რ-ის» სააპელაციო საჩივრები არ დაკმაყოფილდა, უცვლელად დარჩა თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2009 წლის 6 მაისის გადაწყვეტილება.

სააპელაციო სასამართლომ სრულად გაიზიარა საქალაქო სასამართლოს მიერ საქმეზე დადგენილი ფაქტობრივი გარემოებები, აგრეთვე, მათი სამართლებრივი შეფასება.

სააპელაციო სასამართლომ უსაფუძვლოდ მიიჩნია შპს «ნ. კ-ის» სააპელაციო საჩივრის პრეტენზია გადაწყვეტილების იმ ნაწილზე, რომლითაც მას უარი ეთქვა მიუღებელი შემოსავლისა და პროცენტის ანაზღაურების მოთხოვნის დაკმაყოფილებაზე.

სააპელაციო სასამართლოს მითითებით, შპს «ნ. კ-ი» მიიჩნევდა, რომ შპს «ს. რ-მ» დაარღვია ხელშეკრულების პირობები და აღძრული სარჩელით მოითხოვდა შპს «ს. რ-ის» იმ მიუღებელი შემოსავლის დაკისრებას, რომელსაც იგი მიიღებდა იმ შემთხვევაში, თუკი სრული მოცულობით შესრულებდა ხელშეკრულებით განსაზღვრულ სამუშაოს. სააპელაციო სასამართლოს მოსაზრებით, ამასთან დაკავშირებით საქალაქო სასამართლომ სწორად განმარტა სამოქალაქო კოდექსის 636-ე მუხლის შინაარსი და სწორად მიიჩნია, რომ იგი შეეხებოდა მენარდისათვის ხელშეკრულების მოშლით მიყენებული რეალური ზიანის – ფაქტობრივად დამდგარი ქონებრივი დანაკლისის (სამუშაოს შესასრულებლად, ან მოსამზადებლად უკვე გაწეული ხარჯები და სხვა) და არა იმ მიუღებელი შემოსავლის ანაზღაურებას, რომლის მიღებასაც მენარდე შემკვეთის სრული მოცულობით შესრულების შედეგად ვარაუდობდა.

სააპელაციო სასამართლოს მოსაზრებით, საქალაქო სასამართლომ ასევე სწორად არ დააკმაყოფილა შპს «ნ. კ-ის» სარჩელი ფულადი ვალდებულების შესრულების ვადის გადაცილებისათვის პროცენტის დაკისრების ნაწილში. სამოქალაქო კოდექსის 403-ე მუხლის მოთხოვნიდან გამომდინარე, ფულადი ვალდებულების შესრულების ვადის გადაცილებისათვის პროცენტის გადახდა შესაძლებელია მხოლოდ მხარეთა შეთანხმების არსებობისას. იმის გამო, რომ მხარეთა შორის გაფორმებული 2007 წლის 15 ივნისის 'შს/07-287 ხელშეკრულებით გათვალისწინებული არ არის შპს «ს. რ-ის» ვალდებულება თანხის გადახდის ვადის გადაცილების შემთხვევაში პროცენტის ანაზღაურებაზე, სააპელაციო სასამართლომ მიიჩნია, რომ მოსარჩელეს არ წარმოეშობოდა პროცენტის მოთხოვნის უფლება გაწეული მომსახურების იმ თანხაზე, რაც შპს «ს. რ-მ» გამოაკლო დამატებითი ღირებულების გადასახადის სახით.

სააპელაციო სასამართლომ შპს «ს. რ-ის» საპელაციო საჩივრის უსაფუძვლობის დასასაბუთებლად მიუთითა სამოქალაქო კოდექსის 629.1 მუხლსა და საგადასახადო კოდექსის მე-12 მუხლის მე-14 ნაწილზე, რომელთა თანახმად, ნარდობის ხელშეკრულებით მენარდე კისრულობს შესრულოს ხელშეკრულებით გათვალისწინებული სამუშაო, ხოლო შემკვეთი ვალდებულია გადაუხადოს მენარდეს შეთანხმებული საზღაური; დღგ არის გადასახადი, რომელიც დგინდება მიწოდებული საქონლის ან/და გაწეული მომსახურების ფასზე დანამატის სახით და რომელსაც იხდის მომხმარებელი ამ გადასახადით გაზრდილი ფასით საქონლის ან/და მომსახურების შემენისას. რამდენადაც დღგ-ს თანხა (4 780.24 ლარი) შედიოდა მხარეთა მიერ შეთანხმებულ მომსახურების ფასში, სააპელაციო სასამართლომ საფუძვლიანად მიიჩნია, რომ ზემოთ დასახელებული ნორმის თანახმად, მოპასუხე ვალდებული იყო, სრულად აენაზღაურებინა გაწეული მომსახურების ღირებულება.

სააპელაციო სასამართლოს განჩინება მიუღებელი შემოსავლის მოთხოვნაზე უარის თქმის ნაწილში საკასაციო წესით გაასაჩივრა შპს «ნ. კ-მა», რომელმაც მოითხოვა გასაჩივრებული განჩინების გაუქმება და საქმეზე ახალი გადაწყვეტილების მიღება შპს «ს. რ-სათვის» მის სასარგებლოდ მიუღებელი შემოსავლის სახით 7 514.62 ლარის დაკისრების შესახებ.

შპს «ნ. კ-ი» საკასაციო საჩივარში აღნიშნავს, რომ შპს «ს. რ-ის» მიერ მის მიმართ ნაკისრი ვალდებულების დარღვევა გამოიხატა ხელშეკრულებით გათვალისწინებული ფართის მიუწოდებლობაში, რის შედეგადაც კასატორმა ვერ მიიღო მოგება 7514,60 ლარის ოდენობით. საქმეში არსებული მასალები უტყუარად ადასტურებს, რომ შპს «ს. რ-ს» უარი არ უთქვამს ხელშეკრულებაზე, არ შეუწყვეტია ვადაზე ადრე და არ მოუშლია იგი სამოქალაქო კოდექსის 363-ე მუხლის შესაბამისად, რაც სააპელაციო სასამართლომ დაადგინა, არამედ დამთავრდა ხელშეკრულების მოქმედების ვადა. აღნიშნულზე მიუთითებს შედარების აქტი, 2007 წლის 'შს/07-287 ცნობა ხელშეკრულებით გათვალისწინებული სამუშაოების ჩატარების შესახებ, კასატორის წერილების რკინიგზის ხელმძღვანელობის სახელზე, საქმეში არსებული მიღება-ჩაბარების აქტები, დღგ-ის ანგარიშ-ფაქტურები, საბანკო ანგარიშიდან ამონაწერები. საქმეში არ არის წარმოდგენილი რაიმე მტკიცებულება, რაც დაადასტურებდა რკინიგზის მიერ ხელშეკრულების ვადაზე ადრე შეწყვეტის ფაქტს.

კასატორი აღნიშნავს, რომ სამოქალაქო კოდექსის 317-ე მუხლის თანახმად, ვალდებულების წარმოშობისათვის აუცილებელია მონაწილეთა შორის ხელშეკრულება. სადავო შემთხვევაში ეს არის

ხელშეკრულება 1287, რომლითაც მხარეებმა იკისრეს ვალდებულება 693707 კვ.მ ფართის მიწოდებასა და დამუშავებაზე.

კასატორის მოსაზრებით, სააპელაციო სასამართლომ არასწორად გამოიყენა სამოქალაქო კოდექსის 629-ე და 636-ე მუხლები და ჩათვალა, რომ ხელშეკრულება მოიშალა, არ უმსჯელია 317-ე, 327-ე, 361-ე, 394-ე, 404-ე, 411-ე, 412-ე მუხლების გამოყენებაზე, რომლებიც ადასტურებს კასატორის უფლებას ზიანის ანაზღაურებაზე რკინიგზის მიმართ, მის მიერ აღებული ვალდებულებების შეუსრულებლობის გამო.

სააპელაციო სასამართლოს 2009 წლის 7 დეკემბრის განჩინება საკასაციო წესით აგრეთვე გაასაჩივრა შპს «ს. რ-მ» სარჩელის დაკმაყოფილებულ ნაწილში, მოითხოვა გასაჩივრებული განჩინების გაუქმება და სააპელაციო სასამართლოში საქმის ხელახლა განსახილველად დაბრუნება.

კასატორი შპს «ს. რ-ა» აღნიშნავს, რომ არ ეთანხმება სააპელაციო სასამართლოს დღგ-ის თანხის – 4780,24 ლარის დაკისრების თაობაზე, რადგან შპს «ნ. კ-მა» საგადასახადო კანონმდებლობის მოთხოვნები დაარღვია. საგადასახადო კოდექსის 248-ე მუხლის თანახმად, დღგ-ის გადამხდელად რეგისტრირებული პირი ვალდებულია, საქონლის/მომსახურების მიღების მოთხოვნისას, გარდა ამ კოდექსის 238-ე მუხლის მე-2 და მე-3 ნაწილებში აღნიშნული მიწოდებისა, მოთხოვნიდან არაუგვიანეს მეორე დღისა გამოწეროს საგადასახადო ანგარიშ-ფაქტურა და წარუდგინოს იგი მიმღებს, მიუხედავად იმისა, არის თუ არა მიმღები გადასახადის გადამხდელი. მხარეთა შორის დადებული სახელმწიფო შესყიდვების შესახებ 2007 წლის 15 ივნისის ხელშეკრულების სპეციფიკური პირობების თანახმად, მხარეები შეთანხმდნენ, რომ გაწეული მომსახურების ანგარიშსწორებასათვის მიმწოდებელი ვალდებული იყო, რკინიგზისათვის წარედგინა ანგარიშ-ფაქტურა. განსახილველ შემთხვევაში მხარემ დაარღვია საგადასახადო ანგარიშ-ფაქტურის რკინიგზისათვის დროულად წარდგენის ხელშეკრულებით გათვალისწინებული ვალდებულება. მხარეების მიერ შეთანხმებულ სახელშეკრულებო ფასში, საგადასახადო კოდექსის 12-ე მუხლის მე-14 ნაწილის შესაბამისად, გათვალისწინებული იყო დღგ-ის სადავო თანხაც – 4780,24 ლარი.

კასატორი მიუთითებს, რომ მომსახურების ღირებულებაში გადახდილი დღგ-ის თანხა მომსახურების მყიდველს შეუძლია, ჩათვალოს მომავალ გადასახადებში. სადავო შემთხვევაში რკინიგზას რომ აენაზღაურებინა მხარისათვის დღგ-ის თანხა, რკინიგზა 248-ე მუხლის უხეში დარღვევით გამოწერილ ანგარიშ-ფაქტურაზე ვერ მიიღებდა დღგ-ის ჩათვლას, რაც სამართლებრივად არის შპს «ნ. კ-ის» მიზეზით გამოწვეული ზიანი. სამოქალაქო კოდექსის 411-ე მუხლის თანახმად, ანაზღაურებას ექვემდებარება როგორც ფაქტობრივად დამდგარი ზიანი, ისე – მიუღებელი შემოსავალი, ხოლო 412-ე მუხლის თანახმად, ანაზღაურებას ექვემდებარება მხოლოდ ის ზიანი, რომელიც მოვალისათვის წინასწარ იყო სავარაუდო და წარმოადგენს ზიანის გამომწვევი მოქმედების უშუალო შედეგს.

კასატორი აღნიშნავს, რომ დღგ-ის ანგარიშ-ფაქტურის 148-ე მუხლის დარღვევით გამოწერის შემთხვევაში რკინიგზა ვერ მიიღებდა დღგ-ის თანხის ჩათვლას, რაც შპს «ნ. კ-სათვის», როგორც გადასახადის გადამხდელისათვის, წინასწარ უნდა ყოფილიყო ცნობილი. ამდენად, რკინიგზა სამოქალაქო კოდექსის 411-ე-412-ე მუხლების საფუძველზე უფლებამოსილი იყო, შპს «ნ. კ-სათვის» გამოექვითა მისი მართლსაწინააღმდეგო, ბრალეული მოქმედებით – ანგარიშ-ფაქტურის დაგვიანებით გამოწერა-წარდგენით რკინიგზისათვის მიყენებული ზიანი – დღგ-ის ჩაუთვლელი თანხა. აღნიშნული სასამართლომ უსაფუძვლოდ არ გაიზიარა და რკინიგზას უკანონოდ დაარიცხა დღგ-ის თანხის ანაზღაურება.

სამოტივაციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლო საქმის შესწავლის, საკასაციო საჩივრების სასამართლო განხილვის შედეგად მიიჩნევს, რომ შპს «ს. რ-ის» საკასაციო საჩივარი არ უნდა დაკმაყოფილდეს, ხოლო შპს «ნ. კ-ის» საკასაციო საჩივარი ნაწილობრივ უნდა დაკმაყოფილდეს, შემდეგ გარემოებათა გამო:

საქმეზე დადგენილია:

2007 წლის 15 ივნისს შპს «ს. რ-სა» და შპს «ნ. კ-ს» შორის დაიდო სახელმწიფო შესყიდვების შესახებ 1^{შს/07-287} ხელშეკრულება, რომლის თანახმად მოსარჩელემ ვალდებულება იკისრა, შპს «ს. რ-ს» სასარგებლოდ განეხორციელებინა სამგზავრო ვაგზოების, სადგურების, სამგზავრო ვაგონების, ელექტრო-მატარებლების და მათი ტუალეტების დეზინფექცია;

ხელშეკრულების საერთო ღირებულება დღგ-ს გარეშე შეადგენდა 97 433.63 ლარს;

დღგ-ის თანხა – 4780,24 ლარი შედიოდა მხარეთა მიერ შეთანხმებულ მომსახურების ფასში;

შპს «ს. რ-მ» ზემოაღნიშნული ხელშეკრულების ფარგლებში შპს «ნ. კ-ს» დასასუფთავებლად სულ მიაწოდა 605 946 მ², ნაცვლად სატენდერო წინადადებით გათვალისწინებული 693 707 მ²-სა, ანუ არ იქნა მიწოდებული 87 761 მ²;

შპს «ს. რ-მ» დასახელებული ხელშეკრულების ფარგლებში შპს «ნ. კ-ს» აუნაზღაურა ფაქტობრივად მიწოდებული ფართის დასუფთავების საფასური დამატებითი ღირებულების გადასახადის – 4 780.24 ლარის – გამოკლებით 54 535.14 ლარი.

მოცემულ შემთხვევაში კასატორი შპს «ნ. კ-ს» სააპელაციო სასამართლოს განჩინება გასაჩივრებული აქვს მხოლოდ მიუღებელი შემოსავლის – 7514,62 ლარის მოთხოვნაზე უარის თქმის ნაწილში.

საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ სააპელაციო სასამართლომ არასწორად განმარტა სამოქალაქო კოდექსის 636-ე მუხლი. აღნიშნული ნორმა შეეხება ნარდობის ხელშეკრულების მოშლის საკითხს და ადგენს, რომ შემკვეთს უფლება აქვს, სამუშაოს დასრულებამდე ნებისმიერ დროს უარი თქვას ხელშეკრულებაზე, მაგრამ მან უნდა აუნაზღაუროს მენარდეს შესრულებული სამუშაო და ხელშეკრულების მოშლით მიყენებული ზიანი. სააპელაციო სასამართლოს მოსაზრებით, მოცემულ ნორმაში მითითებულ «ზიანში» იგულისხმება მხოლოდ ფაქტობრივად დამდგარი ქონებრივი დანაკლისი და არა მიუღებელი შემოსავალი. საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ მოცემულ შემთხვევაში არ არსებობს ნორმის ამგვარად განმარტების საფუძველი. სამოქალაქო კოდექსის 411-ე მუხლის შესაბამისად, ზიანი უნდა ანაზღაურდეს არა მხოლოდ ფაქტობრივად დამდგარი ქონებრივი დანაკლისისთვის, არამედ – მიუღებელი შემოსავლისთვისაც. 636-ე მუხლიდან არ გამომდინარეობს, რომ იგი ნარდობის ხელშეკრულების მოშლის შემთხვევაში ზიანის ანაზღაურების საკითხს სხვაგვარად არეგულირებს და მიუღებელი შემოსავლის მოთხოვნის უფლებას მხარეს არ ანიჭებს.

საკასაციო სასამართლო ასევე მიიჩნევს, რომ სააპელაციო სასამართლოს განჩინება დაუსაბუთებელია იმ თვალსაზრისითაც, საერთოდ უნდა შეეფარდოს თუ არა სადავო სამართლებრივ ურთიერთობას სამოქალაქო კოდექსის 636-ე მუხლი ნარდობის ხელშეკრულების მოშლის შესახებ. აღნიშნული ნორმის გამოყენების საფუძველი არსებობს იმ შემთხვევაში, თუკი საქმეზე დგინდება მხარეთა შორის დადებული ხელშეკრულების მოშლის ფაქტობრივი გარემოება.

საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ აღნიშნული ფაქტობრივი გარემოების დადგენის თვალსაზრისით სააპელაციო სასამართლოს გასაჩივრებული განჩინება დაუსაბუთებელია. სააპელაციო სასამართლო არ უთითებს, თუ საქმეში არსებული რომელი მტკიცებულების საფუძველზე გამომდინარეობს დასკვნა მხარეთა შორის ხელშეკრულების მოშლის ფაქტის დადასტურებულად მიჩნევის შესახებ. მხოლოდ ის გარემოება, რომ შპს «ს. რ-მ» მოსარჩელეს დასასუფთავებლად მიაწოდა ხელშეკრულებით შეთანხმებულზე ნაკლები ფართი, არ ნიშნავს შპს «ს. რ-ს» მიერ ხელშეკრულების მოშლას, აღნიშნული მიუთითებს იმაზე, რომ არ არის დაცული სამოქალაქო კოდექსის 361-ე მუხლის მე-2 ნაწილით გათვალისწინებული ხელშეკრულების ჯეროვანი შესრულების ვალდებულება. საყურადღებოა, რომ მოსარჩელე სადავოდ ხდის შპს «ს. რ-ს» მიერ სწორედ ხელშეკრულების ჯეროვანი შეუსრულებლობით მიყენებული ზიანის (მიუღებელი შემოსავლის) ანაზღაურებას და არა ხელშეკრულების მოშლით მიყენებული ზიანის ანაზღაურებას. მოსარჩელე აღნიშნავს, რომ ხელშეკრულებით დათქმულ ვადაში ხელშეკრულება არ მოშლილა, მხარეთა შორის სახელშეკრულებო ურთიერთობა შეწყდა ხელშეკრულების ვადის გასვლის შედეგად.

საქმის ხელახალი განხილვისას სააპელაციო სასამართლომ უნდა დაადგინოს, რა ვადით დაიდო მხარეთა შორის ხელშეკრულება, აღნიშნული ხელშეკრულება მოიშალა ვადადღე თუ შეწყდა ვადის გასვლის გამო.

სააპელაციო სასამართლომ ასევე უნდა დაადგინოს, შპს «ს. რ-მ» შეასრულა თუ არა ხელშეკრულები ჯეროვნად და არსებობს თუ არა სამოქალაქო კოდექსის 411-ე მუხლით გათვალისწინებული მიუღებელი შემოსავლის დაკისრების საფუძველი.

ამდენად, შპს «ს. კ-ს» საკასაციო საჩივარი ნაწილობრივ უნდა დაკმაყოფილდეს, თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2009 წლის 7 დეკემბრის განჩინება უნდა გაუქმდეს შპს «ს. კ-სათვის» მიუღებელი შემოსავლის მოთხოვნაზე უარის თქმის ნაწილში და ამ ნაწილში საქმე ხელახლა განსახილველად დაუბრუნდეს სააპელაციო სასამართლოს.

რაც შეეხება შპს «ს. რ-ს» საკასაციო საჩივარს, საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ იგი არ ექვემდებარება დაკმაყოფილებას. შპს «ს. რ-ა» სააპელაციო სასამართლოს განჩინებას ასაჩივრებს დღგ-ის თანხის დაკისრების ნაწილში. საგადასახადო კოდექსის მე-12 მუხლის მე-14 ნაწილის თანახმად, არაპირდაპირი გადასახადი (დღგ, აქციზი და სხვა) – ესაა გადასახადი, რომელიც დგინდება მიწოდებული საქონლის ან/და გაწეული მომსახურების ფასზე დანამატის სახით და რომელსაც იხდის მომხმარებელი ამ გადასახადით გაზრდილი ფასით საქონლის ან/და მომსახურების შემენისას, არაპირდაპირი გადასახადის ბიუჯეტში გადახდის ვალდებულება ეკისრება საქონლის მიმწოდებელს ან/და მომსახურების გამწევს. იმ გარემოებას, რომ დღგ-ის სადავო თანხა შედიოდა მხარეთა მიერ შეთანხმებულ მომსახურების ფასში, შპს «ს. რ-ა» სადავოდ არ ხდის. ზემოაღნიშნული ნორმის შესაბამისად კი იგი ვალდებული იყო, სრულად აენაზღაურებინა გაწეული მომსახურების ღირებულება, ხოლო ის გარემოება, მიიღო თუ არა მან ჩათვლა, არ წარმოადგენს მოცემული დავის საგანს.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 410-ე, 412-ე მუხლებით და

და ა დ გ ი ნ ა:

შპს «ს. რ-ს» საკასაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდეს;

შპს «ნ. კ-ის» საკასაციო საჩივარი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდეს;
გაუქმდეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2009 წლის 7 დეკემბრის განჩინება შპს «ნ. კ-სათვის» მიუღებელი შემოსავლის მოთხოვნაზე უარის თქმის ნაწილში და ამ ნაწილში საქმე ხელახლა განსახილველად დაუბრუნდეს სააპელაციო სასამართლოს;
დანარჩენ ნაწილში თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2009 წლის 7 დეკემბრის განჩინება დარჩეს უცვლელად;
საკასაციო სასამართლოს განჩინება საბოლოოა და არ საჩივრდება.

საბანკო გარანტია

განჩინება

1ას-786-1073-09

27 სექტემბერი 2010 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატა
შემადგენლობა: მ. სულხანიშვილი (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
ვ. როინიშვილი,
თ. თოდრია

დავის საგანი: თანხის დაკისრება

აღწერილობითი ნაწილი:

2007 წლის 29 ნოემბერს შპს «ს. რ-ს» წარმომადგენელმა თ. კ-მემ განცხადებით მიმართა თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიას მოპასუხე სს „ს. ს. და ს. ჰ-ს« მიმართ და მოითხოვა დავალიანების გადახდევინების თაობაზე გამარტივებული წესით ბრძანების გამოცემა და მოპასუხისათვის 1 405 000 ლარის დაკისრება.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2007 წლის 24 დეკემბრის გადახდის ბრძანებით განცხადება დაკმაყოფილდა.

სს „ს. ს. და ს. ჰ-ს« შესაგებლის საფუძველზე, თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2008 წლის 9 იანვრის განჩინებით გაუქმდა 2007 წლის 24 დეკემბრის გადახდის ბრძანება და საქმის განხილვა გაგრძელდა საერთო სასარჩელო წესით.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2008 წლის 30 ივლისის გადაწყვეტილებით შპს „ს. რ-ს« სარჩელი დაკმაყოფილდა; მოპასუხე სს „ს. ს. და ს. ჰ-ს« შპს „ს. რ-ს« სასარგებლოდ დაეკისრა 1 405 000 ლარის გადახდა.

სასამართლომ საქმეზე დადგენილად ცნო შემდეგი ფაქტობრივი გარემოებები:

2007 წლის 14 მაისს შპს „ს. რ-სა« და სს „ე. ქ-ს« შორის დაიდო ხელშეკრულება 1შს\07-216 რეფრეჟერატორული სექციის დიზელ-ვაგონის სამგზავრო ვაგონად, საექსპლუატაციო ვადის გაგრძელებით, მოდერნიზაციის მომსახურების შესყიდვაზე.

2007 წლის 11 აპრილს შპს „ს. რ-სა« და სს „ე. ქ-ს« შორის დაიდო 1შს\07-147 ხელშეკრულება სამგზავრო ვაგონების სადებო და საქარხნო შეკეთების მომსახურების შესყიდვაზე.

სს „ს. ს. და ს. ჰ-ს« მიერ 2007 წლის 11 აპრილს შპს „ს. რ-სა« და სს „ე. ქ-ს« შორის გაფორმებული 1შს\07-147 ხელშეკრულების უზრუნველსაყოფად, 2007 წლის 11 აპრილს გაცემული იქნა საბანკო გარანტია FG 037\07 საერთო თანხაზე – 1 220 000 ლარზე.

სს „ს. ს. და ს. ჰ-ს« მიერ 2007 წლის 11 აპრილს შპს „ს. რ-სა« და სს „ე. ქ-ს« შორის გაფორმებული 1შს\07-147 ხელშეკრულების უზრუნველსაყოფად 2007 წლის 11 აპრილს გაცემულ იქნა საბანკო გარანტია FG 037\07 საერთო თანხაზე – 175 000 ლარზე.

სს „ს. ს. და ს. ჰ-ს« მიერ 2007 წლის 14 მაისს შპს „ს. რ-სა« და სს „ე. ქ-ს« შორის გაფორმებული 1შს\07-216 ხელშეკრულების უზრუნველსაყოფად 2007 წლის 14 მაისს გაცემული იქნა საბანკო გარანტია FG 051\07 საერთო თანხაზე – 10 000 ლარზე.

სს „ს. ს. და ს. ჰ-ს« მიერ 2007 წლის 14 მაისს შპს გაცემული საბანკო გარანტია FG 051\07 გარანტიის მოქმედების ვადა გაიზარდა 2007 წლის 1 ოქტომბრამდე.

შპს „ს. რ-მ« გარანტიით განსაზღვრული ვადის დამთავრებამდე 2007 წლის 21 სექტემბერს 1გ-7579 წერილით მოითხოვა გარანტ „ს. ს. და ს. ჰ-ს« აენაზღაურებინა FG 037\07 გარანტიით გათვალისწინებული თანხაზე – 175 000 ლარზე.

შპს „ს. რ-მ« გარანტიით განსაზღვრული ვადის დამთავრებამდე 2007 წლის 16 ოქტომბერს 1გ-8240 წერილით მოითხოვა გარანტ „ს. ს. და ს. ჰ-ს« მიერ „ელექტროვაგონშემკეთებელ ქარხანას« შორის გაფორმებული 1შს\07-2156 ხელშეკრულების უზრუნველსაყოფად FG 051\07 საერთო თანხაზე – 10 000 ლარი.

სს „ს. ს. და ს. ჰ-ს» მიერ 2007 წლის 14 მაისს გაცემულ საბანკო გარანტია FG 051\07 გარანტიის მოქმედების ვადა გაიზარდა 2007 წლის 1 ოქტომბრამდე.

შპს „ს. რ-მ» გარანტიით განსაზღვრულ ვადის დამთავრებამდე 2007 წლის 21 სექტემბერს 1გ-7579 წერილით მოითხოვა გარანტ „ს. ს. და ს. ჰ-ს» აენაზღაურებინა FG 037\07 გარანტიით გათვალისწინებული თანხაზე – 175 000 ლარზე.

შპს „ს. რ-მ» გარანტიით განსაზღვრულ ვადის დამთავრებამდე 2007 წლის 21 სექტემბერს 1გ-7579 წერილით მოითხოვა გარანტ „ს. ს. და ს. ჰ-ს» აენაზღაურებინა FG 037\07 გარანტიით გათვალისწინებული თანხაზე – 175 000 ლარზე.

შპს „ს. რ-მ» გარანტიით განსაზღვრულ ვადის დამთავრებამდე 2007 წლის 16 ოქტომბერს სექტემბერს 1გ-8240 წერილით მოითხოვა გარანტ „ს. ს. და ს. ჰ-ს» აენაზღაურებინა FG 037\07 გარანტიით გათვალისწინებული თანხაზე – 1 220 000 ლარი.

შპს „ს. რ-მ» გარანტიით განსაზღვრულ ვადის დამთავრებამდე 2007 წლის 21 სექტემბერს 1გ-7580 წერილით მოითხოვა გარანტ „ს. ს. და ს. ჰ-ს» აენაზღაურებინა FG 051\07 გარანტიით გათვალისწინებული თანხაზე – 10 000 ლარზე.

2008 წლის 21 თებერვალს შპს „ს. რ-სა» და სს „ე. ქ-ს» შორის გაფორმებული იქნა 1001 შეთანხმება ვალის აღიარებისა და გადახდის შესახებ, რომლის საფუძველზე სს „ე. ქ-ს» აღიარა შპს „ს. რ-ს» სასარგებლოდ ფულადი დავალიანება 13 072 755 მილიონი ლარის ოდენობით. აღნიშნული დავალიანება გამომდინარეობდა სახელმწიფო შესყიდვების შესახებ ხელშეკრულებებით, მათ შორის 1შს\07-216, 1შს\07-147 ხელშეკრულებებით. 2008 წლის 29 აპრილს შპს „ს. რ-სა» და სს „ე. ქ-ს» შორის გაფორმებულ იქნა შეთანხმება 1სგდ\08-015.

შპს „ს. რ-სა» და სს „ე. ქ-ს» შორის 2008 წლის 21 თებერვალს ვალის აღიარებისა და გადახდის შესახებ 1001 შეთანხმების, თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2008 წლის 17 მარტის კანონიერ ძალაში შესული გადახდის ბრძანების, შპს „ს. რ-სა» და სს „ე. ქ-ს» შორის 2008 წლის 29 აპრილს გაფორმებული 1სგდ\08-015 შეთანხმების საფუძველზე, სასამართლომ დადგენილად მიიჩნია, რომ, სს „ე. ქ-ს» მიერ დარღვეულ იქნა საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 361-ე მუხლის მე-2 ნაწილის მოთხოვნები, ვინაიდან მან არ შეასრულა ხელშეკრულებით ნაკისრი ვალდებულებები.

საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 879-ე მუხლის თანახმად, სასამართლომ ჩათვალა, რომ პრინციპალის მიერ სახელშეკრულებო ვალდებულებების შეუსრულებლობა უტყუარად იყო დადასტურებული, რაც სამართლებრივად წარმოადგენდა შპს „ს. რ-სადმი» მოპასუხე სს „ს. ს. და ს. ჰ-ს» საგარანტიო ვალდებულების წარმოშობის და შესრულების საფუძველს.

სასამართლომ არ გაიზიარა მოპასუხის მსჯელობა სარჩელის არდაკმაყოფილების საფუძველების თაობაზე, რომ საბანკო გარანტიის მიხედვით მოპასუხის პასუხისმგებლობა ვრცელდება მხოლოდ შეუსრულებელი ვალდებულების ფარგლებში.

საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 887-ე მუხლის თანახმად, გარანტის მხოლოდ იმ შემთხვევაში შეუძლია უარი განაცხადოს თანხის ანაზღაურებაზე, თუ ბენეფიციარის მოთხოვნა არ შეესაბამება გარანტიის პირობებს და წარდგენილია საგარანტიო ვადის დამთავრების შემდეგ. განსახილველ შემთხვევაში სასამართლომ განმარტა, რომ საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 887-ე მუხლით გათვალისწინებულ არც ერთ გარემოება არ არსებობდა.

სასამართლომ მიუთითა, რომ სს „ელექტროვაგონშემკეთებელ ქარხანას» და შპს „ს. რ-ს» შორის 2008 წლის 29 აპრილის შეთანხმებით, რომლითაც პრინციპალმა კვლავ დაადასტურა სახელშეკრულებო ვალდებულებების შეუსრულებლობა, სამართლებრივად არ იწვევდა შპს „ს. რ-სადმი» მოპასუხის საგარანტიო ვალდებულებების შეწყვეტას, რადგან საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 881-ე მუხლის თანახმად, საბანკო გარანტიით გათვალისწინებული გარანტიის ვალდებულება ბენეფიციარის წინაშე არ იყო დამოკიდებული ძირითად ვალდებულებაზე, ხოლო ამავე კოდექსის 889-ე მუხლის 1-ელი ნაწილის „ა» ქვეპუნქტის თანახმად, „გარანტის ვალდებულება ბენეფიციარის მიმართ წყდება ბენეფიციარისათვის საგარანტიო თანხის გადახდით», რასაც სასამართლომ განმარტებით, განსახილველ შემთხვევაში ადგილი არ ქონია.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2008 წლის 30 ივლისის გადაწყვეტილება სააპელაციო წესით გაასაჩივრა სს „ს. ს. და ს. ჰ-მ», მოითხოვა მისი გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილების მიღებით სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმა.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2009 წლის 18 ივნისის განჩინებით სს „ს. ს. და ს. ჰ-ს» უფლებამონაცვლე სს „ჯ. ჰ-ს» სააპელაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდა.

სააპელაციო სასამართლომ სრულად გაიზიარა პირველი ინსტანციის სასამართლოს მიერ საქმეზე დადგენილი ფაქტობრივი გარემოებები და ამ გარემოებების მიმართგაკეთებული დასკვნები და სამართლებრივი შეფასებები და მიიჩნია, რომ თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიამ საქმე განიხილა არსებითი ხასიათის საპროცესო დარღვევების გარეშე.

სააპელაციო პალატამ გაიზიარა აპელანტის მოსაზრება იმის თაობაზე, რომ საბანკო გარანტიების ტექსტი შეთანხმებული იყო როგორც ბენეფიციართან, ასევე გარანტთან.

საქმეში არსებული 2007 წლის 14 მაისსა და 2007 წლის 11 აპრილს შპს „ს. რ-სა« და სს „ე. ქ-ს« შორის დადებული ხელშეკრულების თანახმად და საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 879-ე მუხლის შესაბამისად, სასამართლომ ჩათვალია, რომ განსახილველ შემთხვევაში, საგარანტიო თანხის ავტომატურად შემცირება პირდაპირ უკავშირდებოდა ხელშეკრულების პირობების შესრულებას, ხოლო ხელშეკრულების პირობების დარღვევის შემთხვევაში გარანტიორი კისრულობდა საგარანტიო თანხის გადახდას.

საქმის მასალებით სასამართლომ დადგინდად მიიჩნია, რომ სს „ე. ქ-მ« სახელშეკრულებო ვალდებულებები არ შეასრულა ჯეროვნად და დროულად, კერძოდ ნაცვლად შს/07-147 ხელშეკრულებით გათვალისწინებული 113 ვაგონის შეკეთებისა, 2007 წლის სექტემბრამდე დაგვიანებით შეაკეთა 69 ვაგონი, ხოლო 1შს/07-216 ხელშეკრულებით გათვალისწინებული 2 რეფრეჟერატორული ვაგონის შეკეთებისა, შეაკეთა მხოლოდ ერთი ვაგონი, დაგვიანებული დღეების რაოდენობამ შეადგინა 88 დღე.

პალატამ დადგინდად მიიჩნია, რომ სს „ე. ქ-მ« ვერ უზრუნველყო ხელშეკრულებების პირობების დაცვა, ვალდებულებები შეასრულა ნაწილობრივ, ხელშეკრულების პირობების დარღვევით, რაც საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 361-ე მუხლის შესაბამისად უნდა შეფასებულიყო, ხელშეკრულების არაჯეროვან შესრულებად, შესაბამისად, პალატამ არ გაიზიარა აპელანტის მოსაზრება იმის თაობაზე, რომ რადგან პრინციპალის მიერ ხელშეკრულებით ნაკისრი ვალდებულებები საერთო ჯამში შესრულდა 65%-ით, ბენეფიციარს იმავე საბანკო გარანტიებიდან გამომდინარე დათქმის საფუძველზე მოთხოვნა უნდა წამოეყენებინა არა სრულად გარანტიით გათვალისწინებულ თანხაზე, არამედ მხოლოდ იმ ნაწილზე, რაც არ იქნა პრინციპალის მიერ შესრულებული.

პალატამ ასევე არ გაიზიარა აპელანტის მოსაზრება იმის თაობაზე, რომ რადგან შს/07-216 და შს/07-147 ხელშეკრულებებით ნაკისრი ვალდებულებები პრინციპალსა და ბენეფიციარს შორის სრულდებოდა და თანხებიც ერიცხებოდა პრინციპალს, სარჩელის დაკმაყოფილების შემთხვევაში მოსარჩელე მიიღებს ორმაგ შესრულებას: ერთი მხრივ, პრინციპალი ასრულებს ბენეფიციარის წინაშე ნაკისრ ვალდებულებას და მეორე მხრივ – ბენეფიციარი დამატებით იღებს გარანტისაგან გარანტიით გათვალისწინებულ თანხას სრულად.

საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 881-ე მუხლის თანახმად, პალატამ აღნიშნა, რომ აღნიშნული ნორმის გათვალისწინებით, ბენეფიციარს ყოფველთვის შეუძლია მოსთხოვოს გარანტს გარანტიით ნაკისრი მოვალეობის შესრულება. გარანტის ვალდებულების შეწყვეტა კი საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 889-ე მუხლის თანახმად, შეიძლება: ა) ბენეფიციარისათვის იმ თანხის გადახდით, დრომელზეც გაიცა გარანტია, ბ) გარანტიაში განსაზღვრული იმ ვადის გასვლით, რომლითაც იგი გაიცა და გ) ბენეფიციარის მიერ გარანტიიდან გამომდინარე თავის უფლებებზე უარის თქმისა და მათი გარანტისათვის დაბრუნებისას, რაც მოცემულ შემთხვევაში არ მომხდარა.

პალატამ აღნიშნა, რომ 2008 წლის 29 აპრილს 1სგდ/08-015 შეთანხმება იყო სს „ე. ქ-სა« და სს „ს. რ-ს« შორის დადებული ახალი ხელშეკრულება ვაგონების შეკეთების თაობაზე და წარმოადგენდა ზემოაღნიშნული საგარანტიო შეთანხმებებისაგან დამოუკიდებელ ხელშეკრულებას, რომლითაც მხარეებს შორის მიღწეულ იქნა შეთანხმების ახალი პირობები, ანაზღაურების ახალი წესი და ფინანსური გარანტიებიც.

აღნიშნულის გათვალისწინებით პალატამ მიიჩნია, რომ პრინციპალის მიერ სახელშეკრულებო ვალდებულებების შეუსრულებლობა დადასტურებული იყო წერილობით, რაც სამართლებრივად წარმოადგენდა ბენეფიციარისადმი აპელანტის საგანტიო ვალდებულების წარმოშობის საფუძველს.

ამასთან, პალატა ყურადღება გაამახვილა იმ გარემოებაზე, რომ შპს „ს. რ-მ« საგარანტიო შეთანხმებით გათვალისწინებულ ვადაში, წერილობით მიმართა აპელანტს საგარანტიო თანხის ანაზღაურების მოთხოვნით საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 885-ე მუხლის მოთხოვნათა გათვალისწინებით.

პალატამ მიიჩნია, რომ აპელანტის მოსაზრება თითქოს შპს „ს. რ-ს« მოთხოვნა არ შეესაბამებოდა გარანტის პირობებს უსაფუძვლო იყო, შესაბამისად, მიიჩნია, რომ პირველი ინსტანციის სასამართლომ არსებულ ფაქტობრივ გარემოებებს მისცა სწორი სამართლებრივი შეფასება.

პალატამ ასევე არ გაიზიარა აპელანტის მოსაზრება თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2008 წლის 30 მაისის საოქმო განჩინების გაუქმების თაობაზე და აღნიშნა, რომ 2008 წლის 29 აპრილის შეთანხმებით უტყუარად დასტურდებოდა სს „ე. ქ-ს« მიერ 1შს/07-147 და 1შს/07-216 ხელშეკრულებების პირობების დარღვევის ფაქტი, რაც სამოქალაქო კოდექსის 879-ე-880-ე მუხლების მიხედვით წარმოადგენდა „ს. რ-სადმი« აპელანტის პასუხისმგებლობის წარმოშობის-საგარანტიო თანხის გადახდის საფუძველს. სასამართლომ სამოქალაქო კოდექსის 889-ე მუხლის შესაბამისად, არსებული ფაქტობრივი გარემოებების გათვალისწინებით მართებულად მიიჩნია, რომ ბენეფიციარის მიმართ არ შეწყვეტილა გარანტის ვალდებულება და, შესაბამისად არ არსებობდა სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 272-ე მუხლის „ა1“ ქვეპუნქტით განსაზღვრული საქმის წარმოების შეწყვეტის სამართლებრივი საფუძველი.

ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, სააპელაციო სასამართლომ სააპელაციო საჩივარი უსაფუძვლოდ მიიჩნია.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2009 წლის 18 ივნისის განჩინება საკასაციო წესით გაასაჩივრა სს «ჯ. ჰ-მ», მოითხოვა მისი გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილების მიღებით სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმა.

კასატორის განმარტებით, განჩინების მიღებისას სააპელაციო სასამართლომ არ გამოიყენა კანონი, რომელიც უნდა გამოეყენებინა, გამოიყენა კანონი, რომელიც არ უნდა გამოეყენებინა და არასწორად განმარტა იგი. კერძოდ, ს. სამოქალაქო კოდექსის 361-ე, 880-ე, 881-ე, 885-ე, 879-ე, 887-ე და 889-ე მუხლები.

კასატორის აზრით, სასამართლომ განჩინების გამოტანისას ყურადღება არ მიაქცია საბანკო გარანტიებში აღნიშნული გარანტიის ერთ-ერთ მთავარ პირობას, იმას, რომ «საგარანტიო თანხა ავტომატურად შემცირდება პრინციპალის მიერ ხელშეკრულების შესრულების პროპორციულად», რადგან გარანტიაში ამ ჩანაწერს გადაწყვეტი მნიშვნელობა ჰქონდა საქმის კანონიერად გადაწყვეტისათვის.

კასატორის მოსაზრებით, სასამართლომ არასწორად განმარტა სამოქალაქო კოდექსის 881-ე მუხლი. ამასთან, არასწორად გამოიყენა სამოქალაქო კოდექსის 885-ე მუხლი, ვინაიდან მიიჩნია, რომ რ-ს წერილები შესაბამებოდა ამ მუხლის მოთხოვნებს, მაშინ, როცა ეს წერილები შეიცავდა მხოლოდ ზოგად მითითებას ვალდებულების დარღვევაზე და არა პირდაპირ მითითებას ვალდებულების დარღვევასთან დაკავშირებით.

ამასთან, კასატორის განმარტებით, სასამართლომ არასწორად განმარტა სამოქალაქო კოდექსის 887-ე მუხლის 1-ელი ნაწილი და, შესაბამისად, ყოველივე ზემოაღნიშნული გახდა საქმეზე არასწორი გადაწყვეტილების გამოტანის საფუძველი.

აღნიშნულიდან გამომდინარე კასატორმა მოითხოვა გასაჩივრებული განჩინების გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილების მიღება.

სამოტივაციო ნაწილი:

საკასაციო პალატამ განიხილა საქმის მასალები, გაეცნო საკასაციო საჩივრის საფუძვლებს და თვლის, რომ საკასაციო საჩივარი ნაწილობრივ უნდა დაკმაყოფილდეს შემდეგ გარემოებათა გამო:

2007 წლის 11 აპრილს შპს «ს. რ-სა და სს «ე. ქ-ს» შორის დაიდო ხელშეკრულება სამგზავრო ვაგონების სადებო და საქარხნო შეკეთების მომსახურების შესყიდვაზე. მითითებული ხელშეკრულების შესრულების უზრუნველსაყოფად იმავე დღეს სს «ს. ს. და ს. ჰ-მა» გასცა საბანკო გარანტიები – FG 037\07 (1200000 ლარი) და FG 038\07 (175000 ლარი). აღნიშნული გარემოებები დადგენილია სააპელაციო სასამართლოს მიერ.

საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ ზემოთ მითითებული მტკიცებულებები სასამართლოს შესწავლილი აქვს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 102-ე მუხლის დარღვევით. აღნიშნული ნორმის მე-2 ნაწილის თანახმად, სასამართლო მტკიცებულებას აფასებს შინაგანი რწმენით, რომელიც უნდა ემყარებოდეს მათ ყოველმხრივ, სრულ და ობიექტურ განხილვას. მოცემულ შემთხვევაში კი მტკიცებულებები შეფასებულია ცალმხრივად და არასრულყოფილად. სააპელაციო პალატა ყურადღებას არ ამახვილებს იმ გარემოებაზე, რომ ერთი და იგივე ხელშეკრულების უზრუნველსაყოფად, ერთი და იგივე დღეს, ერთი და იმავე პირის მიერ გაცემულია ორი გარანტია. მათგან ერთ-ერთი მოხსენიებულია როგორც საავანსო გადახდის საგარანტიო, მეორე კი როგორც ხელშეკრულების შესრულების საგარანტიო უზრუნველყოფა. სასამართლომ მექანიკურად შეკრიბა საგარანტიო უზრუნველყოფით გათვალისწინებული თანხები და დააკისრა მოპასუხეს ისე, რომ არ გაურკვევია, თუ კონკრეტულად რომელი ვალდებულების შესრულების უზრუნველსაყოფადაა გაცემული მითითებული გარანტიები ან რატომ გაიცა ეს გარანტიები დამოუკიდებელი სახით. ასევე, არ არის გარკვეული, თუ რამ განაპირობა ერთი ხელშეკრულების შესასრულებლად ორი გარანტიის გაცემა და რატომ არ გაიცა მთლიან თანხაზე ერთი საგარანტიო უზრუნველყოფა.

სამოქალაქო კოდექსის 52-ე მუხლის თანახმად, ნების გამოვლენის განმარტებისას ნება უნდა დადგინდეს გონივრული განსჯის შედეგად და არა მარტოდენ გამოთქმის სიტყვასიტყვითი აზრიდან. შეიძლება ითქვას, რომ საქმეში მითითებული გარიგებები სასამართლოს მტკიცებულებად გამოყენებული აქვს ყოველგვარი განსჯის გარეშე, რაც გადაწყვეტილების დასაბუთებას არასრულ ხასიათს აძლევს.

სამოქალაქო კოდექსის 879-ე მუხლის თანახმად, საბანკო გარანტიის ძალით სადაზღვევო ორგანიზაცია სხვა პირის (პრინციპალის) თხოვნით კისრულობს წერილობით ვალდებულებას, რომ ნაკისრი ვალდებულების შესაბამისად გადაუხდის პრინციპალის კრედიტორს (ბენეფიციარს) თანხას გადახდის შესახებ ბენეფიციარის წერილობითი მოთხოვნის საფუძველზე. აღნიშნული ნორმის გამოყენება შესაძლებელია მხოლოდ იმ შემთხვევაში, როდესაც გაირკვევა, თუ რა ვალდებულება იკისრა გარანტმა ბენეფიციარის წინაშე და რა იგულისხმებოდა საავანსო, აგრეთვე, ხელშეკრულების შესრულების უზრუნველყოფის გარანტიაში და რომელი ვალდებულების დარღვევა წარმოადგენდა გარანტის ვალდებულების წარმოშობის საფუძველს.

ზემოთითებულ გარემოებათა გამო საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ სააპელაციო სასამართლოს გასაჩივრებული განჩინება უნდა გაუქმდეს და საქმე ხელახალი განხილვისათვის უნდა დაუბრუნდეს იმავე პალატას.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო პალატამ იხელმძღვანელა სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 412-ე მუხლით და

დაადგინა:

სს «ჯ. ჰ-ს» საკასაციო საჩივარი დაკმაყოფილდეს ნაწილობრივ.
გაუქმდეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2009 წლის 18 ივნისის განჩინება და საქმე ხელახალი განხილვისათვის დაუბრუნდეს იმავე სასამართლოს.
განჩინება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

ერთობლივი საქმიანობის (ამხანაგობის) ხელშეკრულება – მონაწილეთა საერთო საკუთრება

განჩინება

1ას-569-877-09

11 მარტი, 2010 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატა
შემადგენლობა: მ. სულხანიშვილი (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
ლ. ლაზარაშვილი,
თ. თოდრია

დავის საგანი: ამხანაგობა «მ-ის» სადამფუძნებლო ხელშეკრულების ბათილობა, ამხანაგობის 2003 წლის 6 აგვისტოს კრების 14 ოქმის და გადაწყვეტილების ბათილობა, საჯარო რეესტრის ეროვნული სააგენტოში არსებული ჩანაწერის ბათილად ცნობა; საკუთრების უფლების აღდგენა, საცხოვრებელი კორპუსის დემონტაჟი, ზიანის ანაზღაურება.

აღწერილობითი ნაწილი:

2005 წლის 29 სექტემბერს ალ. ს-შვილმა სარჩელით მიმართა სასამართლოს მოპასუხეების – ნ. გ-შვილის, თ. გ-შვილის, ნ. გ-იას, შ. შ-შვილის, კ. მ-შვილის, მ. გ-ავას, თ. ც-ძის, მ. წ-იას, ლ. კ-შვილის, ლ. ს-ძის, ზ. ბ-იძის, ა. ე-აიას, თ. ტ-ძის, გ. მ-შვილის, ნ. კ-შვილის, ვ. ს-შვილის მიმართ ერთობლივი საქმიანობის ამხანაგობის მიერ უკანონოდ დარღვეული საკუთრების უფლების აღდგენის თაობაზე და აღნიშნა, რომ 1959 წლიდან ჩაწერილი იყო და ცხოვრობდა თბილისში, ... ქ.15-ში მდებარე სახლში. 1993 წლის 22 იანვარს საქართველოს მოქმედი კანონმდებლობით დადგენილი წესით მას სახელმწიფომ საკუთრებაში გადასცა ზემოაღნიშნულ საცხოვრებელ სახლში მის მიერ დაკავებული ოროთახიანი ბინა საერთო ფართით (53 კვ.მ). აღნიშნულ მისამართზე საცხოვრებელ ბინაზე მისი საკუთრების უფლებას ადასტურებს საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს საჯარო რეესტრის ეროვნული სააგენტოს თბილისის სარეგისტრაციო სამსახურის 22.04.2005 წლის წერილი.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2007 წლის 9 ოქტომბრის განჩინებით, ალ. ს-შვილის უფლებამონაცვლედ დადგენილი იქნა ა. ს-შვილი.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2007 წლის 9 ოქტომბრის საოქმო განჩინებით საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 275-ე მუხლის «ე» ქვეპუნქტის თანახმად მოსარჩელის მოთხოვნა საჯარო რეესტრის ჩანაწერის ბათილად ცნობის შესახებ დარჩა განუხილველად.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2007 წლის 9 ოქტომბრის გადაწყვეტილებით ალ. ს-შვილის უფლებამონაცვლის – ა. ს-შვილის სარჩელი არ დაკმაყოფილდა.

აღნიშნული გადაწყვეტილება სააპელაციო საჩივრით გაასაჩივრა ალ. ს-შვილის უფლებამონაცვლემ ა. ს-შვილმა და მოითხოვა მისი გაუქმება.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2009 წლის 19 დეკემბრის განჩინებით არ დაკმაყოფილდა სააპელაციო საჩივარი უცვლელად დარჩა გასაჩივრებული გადაწყვეტილება.

სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატა დაეთანხმა პირველი ინსტანციის სასამართლოს მიერ დადგენილ შემდეგ ფაქტობრივ გარემოებებს:

თბილისის მუნიციპალიტეტის 1995 წლის 10 აგვისტოს 11814.763 დადგენილებით ქ.თბილისში, ... ქ.15-ში მცხოვრები ოჯახების თხოვნის შესაბამისად მიღებული იქნა თბილისის მიწათსარგებლობის კომისიის წინადადება ... ქ.15-ში მცხოვრები ოჯახების ავარიული სახლის დანგრევის შედეგად გამოთავისუფლებული ტერიტორიის, ინდივიდუალურ მენაშენეთა ამხანაგობის საცხოვრებელი სახლის ასაშენებლად, მათზე დამაგრების შესახებ.

ქ.თბილისის მუნიციპალიტეტის 1994 წლის 20 ნოემბრის 11082 განკარგულებითა და 1995 წლის 10 აგვისტოს 118.14.763 დადგენილებით, ... ქ.15-ში მდებარე ავარიული საცხოვრებელი სახლის დანგრევის სანაცვლოდ ავარიულ სახლში მცხოვრებ პირებს მიეცათ ახალი სახლის მშენებლობის უფლება.

ამ მიზნის განსახორციელებლად ამავე მისამართზე მცხოვრები მოზინდრების განცხადების საფუძველზე, თბილისის მერიის საქალაქო მმართველობის მთაწმინდის რაიონის გამგეობის 1996 წლის 21 აგვისტოს 170 გადაწყვეტილებით, დამტკიცდა საინიციატივო ჯგუფი ნ.გ-შვილის (თავმჯდომარე), ვ. ს-შვილის, ა. ს-შვილის, ს. ც-მის შემადგენლობით. თბილისში, ... ქ.15-ში კვარტალი 14, ნაკვეთი 17\11, ფართობი – 1097 კვ.მ, საჯარო რეესტრში პირველადი რეგისტრაცია განხორციელდა ამხანაგობა „მ-ის» სახელზე. თბილისის მთაწმინდა-კრწანისის რაიონის გამგეობის 2003 წლის 26 აგვისტოს 1212 §14 დადგენილების მიხედვით დამტკიცდა სახელმწიფო მიმღები კომისიის 2003 წლის 24 ივლისის 1177 აქტი ... ქ15-ში ამხანაგობა „მ-ის» მიერ აშენებული მრავალფუნქციური შენობის ექსპლუატაციაში მიღების თაობაზე.

აღ. ს-შვილს 1993 წლის 22 იანვრის პრივატიზაციის ხელშეკრულებით საკუთრებაში გადაეცა მხოლოდ 32 კვ.მ საცხოვრებელი და საერთო 53 კვ.მ, სულ – 85 კვ.მ.

აღ. ს-შვილი წარმოადგენდა ამხანაგობისათვის შემდგომში გადაცემული მიწის ნაკვეთის მოსარგებლეს, ხოლო მის მესაკუთრეს, იმ პერიოდში მოქმედი საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 93-ე მუხლის თანახმად წარმოადგენდა სახელმწიფო.

განსახილველ შემთხვევაში უდავოდ დადგენილია, რომ მხარეებს შორის არსებული ურთიერთობა თავისი არსით წარმოადგენდა ერთობლივი საქმიანობის (ამხანაგობის) ხელშეკრულებას.

მოცემულ შემთხვევაში მოსარჩელე თავისი სარჩელის დაკმაყოფილებას, კერძოდ ამხანაგობის კრების ოქმის, გადაწყვეტილების და სადამფუძნებლო ხელშეკრულების ბათილად ცნობას, 648.000 ლარის ოდენობით ზიანის ანაზღაურებას და ნაგებობის დემონტაჟს მოითხოვდა იმ გარემოებებზე მითითებით, რომ მას არ გამოუვლენია ნება ამხანაგობიდან გასვლის თაობაზე. შესაბამისად, იგი რჩებოდა ამხანაგობის წევრად. ამხანაგობას კი მის მიმართ ნაკისრი ვალდებულება სრულყოფილად გარემონტებული 216 კვ.მ ბინის გადაცემის თაობაზე არ შეუსრულებია.

სააპელაციო სასამართლომ აღნიშნა, რომ საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის მითითებული მე-3 მუხლის 1-ელი ნაწილითა და მე-4 მუხლის 1-ელი ნაწილით მოცემულ შემთხვევაში მოსარჩელეს ეკისრება იმ გარემოების მტკიცების ტვირთი, რომ ამხანაგობის 2003 წლის 6 აგვისტოს კრებას არ ესწრებოდა და არ გამოუვლენია ნება ამხანაგობიდან გასვლის თაობაზე. ამ გარემოების დადასტურების შემდეგ, მხარემ ასევე უნდა დაამტკიცოს რჩებოდა რა ამხანაგობის წევრად, მის მიმართ ამხანაგობას გააჩნდა კონკრეტული ვალდებულებები, რომელიც მოპასუხემ არ შეასრულა და შესაბამისად, მხარემ უნდა დაადასტუროს კონკრეტული ვალდებულების შეუსრულებლობით მიყენებული ზიანის ოდენობა.

მხარემ ვერ დაადასტურა ის გარემოება, რომ აღ. ს-შვილს არ შეეძლო გადაადგილება. შესაბამისად, ვერ შეძლებდა ამხანაგობა „მ-ის» 2003 წლის 6 აგვისტოს კრებაზე მონაწილეობის მიღებას და, ამდენად, მას არ გამოუვლენია ამ კრებაზე ნება ამხანაგობიდან გასვლის თაობაზე.

პალატამ ასევე მიიჩნია, რომ მხარემ სასამართლოს ვერ წარუდგინა სარჩელში მითითებული გარემოების თაობაზე მტკიცებულება-ხელშეკრულება დადებული მოსარჩელეს და ამხანაგობას შორის, რომელიც დაადასტურებდა მხარეთა უფლება-მოვალეობებს, კერძოდ, რის სანაცვლოდ რა ფართობის ბინა უნდა გადასცემოდა მოსარჩელეს და როგორ მდგომარეობაში უნდა ყოფილიყო იგი.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2009 წლის 19 დეკემბრის განჩინება საკასაციო საჩივრით გაასაჩივრა ა. ს-შვილმა და მოითხოვა მისი გაუქმება.

ა. ს-შვილმა თავის საკასაციო საჩივარში მიუთითა, რომ სააპელაციო სასამართლო გადაწყვეტილების მიღებისას დაეყრდნო იმ მოსაზრებას, რომ სავარაუდოდ აღ. ს-შვილი (I ჯგუფის ინვალიდს) შეძლებდა კრებაზე მისვლას და ზეპირად განაცხადებდა თანხმობას ამხანაგობიდან გასვლაზე, მაგრამ არაფერია ნათქვამი, თუ რა სახით ან როდის დაიბრუნა აღ. ს-შვილმა თავისი შენატანი ამხანაგობაში, თუნდაც იგივე 53 კვ.მ, რომელსაც იგი ფლობდა არსებული შენობის დანგრევამდე.

ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, ა. ს-შვილმა მოითხოვა თბილისის სააპელაციო სასამართლოს 2009 წლის 19 დეკემბრის განჩინების გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილების მიღება.

სამოტივაციო ნაწილი:

საკასაციო პალატამ განიხილა საქმის მასალები, გაეცნო საკასაციო საჩივრის საფუძველებს და თვლის, რომ საკასაციო საჩივარი არ უნდა დაკმაყოფილდეს შემდეგ გარემოებათა გამო:

კასატორი სააპელაციო სასამართლოს მიერ მიღებული გადაწყვეტილების გაუქმების საფუძველად უთითებს იმ გარემოებაზე, რომ სასამართლოს გადაწყვეტილებაში არაფერი არ არის ნათქვამი სარჩელის მთავარ მოთხოვნაზე – თუ რა სახით ან როდის დაიბრუნა აღ. ს-შვილმა თავისი შენატანი ამხანაგობაში, თუნდაც იგივე 53 მ², რომელსაც იგი ფლობდა არსებული შენობის დანგრევამდე.

სააპელაციო სასამართლო დადგენილად მიიჩნევს იმ გარემოებას, რომ აღ. ს-შვილს 1993 წლის 22 იანვრის ხელშეკრულებით საკუთრებაში გადაეცა 32 კვ.მ. საცხოვრებელი და საერთო 53 კვ.მ., სულ 85 კვ.მ. სააპელაციო სასამართლო ასევე განმარტავს, რომ აღ. ს-შვილი წარმოადგენდა ამხანაგობის საკუთრებში შემდგომში გადაცემული მიწის ნაკვეთის მოსარგებლეს, ხოლო მის მესაკუთრეს, იმ პერიოდში მოქმედი საქართველოს სამოქალაქო სამართლის კოდექსის 93-ე მუხლის თანახმად, წარმოადგენდა სახელმწიფო. ავარიული საცხოვრებელი სახლების დანგრევის და ახლის აშენების მიზნით თბილისის მერიის საქალაქო

მმართველობის მთაწმინდის რაიონის გამგეობის 1996 წლის 21 აგვისტოს გადაწყვეტილებით დამტკიცდა საინიციატივო ჯგუფი, ხოლო მიწის ნაკვეთი, რომელზეც მდებარეობდა ალ.ს-შვილის საკუთრებაში არსებული საცხოვრებელი ბინა, საჯარო რეესტრის ეროვნული სააგენტოს 2003 წლის 18 ივნისის ამონაწერის თანახმად აღირიცხა ამხანაგობა „მ-ის» სახელზე.

სამოქალაქო კოდექსის 932-ე მუხლის მე-3 ნაწილის თანახმად, თუ ხელშეკრულება სხვა რამეს არ ითვალისწინებს შენატანი წარმოადგენს მონაწილეთა საერთო საკუთრებას. მონაწილეთა საერთო საკუთრებას შეადგენს ისიც, რაც შეძენილია საერთო საკუთრებაში არსებული უფლების საფუძველზე, ანდა მიღებულია ანაზღაურების სახით საერთო ქონების განადგურების, დაზიანების ან ამოღების გამო. ალ. ს-შვილს, როგორც ამხანაგობის წევრს, სხვა ამხანაგობის წევრებთან ერთად გააჩნდა საკუთრების უფლება ამხანაგობის საკუთრებაში არსებულ ქონებაზე, მათ შორის, მიწის ნაკვეთზეც. ერთობლივ საქმიანობის ხელშეკრულებაზე უარის თქმის შემთხვევაში, სამოქალაქო კოდექსის 938-ე მუხლის საფუძველზე მას შეეძლო მოეთხოვა წილის კომპენსაცია. ნებისმიერი უფლების რეალზაცია კი დამოკიდებულია თვით მხარის ნებაზე. სწორედ მხარე განსაზღვრავს დავის საგანს და იღებს გადაწყვეტილებას სარჩელის შეტანის თაობაზე. აღნიშნული დებულება გამომდინარეობს სამოქალაქო პროცესის ერთ-ერთი უმთავრესი პრინციპიდან-დისპოზიციურობის პრინციპი. მხარეს კი წილის კომპენსაციის საკითხი სადავოდ არ გაუხდია. ამ მოთხოვნით სასამართლოში სარჩელი წარდგენილი არ ყოფილა. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 248-ე მუხლის თანახმად, სასამართლოს არ შეუძლია მხარეს მიაკუთვნოს ის, რაც მას არ მოუთხოვია. ამდენად, პალატის მოსაზრებით, შეუძლებელია კასატორის მოთხოვნის დაკმაყოფილება.

საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ წარმოდგენილი საკასაციო საჩივრის საფუძველზე შეუძლებელია მიღებული იქნეს სხვა, სააპელაციო სასამართლოსგან განსხვავებული გადაწყვეტილება, რის გამოც იგი უცვლელად უნდა იქნეს დატოვებული.

მოცემულ საქმეზე საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო, სამეწარმეო და გაკოტრების საქმეთა პალატის 2009 წლის 28 სექტემბრის განჩინებით, ა. ს-შვილს სახელმწიფო ბაჟის გადახდა გადაუვადდა საქმის საბოლოო განხილვამდე. საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 48-ე მუხლის თანახმად, სასამართლოს მხარეთა ქონებრივი მდგომარეობის გათვალისწინებით შეუძლია ერთ ან ორივე მხარეს გადაუვადოს სახელმწიფო ბიუჯეტის სასარგებლოდ სასამართლო ხარჯების გადახდა ანდა შემციროს მათი ოდენობა, თუ მხარე წარუდგენს უტყუარ მტკიცებულებებს. მითითებული მუხლის შინაარსიდან გამომდინარე, საკასაციო პალატა ითვალისწინებს კასატორის ქონებრივ მდგომარეობას და მიაჩნია, რომ ა. ს-შვილს სახელმწიფო ბაჟის ოდენობა უნდა შეუმცირდეს 300 ლარამდე.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო პალატამ იხელმძღვანელა სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 410-ე მუხლით და

და ა დ გ ი ნ ა:

ა. ს-შვილის საკასაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდეს.

უცვლელად დარჩეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო პალატის 2009 წლის 19 დეკემბრის განჩინება.

ა. ს-შვილს დაევალოს სახელმწიფო ბაჟის 300 ლარის გადახდა სახელმწიფო ბიუჯეტის სასარგებლოდ. განჩინება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

ერთობლივი საქმიანობის (ამხანაგობის) ხელშეკრულება

განჩინება

1ას-316-298-2010

20 ივლისი, 2010 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატა
შემადგენლობა: ლ. ლაზარაშვილი (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
ნ. კვანტალიანი,
პ. ქათამაძე

დავის საგანი: ბინის საკუთრებაში გადაცემა

აღწერილობითი ნაწილი:

თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიას სასარჩელო განცხადებით მიმართეს ა. ბ-მემ და ნ. ფ-შვილმა მოპასუხეების – ერთობლივი საქმიანობის ამხანაგობა «ა. დ-ის» თავმჯდომარე დ. ჯ-შვილისა და მ. ქ-ძის, მესამე პირის – შპს «ს-ის» მიმართ. მოსარჩელებმა მოითხოვეს:

ა) ერთობლივი საქმიანობის ამხანაგობა «ა. დ-ის» 2008 წლის 14 ივლისის ხელშეკრულების პირველი მუხლის 1.3 პუნქტის ჩანაწერების ბათილად ცნობა, რომელთა თანახმად, მ. ქ-მემ და დ. ჯ-შვილმა იკისრეს ერთობლივ საქმიანობაში 141, 165-66 ბინების სანაცვლოდ შესაბამისად 4 896 ლარისა და 6 120 ლარის შეტანის ვალდებულება;

ბ) ერთობლივი საქმიანობის ამხანაგობა «ა. დ-ის» წევრთა საერთო კრების 2008 წლის 5 სექტემბრის 14 ოქმის ბათილად ცნობა 141 და 165-66 ბინების მ. ქ-ძისა და დ. ჯ-შვილისათვის საკუთრებაში გადაცემის ნაწილში;

გ) ერთობლივი საქმიანობის ამხანაგობა «ა. დ-ისათვის» ა. ბ-ძისა და ნ. ფ-შვილისათვის 141 და 165-66 ბინების საკუთრებაში გადაცემის დავალება შესაბამისი კომპენსაციის – 4 896 ლარისა და 6 120 ლარის გადახდის სანაცვლოდ.

სარჩელის საფუძვლები მდგომარეობდა შემდეგში:

ა. ბ-მე და ნ. ფ-შვილი წარმოადგენდნენ თბილისში, აეროპორტის დასახლების 148 კორპუსში მდებარე 141 და 165-66 ბინების მოსარგებლებს. შემდგომში აღნიშნული საერთო საცხოვრებელი გადაეცა შპს «ს-ას». 2008 წლის ზაფხულში მოსარჩელეთა მონაწილეობის გარეშე შეიქმნა ერთობლივი საქმიანობის ამხანაგობა «ა. დ-ა» საერთო საცხოვრებელში არსებული ფართის გამოსყიდვის მიზნით. მოსარჩელებმა რამდენჯერმე მიმართეს ამხანაგობის თავმჯდომარე დ. ჯ-შვილს ამხანაგობაში გაწევრიანების მოთხოვნით, რათა მისცემოდათ მათ სარგებლობაში არსებული ბინების გამოსყიდვის საშუალება, თუმცა აღნიშნული მიმართვები უპასუხოდ იქნა დატოვებული. ამხანაგობის თავმჯდომარემ თავად მოახდინა სადავო ბინების გამოსყიდვა, რომლებიც ისევ მოსარჩელეთა სარგებლობაში იმყოფებოდა. ამხანაგობამ 2008 წლის 3 სექტემბერს საცხოვრებელი სახლი დაარეგისტრირა საჯარო რეესტრში, ხოლო 5 სექტემბერს ჩაატარა ამხანაგობის წევრთა კრება, სადაც მოსარჩელეთა კუთვნილი ბინები მოპასუხეებს (დ. ჯ-შვილს, მ. ქ-ძეს) გადაეცათ.

მოსარჩელები აღნიშნავდნენ, რომ ისინი მართლზომიერად ფლობდნენ სადავო ბინებს, იხდიდნენ კომუნალურ გადასახადებს და სწორედ მათ ჰქონდათ უფლება, გამოესყიდათ მათსავე კანონიერ მფლობელობაში არსებული ბინები, რაც ვერ განახორციელეს ამ ბინების მოპასუხეთა მიერ გამოსყიდვის გამო.

მოპასუხეებმა სარჩელი არ ცნეს და მისი უარყოფა შემდეგი არგუმენტებით დაასაბუთეს:

2008 წლის 14 ივლისის ჩამოყალიბდა ერთობლივი საქმიანობის ამხანაგობა «ა. დ-ა». ამხანაგობის შექმნის მიზანს წარმოადგენდა საერთო საცხოვრებლის შესყიდვა. ამასთან, ერთობლივი საქმიანობის ხელშეკრულება ძალაში იყო საქმიანობის მიზნის მიღწევამდე. 2008 წლის 27 აგვისტოს შპს «ს-ასთან» დადებული ნასყიდობის ხელშეკრულების საფუძველზე ამხანაგობას საკუთრებაში გადაეცა, ხოლო შემდგომ საჯარო რეესტრში მის სახელზე აღირიცხა უძრავი ქონება – თბილისში, ... დასახლებაში მდებარე ყოფილი ოჯახური საერთო საცხოვრებელი შენობა-ნაგებობა 11. ამხანაგობის წევრთა საერთო კრების 2008 წლის 5 სექტემბრის 14 საოქმო გადაწყვეტილებით განხორციელდა ამხანაგობის წევრების, მათ შორის, დ. ჯ-შვილისა და მ. ქ-ძისათვის ბინების საკუთრებაში გადაცემა, კერძოდ, დ. ჯ-შვილს გადაეცა ბინა 165/66, ხოლო მ. ქ-ძეს – ბინა 141. შესაბამისად, ამხანაგობამ არსებობა შეწყვიტა, ვინაიდან მიაღწია მიზანს, კერძოდ, გადაანაწილა საკუთრებაში არსებული ყველა ბინა ამხანაგობის წევრებს. აქედან გამომდინარე, მოპასუხეებმა მიიჩნიეს, რომ სარჩელის დაკმაყოფილების შემთხვევაში აღსრულება შეუძლებელი გახდებოდა.

მოპასუხეებმა ასევე აღნიშნეს, რომ საერთო საცხოვრებელში ფართობები ეძლეოდათ მუშებს, მოსამსახურეებს, სტუდენტებს და ა.შ. მათი მუშაობისა და სწავლის პერიოდისთვის. შესაბამისად, ორდერებიც გაიცემოდა ამ ვადით. ორდერის ქონა მის მფლობელს ავტომატურად არ წარმოუშობდა უძრავ ნივთზე საკუთრებას. ამასთან, მოსარჩელეთა ორდერები გაცემული იყო არაუფლებამოსილი ორგანოს მიერ, რომელიც უკვე გაუქმებული იყო ორდერის გაცემის მომენტისთვის. ამიტომ მოსარჩელეთა ორდერები წარმოადგენს არარა აქტებს, ხოლო მოსარჩელები ვერ მიიჩნევიან მართლზომიერ მფლობელებად.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2009 წლის 22 აპრილის გადაწყვეტილებით ა. ბ-ძისა და ნ. ფ-შვილის სარჩელი დაკმაყოფილდა: ნაწილობრივ ბათილად იქნა ცნობილი 2008 წლის 14 ივლისის ერთობლივი საქმიანობის (ამხანაგობის) ხელშეკრულება დ. ჯ-შვილისა და მ. ქ-ძის მიერ საცხოვრებელი ფართით დაკმაყოფილების მიზნით შენატანების: დ. ჯ-შვილის მიერ 165-66 ბინის სანაცვლოდ 6 120 ლარის, მ. ქ-ძის მიერ 141 ბინის სანაცვლოდ 4 896 ლარის შეტანის ვალდებულების ნაწილში; ბათილად იქნა ცნობილი ერთობლივი საქმიანობის ამხანაგობა «ა. დ-ის» წევრთა 2008 წლის 5 სექტემბრის კრების ოქმი 14 დ. ჯ-შვილისა და მ. ქ-ძისათვის შესაბამისად 165-66 და 141 ბინების გადაცემის ნაწილში და დადგინდა მითითებული ბინების მოსარჩელეთათვის საკუთრებაში გადაცემა ა. ბ-ძის მიერ 141 ბინაზე 4 896 ლარის, ნ. ფ-შვილის მიერ 165-66 ბინაზე 6 120 ლარის გადახდის სანაცვლოდ.

საქალაქო სასამართლომ მიუთითა საქმეზე დადგენილ შემდეგ უდავო ფაქტობრივ გარემოებებზე:

თბილისის აეროპორტის ადმინისტრაციისა და პროფკომიტეტის 1993 წლის 29 დეკემბრის გადაწყვეტილების საფუძველზე ნ. ფ-შვილსა და მისი ოჯახის წევრებზე გაიცა ორდერი '210 საერთო საცხოვრებლის '65-66 ოთახზე, ხოლო 1993 წლის 4 აგვისტოს ა. ბ-მეზე გაიცა ორდერი '199 საერთო საცხოვრებლის '41 ოთახზე;

სალაროს შემოსავლების ორდერებით დგინდებოდა, რომ ნ. ფ-შვილი და ა. ბ-მე 2008 წლის მდგომარეობით უზღიდნენ კომუნალურ გადასახადებს (ელექტროენერჯის გადასახადი, ბინის ქირა, სააბონენტო გადასახადები) შპს «ს-ას»;

2008 წლის 14 ივლისს გაფორმდა ერთობლივი საქმიანობის (ამხანაგობის) ხელშეკრულება, რომლის მიზანს წარმოადგენდა აეროპორტის დასახლებაში შპს «ს-ის» საკუთრებაში არსებული უძრავი ქონების, მათ შორის, საერთო საცხოვრებლის შენობა-ნაგებობის შესყიდვა ამხანაგობის მონაწილეთა ფართით დაკმაყოფილების მიზნით;

სადავოს არ წარმოადგენდა, რომ მოპასუხე დ. ჯ-შვილმა, როგორც ამხანაგობის მონაწილემ, იკისრა ერთობლივ საქმიანობაში 6 120 ლარის შეტანის ვალდებულება '65-66 ბინით დაკმაყოფილების მიზნით, ხოლო მოპასუხე მ. ქ-მემ – 4 896 ლარის შეტანის ვალდებულება '41 ბინით დაკმაყოფილების მიზნით;

ასევე სადავო არ იყო, რომ ერთობლივი საქმიანობის ამხანაგობა «ა. დ-ამ» მონაწილეობა მიიღო და გაიმარჯვა 2008 წლის 19 აგვისტოს შპს «ს-ის» მიერ თბილისში, აეროპორტის დასახლებაში 869კვ.მ არასასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთისა და მასზე მდგომი შენობა-ნაგებობების რეალიზების მიზნით ჩატარებულ აუქციონში;

2008 წლის 27 აგვისტოს ერთობლივი საქმიანობის ამხანაგობა «ა. დ-ასა» და შპს «ს-ას» შორის გაფორმდა ხელშეკრულება აუქციონზე შეძენილი უძრავი ქონების ნასყიდობის თაობაზე;

2008 წლის 29 აგვისტოს აუქციონზე შეძენილი უძრავი ქონება საკუთრების უფლებით აღირიცხა ერთობლივი საქმიანობის ამხანაგობა «ა. დ-ის» სახელზე;

2008 წლის 5 სექტემბერს ჩატარდა ერთობლივი საქმიანობის ამხანაგობა «ა. დ-ის» წევრთა საერთო კრება, რომელზეც განხილულ იქნა ამხანაგობის მონაწილეთათვის მათ მიერ განხორციელებული შენატანების შესაბამისად ბინების საკუთრებაში გადაცემის საკითხი და დადგინდა ამხანაგობის მონაწილეთათვის მათ მიერ განხორციელებული შენატანების შესაბამისად უძრავი ქონების განაწილება და საკუთრებაში აღრიცხვა, კერძოდ, ბინა '41 გადაეცა მოპასუხე მ. ქ-მეს, ხოლო ბინა '56-66 – მოპასუხე დ. ჯ-შვილს;

2008 წლის 30 ოქტომბერს სადავო ბინები საჯარო რეესტრში საკუთრების უფლებით აღირიცხა მ. ქ-მისა (ბინა '41) და დ. ჯ-შვილის (ბინა '65-66) სახელზე;

2008 წლის 25 აგვისტოს მოსარჩელებმა განცხადებით მიმართეს ამხანაგობის თავმჯდომარეს ბინის მოსარგებლეთა ამხანაგობაში გაწევრიანების თხოვნით შესაბამისი შენატანის შეტანის სანაცვლოდ ბინების გამოსყიდვის მიზნით;

შინაგან საქმეთა სამინისტროს თბილისის მთავარი სამმართველოს ისანი-სამგორის სამმართველოს პოლიციის მე-6 განყოფილების 2008 წლის 5 დეკემბრის '27/13/8/5-827 წერილის თანახმად, 2008 წლის 24 ოქტომბერს დ. ჯ-შვილმა მიმართა პოლიციას აეროპორტის დასახლების 48-ე კორპუსის (ოჯახური საერთო საცხოვრებელი) '65-66 ბინიდან ნ. ფ-შვილის გამოსახლების განცხადებით, რაც ნ. ფ-შვილის მიერ დაკმაყოფილდა ნებაყოფლობით.

საქალაქო სასამართლომ მიიჩნია, რომ ერთობლივი საქმიანობის ხელშეკრულება (ამხანაგობა) შედგა გამოსასყიდი საერთო საცხოვრებლის მაცხოვრებელთაგან, ანუ, პრაქტიკულად, ეს იყო საერთო საცხოვრებლის მობინადრეთა (ბინების მართლზომიერ მფლობელთა, მოსარგებლეთა) ამხანაგობა, რაც დასტურდებოდა ამხანაგობის წევრთა საერთო კრების 2008 წლის 5 სექტემბრის '14 ოქმით, სადაც კრებაზე ამხანაგობის წევრთა დასწრების აღრიცხვა მოხდა საერთო საცხოვრებლის ბინების მაცხოვრებელთა დასწრების მითითებით (საერთო საცხოვრებლის მრავალბინიანი სახლის 67 მაცხოვრებელი) და შესაბამისად, კრების კვორუმიც დადგინდა საერთო საცხოვრებლის მაცხოვრებელთა რაოდენობიდან გამომდინარე (საერთო საცხოვრებელში მცხოვრები მოსახლის 79%-ით), კრების თავმჯდომარედ არჩეულ იქნა საცხოვრებლის '71 ბინაში მცხოვრები ევგენი თავაძე, ხოლო მდივნად – საცხოვრებლის '42 ბინაში მცხოვრები დარეჯან ზარანდია. ამავე ოქმიდან დგინდებოდა, რომ კრება გაიმართა ოჯახური საერთო საცხოვრებლის ტერიტორიაზე.

ზემოაღნიშნულის გათვალისწინებით საქალაქო სასამართლომ დაასკვნა, რომ მოცემულ შემთხვევაში ამხანაგობის წევრობის განმსაზღვრელი უნდა ყოფილიყო საერთო საცხოვრებლის მობინადრეობა, ანუ საერთო საცხოვრებლის შესაბამისი ფართის მოსარგებლედ (მართლზომიერ მფლობელად) ყოფნა, რაც გამომდინარეობდა ერთობლივი საქმიანობის მიზნიდან (საერთო საცხოვრებლის შესყიდვა საცხოვრებელი ფართით მონაწილეთა დაკმაყოფილების მიზნით).

საქალაქო სასამართლოს მითითებით, ერთობლივი საქმიანობის (ამხანაგობა) ხელშეკრულების შესავალი ნაწილიდან დგინდებოდა, რომ დ. ჯ-შვილსა და მ. ქ-მეს სადავო ბინებზე ('65/66 და '44) შენატანის განხორციელების ვალდებულება ნაკისრი ჰქონდათ, როგორც აღნიშნული ბინების მაცხოვრებლებს, კერძოდ, საცხოვრებელ ადგილად მითითებული ჰქონდათ: დ. ჯ-შვილს ბინა '65/66 (მოსარჩელე ნ. ფ-შვილის მიერ ორდერის საფუძველზე დაკავებული ბინა), ხოლო მ. ქ-მეს – ბინა '41 (მოსარჩელე ა. ბ-მის მიერ

ორდერის საფუძველზე დაკავებული ბინა), რომელთა შესყიდვაც მოხდა მათ მიერ (ხელშეკრულების 1.3 პუნქტი).

იმის გათვალისწინებით, რომ ა. ბ-მე და ნ. ფ-შვილი წარმოადგენდნენ საერთო საცხოვრებლის სადავო ბინების მართლზომიერ მფლობელებს, რომლებიც ბინების მფლობელობას ახორციელებდნენ ფაქტობრივად, ბინებში შესახლების სათანადო ორდერების სამართლებრივ საფუძველზე, ამასთან, ამხანაგობა «ა. დ-ის» შექმნის მიზანი იყო საერთო საცხოვრებლის მაცხოვრებელთა (ბინების მართლზომიერ მფლობელთა) მიერ ფართით დაკმაყოფილება დაკავებული ბინების შესყიდვის გზით, საქალაქო სასამართლომ მიიჩნია, რომ სადავო ბინების შესასყიდად ამხანაგობაში გაწევრიანებაზე, შესაბამისი შენატანის შეტანასა და სადავო '65-66 და '41 ბინების შესყიდვაზე უფლებამოსილ პირებს წარმოადგენდნენ მოსარჩელები, როგორც აღნიშნული ბინების მაცხოვრებლები, რომლებიც ამხანაგობის შექმნის მომენტისათვის და შემდგომაც ახორციელებდნენ ბინების მართლზომიერ მფლობელობას და რომელთაც უარი არ განუცხადებიათ მითითებული ბინების საკუთრებაში გადაცემის უფლებაზე შესაბამისი გამოსასყიდი თანხის გადახდის სანაცვლოდ.

პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილება სააპელაციო წესით გაასაჩივრეს დ. ჯ-შვილმა და მ. ქ-მემ, რომლებმაც მოითხოვეს გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილებით სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმა.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2009 წლის 29 ოქტომბრის გადაწყვეტილებით დ. ჯ-შვილისა და მ. ქ-მის სააპელაციო საჩივარი დაკმაყოფილდა, თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2009 წლის 22 აპრილის გადაწყვეტილების შეცვლით მიღებულ იქნა ახალი გადაწყვეტილება, ა. ბ-მისა და ნ. ფ-შვილის სარჩელი არ დაკმაყოფილდა.

სააპელაციო სასამართლომ მიიჩნია, რომ პირველი ინსტანციის სასამართლომ არასწორი სამართლებრივი შეფასება მისცა მის მიერ საქმეზე დადგენილ ფაქტობრივ გარემოებებს.

სააპელაციო სასამართლომ მიუთითა სამოქალაქო კოდექსის 930-ე მუხლზე, რომლის შესაბამისად, ერთობლივი საქმიანობის (ამხანაგობის) ხელშეკრულებით ორი ან რამდენიმე პირი კისრულობს, ერთობლივად იმოქმედოს საერთო სამეურნეო ან სხვა მიზნების მისაღწევად ხელშეკრულებით განსაზღვრული საშუალებებით, იურიდიული პირის შეუქმნელად. 932-ე მუხლის შესაბამისად, მონაწილეებმა უნდა შეიტანონ ხელშეკრულებით გათვალისწინებული შესატანი. 935-ე მუხლის შესაბამისად, თუ ხელშეკრულება სხვა რამეს არ ითვალისწინებს, შემოსავლები მონაწილეებს შორის ნაწილდება მათი წილის შესაბამისად. სააპელაციო სასამართლომ ასევე მიუთითა სამოქალაქო კოდექსის 54-ე მუხლზე, რომლის შესაბამისად, ბათილია გარიგება, რომელიც არღვევს კანონით დადგენილ წესსა და აკრძალვებს, ეწინააღმდეგება საჯარო წესრიგს ან ზნეობრივ ნორმებს.

სააპელაციო სასამართლომ მითითებით, საქმეზე უდავოდ დგინდებოდა, რომ მოსარჩელებს ბინის ფლობის უფლება წარმოეშვათ თბილისის აეროპორტის ადმინისტრაციისა და პროფკომიტეტის გადაწყვეტილების საფუძველზე გაცემული ორდერების საფუძველზე. შესაბამისად, მოსარჩელები წარმოადგენდნენ ბინის მართლზომიერ მფლობელებს. ასევე უდავოდ დგინდებოდა, რომ ამხანაგობის მიზანს წარმოადგენდა აეროპორტის დასახლებაში შპს «ს-ის» საკუთრებაში არსებული მიწის ნაკვეთისა და მასზე განლაგებული შენობა-ნაგებობის საერთო საცხოვრებლის შესყიდვა და ამხანაგობის მონაწილეთა საცხოვრებელი ფართით დაკმაყოფილება. ერთობლივი საქმიანობის ხელშეკრულების (ამხანაგობა) ყველა მონაწილე (გარდა მ. ქ-მისა) წარმოადგენდა იმ საერთო საცხოვრებლის მობინადრეს, რომლის შესყიდვის მიზნითაც ჩამოყალიბდა აღნიშნული ამხანაგობა.

საქმეზე დადგენილი ფაქტობრივი გარემოებების შეფასების საფუძველზე სააპელაციო სასამართლომ მიიჩნია, რომ ერთობლივ საქმიანობაში მონაწილეობის უპირატესი უფლება გააჩნდათ ბინის მართლზომიერ მფლობელებს. ამ უკანასკნელის მიერ უფლების გამოუყენებლობის შემთხვევაში ამხანაგობა არ იყო შეზღუდული, რომ საერთო მიზნის მისაღწევად ამხანაგობაში გაწევრიანებინა სხვა მესამე პირი. ამასთან, გასათვალისწინებელი იყო ის გარემოება, რომ აღნიშნული უფლების რეალიზაცია შეზღუდული იყო დროში, ვინაიდან ამხანაგობას მონაწილეობა უნდა მიეღო შპს «ს-ის» მიერ გამართულ აუქციონში, რომელიც დაინიშნული იყო 2008 წლის 19 აგვისტოს.

სააპელაციო სასამართლომ განმარტებით, კონკრეტულ შემთხვევაში ბინის მართლზომიერი ფლობა არ იყო საკუთრების წარმოშობის განმსაზღვრელი. აღნიშნული უფლება (მართლზომიერი ფლობა) მოსარჩელებს ანიჭებდა ერთობლივ საქმიანობაში მონაწილეობის უპირატეს უფლებას, რომლის რეალიზაცია თავად მათ ნებაზე იყო დამოკიდებული.

სააპელაციო სასამართლომ არ გაიზიარა პირველი ინსტანციის სასამართლოს მსჯელობა იმ ნაწილში, რომელიც შეეხებოდა ერთობლივი საქმიანობის ხელშეკრულებაში მონაწილეობაზე ა. ბ-მისა და ნ. ფ-შვილის ერთობლივი უფლების დადგენასა და აღიარებას, საქმის მასალებით არ დასტურდებოდა, რომ მათ მიმართეს ამხანაგობას (წერილობით ან ზეპირად) ერთობლივ საქმიანობაში მონაწილეობის მიზნით, რაზედაც უარი მიიღეს. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 102-ე მუხლის პირველი ნაწილის შესაბამისად აღნიშნული გარემოების მტკიცების ტვირთი ეკისრებოდა მოსარჩელეს. მოცემულ შემთხვევაში, დგინდებოდა, რომ მოსარჩელებმა მხოლოდ მას შემდეგ მიმართეს ამხანაგობას, რაც ამხანაგობამ აღნიშნული ქონება

გამოსყიდა, კერძოდ, აუქციონი შედგა 2008 წლის 19 აგვისტოს, ხოლო მოსარჩელებმა ამხანაგობას მიმართეს 2008 წლის 25 აგვისტოს.

სააპელაციო სასამართლომ აღნიშნა, რომ სადავო ბინებზე საკუთრების უფლება წარმოეშვათ მოპასუხეებს, როგორც ერთობლივი საქმიანობაში მონაწილეებს, აუქციონში გამარჯვების შედეგად და ნასყიდობის ხელშეკრულების საფუძველზე. მოსარჩელებს, რომლებმაც არ გამოიყენეს უპირატესი უფლება და არ მიიღეს მონაწილეობა აუქციონში, ისევე ვერ ექნებოდათ მათ მართლზომიერ მფლობელობაში არსებულ ბინებზე საკუთრების პრეტენზია, როგორც ვერ ექნებოდათ იმ შემთხვევაში, თუ ქონებას აუქციონზე შეიძენდა სხვა მესამე პირი და არა კონკრეტული ამხანაგობა.

ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, სააპელაციო სასამართლომ მიიჩნია, რომ ა. ბ-ისა და ნ. ფ-შვილის სარჩელი დაკმაყოფილებას არ ექვემდებარებოდა.

სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება საკასაციო წესით გაასაჩივრეს ა. ბ-ემ და ნ. ფ-შვილმა, რომლებმაც მოითხოვეს გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილებით სარჩელის დაკმაყოფილება.

კასატორები არ იზიარებენ სააპელაციო სასამართლოს მსჯელობას იმის შესახებ, რომ სადავო შემთხვევაში ბინის მართლზომიერი ფლობა არ არის მასზე საკუთრების წარმოშობის საფუძველი, რამდენადაც საქმეზე დადგენილად იქნა მიჩნეული ის ფაქტობრივი გარემოება, რომ ერთობლივი საქმიანობის ამხანაგობა «ა. დ-ა» შეიქმნა საერთო საცხოვრებლის მობინადრეთა მიერ, მათ მართლზომიერ სარგებლობაში არსებული ბინების გამოსყიდვის მიზნით.

კასატორები ასევე მცდარად მიიჩნევენ სააპელაციო სასამართლოს დასკვნას მოსარჩელების მიერ თავიანთ სარგებლობაში არსებული ფართის შესყიდვაზე უპირატესი უფლების გამოუყენებლობასთან დაკავშირებით და აღნიშნავენ, რომ საქმის მასალების თანახმად, მათ 2008 წლის 25 აგვისტოს ამხანაგობაში გაწევრიანებისა და გამოსყიდვის უფლების მინიჭების თხოვნით შესაბამისი განცხადებებით მიმართეს ამხანაგობა «ა. დ-ის» თავმჯდომარეს. კასატორთა აზრით, ასეთ ვითარებაში იმის აღნიშვნა, რომ მოსარჩელებმა არ გამოიყენეს უპირატესი შესყიდვის უფლება, არამართებულია.

კასატორთა მოსაზრებით, ასევე გასათვალისწინებელია ის გარემოება, რომ ამხანაგობის შექმნა, კრებების ნაჩქარევად ჩატარება, ასევე ნაჩქარევად გამართული აუქციონი ემთხვევა რუსეთ-საქართველოს 2008 წლის აგვისტოს ომს, რომლის მონაწილეა ა. ბ-მე. იგი სამხედრო მფრინავია. ნ. ფ-შვილს კი ამ პერიოდში ფეხი ჰქონდა მოტეხილი. აღნიშნული ფაქტები დაფიქსირებულია სხდომის ოქმებში.

სამოტივაციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლო საქმის შესწავლის, სააპელაციო სასამართლოს გასაჩივრებული განჩინების იურიდიული დასაბუთებულობის შემოწმების შედეგად მიიჩნევს, რომ უნდა გაუქმდეს სააპელაციო სასამართლოს განჩინება და საქმე ხელახლა განსახილველად დაუბრუნდეს იმავე სასამართლოს, შემდეგ გარემოებათა გამო:

საქმეზე დადგენილია:

თბილისის აეროპორტის ადმინისტრაციისა და პროფკომიტეტის 1993 წლის 29 დეკემბრის გადაწყვეტილების საფუძველზე ნ. ფ-შვილსა და მისი ოჯახის წევრებზე გაიცა ორდერი 1210 საერთო საცხოვრებლის 165-66 ოთახზე, ხოლო 1993 წლის 4 აგვისტოს ა. ბ-მეზე გაიცა ორდერი 1199 საერთო საცხოვრებლის 141 ოთახზე;

აღნიშნული საერთო საცხოვრებელი შემდგომ გადაეცა შპს «ს-ას»;

ნ. ფ-შვილი და ა. ბ-მე 2008 წლის მდგომარეობით უხდიდნენ კომუნალურ გადასახადებს (ელექტროენერჯის გადასახადი, ბინის ქირა, საბონენტო გადასახადები) შპს «ს-ას»;

2008 წლის 14 ივლისს დაიდო ერთობლივი საქმიანობის (ამხანაგობის) ხელშეკრულება, რომლის მიზანს წარმოადგენდა აეროპორტის დასახლებაში შპს «ს-ის» საკუთრებაში არსებული უძრავი ქონების, მათ შორის, საერთო საცხოვრებლის შენობა-ნაგებობის შესყიდვა ამხანაგობის მონაწილეთა ფართით დაკმაყოფილების მიზნით;

მოპასუხე დ. ჯ-შვილმა, როგორც ამხანაგობის წევრმა, იკისრა ერთობლივ საქმიანობაში 6 120 ლარის შეტანის ვალდებულება 165-66 ბინით დაკმაყოფილების მიზნით, ხოლო მოპასუხე მ. ქ-მემ – 4 896 ლარის შეტანის ვალდებულება 141 ბინით დაკმაყოფილების მიზნით;

2008 წლის 19 აგვისტოს ერთობლივი საქმიანობის ამხანაგობა «ა. დ-ამ» მონაწილეობა მიიღო და გაიმარჯვა შპს «ს-ის» მიერ თბილისში, აეროპორტის დასახლებაში 869 კვ.მ არასასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთისა და მასზე მდგომი შენობა-ნაგებობების რეალიზების მიზნით ჩატარებულ აუქციონში;

2008 წლის 25 აგვისტოს მოსარჩელებმა განცხადებით მიმართეს ამხანაგობის თავმჯდომარეს ამხანაგობაში გაწევრიანების თხოვნით შესაბამისი შენატანის შეტანის სანაცვლოდ ბინების გამოსყიდვის მიზნით;

2008 წლის 27 აგვისტოს ერთობლივი საქმიანობის ამხანაგობა «ა. დ-ასა» და შპს «ს-ას» შორის გაფორმდა ხელშეკრულება აუქციონზე შეძენილი უძრავი ქონების ნასყიდობის თაობაზე;

2008 წლის 29 აგვისტოს აუქციონზე შეძენილი უძრავი ქონება საკუთრების უფლებით აღირიცხა ერთობლივი საქმიანობის ამხანაგობა «ა. დ-ის» სახელზე;

2008 წლის 5 სექტემბერს ჩატარდა ერთობლივი საქმიანობის ამხანაგობა «ა. დ-ის» წევრთა საერთო კრება, რომელზეც განხილულ იქნა ამხანაგობის მონაწილეთათვის ბინების საკუთრებაში გადაცემის საკითხი და დადგინდა ამხანაგობის მონაწილეთათვის მათ მიერ განხორციელებული შენატანების შესაბამისად უძრავი ქონების განაწილება და საკუთრებაში აღრიცხვა, სადავო ბინა 141 გადაეცა მოპასუხე მ. ქ-ძეს, ხოლო ბინა 156-66 – მოპასუხე დ. ჯ-შვილს;

2008 წლის 30 ოქტომბერს სადავო ბინები საჯარო რეესტრში საკუთრების უფლებით აღირიცხა მ. ქ-ძისა (ბინა 141) და დ. ჯ-შვილის (ბინა 156-66) სახელზე;

ერთობლივი საქმიანობის ამხანაგობის ყველა მონაწილე, გარდა მ. ქ-ძისა, არის იმ საერთო საცხოვრებლის მობინადრე, რომლის შესყიდვის მიზნითაც ჩამოყალიბდა ამხანაგობა.

საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება არ არის სრულყოფილად დასაბუთებული და სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 412-ე მუხლის საფუძველზე არსებობს გადაწყვეტილების გაუქმების საპროცესო საფუძველი.

სააპელაციო სასამართლომ, ერთი მხრივ, დადგენილად მიიჩნია, რომ მოსარჩელებს სამართლებრივი საფუძველით ჰქონდათ მოპოვებული საერთო საცხოვრებლის სადავო ბინებზე უფლება და წარმოადგენდნენ მართლზომიერ მფლობელებს. სააპელაციო სასამართლომ, აქედან გამომდინარე, უდავოდ დადგენილად მიიჩნია, რომ მოსარჩელებს ჰქონდათ ერთობლივი საქმიანობის ამხანაგობაში მონაწილეობის უფლება. მეორე მხრივ, სააპელაციო სასამართლომ დადგენილად მიიჩნია, რომ მოსარჩელებმა ერთობლივ საქმიანობაში მონაწილეობის თავიანთი უდავო უფლება ნებაყოფლობით არ გამოიყენეს და საქმის მასალებით არ დასტურდება, რომ მათ განცხადებით მიმართეს ამხანაგობას მასში გაწევრიანების მოთხოვნით. სააპელაციო სასამართლომ ამასთან დაკავშირებით არ დაადგინა, იყვნენ თუ არა მოსარჩელები ინფორმირებული ერთობლივი საქმიანობის ამხანაგობის შექმნის თაობაზე და შეეძლოთ თუ ერთობლივ საქმიანობაში მონაწილეობის მიღება, განაცხადეს თუ არა უარი მათ მფლობელობაში არსებული ბინების შეძენაზე და საქმეში არსებული რომელი მტკიცებულებით დასტურდება აღნიშნული გარემოებები. სააპელაციო სასამართლომ ჩათვალა, რომ, რამდენადაც მოსარჩელები ცხოვრობდნენ სადავო ბინებში, მათთვის ცნობილი იყო ამხანაგობის საქმიანობის შესახებ, რასაც საკასაციო სასამართლო ვერ გაიზიარებს. მართოდენ საერთო საცხოვრებლის მობინადრეობა არ ნიშნავს, რომ მოსარჩელებს სარწმუნოდ უნდა სცოდნოდათ საერთო საქმიანობის ამხანაგობის შექმნის კონკრეტული საკითხების შესახებ. ამასთან, მოცემულ შემთხვევაში დავა ეხება მართლზომიერ მფლობელობაში არსებული უძრავი ქონების განკარგვას, ამიტომ საქმეზე უტყუარად უნდა დგინდებოდეს, რომ მართლზომიერი მფლობელი ინფორმირებული იყო ამის თაობაზე და უარს აცხადებდა უძრავი ნივთის გამოსყიდვაზე, რის შედეგადაც შესაძლებელი იყო მათზე გამოყოფილი ბინების გამოსასყიდად მესამე პირების მოწვევა.

საკასაციო სასამართლოს მოსაზრებით, ასევე არ არის სარწმუნოდ დასაბუთებული სააპელაციო სასამართლოს დასკვნა, რომ ბინების მართლზომიერი მფლობელობა არ იყო საკუთრებაში ამ ბინების მიღების განმსაზღვრელი. სამოქალაქო კოდექსის 930-ე მუხლის თანახმად, ერთობლივი საქმიანობის (ამხანაგობის) ხელშეკრულების ძირითადი ნიშანია საერთო მიზნის არსებობა, რომლის მისაღწევადაც ამხანაგობა იქმნება. სააპელაციო სასამართლომ დაადგინა, რომ ამხანაგობის შექმნის მიზანი იყო საერთო საცხოვრებლის შესყიდვა და ამხანაგობის მონაწილეთა ფართით დაკმაყოფილება, მაგრამ სააპელაციო სასამართლოს არ დაუდგენია, თუ რომელი პირების ფართით დაკმაყოფილება იყო ამხანაგობის შექმნის მიზანი – უშუალოდ საერთო საცხოვრებლის მობინადრეთა თუ ნებისმიერ მესამე პირთა. აღნიშნულთან დაკავშირებით სააპელაციო სასამართლომ არ გამოიკვლია ამხანაგობის ხელშეკრულება, ასევე არ მისცა შეფასება იმ გარემოებას, რომ ერთობლივი საქმიანობის ამხანაგობის ყველა მონაწილე წარმოადგენდა საერთო საცხოვრებლის მობინადრეს, გარდა მ. ქ-ძისა. სააპელაციო სასამართლომ უნდა გამოარკვიოს ზემოაღნიშნული საკითხები და აღნიშნულის გათვალისწინებით შეაფასოს, შეესაბამებოდა თუ არა დ. ჯ-შვილისა და მ. ქ-ძის ამხანაგობაში გაწევრიანება ამხანაგობის შექმნის მიზანს.

საქმის ხელახალი განხილვისას სააპელაციო სასამართლომ უნდა დაადგინოს ზემოაღნიშნული გარემოებები და გამოიტანოს დასაბუთებული გადაწყვეტილება.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 412-ე მუხლით და

და ა დ გ ი ნ ა:

ა. ბ-ძისა და ნ. ფ-შვილის საკასაციო საჩივარი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდეს;

გაუქმდეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2009 წლის 29 ოქტომბრის გადაწყვეტილება და საქმე ხელახლა განსახილველად დაუბრუნდეს იმავე სასამართლოს;

საკასაციო სასამართლოს განჩინება საბოლოოა და არ საჩივრდება.

3. კანონისმიერი ვალდებულებითი ურთიერთობანი

საზიარო უფლების გაუქმება ნატურით გაყოფისას

განჩინება

1ას-1125-1389-09

26 მარტი, 2010 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატა

შემადგენლობა: მ. გოგიშვილი (თავმჯდომარე),

ნ. კვანტალიანი (მომხსენებელი),

ლ. ლაზარაშვილი

დავის საგანი: საზიარო უფლების გაუქმება

აღწერილობითი ნაწილი:

თ. ჟ-მ სარჩელი აღძრა სასამართლოში ტ. კ-ოვის მიმართ საზიარო უფლების გაუქმებისა და მიწის ნაკვეთის გამიჯვნის, ასევე უკანონოდ აგებული შენობის აღების შესახებ შემდეგი საფუძვლებით: 1996 წლის 5 მარტის ხელშეკრულების საფუძველზე მოსარჩელემ მოპასუხისაგან შეიძინა ქ.თბილისში, ... ქ.16-ში მდებარე სახლის 1/3 საკარმიდამო მიწის ნაკვეთითურთ, ხოლო მოპასუხეს ეკუთვნის აღნიშნული უძრავი ქონების 2/3. 1999 წლის 28 ოქტომბრის უძრავი ქონების სარეგისტრაციო მოწმობის თანახმად, მთლიანი ნაკვეთი 902 კვ.მ-ს შეადგენს და არის მხარეთა თანასაკუთრება. მხარეები თავიდანვე შეთანხმდნენ, რომ გზა, რომლითაც მოპასუხე სარგებლობდა, დარჩებოდა საერთო სარგებლობაში, რადგან იგი მოსარჩელის სახლამდე მისასვლელად ერთადერთი საშუალება იყო. მოპასუხემ შეთანხმება დაარღვია და თ. ჟ-ს ხსენებული გზით სარგებლობის შესაძლებლობას არ აძლევს. ტ. კ-ოვმა გადაღობა შესასვლელი გზა ბეტონის კონსტრუქციით და მოსარჩელის კუთვნილ ფართზე წამოიწყო მშენებლობა. კუთვნილი რეალური წილის დადგენის მიზნით მოსარჩელემ მიმართა შპს «პ-ს», რომელმაც ზუსტად დაადგინა თითოეული მხარის წილის საზღვრები. ურთიერთგამიჯვნის სქემატური ნახაზის მიხედვით, ტ. კ-ოვის მიერ ახლად აშენებული შენობა მთლიანად თ. ჟ-ის ფართში მოექცა, რის გამოც იგი აღებულ უნდა იქნეს, ხოლო მიწის ნაკვეთი უნდა გაიმიჯნოს ზემოხსენებული ნახაზის შესაბამისად.

მოგვიანებით მოსარჩელემ დააზუსტა სასარჩელო მოთხოვნა და მოითხოვა სადავო მიწის ნაკვეთების გამიჯვნა ლევან სამხარაულის სახელობის სასამართლო ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროს 2008 წლის 1 დეკემბრის ექსპერტის დასკვნის მიხედვით.

მოპასუხემ სარჩელი არ ცნო შემდეგი მოტივებით: დასკვნების საფუძველზე მხარეთა თანასაკუთრებაში არსებულ მიწის ნაკვეთზე საზიარო უფლების გაუქმება შეუძლებელია. ექსპერტმა მიწის ნაკვეთის პირველად აზომვით თ. ჟ-ის კუთვნილ ნაწილად მიუთითა 281 კვ.მ-ზე, ხოლო მეორე აზომვისას მოსარჩელის კუთვნილი ნაწილის ქვედა საზღვარი ვერ დაადგინა. ამდენად, მიწის ნაკვეთის ზომა არასწორადაა დადგენილი. ექსპერტი გასცდა თავისი კომპეტენციის ფარგლებს და დასკვნაში იმსჯელა ისეთ საკითხებზე, რაც სასამართლოს არ დაუვალება. დასკვნა არ უნდა იქნეს გაზიარებული, რადგან მის საფუძველზე თ. ჟ-ს უკანონოდ მიეკუთვნა ტ. კ-ოვის კუთვნილი ნაგებობა.

ტ. კ-ოვმა, ს. ი-ოვამ და ს. ა-ოვამ შეგებებული სარჩელით მიმართეს სასამართლოს თ. ჟ-ისა და ნოტარიუს თ. გ-შვილის მიმართ ტ. კ-ოვსა და თ. ჟ-ს შორის დადებული ნასყიდობის ხელშეკრულების ბათილად ცნობისა და ახალი გარიგების დადების დავალდებულების თაობაზე. თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2007 წლის 25 ოქტომბრის განჩინებით შეგებებული სარჩელი დარჩა განუხილველად, რაც უცვლელად დარჩა თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2008 წლის 17 მარტის განჩინებით.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2008 წლის 26 დეკემბრის გადაწყვეტილებით თ. ჟ-ის სარჩელი არ დაკმაყოფილდა, რაც მოსარჩელემ გაასაჩივრა სააპელაციო წესით.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2009 წლის 29 ივლისის გადაწყვეტილებით თ. ჟ-ის სააპელაციო საჩივარი დაკმაყოფილდა, გასაჩივრებული გადაწყვეტილება გაუქმდა და თ. ჟ-ის სარჩელი დაკმაყოფილდა, გაუქმდა საზიარო უფლება ქ.თბილისში, ... ქ.16-ში მდებარე ტ. კ-ოვისა და თ. ჟ-ის თანასაკუთრებაში არსებულ 902 კვ.მ მიწის ნაკვეთსა და მასზე განთავსებულ შენობა-ნაგებობებზე. 2008 წლის 1 დეკემბრის საინჟინრო-ტექნიკური ექსპერტიზის დასკვნის 12 დანართის შესაბამისად, თ. ჟ-ის საკუთრებაში აღირიცხა ქ.თბილისში, ... ქ.16-ში მდებარე 300.66 კვ.მ მიწის ნაკვეთი და მასზე განთავსებული შენობა-ნაგებობები, როგორც ეს მოცემულია ამავე დასკვნის დანართ 12-ში, ყვითელ

ფერში; ტ. კ-ოვის საკუთრებაში აღირიცხა ქ.თბილისში, ... ქ'6-ში მდებარე 601,34 კვ.მ მიწის ნაკვეთი და მასზე განთავსებული შენობა-ნაგებობები, რაც საინჟინრო-ტექნიკური ექსპერტიზის დასკვნის დანართ 12-ში აღნიშნულია ლურჯ ფერში; მოხდა ქ.თბილისში, ... ქ'6-ში მდებარე 902 კვ.მ მიწის ნაკვეთში მოწყობილი ბლოკის კაპიტალური ღობის დემონტაჟი, რომელიც მითითებული ექსპერტიზის დასკვნის დანართ 11-ში მოცემულია წითელ ფერში და მის ნაცვლად მოეწყო ახალი კაპიტალური ღობე, დანართ 12-ში მითითებული ზომების დაცვით, რომელიც ამავე დანართში მითითებულია წითელ ფერში; გაუქმდა ტ.კ-ოვის ფაქტობრივ მფლობელობაში არსებული 11 შენობა-ნაგებობის (საცხოვრებელი სახლის) უკანა საყრდენ კედელში მოწყობილი ფანჯრის ღობი საინჟინრო-ტექნიკური ექსპერტიზის დასკვნის დანართ 11-ის მიხედვით. მითითებული სამუშაოების ხარჯების ანაზღაურება თანაბარწილად დაეკისრა მოსარჩელესა და მოპასუხეს შემდეგ გარემოებათა გამო: სასამართლომ დაადგინა შემდეგი ფაქტობრივი გარემოებანი – 1996 წლის 5 მარტის ნასყიდობის ხელშეკრულებით თ.ჟ-მა ტ.კ-ოვისაგან იყიდა ქ.თბილისში, ... ქუჩის 16-ში მდებარე 895 კვ.მ მიწის ნაკვეთზე განლაგებული საცხოვრებელი სახლის (სასარგებლო ფართი – 129,97 კვ.მ) 1\3. 1999 წლის 7 ოქტომბრის 13511\99 მიწის საკუთრების სარეგისტრაციო მოწმობის თანახმად, ამ მისამართზე მდებარე 902 კვ.მ მიწის ნაკვეთისა და მასზე განლაგებული 129,97 კვ.მ შენობა-ნაგებობების 2\3-ის მესაკუთრეა ტ. კ-ოვი, ხოლო 1\3 – თ. ჟ-ი. პალატამ არ გაიზიარა ტ. კ-ოვის მოსაზრება, რომ მან თ. ჟ-ს მიჰყიდა სადავო უძრავი ქონების 1\4 და არა – 1\3 და მიიჩნია, რომ ხსენებული გარემოება მოპასუხის მიერ მითითებული 1996 წლის 5 მარტის ნასყიდობის ხელშეკრულებით არ დასტურდება და ზემოხსენებული მიწის საკუთრების სარეგისტრაციო მოწმობის მონაცემთა საწინააღმდეგოდ მოპასუხეს რაიმე მტკიცებულება არ წარმოუდგენია. სასამართლომ ასევე დაადგინა, რომ ლევან სამხარაულის სახელობის სასამართლო ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროს 2008 წლის 1 დეკემბრის საინჟინრო-ტექნიკური ექსპერტიზის დასკვნის თანახმად, სასარჩელო მოთხოვნის დაკმაყოფილება და საზიარო უფლების გამიჯვნა შესაძლებელია. „დასახლებათა ტერიტორიების გამოყენებისა და განაშენიანების რეგულირების ძირითადი დებულებების დამტკიცების თაობაზე» ეკონომიკური განვითარების სამინისტროს 2008 წლის 8 ივლისის 11-1\1254 ბრძანების 26-ე მუხლის მე-15 პუნქტიდან გამომდინარე, სასამართლომ მიიჩნია, რომ მიწის ნაკვეთის გამიჯვნის შემთხვევაში 11 შენობის უკანა საყრდენ კედელში მოწყობილი ერთი ფანჯრის ღობის დატოვებით დაირღვევა დასახლებული აქტის მოთხოვნები, შესაბამისად, ეს ფანჯარა უნდა გაუქმდეს, ვინაიდან შენობის საყრდენი კედელი, რომელშიც აღნიშნული ფანჯარაა მოწყობილი, მიწის ნაკვეთის მოცემული ვარიანტით გამიჯვნის შემთხვევაში ორ მეზობელს შორის არსებულ საზღვარს წარმოადგენს. პალატის მითითებით, მხარეები არ დაობენ მათ მიერ ფაქტობრივად დაკავებულ შენობა-ნაგებობებზე, გარდა 14 ნაგებობისა, რომელიც მოპასუხე ტ.კ-ოვის ფაქტობრივ მფლობელობაში იმყოფება და 2008 წლის 1 დეკემბრის საინჟინრო-ტექნიკური ექსპერტიზის დასკვნის 11 დანართში მითითებულია, როგორც საცხოვრებელი ოთახი. სასამართლომ მხარეთა ახსნა-განმარტებებით დაადგინა, რომ მათ თანასაკუთრებაში არსებული მიწის ნაკვეთის გამყოფი ბლოკის კაპიტალური ღობე მოპასუხე ტ. კ-ოვმა მოაწყო მოსარჩელესთან შეთანხმების გარეშე. სამოქალაქო კოდექსის 953-ე, 961-ე და 963-ე მუხლებზე დაყრდნობით პალატამ მიიჩნია, რომ მითითებული დასკვნა საინჟინრო-ტექნიკური ნორმების დაცვით, ტექნიკურად შესაძლებლად მიიჩნევს ქ.თბილისში, ... ქუჩის 16-ში მდებარე თანასაკუთრებაში არსებული მიწის ნაკვეთის გაყოფას მოსარჩელისა და მოპასუხის კუთვნილი წილების შესაბამისად, ექსპერტიზის დასკვნის 12 დანართის მიხედვით. პალატა არ დაეთანხმა პირველი ინსტანციის სასამართლოს მოსაზრებას, რომ თ. ჟ-ის სასარჩელო მოთხოვნას წარმოადგენს მხოლოდ საერთო საკუთრების მიწის ნაკვეთის ნატურით გაყოფა, რაც შეუძლებელია, ვინაიდან ამ ნაკვეთის სხვადასხვა ადგილზე მდებარე შენობა-ნაგებობები კვლავ საერთო საკუთრების ობიექტად რჩება.

გადაწყვეტილება ტ. კ-ოვმა გაასაჩივრა საკასაციო წესით, მოითხოვა მისი გაუქმება და საქმის დაბრუნება იმავე სასამართლოსათვის ხელახლა განსახილველად შემდეგ გარემოებათა გამო: სასამართლომ არ გაითვალისწინა, რომ მხარეთა შორის სადავო ნასყიდობის ხელშეკრულება დაიდო კანონდარღვევით. ტ.კ-ოვის აქვს საშუალო სკოლის ოთხი კლასის განათლება, მან ქართულად წერა-კითხვა არ იცის და ხელს მხოლოდ რუსულად აწერს. გარიგების გაფორმებისას მხარეს მისი შინაარსი არ ეთარგმნა. ტ.კ-ოვმა სასამართლოს მოსამზადებელ სხდომაზე შეიტყო, რომ თ.ჟ-თან დადებული ხელშეკრულებით მან გაასხვისა ქონებიდან არა 1/4, როგორც თავად ვარაუდობდა, არამედ – 1/3. სასამართლოს ბოლო სხდომას არ დასწრებია ტ.კ-ოვის ადვოკატი, თუმცა სასამართლომ, კასატორის მოთხოვნის მიუხედავად, სხდომა არ გადადო და მხარემ ვერ შეძლო თავის დაცვა. საქმეში არსებული 2008 წლის 31 ივნისისა და 14 ნოემბრის დასკვნები განსხვავდება ერთმანეთისაგან. ექსპერტიზამ განმარტა, რომ მიწის ნაკვეთს აქვს ორი დამოუკიდებელი შესასვლელი და მხარეები დაკავებულ მიწის ნაკვეთებს უკავშირდებიან დამოუკიდებლად, მეზობელი მიწის ნაკვეთისგან იზოლირებულად. ნაკვეთს ... ქუჩის მხრიდან საზღვარი არ გააჩნია. თ. ჟ-ს დაკავებული აქვს 268 კვ.მ ნაკვეთი მაშინ, როცა მანამდე გაცემული ექსპერტიზის დასკვნით აღნიშნული ნაკვეთის ოდენობად მითითებული იყო 281 კვ.მ. აღსანიშნავია, რომ თ. ჟ-ის მიერ შპს «პ-ში» დაკვეთილი აზომვითი ნახაზის მიხედვით, ის ფლობს 301 კვ.მ-ს. აღნიშნულზე სასამართლოს არ უმსჯელია. პალატამ 2008 წლის 17 მარტის განჩინებით არ დააკმაყოფილა ტ. კ-ოვის, ს. ი-ოვასა და ს. ა-ოვას კერძო საჩივარი შეგებებული სარჩელის წარმოებაში მიღების შესახებ. სასამართლომ არ გაითვალისწინა,

რომ შეგებებული სარჩელი შეიცავდა საქმისათვის არსებითი მნიშვნელობის მქონე გარემოებებს. სასამართლოს საქმეზე უნდა დაენიშნა მოსამზადებელი სხდომა. პალატას არ შეუფასებია ტ. კ-ოვის მიერ წარდგენილი არასამთავრობო კვლევითი ცენტრის «ალტ-ექსპერტის» დასკვნა, რომელიც, მართალია, იდეალურად არ ასახავს სადავო მდგომარეობას, მაგრამ სხვა დასკვნებთან შედარებით ობიექტურია. კასატორმა საჩივრით მიმართა ვაკე-საბურთალოს რაიონის პროკურატურას ექსპერტ ბ. ბ-ძის მიერ დასკვნის გაყალბების გამო. აღნიშნული დასკვნის თანახმად, კასატორი ფლობს 281 კვ.მ-ს, ხოლო «ალტ-ექსპერტის» მითითებით – 321,10 კვ.მ-ს. სასამართლომ თავისი დასაბუთება დააფუძნა მხოლოდ ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროს დასკვნას, რითაც დაარღვია სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 412-ე მუხლის პირველი ნაწილის «ა» ქვეპუნქტი. სადავო ნაკვეთის გაყიდვამდე მხარეები შეთანხმდნენ, რომ თ. ჟ-ი თავის სახლს ააშენებდა ნ. კ-ოვის ნასახლარზე. მან ნამდვილად დაანგრია ნ.კ-ოვის სახლი, მაგრამ მშენებლობა დაიწყო «ნაკვეთების საზღვარზე, საზღვართან საცხოვრებელი სახლების, დამხმარე და სხვა ნაგებობების მშენებლობის წესის დამტკიცების შესახებ» საქართველოს ურბანიზაციისა და მშენებლობის მინისტრის 157 ბრძანების მე-3 მუხლის პირველი და მეორე პუნქტების დარღვევით.

სამოტივაციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლო საკასაციო საჩივრის საფუძვლების შესწავლისა და გასაჩივრებული გადაწყვეტილების იურიდიული დასაბუთების შემოწმების შედეგად მიიჩნევს, რომ სააპელაციო სასამართლოს გასაჩივრებული გადაწყვეტილება უნდა გაუქმდეს და საქმე დაუბრუნდეს იმავე სასამართლოს ხელახლა განსახილველად შემდეგ გარემოებათა გამო:

საკასაციო სასამართლო არ მსჯელობს საკასაციო საჩივარში წარმოდგენილ მოთხოვნაზე თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2008 წლის 17 მარტის განჩინების გაუქმების თაობაზე, ვინაიდან აღნიშნული განჩინებით არ დაკმაყოფილდა ტ. კ-ოვის, ს. ი-ოვას, ს. ა-ოვასა და ნ. კ-ოვის კერძო საჩივარი თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2007 წლის 25 ოქტომბრის განჩინებაზე. მითითებული განჩინებით მხარეებს უარი ეთქვათ შეგებებული სარჩელის წარმოებაში მიღებაზე.

სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 419-ე მუხლის მე-3 ნაწილის თანახმად, ზემდგომი სასამართლოს განჩინება კერძო საჩივრის თაობაზე არ გასაჩივრდება. დასახელებული ნორმის შინაარსიდან გამომდინარე, ზემდგომი სასამართლოს მიერ კერძო საჩივარზე მიღებული განჩინება საბოლოოა და საკასაციო წესით მისი გასაჩივრების შესაძლებლობას საპროცესო კანონმდებლობა არ ითვალისწინებს.

განსახილველ შემთხვევაში საკასაციო საჩივარში მითითებული თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2008 წლის 17 მარტის განჩინება სწორედ ზემოხსენებული კანონის დანაწესით გათვალისწინებულ კერძო საჩივარზე ზემდგომი სასამართლოს მიერ მიღებულ განჩინებას წარმოადგენს, რის გამოც საკასაციო საჩივრის შეტანის გზით მისი გასაჩივრება დაუშვებელია.

საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 412-ე მუხლის თანახმად, გასაჩივრებული გადაწყვეტილება უნდა გაუქმდეს და საქმე ხელახლა განსახილველად დაუბრუნდეს იმავე სასამართლოს, ვინაიდან მოცემულ დავაზე მტკიცებულებები საკმარისად და სათანადოდ არ არის გამოკვლეული და, შესაბამისად, საჭიროა მათი ხელახალი გამოკვლევა ფაქტობრივი გარემოებების სწორად დადგენის მიზნით.

საკასაციო სასამართლო, უპირველეს ყოვლისა, აღნიშნავს, რომ დაუსაბუთებელია საკასაციო საჩივრის არგუმენტი მხარეთა შორის დადებული ნასყიდობის ხელშეკრულების კანონდარღვევით შედგენისა და მისი პირობათა გაუთვალისწინებლობის თაობაზე. კასატორის ეს მოსაზრება მხოლოდ მის განმარტებას ეფუძნება და იგი რაიმე მტკიცებულებით გამყარებული არ არის. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 102-ე მუხლის თანახმად კი მხარის მიერ მითითებულ გარემოებათა მტკიცების ვალდებულება თვით ამ მხარეს აკისრია და მისი შეუსრულებლობა ასეთი გარემოების არარსებულად მიჩნევის საფუძველია.

ასევე ყოველგვარ სამართლებრივ დასაბუთებასაა მოკლებული საკასაციო საჩივრის პრეტენზია სასამართლოს მიერ მოსამზადებელი სხდომის მოუწვევლობით, ადვოკატის გამოუცხადებლობის მიუხედავად სხდომის ჩატარებითა და განუხილველად დატოვებულ შეგებებულ სარჩელში მითითებული ფაქტობრივი გარემოებების გაუთვალისწინებლობით საპროცესო ნორმათა დარღვევებზე. საკასაციო საჩივარი ამ მიმართებით სრულიად დაუსაბუთებელია და იგი იურიდიულ არგუმენტაციას არ ემყარება.

გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმების საფუძველია მტკიცებულებათა არასრული გამოკვლევა და მის საფუძველზე დადგენილი ფაქტობრივი გარემოებების არასარწმუნოობა, კერძოდ;

სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 105-ე მუხლის 1-ელი ნაწილის თანახმად, სასამართლოსათვის არავითარ მტკიცებულებას არა აქვს წინასწარ დადგენილი ძალა. ამავე კოდექსის 172-ე მუხლის მიხედვით, ექსპერტის დასკვნა სასამართლოსათვის სავალდებულო არ არის და მისი შეფასება ხდება 105-ე მუხლით დადგენილი წესით, ხოლო 105-ე მუხლის მეორე ნაწილით სასამართლო აფასებს მტკიცებულებებს თავისი შინაგანი რწმენით, რომელიც უნდა ემყარებოდეს მათ ყოველმხრივ, სრულ და ობიექტურ განხილვას, რის შედეგადაც მას გამოაქვს დასკვნა საქმისათვის მნიშვნელობის მქონე გარემოებების არსებობის ან არარსებობის შესახებ.

აღნიშნული ნორმები იმპერატიულად ავალდებულებს სასამართლოს, საქმეში წარმოდგენილი ყველა მტკიცებულების როგორც ინდივიდუალურად, ასევე ერთობლივად სრულყოფილ და ობიექტურ გამოკვლევას და რაიმე გამოწვევის რომელიმე მტკიცებულებისათვის უპირატესობის მინიჭების თაობაზე კანონი არ ითვალისწინებს. მტკიცებულების სრულყოფილად გამოკვლევა გულისხმობს თავდაპირველად მისი შინაარსის სრულყოფილ შესწავლა-ანალიზს, ხოლო შემდეგ – მისი იურიდიული ძალის (დამაჯერებლობის, სარწმუნოების) შემოწმებას.

მოცემულ შემთხვევაში დავის საგანს წარმოადგენს საზიარო უფლების ნატურით გაყოფა, რის მოსაწესრიგებლადც სააპელაციო სასამართლომ გასაჩივრებული გადაწყვეტილება მთლიანად ეფუძნება ლევან სამხარაულის სახელობის სასამართლო ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროს 2008 წლის 1 დეკემბრის საინჟინრო-ტექნიკური ექსპერტიზის დასკვნას და მიიჩნევს, რომ საზიარო ქონება ნატურით უნდა გაიყოს ექსპერტის დასკვნის შესაბამისად. მითითებული ექსპერტის დასკვნის კვლევით ნაწილში ექსპერტი აღწერს რა გამოსაკვლევი ობიექტის შესწავლის შედეგებს, უთითებს, რომ «თანასაკუთრებაში არსებულ მიწის ნაკვეთზე დღეისათვის წარმოებულია რიგი მშენებლობები როგორც მოსარჩელის, ასევე მოპასუხის მხრიდან, რითაც გაზრდილია მათ მიერ დაკავებული მიწის ნაკვეთის გაბარიტული ზომები, ასევე ფაქტიური მდგომარეობით მოსარჩელის მიერ დაკავებულ თანასაკუთრებაში არსებულ მიწის ნაკვეთზე აღარ არის განთავსებული მე-2 და მე-6 ნაგებობები, ხოლო მოპასუხის მიერ თანასაკუთრებაში არსებულ მიწის ნაკვეთზე განთავსებული მე-4 ნაგებობის გაბარიტული ზომები და კონფიგურაცია არის შეცვლილი, ასევე 1-ელი და მე-4 ნაგებობებს შორის მოწყობილია სამშენებლო ბლოკით ნაშენი ღობე, რითაც გამიჯნულია აღნიშნული მიწის ნაკვეთი. არსებულ მიწის ნაკვეთს აქვს ორი დამოუკიდებელი შესასვლელი, დღეისათვის მხარეები დაკავებულ მიწის ნაკვეთებთან დასაკავშირებლად სარგებლობენ დამოუკიდებლად, მეზობელი მიწის ნაკვეთისაგან იზოლირებულად.»

იმ მოტივით, რომ ნაკვეთის უკანა მხარეს საზღვარი არ ფიქსირდება, ექსპერტის მითითებით, შეუძლებელია მიწის ნაკვეთის საერთო ფართის დადგენა. აღნიშნულიდან გამომდინარე, ექსპერტი მოდავე მხარეთა წილების განსაზღვრასა და გამიჯვნას ახორციელებს არა მხარეთა მიერ რეალურად დაკავებული ფართების, არამედ – საქმეში წარმოდგენილი საკადასტრო რუკის მიხედვით.

ამავდროულად, ექსპერტი გამიჯვნის მიზნით უკვე არსებული ფანჯრის ამოქოლვის აუცილებლობაზე უთითებს ნორმატიულ აქტზე – ეკონომიკის სამინისტროს ბრძანება 1-1/1254-ზე დასახლებათა ტერიტორიების გამოყენებისა და განაშენიანების რეგულირების ძირითადი დებულებების დამტკიცების თაობაზე, რომლის 26-ე მუხლის მე-15 პუნქტის თანახმად: «სამშენებლო მიწის ნაკვეთის მიჯნის ზონაში შენობაზე შესაძლებელია მოეწყოს კარი, ფანჯარა, სამტრედე და კედელში არსებული სხვა ღია ნაწილი, ასევე აივანი და ერკერი თუ შენობის საანგარიშო ზედაპირი (რომლებზეც ასეთი ნაწილი არის განლაგებული) სამეზობლო საზღვრის შვეულ წარმოსახვით სიბრტყესთან ქმნის 75 გრადუსიდან 90 გრადუსამდე კუთხეს და სამეზობლო საზღვრიდან დაშორებულია არანაკლებ 0,6 მეტრით». აღნიშნულიდან გამომდინარე, ექსპერტი ასკვნის: «მიწის ნაკვეთის გამიჯვნის შემთხვევაში შენობა-ნაგებობა 11-ის უკანა საყრდენ კედელში მოწყობილი ერთი ფანჯრის ღიობის დატოვებით დაირღვევა ზემოთაღნიშნულ ნორმატიულ აქტში მოცემული მოთხოვნები, შესაბამისად, აღნიშნული ფანჯარა უნდა გაუქმდეს (ამოშენდეს), ვინაიდან საყრდენი კედელი, რომელშიც მოწყობილია აღნიშნული ფანჯარა მიწის ნაკვეთის მოცემული ვარიანტით გამიჯვნის შემთხვევაში წარმოადგენს ორ მეზობელს შორის არსებულ საზღვარს.»

ექსპერტის მიერ წარმოებული კვლევა და ზემოთ აღნიშნული დასკვნები ცხადად წარმოშობს საეჭვოობას, ვინაიდან ექსპერტი ასკვნის ისეთი ნივთის გამიჯვნის შესაძლებლობას, რომლის რეალურად არსებული ზომების დადგენას შეუძლებლად მიიჩნევს.

სამოქალაქო კოდექსის 963-ე მუხლის თანახმად, საზიარო უფლება უქმდება ნატურით გაყოფისას, თუ საზიარო საგანი (საგნები) შეიძლება დაიყოს ერთგვაროვან ნაწილებად ღირებულების შემცირების გარეშე.

მითითებული ნორმის გამოყენების აუცილებელ წინაპირობას წარმოადგენს საზიარო საგნის ერთგვაროვან ნაწილებად გაყოფის რეალური შესაძლებლობა მათი ღირებულების შემცირების გარეშე. დავის შემთხვევაში სასამართლომ თავისი გადაწყვეტილებით უნდა დაასაბუთოს ასეთი წინაპირობის რეალურად არსებობა და გამორიცხოს ნივთის ღირებულების შემცირების საეჭვოობა. მოცემულ შემთხვევაში სააპელაციო სასამართლომ უკრიტიკოდ გაიზიარა რა ექსპერტის დასკვნა, საზიარო უფლება მიწის ნაკვეთზე ნატურით იმგვარად გაყო, რომ არ დაადგინა ამავე მიწის ნაკვეთზე არსებული შენობა-ნაგებობების გაყოფის შესაძლებლობა მხარეთა მიერ რეალურად დაკავებული ფართების მიხედვით; ამავდროულად, არ შეუმოწმებია ამ შენობა-ნაგებობების განთავსების შესაბამისად მიწის ნაკვეთის გამიჯვნის შესაძლებლობა; ასევე არ დაუდგენია ექსპერტის დასკვნით წარმოდგენილი საზიარო საკუთრების ნატურით მხოლოდ ამ ვარიანტით გაყოფის აუცილებლობა.

საგულისხმოა ის გარემოება, რომ თ. ჟ-ს შემენილი აქვს რა საზიარო ქონების 1/3, ის სარჩელით ითხოვს არსებული მიწის ნაკვეთიდან სწორედ 1/3-ის მიკუთვნებას. შესაბამისად, ექსპერტის დასკვნით ვერ დგინდება რა რეალურად არსებული სადავო მიწის ნაკვეთის ფართის ოდენობა, სასამართლოს უნდა შეეფასებინა ამ დასკვნის საფუძველზე საზიარო ნივთის გამიჯვნის შესაძლებლობა.

გასაჩივრებული გადაწყვეტილებით სააპელაციო სასამართლომ დაადგინა საზიარო უფლების ნატურით გაუქმება, მაგრამ არ შეუფასებია სარჩელში მითითებული და მოპასუხე მხარის მიერ დადასტურებული შემდეგი გარემოება: მოდავე მხარეები ნასყიდობის ხელშეკრულების დადებისას შეთანხმებული იყვნენ, თუ კონკრეტულად მიწის ნაკვეთის რომელი ნაწილი მასზე არსებული კონკრეტული შენობა-ნაგებობით უნდა გადასცემოდა შემძენს – თ. ჟ-ს. სამოქალაქო კოდექსის 958-ე მუხლი განიხილავს და უშვებს საზიარო საგნის მოწილეების მიერ საზიარო საგნის მართვისა და სარგებლობის წესის განსაზღვრას. აღნიშნული გარემოების გამორკვევას და დადგენას არსებითი მნიშვნელობა აქვს მოცემული დავის გადაწყვეტისათვის, ვინაიდან სააპელაციო სასამართლომ ისე დაადგინა მხარეთა თანასაკუთრებაში არსებული მიწის ნაკვეთისა და მასზე არსებული შენობა-ნაგებობის გაყოფის კანონიერება, რომ არ გამოურიცხავს შენობა-ნაგებობების ღირებულების შემცირება. ამ ეჭვს წარმოშობს გაყოფის შედეგად ერთ-ერთ შენობაზე ფანჯრის ღიობის ამოქოლვის დადგენა. ამ მიზნით სასამართლოს უნდა შეემოწმებინა, მითითებული ნაგებობა ფანჯრის ამოქოლვის შედეგად ხომ არ ვარგავს თავის ღირებულებას და ვარგისია თუ არა იმავე დანიშნულებით გამოსაყენებლად, რა დანიშნულებითაც იგი ადრე იყო გამოყენებული. ამ საკითხთან დაკავშირებით ასევე საგულისხმოა, რომ სააპელაციო სასამართლოს მიერ მითითებული ნორმატიული აქტი ადგენს სამშენებლო მიწის ნაკვეთის მიჯნის ზონაში შენობაზე განსათავსებელი ფანჯრის და არა უკვე განთავსებული და არსებული შენობის ფანჯრის, დაცილების სტანდარტებს. საქმის მასალებით და არც გასაჩივრებული გადაწყვეტილებით არ დგინდება, რომ ფანჯრის ღიობი შენობაზე თ. ჟ-ის მიერ ნივთის შექმნამდე არსებობდა თუ არა.

სამოქალაქო კოდექსის 955-ე მუხლის მეორე ნაწილის თანახმად, თითოეულ მოწილეს უფლება აქვს, ისარგებლოს საზიარო საგნით ისე, რომ ზიანი არ მიადგეს დანარჩენ მოწილეთა სარგებლობას. ანუ აღნიშნული ნორმა საზიარო უფლების მქონე პირს აძლევს, დაიცვას საზიარო საგნით თავისი სარგებლობის უფლება, ხოლო იმ შემთხვევაში, თუ საგნის სარგებლობის რაიმე განსაზღვრული წესია დადგენილია (სამოქალაქო კოდექსის 958-ე მუხლის), მხარეს შეუძლია, სადავოდ გახადოს ამ წესის დარღვევა. მოცემულ შემთხვევაში დადგენილია რა ტ. კ-ვის სარგებლობაში არსებული 14 შენობა-ნაგებობის თ. ჟ-ის სარგებლობაში გადაცემა, სასამართლოს არ დაუდგენია ამ შენობის აშენების პერიოდი. ასევე გამოსარკვევია, მხარეთა მიერ შეთანხმებული მიწის ნაკვეთის სარგებლობის წესიდან გამომდინარე, მითითებული შენობა ვის სარგებლობაში არსებულ მიწის ნაკვეთზე იქნა აშენებული; მითითებული შენობის საერთო სარგებლობის მიწის ნაკვეთზე აშენების შემთხვევაში გამოსარკვევია თანამესაკუთრის პოზიცია, ანუ უნდა გამოირიცხოს მისი თანხმობის ფაქტი.

დაუსაბუთებელია სააპელაციო სასამართლოს მოსაზრება, რომ მითითებული დასკვნა საინჟინრო-ტექნიკური ნორმების დაცვით ტექნიკურად შესაძლებლად მიიჩნევს ქ.თბილისში, ... ქუჩის 16-ში მდებარე თანასაკუთრებაში არსებული მიწის ნაკვეთის გაყოფას მოსარჩელისა და მოპასუხის კუთვნილი წილების შესაბამისად. ნივთის გაყოფის ტექნიკური შესაძლებლობა იმავდროულად არ ნიშნავს ამ ნივთის ზემოთ დასახელებული კანონის იმპერატიულ მოთხოვნათა დაცვით გაყოფის შესაძლებლობას. ნატურით გაყოფის კანონზომიერების შემოწმება კი მხოლოდ სასამართლოს კომპეტენციაა და იგი კანონთან შესაბამისობაში უნდა დადგინდეს.

ასევე გასათვალისწინებელია და შესაფასებელი ის ფაქტი, რომ საქმეში წარმოდგენილია იმავე ექსპერტიზის ბიუროს იმავე ექსპერტის მიერ ჩატარებულ კვლევაზე 2008 წლის 1 აგვისტოს დასკვნა, რომლითაც ექსპერტმა შეძლო მიწის ნაკვეთის აზომვითი სამუშაოების ჩატარება და 2008 წლის 1 დეკემბრის საინჟინრო-ტექნიკური ექსპერტიზის დასკვნისაგან განსხვავებული ფაქტები აღწერა.

საქმის ხელახლა განმხილველმა სასამართლომ მხოლოდ ზემოაღნიშნულ გარემოებათა გამოკვლევისა და დადგენის შემდეგ უნდა მისცეს სამართლებრივი შეფასება და გადაწყვიტოს საზიარო უფლების ნატურით გაყოფის კანონიერება.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო პალატამ იხელმძღვანელა სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 412-ე მუხლით და

და ა დ გ ი ნ ა:

გაუქმდეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2009 წლის 29 ივლისის გადაწყვეტილება და საქმე ხელახლა განსახილველად დაუბრუნდეს იმავე სასამართლოს.

საკასაციო პალატის განჩინება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

საზიარო უფლების გაუქმება ნატურით გაყოფისას

განჩინება

1ას-332-309-2010

28 ოქტომბერი, 2010 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატა

შემადგენლობა: თ. თოდრია (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),

ვ. როინიშვილი,

მ. სულხანიშვილი

დავის საგანი: საზიარო უფლების გაუქმება

აღწერილობითი ნაწილი:

2008 წლის 31 დეკემბერს ვ. მ-მემ სარჩელის მიმართ თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიას მოპასუხე ტ. კ-მის მიმართ და მოითხოვა ნატურით გამოყოფის გზით საზიარო უფლების გაუქმება მოსარჩელესა და მოპასუხის საკუთრებაში არსებულ შენობა-ნაგებობაზე და მოსარჩელისათვის, იდეალური წილის შესაბამისად, შენობის მეოთხე და მესამე სართულის სათავსების მიკუთვნება.

მოსარჩელემ განმარტა, რომ თბილისში, ... ქ. 146-ში მდებარე ქონება საკუთრების უფლებით ირიცხება მას და მოპასუხე ტ. კ-მის სახელზე. მოსარჩელემ მიუთითა, რომ მხარეები თანასაკუთრებაში არსებულ ქონებას ფლობდნენ და სარგებლობდნენ შეთანხმებულად, თუმცა მოპასუხე რამოდენიმე თვეა, ცდილობს ქონება მისაკუთროს. აღნიშნულიდან გამომდინარე, მოსარჩელემ მოითხოვა ქონებიდან მისი კუთვნილი წილის რეალურად გამოყოფა.

2009 წლის 27 თებერვალს ტ. კ-მემ შეგებებული სარჩელი წარადგინა სასამართლოში და განმარტა, რომ, მართალია, ქ.თბილისის სახელმწიფო ქონების მართვის სამმართველოს 2003 წლის 18 აპრილის საკუთრების დამადასტურებელი მოწმობის თანახმად, აღნიშნული უძრავი ქონება საკუთრებაში გადაცემული აქვს ორ ფიზიკურ პირს – ვ. მ-მესა და ტ. კ-მეს და ეს ქონება საჯარო რეესტრში აღრიცხულია ორივეს სახელზე, მაგრამ ქონების ღირებულება მთლიანად გადახდილია მხოლოდ ტ. კ-მის მიერ, ხოლო მის მიმართ წარმოშობილი ფულადი ვალდებულება ვ. მ-მეს დაფარული აქვს. აღნიშნულიდან გამომდინარე, შეგებებული სარჩელის ავტორმა მოითხოვა ვ. მ-მეს დაეკისრებოდა მიმართ არსებული დავალიანების – 378 000 აშშ დოლარის შესაბამისი ეკვივალენტი ლარის გადახდა.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2009 წლის 4 მარტის განჩინებით ტ. კ-მეს უარი ეთქვა შეგებებული სარჩელის მიღებაზე.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2009 წლის 4 მარტის განჩინება კერძო საჩივრით გაასაჩივრა ტ. კ-მემ და მოითხოვა თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2009 წლის 4 მარტის განჩინების გაუქმება და საქმის განახლება სასარჩელო წარმოების სტადიიდან.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2009 წლის 31 მარტის განჩინებით ტ. კ-მის კერძო საჩივარი არ დაკმაყოფილდა, უცვლელად დარჩა თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2009 წლის 4 მარტის განჩინება.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2009 წლის 22 ივნისის გადაწყვეტილებით ვ. მ-მის სარჩელი დაკმაყოფილდა, ნატურით გაყოფის გზით გაუქმდა საზიარო უფლება ვ. მ-მისა და ტ. კ-მის თანასაკუთრებაში არსებულ შენობა-ნაგებობაზე მდებარე ქ.თბილისში, რ. ... ქ. 146-ში, მოსარჩელე ვ. კ-მეს ქ. თბილისში, რ. ... ქ. 146-ში მდებარე შენობა-ნაგებობიდან ინდივიდუალურ საკუთრებაში გამოეყო მისი კუთვნილი იდეალური წილის შესაბამისი რეალური წილი საჯარო სამართლის იურიდიული პირის – ლევან სამხარაულის სახელობის სასამართლო ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროს 2009 წლის 24 თებერვლის 1კ-242/18 ექსპერტის დასკვნის შესაბამისად, ვ. მ-მესა და ტ. კ-მეს საერთო სარგებლობაში დარჩათ მესამე სართულზე არსებული დერეფანი, საერთო 3,44 კვ.მ-ით.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2009 წლის 22 ივნისის გადაწყვეტილება სააპელაციო წესით გაასაჩივრა ტ. კ-მემ და მოითხოვა აღნიშნული გადაწყვეტილების გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილების მიღება.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2009 წლის 25 დეკემბრის განჩინებით ტ. კ-მის სააპელაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდა, უცვლელად დარჩა თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2009 წლის 22 ივნისის გადაწყვეტილება.

სააპელაციო სასამართლომ დადგინდა მიიჩნია, რომ თბილისში, რ. ... ქ. 146-ში მდებარე არასაცხოვრებელი 631,00 კვ.მ., საჯარო რეესტრის მონაცემების საფუძველზე, ირიცხება ვ. მ-მისა და ტ. კ-მის თანასაკუთრებაში. ქ.თბილისში, რ. ... ქ. 146-ში მდებარე არასაცხოვრებელი ფართის საერთო ოდენობა, ტექნიკური უჯრედების გათვალისწინებით, შეადგენს 659,08 კვ.მ-ს. ქ. თბილისში, რ. ... ქ. 146-ში მდებარე არასაცხოვრებელი ფართის მეოთხე სართულზე ჩატარებულია გარკვეული სარემონტო სამუშაოები,

რომელიც, მოპასუხის განმარტებით, მას არ უწარმოებია. მოპასუხემ პირველი ინსტანციის სასამართლოში განმარტა, რომ ქონების გაუმჯობესებასა და ხარჯების გაწევაზე მოსარჩელეს არ დათანხმებულა, შესაბამისად, პალატამ გაიზიარა პირველი ინსტანციის სასამართლოს მიერ დადგენილ გარმოება არასაცხოვრებელი ფართის მეოთხე სართულზე მოსარჩელის მიერ სარემონტო სამუშაოების შეუსრულებლობასთან დაკავშირებით.

სააპელაციო პალატამ მიუთითა, რომ საზიარო უფლების საგანს წარმოადგენს არასაცხოვრებელი ფართი, რომელიც მდებარეობს რ. ... ქ. 146-ში და განთავსებულია შენობის მესამე და მეოთხე სართულზე. ლევან სამხარაულის სახელობის სასამართლო ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროს 2009 წლის 23 თებერვლის ექსპერტის დასკვნაში შესაბამისად დგინდება, რომ შესაძლებელია აღნიშნულ საგანზე საზიარო უფლების გაუქმება, ისე, რომ თითოეული არ დაკარგავს არასაცხოვრებელი ფართისათვის დამახასიათებელ სამეურნეო დანიშნულებას ანუ ამგვარი გაყოფით შესაძლებელია თითოეული წილის სრულფასოვანი, დანიშნულებით გამოყენება.

სააპელაციო სასამართლომ დადგინდადი მიიჩნია, რომ ნივთის გაუმჯობესებისათვის ტ. კ-ძეს ხარჯი არ გაუწევია და, შესაბამისად, გაუმჯობესებული ნაწილის მოსარჩელისათვის მიკუთვნება არ გამოიწვევს მოსარჩელის უსაფუძვლო გამდიდრებას მოპასუხის ხარჯზე. პალატამ მიუთითა, რომ თითოეული ნაწილის საგნობრივი ღირებულება არ მცირდება, პირველი ინსტანციის სასამართლომ სწორად დაადგინა ქონების განაწილების საკითხი.

სააპელაციო პალატამ არ გაიზიარა მოპასუხის მოსაზრება სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 248-ე მუხლის მოთხოვნათა დარღვევის შესახებ, ვინაიდან მიიჩნია, რომ საზიარო უფლების ნატურით გაყოფის შემთხვევაში სასამართლო განსაზღვრავს თითოეული თანამესაკუთრის რეალურ წილს საზიარო უფლებაში, რომელიც უნდა აისახოს გადაწყვეტილების სარეზოლუციო ნაწილშიც.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2009 წლის 25 დეკემბრის განჩინება საკასაციო წესით გაასაჩივრა ტ. კ-ძემ და მოითხოვა აღნიშნული განჩინების გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილების მიღებით სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმა.

კასატორმა განმარტა, რომ სააპელაციო სასამართლომ უდავო ფაქტობრივ გარემოებად მიიჩნია და დადგინდადი ჩათვალა გარემოება იმის შესახებ, რომ ... ქუჩა 146-ში მოსარჩელემ მიერ ჩაატარა გარკვეული სარემონტო სამუშაოები და ფართის გაუმჯობესებისათვის გასწია ხარჯები, თუმცა აღნიშნულის დამადასტურებელი მტკიცებულება არ გააჩნია.

კასატორმა ასევე მიუთითა, რომ სააპელაციო სასამართლომ არასწორად განმარტა სამოქალაქო კოდექსის 963-ე მუხლი, ვინაიდან ამ ნორმის მიხედვით, თუ გასაყოფი ფართის ღირებულება არის სხვადასხვა, აღნიშნული წარმოადგენს საზიარო უფლების ნატურით გაყოფის გზით გაუქმებაზე უარის საფუძველს. სამოქალაქო კოდექსის მიხედვით, თუ საზიარო უფლება არ იყოფა ნატურით თითოეული ნაწილის ღირებულების შემცირების გარეშე, საზიარო უფლება გაუქმდება, მაგრამ არა ნატურით, არამედ ნივთის გაყიდვით. რაც შეეხება საზიარო უფლების გაუქმებაზე უარს, სამოქალაქო კოდექსის 961-ე მუხლის მე-3 ნაწილის მიხედვით, საზიარო უფლების გაუქმებაზე უარი დაუშვებელია.

კასატორის განმარტებით, მართალია, მოსარჩელემ ქონების გაყოფა მოითხოვა ნატურით და მის მიერ წარმოდგენილ იქნა ექსპერტის დასკვნა 13-242/18, სადაც ასახულია ქონების ორ ნაწილად გაყოფის ვარიანტები და სასამართლომაც გადაწყვეტილება მასზე დააფუძნა, მაგრამ სასამართლოს მხედველობიდან გამორჩა, რომ ქონების გაყოფა შესაძლებელი უნდა იყოს ერთგვაროვან ნაწილებად, თითოეული მათგანის ღირებულების შემცირების გარეშე.

სამოტივაციო ნაწილი:

საკასაციო პალატამ განიხილა საქმის მასალები, გაეცნო საკასაციო საჩივრებს და მიიჩნია, რომ საკასაციო საჩივარი უნდა დაკმაყოფილდეს ნაწილობრივ, გაუქმდეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2009 წლის 25 დეკემბრის განჩინება გასაჩივრებულ ნაწილში და საქმე ხელახლა განსახილველად დაუბრუნდეს იმავე პალატას შემდეგ გარემოებათა გამო:

სააპელაციო სასამართლოს მიერ დადგენილია, რომ თბილისში, ... ქ. 146-ში მდებარე არასაცხოვრებელი 631.00 კვ.მ, საჯარო რეესტრის მონაცემების საფუძველზე, წარმოადგენს ვ. მ-ძისა და ტ. კ-ძის თანასაკუთრებას. ზემოაღნიშნულ მისამართზე მდებარე ფართი ტექნიკური უჯრედების გათვალისწინებით შეადგენს 659,08 კვ.მ-ს. ამ დავის სპეციფიკიდან გამომდინარე, მნიშვნელობა ენიჭება სამოქალაქო კოდექსით მოცემული საზიარო უფლებების ინსტიტუტს, კერძოდ, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 953-ე მუხლით განსაზღვრულია საზიარო სამართლებრივი ურთიერთობების ცნება, რომლის თანახმად, თუ უფლება რამდენიმე პირს ერთდროულად ეკუთვნის, მაშინ გამოიყენება ამ თავის წესები, თუკი კანონიდან სხვა რამ არ გამომდინარეობს. კონკრეტულ შემთხვევაში, საკუთრების უფლება სადავო ქონებაზე მხარეებს ერთდროულად ეკუთვნით. დავას იწვევს საზიარო უფლების გაუქმების საკითხი, კერძოდ, სააპელაციო სასამართლომ აღნიშნა, რომ საზიარო უფლების საგანს წარმოადგენს არასაცხოვრებელი ფართი, მდებარე თბილისში, ... ქ. 146-ში და განთავსებულია შენობის მესამე და მეოთხე სართულზე.

ამასთან ერთად, სააპელაციო სასამართლომ აღნიშნა, რომ სადავო გაუმჯობესებული ნივთის მიკუთვნების ნაწილი, კერძოდ, სადავო შენობის მეოთხე სართულზე ვ. მ-ძის მიერ ჩატარებულ იქნა სარემონტო

სამუშაოები, ტ. კ-ძის ახსნა-განმარტებით, დასტურდება, რომ ამ უკანასკნელს არ უწარმოებია სარემონტო სამუშაოები და არც ამის თაობაზე ნებართვა მიუცია ვ.მ-ძისათვის. აქედან გამომდინარე, სააპელაციო სასამართლომ მიიჩნია, რომ გაუმჯობესებულ ნაწილის მიკუთვნების საკითხი სასამართლოს შეხედულებით წყდება, რადგან მ-ძის მიერ გაუმჯობესებული ნაწილის მოსარჩელესათვის მიკუთვნება არ გამოიწვევს მოსარჩელის უსაფუძვლოდ გამდიდრებას მოპასუხეს ხარჯზე.

საკასაციო პალატა არ იზიარებს სააპელაციო სასამართლოს ზემოაღნიშნულ მოსაზრებას და განმარტავს, რომ საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 963-ე მუხლი მიუთითებს ორ აუცილებელ ფაქტორზე, რომლის არსებობა იწვევს ამ ნორმით გათვალისწინებულ იურიდიულ შედეგს. საზიარო უფლება უქმდება საზიარო საგნის (საგნების) ნატურით გაყოფისას მხოლოდ იმ შემთხვევაში: 1) თუ საზიარო საგანი (საგნები) შეიძლება დაიყოს ერთგვაროვან ნაწილებად; 2) მათი დაყოფა შესაძლებელია ღირებულების შემცირების გარეშე. როგორც პირველი, ასევე მეორე ელემენტი უნდა არსებობდეს ერთდროულად იმისათვის, რომ დადგეს ამ ნორმით გათვალისწინებული შედეგი. განსახილველი დავასთან მიმართებაში, როგორც პირველ, ასევე მეორე შემთხვევაში უნდა ვიგულისხმოთ ის, რომ ნატურით გამოყოფილმა საგანმა არ უნდა დაკარგოს ის დანიშნულება, რასაც ის ასრულებდა გაყოფამდე, ე.ი. არ უნდა წაერთვას ის ფუნქცია და მნიშვნელობა, რასაც იგი ასრულებდა მესაკუთრისათვის.

უპირველეს ყოვლისა, გასათვალისწინებელია ის გარემოება, რომ სადავო ქონება წარმოადგენს არასაცხოვრებელ ფართს და აქედან გამომდინარე, უნდა ვიფიქროთ, რომ შესაძლებელია მისი ეკონომიკური მიზნებისათვის გამოყენება. აღნიშნული თავისებურებების გათვალისწინებით სადავო ქონების ნატურით გაყოფისას გაყოფილი ნაწილები უნდა ინარჩუნებდნენ ერთმანეთთან მიმართებაში (და არა მთლიანად საზიარო საგანთან მიმართებაში) თანაბარ ღირებულებას, რა დროსაც უნდა გათვალისწინებულ იქნეს ის ეკონომიკური ინტერესი, რომელიც გააჩნიათ საზიარო უფლების მქონე პირებს.

ერთ-ერთი მონაწილის მიერ თვითნებურად (შეთანხმების გარეშე) წილის გამოყოფა, თუნდაც მასზე სარემონტო სამუშაოების განხორციელებით ან სხვა გზით, ნიშნავს საზიარო უფლებების ინსტიტუტით დაცული ურთიერთობის უგულებელყოფას, რაც კანონისმიერი ვალდებულებით ურთიერთობებს მიეკუთვნება და წესრიგდება კანონით. საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ საზიარო უფლების მონაწილეთა თანხობა არ არის საჭირო მხოლოდ საგნის შენახვის საჭირო ღონისძიებების განხორციელებისას (საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 956-ე მუხლის მე-2 ნაწილი), რასაც კონკრეტულ შემთხვევაში არ აქვს, მაგრამ, მიუხედავად ამისა, მნიშვნელოვანია ის, რომ საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 961-ე მუხლის 1-ელი ნაწილის თანახმად, თითოეულ მონაწილეს შეუძლია, ნებისმიერ დროს მოითხოვოს საზიარო უფლების გაუქმება. ამის საწინააღმდეგო შეთანხმება ბათილია (ამავე მუხლის მე-3 ნაწილი). იმ შემთხვევაშიც, თუ საზიარო უფლების ერთ-ერთი მონაწილე შეთანხმების გარეშე დაეუფლა საზიარო საგნის ერთ ნაწილს და მოითხოვს მის გამოყოფას სასამართლო წესით, სასამართლომ უნდა შეაფასოს საზიარო საგნის ნატურით გაყოფის მართებულება.

კონკრეტულ შემთხვევაში მეოთხე სართულზე განხორციელებული გაუმჯობესებები თავისთავად არ შეიძლება გახდეს ამ გაუმჯობესებებით აღჭურვილი ნაწილის ნატურით გამოყოფის წინაპირობა.

საკასაციო პალატა თვლის, რომ სააპელაციო სასამართლომ სპეციალური ცოდნის გამოყენებით უნდა გამოიკვლიოს მესამე და მეოთხე სართულების გაუმჯობესებამდე არსებული მდგომარეობა. სააპელაციო სასამართლოს მიერ სადავო საგნის დაყოფის წესი შეიძლება გაზიარებულ იქნეს მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ მეოთხე სართულზე ჩატარებული სარემონტო სამუშაოებით გაუმჯობესებამდე არსებული მდგომარეობა და მესამე სართული ინარჩუნებდნენ თანაბარ ღირებულებით მნიშვნელობას (რაშიც მოიაზრება ასევე მისი ფუნქციონალური დანიშნულება, ეკონომიკური ინტერესი). ამრიგად, საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ სააპელაციო სასამართლომ უნდა გამოიკვლიოს და დაადგინოს სადავო ქონების მეოთხე სართული, ვ.მ-ძის მიერ სარემონტო სამუშაოების განხორციელებამდე, იყო თუ არა იმავე ღირებულების რაც მესამე სართული და, აქედან გამომდინარე, შესაძლებელია თუ არა მესამე და მეოთხე სართულების გაყოფით საზიარო საგნის ერთგვაროვანი ნაწილებად დაყოფა. წინააღმდეგ შემთხვევაში სააპელაციო სასამართლომ უნდა იმსჯელოს საზიარო საგნის დაყოფის სხვა შესაძლებლობების არსებობის თაობაზე.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო პალატამ იხელმძღვანელა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 412-ე მუხლით და

და ა დ გ ი ნ ა:

ტ. კ-ძის საკასაციო საჩივარი დაკმაყოფილდეს ნაწილობრივ;

გაუქმდეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2009 წლის 25 დეკემბრის განჩინება გასაჩივრებულ ნაწილში და საქმე ხელახალი განხილვისათვის დაუბრუნდეს იმავე პალატას;

საკასაციო სასამართლოს განჩინება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

**საზიარო უფლების გაუქმება ნატურით გაყოფისას;
სახელშეკრულებო მოთხოვნათა ხანდაზმულობის ვადა**

განჩინება

1ას-759-1085-07

2 ნოემბერი, 2010 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატა
შემადგენლობა: ნ. კვანტალიანი (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
ლ. ლაზარაშვილი,
პ. ქათამაძე

დავის საგანი: ხელშეკრულების ბათილად ცნობა, წილის გამოყოფა

აღწერილობითი ნაწილი:

ა. უ-დემ სარჩელი აღძრა სასამართლოში გ. დ-ძის, ნოტარიუს ნ. ა-ძისა და თ. ჯ-ელის მიმართ ერთი პირის საწარმო «შ-სა» და გ.დ-ძეს შორის 1996 წლის 12 სექტემბერს დადებული ყიდვა-გაყიდვის ხელშეკრულების ბათილად ცნობის, შენობა-ნაგებობის აღებისა და საერთო სარგებლობის მიწის თავისუფალ მდგომარეობაში ჩაბარების შესახებ შემდეგი საფუძვლებით: 1996 წლიდან მოსარჩელე ცხოვრობდა ქ.ბათუმში, ... ქ.116-ში მდებარე ხ. კ-იას კუთვნილ სახლში, 1999 წელს კი, აღნიშნული სახლთმფლობელობა სადავო მიწის ფართთან ერთად ნასყიდობის ხელშეკრულების საფუძველზე შეიძინა საკუთრების უფლებით. ბინის შეძენის დროისათვის სახლის შესასვლელ ეზოში იდგა ერთსართულიანი სავაჭრო ნაგებობა, რომელიც, სახლის ყოფილი მესაკუთრე ხ. კ-იას განცხადებით, აიგო კოოპერატივ «შ-ს» მიერ ხ.კ-იას მამის გ. კ-იას მიერ «შ-სთვის» იჯარით მიცემულ მიწის ფართში. აღნიშნული შენობით სარგებლობდა გ. დ-ძე, რომელსაც მოსარჩელე კოოპერატივ «შ-ს» წარმომადგენლად თვლიდა. ა. უ-დემ უშედეგოდ სცადა ამ უკანასკნელთან მოლაპარაკება. 2004 წელს მოსარჩელისათვის ცნობილი გახდა, რომ კოოპერატივმა «შ-მ» 1996 წლის 12 სექტემბრის ნასყიდობის ხელშეკრულების საფუძველზე მის საკუთრებაში არსებული მიწის ფართში არსებული შენობა გ. დ-ძეს გადასცა. ამ ხელშეკრულების მხარეები არიან, ერთი მხრივ, ერთი პირის საწარმო «შ-ს» მინდობილი პირი ზ. მ-ძე და, მეორე მხრივ, გ. დ-ძე. აღსანიშნავია, რომ ზ.მ-ძეს არ ჰქონდა უფლება, მონაწილეობა მიეღო გარიგების დადებაში და გამოსულიყო იურიდიული პირის წარმომადგენლად მისი ხელახლა რეგისტრაციაში გაუტარებლობის გამო. სადავო ხელშეკრულება დაიდო მესაკუთრე გ.კ-იას გარეშე. ამასთან, გ.კ-იასა და «შ-ს» შორის დადებულ ხელშეკრულებაში საკარმიდამო მიწის ნაკვეთში არსებული შენობის სხვა პირისათვის მიყიდვის უფლების თაობაზე მითითებული არ არის.

გ. დ-ძემ შეგებებული სარჩელით მიმართა სასამართლოს ა. უ-ძის მიმართ სადავო მიწის ნაკვეთიდან 1/12-ის გამოყოფის მოთხოვნით შემდეგი დასაბუთებით: 1996 წლის 12 სექტემბერს ნოტარიუსის მიერ დამოწმებული ნასყიდობის ხელშეკრულების საფუძველზე გ. დ-ძემ შეიძინა ... ქ.116-ში 910 კვ.მ საერთო საკუთრების ეზოში მდებარე სახლთმფლობელობის 1/2 წილი – ერთსართულიანი ნაგებობა. მისთვის ცნობილი არ იყო «შ-სა» და კ-იას შორის არსებულ იჯარის ხელშეკრულების თაობაზე, რადგან საჯარო რეესტრის ჩანაწერებიდან გამომდინარე, სადავო ფართის მესაკუთრე იყო «შ.». ამდენად, გ.დ-ძე კეთილსინდისიერი შემქმნია. ამასთან, ხ. კ-იასათვის გ. დ-ძესა და «შ-ს» შორის ნასყიდობის ხელშეკრულების დადების თაობაზე ცნობილი იყო ნოტარიუსისაგან, მაგრამ ხ. კ-იას უპირატესი შესყიდვის უფლება არ გამოუყენებია.

დამოუკიდებელი მოთხოვნის მქონე მესამე პირმა ხ. კ-იამ ასევე მიმართა სასამართლოს სარჩელით თ. ჯ-ელის, გ. დ-ძისა და ნოტარიუს ნ. ა-ძის მიმართ ნასყიდობის ხელშეკრულების ბათილად ცნობის შესახებ შემდეგი მოტივებით: ქ.ბათუმში, ... ქ.116-ში ხ. კ-იასა და მამამის გ. კ-იას საკუთრების უფლებით გააჩნდათ საცხოვრებელი ფართი, რომელიც ირიცხებოდა ჯერ მამის, ხოლო 1992 წელს მამის გარდაცვალების შემდეგ, მის სახელზე. 1999 წელს ხ. კ-იამ საცხოვრებელი ფართი მიჰყიდა ა. უ-ძეს.

1991 წელს გ. კ-იამ ხელშეკრულება დადო კოოპერატივ «შ-თან», რომლითაც კოოპერატივის კომერციული საქმიანობისათვის 10 წლის ვადით იჯარით გადაეცა მას სარგებლობაში არსებული 24 კვ.მ მიწის ნაკვეთი. სადავო საცხოვრებელ ფართს, ისევე, როგორც სახლთმფლობელობის სხვა მობინადრეებს, გააჩნია ურთიერთგამიჯნული, თავ-თავიანთ ბინებში ცალკე შესასვლელი მიწის ფართი. გ.კ-იამ იჯარით გასცა სწორედ თავისი საეზოვო ფართი, სადაც კოოპერატივმა ააშენა შენობა და გარკვეული დროის განმავლობაში იხდიდა საიჯარო ქირას, თუმცა შემდეგ ქირის გადახდა შეწყვიტა. მოგვიანებით ხ.კ-იამ შეიტყო, რომ 1996 წლის 12 სექტემბერს თ.ჯ-ელმა კოოპერატივის სახელით სავაჭრო შენობა მიჰყიდა გ. დ-ძეს, რაც უკანონოა, რადგან, გ. კ-იასთან დადებული შეთანხმების თანახმად, თ.ჯ-ელს საიჯარო ვადის გასვლის შემდეგ თავისი ნაგებობა უნდა აეღო ან მიეყიდა კ-იებისათვის. ამასთან, ხ.კ-იამ ა. უ-ძეს საცხოვრებელი ფართი იმ პირობით მიჰყიდა, რომ ეს უკანასკნელი შესყიდვის შედეგად მიიღებდა მიწის ნაკვეთს იმ მოცულობით, როგორც ეს იყო მამამისის მიერ თ.ჯ-ელის ფირმასთან ხელშეკრულების დადებაამდე.

ბათუმის საქალაქო სასამართლოს 2006 წლის 7 აპრილის გადაწყვეტილებით ა. უ-მეს, როგორც არასათანადო მოსარჩელეს, უარი ეთქვა მოთხოვნის დაკმაყოფილებაზე, ხ. კ-იას დამოუკიდებელი სასარჩელო მოთხოვნა არ დაკმაყოფილდა, ხოლო გ. დ-მის შეგებებული სარჩელი დაკმაყოფილდა – გ. დ-მეს გამოეყო ქ.ბათუმში, ... ქ.116-ში საერთო სარგებლობის ეზოდან რეალურად 1/12 50 კვ.მ ოდენობით შესასვლელიდან მის საკუთრებაში არსებული ნაგებობის (ლიტერ «კ» სქემის მიხედვით) მარცხენა მხრიდან ღობემდე.

საქალაქო სასამართლოს გადაწყვეტილება სააპელაციო წესით გაასაჩივრეს ა.უ-მემ და ხ.კ-იამ.

ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2007 წლის 12 ივლისის განჩინებით ა.უ-მისა და ხ.კ-იას სააპელაციო საჩივრები არ დაკმაყოფილდა, გასაჩივრებული გადაწყვეტილება დარჩა უცვლელად შემდეგ გარემოებათა გამო: სააპელაციო სასამართლომ დაადგინა შემდეგი ფაქტობრივი გარემოებები: 1991 წლის 5 ოქტომბერს ხ. კ-იას მამამ – გ. კ-იამ „შ-ს« დირექტორ თ. ჯ-ელს 10 წლის ვადით იჯარით გადასცა მის სარგებლობაში არსებული 24 კვ.მ მიწის ნაკვეთი. 1992 წელს გ. კ-ია გარდაიცვალა. 1999 წელს მისმა მემკვიდრე ხ. კ-იამ ა. უ-მეს მიჰყიდა ქ.ბათუმში, ... ქ.116-ში მდებარე სახლთმფლობელობა. 1996 წლის 12 სექტემბერს „შ-სა« და გ. დ-მეს შორის გაფორმდა ნასყიდობის ხელშეკრულება, რომლის თანახმადაც ფირმა „შ-მ« გ. დ-მეს მიჰყიდა ქ.ბათუმში, ... ქ.116-ში მდებარე სახლმფლობელობის 1/12. 1999 წლის 23 აპრილს გ. დ-მე დაეთანხმა ხ. კ-იას, გაეყიდა თავისი წილი.

აღნიშნულიდან გამომდინარე, სააპელაციო პალატამ ჩათვალა, რომ ქ.ბათუმში, ... ქ.116-ში მდებარე სახლთმფლობელობის 1/12-ის მესაკუთრეს წარმოადგენდა რომ გ. დ-მე და არა „შ.« ხ. კ-იასათვის ცნობილი გახდა 1996 წელს, ხოლო სარჩელით დარღვეული უფლების აღსადგენად მან სასამართლოს მიმართა 2005 წელს. სასარჩელო მოთხოვნა ხანდაზმულია და მას გაშვებული აქვს სამოქალაქო კოდექსის 129-ე მუხლის 1-ელი ნაწილით გათვალისწინებული როგორც 3-წლიანი, ასევე უძრავ ნივთებთან დაკავშირებული 6-წლიანი ხანდაზმულობის ვადა. სამოქალაქო კოდექსის 130-ე მუხლზე მითითებით, სააპელაციო პალატამ მიიჩნია, რომ ხ. კ-იასათვის ქ.ბათუმში, ... ქ.116-ში მდებარე სახლმფლობელობის 1/12-ის გასხვისების შესახებ ცნობილი იყო ჯერ კიდევ მისი გასხვისების დროიდან, მას არანაირი პრეტენზია ამის შესახებ არ გამოუთქვამს და არც ხანდაზმულობის ვადის შეჩერების ან შეწყვეტის საფუძველზე არ მიუთითებია.

სასამართლომ იხელმძღვანელა სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის მე-2 მუხლის პირველი ნაწილით და ჩათვალა, რომ გასაჩივრებული გადაწყვეტილებით ა. უ-მის სარჩელი სწორად დაკმაყოფილდა, ვინაიდან მოცემულ დავაში იგი სათანადო მოსარჩელეს არ წარმოადგენს. პალატამ მიიჩნია, რომ ა. უ-მის უფლებები „შ-სა« და გ. დ-მეს შორის გაფორმებული ნასყიდობის ხელშეკრულებით არ დარღვეულა, რადგან აღნიშნული ხელშეკრულება გაფორმდა 1996 წელს, ხოლო ა. უ-მემ ხ. კ-იასთან ნასყიდობის ხელშეკრულება გააფორმა 1999 წელს. ამდენად, გ. დ-მის მიმართ მოთხოვნის უფლება გააჩნდა ხ. კ-იას, რომელმაც გაუშვა კანონით გათვალისწინებული ხანდაზმულობის ვადა, ხოლო ა. უ-მე კი წარმოადგენს არასათანადო მოსარჩელეს.

პალატამ გ. დ-მის შეგებებულ სარჩელი დასაბუთებულად მიიჩნია და ჩათვალა, რომ, სამოქალაქო კოდექსის 185-ე მუხლის თანახმად, იგი კეთილსინდისიერ შემძენს წარმოადგენს. 1996 წელს „შ-სა« და გ. დ-მეს შორის გაფორმებულ ნასყიდობის ხელშეკრულებაზე დართული ცნობა-დახასიათებითა და ტექნიკური პასპორტით ქ.ბათუმში, ... ქ.116-ში არსებულ სახლმფლობელობაში 1/12 წილის მესაკუთრეს წარმოადგენდა „შ.« საქმეში არსებული ექსპერტიზის დასკვნით პალატამ დაადგინა, რომ გ. დ-მეს საერთო საკუთრებაში არსებული ეზოდან შესადლებელია გამოყოს 50 კვ.მ მიწის ნაკვეთი. ამდენად, მისი მოთხოვნა საზიარო უფლების გაუქმებისა და წილის გამოყოფის შესახებ, სამოქალაქო კოდექსის 963-ე მუხლის თანახმად, საფუძვლიანია, ვინაიდან მას ხელი ეშლება თავისი საკუთრებით სარგებლობაში.

სააპელაციო სასამართლოს განჩინება ა. უ-მემ და ხ. კ-იამ გაასაჩივრეს საკასაციო წესით, მოითხოვეს მისი გაუქმება, ახალი გადაწყვეტილებით მათი სასარჩელო მოთხოვნების დაკმაყოფილება და გ. დ-მის შეგებებული სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმა შემდეგი საფუძველებით: გასაჩივრებული განჩინება გამოტანილია სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 394-ე, 89-ე, 90-ე და 91-ე მუხლების უხეში დარღვევით. მისი გაუქმების ერთ-ერთი აბსოლუტური საფუძველია ის გარემოება, რომ სასამართლომ გ. დ-მეს გამოუყო სულ სხვა პირის – თ. უ-მის საკუთრებაში არსებული მიწის ნაკვეთი, სათანადოდ არ გამოიკვლია საქმის გარემოებები და, მიუხედავად ერთ-ერთი მხარის შუამდგომლობისა, თ. უ-მე საქმეში მხარედ არ ჩააბა. სააპელაციო პალატამ არ გაითვალისწინა, რომ პირველი ინსტანციის სასამართლომ საქმის განხილვისას ერთ-ერთი სხდომა გადაიდო სადავო ქონების კიდევ ერთი მესაკუთრის – თ. უ-მის მესამე პირად საქმეში ჩაბმის მოტივით, თუმცა შემდეგ პროცესზე თ. უ-მე არც მესამე პირად ჩაუბამს და არც სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 70-ე-78-ე მუხლების დაცვით საქმის განხილვაზე არ მიუწვევია.

სააპელაციო პალატამ არ გამოიყენა სამოქალაქო კოდექსის 1507-ე მუხლი, რომელიც უნდა გამოეყენებინა და დაარღვია სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 249-ე მუხლის მეოთხე ნაწილი, ვინაიდან არ მიუთითა იმ მტკიცებულებებზე, რომელსაც სასამართლოს სამართლებრივი დასკვნები დააფუძნა და კანონი, რომლითაც პალატამ სააპელაციო საჩივრის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმისას იხელმძღვანელა. სასამართლოს სათანადოდ არ გამოუკვლევია ა.უ-მის მოთხოვნა მიუღებელი საიჯარო შემოსავლის ნაწილში და დაუსაბუთებელია პალატის მსჯელობა იჯარის ხელშეკრულების შეუსრულებლობით მიყენებული ზიანის

ანაზღაურების მოთხოვნის დაუკმაყოფილებლობის ნაწილში, ვინაიდან მიუღებელი შემოსავლის დასადასტურებლად საქმეში წარმოდგენილია მოპასუხე გ.დ-ის ჩანაწერები ხ.კ-იასათვის გარკვეული დროის განმავლობაში საიჯარო ქირის გადახდის შესახებ. იჯარის თანხის გადახდის ფაქტი ასევე დაადასტურა საქმის განხილვისას დაკითხულმა ზ. მ-მემ. სააპელაციო პალატის გასაჩივრებული გადაწყვეტილება გ. დ-ისათვის საერთო (საზიარო) საკუთრების მიწის ნაკვეთიდან რეალურად ფართის გამოყოფა-გამიჯვნის შესახებ ეწინააღმდეგება საქართველოს უზენაესი სასამართლოს რეკომენდაციებს. მოცემულ შემთხვევაზე უნდა გავრცელდეს «ბინათმესაკუთრეთა ამხანაგობის შესახებ» საქართველოს კანონი, რომლითაც თანასაკუთრებაში არსებული მიწის ნაკვეთის გაყოფა არ დაიშვება. აღნიშნული კანონი ვრცელდება ე.წ «იტალიურ სახლებზე», რაც სასამართლომ არ გაითვალისწინა.

საკასაციო სასამართლოში საქმის განხილვისას კასატორებმა უარი განაცხადეს თ. უ-ძის საქმეში მესამე პირად ჩაბმის შესახებ საკასაციო პრეტენზიაზე.

სამოტივაციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლო საკასაციო საჩივრის საფუძვლების შესწავლისა და გასაჩივრებული განჩინების იურიდიული დასაბუთების შემოწმების შედეგად მიიჩნევს, რომ ა. უ-ძისა და ხ. კ-იას საკასაციო საჩივრები ნაწილობრივ უნდა დაკმაყოფილდეს, გაუქმდეს ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2007 წლის 12 ივლისის განჩინება გ. დ-ძის შეგებებული სარჩელის დაკმაყოფილების ნაწილში და ამ ნაწილში საქმე განსახილველად დაუბრუნდეს იმავე სასამართლოს, ხოლო დანარჩენ ნაწილში გასაჩივრებული გადაწყვეტილება დარჩეს უცვლელი შემდეგ გარემოებათა გამო:

სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 410-ე მუხლის «ა» და «ბ» ქვეპუნქტების თანახმად, საკასაციო სასამართლო არ დააკმაყოფილებს საკასაციო საჩივარს, თუ კანონის მითითებული დარღვევა არ მომხდარა და სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილებას საფუძვლად არ უდევს კანონის დარღვევა.

მოცემულ დავაზე სააპელაციო სასამართლომ დადგენილად ცნო შემდეგი ფაქტობრივი გარემოებები:

1991 წლის 5 ოქტომბერს ხ. კ-იას მამამ გ. კ-იამ „შ-ს« დირექტორ თ. ჯ-ელს 10 წლის ვადით იჯარით გადასცა მის სარგებლობაში არსებული 24 კვ.მ მიწის ნაკვეთი. გ. კ-ია გარდაიცვალა 1992 წელს. 1999 წლის 23 აპრილს გ. კ-იას მემკვიდრე ხ. კ-იამ ქ.ბათუმში, ... ქ.16-ში მდებარე სახლთმფლობელობა მიჰყიდა ა. უ-ძეს. 1996 წლის 12 სექტემბერს „შ-სა« და გ. დ-ძეს შორის გაფორმდა ნასყიდობის ხელშეკრულება, რომლის თანახმადაც ფირმა „შ-მ« გ. დ-ძეს მიჰყიდა ქ.ბათუმში, ... ქ.16-ში მდებარე სახლთმფლობელობის 1/12. 1999 წლის 23 აპრილს გ.დ-ძემ თანხმობა მისცა ხ. კ-იას, გაეყიდა თავისი წილი.

სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 404-ე მუხლის პირველი ნაწილის საკასაციო სასამართლო ამოწმებს გადაწყვეტილებას საკასაციო საჩივრის ფარგლებში. კასატორები ძირითადი სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის ნაწილში გადაწყვეტილების გაუქმების საფუძვლად უთითებენ იმ გარემოებას, რომ სასამართლომ არასწორად დაადგინა ა. უ-ძის არასათანადოობა მოცემულ დავაზე.

საკასაციო სასამართლო იზიარებს სააპელაციო პალატის დასკვნას ხ.კ-იას სარჩელის ხანდაზმულობის თაობაზე იმ ფაქტობრივ გარემოებაზე დაყრდნობით, რომ ხ. კ-იამ 1999 წლის 23 აპრილს მიიღო რა გ. დ-ძის თანხმობა თანასაკუთრებაში არსებული წილის გაყიდვაზე, მისთვის ამ პერიოდიდან ცნობილი გახდა, რომ ქ.ბათუმში, ... ქ.16-ში მდებარე სახლთმფლობელობის 1/12-ის მესაკუთრეს წარმოადგენდა გ. დ-ძე და არა „შ.ს« ხ. კ-იამ სარჩელით გ. დ-ძის საკუთრების უფლების მიღების კანონიერება და ამ მიმართებით მისი უფლების დარღვევა სასამართლოსათვის მიმართვის გზით სადავო გახდა 2005 წლის 22 ნოემბერს.

სამოქალაქო კოდექსის 129-ე მუხლის პირველი ნაწილით სახელშეკრულებო მოთხოვნების ხანდაზმულობის ვადა შეადგენს სამ წელს, ხოლო უძრავ ნივთებთან დაკავშირებული სახელშეკრულებო მოთხოვნებისა – ექვს წელს. ამავე კოდექსის 130-ე მუხლით ხანდაზმულობა იწყება მოთხოვნის წარმოშობის მომენტიდან. მოთხოვნის წარმოშობის მომენტად ჩაითვლება დრო, როცა პირმა შეიტყო ან უნდა შეეტყო უფლების დარღვევის შესახებ. მოცემულ დავაზე დადგენილია დრო, როდესაც ხ. კ-იამ შეიტყო სადავო ფაქტის – გ. დ-ძის საკუთრებაში ნივთის გადაცემის თაობაზე. ამ გარემოების საწინააღმდეგო დასაბუთებული საკასაციო პრეტენზია ხ. კ-იას არ წარმოუდგენია. შესაბამისად, მართებულია სააპელაციო სასამართლოს დასკვნა ხ. კ-იას სასარჩელო მოთხოვნის ხანდაზმულობის თაობაზე.

ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, სავსებით სწორია სასამართლოს მსჯელობა ა. უ-ძის მოთხოვნის დაუსაბუთებლობაზეც. სამოქალაქო კოდექსის 494-ე მუხლის მეორე ნაწილის თანახმად, მყიდველს არ წარმოეშობა უფლებები ნივთის ნაკლის გამო, თუ ხელშეკრულების დადების მომენტში მან იცოდა ამის შესახებ.

საქმეში არსებული მტკიცებულებებით დასტურდება ის გარემოება, რომ ა. უ-ძე ნასყიდობის ხელშეკრულებით ხ. კ-იასაგან შეიძინა ქ.ბათუმში, ... ქ.16-ში მდებარე საცხოვრებელი სახლის 3/11. შესაბამისად, მან უფლებები შეიძინა სწორედ ნასყიდობის ამ საგანზე და გ. დ-ძის საკუთრებაში გადასულ ნივთზე უფლებებს ზემოაღნიშნული ნასყიდობის ხელშეკრულება არ ადგენს.

საკასაციო სასამართლო იზიარებს კასატორების მოსაზრებას ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2007 წლის 12 ივლისის განჩინების გ. დ-ძის შეგებებული სარჩელის დაკმაყოფილების ნაწილში გაუქმების თაობაზე შემდეგ გარემოებათა გამო:

სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 412-ე მუხლის 1-ელი ნაწილის «ბ» ქვეპუნქტის თანახმად, საკასაციო სასამართლო აუქმებს გადაწყვეტილებას და საქმეს ხელახლა განსახილველად დააბრუნებს სააპელაციო სასამართლოში, თუ გადაწყვეტილების დასაბუთება იმდენად არასრულია, რომ მისი სამართლებრივი საფუძვლიანობის შემოწმება შეუძლებელია. კანონის ეს დანაწესი საქმის ხელახლა განსახილველად დაბრუნების საფუძვლად მიუთითებს ისეთ გარემოებას, როდესაც ქვემდგომი ინსტანციის სასამართლოს გასაჩივრებული გადაწყვეტილების სამართლებრივი დასაბუთება არ ეფუძნება სწორ ფაქტობრივ დასაბუთებას.

მოცემულ დავაზე გ. დ-მის შეგებებული სასარჩელო მოთხოვნა დაკმაყოფილდა და მას გამოეყო ქ.ბათუმში, ... ქ.116-ში მდებარე მდებარე 910 კვ.მ საერთო სარგებლობის ეზოდან რეალურად 1/12 – 50 კვ.მ. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2010 წლის 22 სექტემბრის გადაწყვეტილებით კი დადგინდა, რომ ქ.ბათუმში, ... ქ.116-ში მდებარე მიწის ნაკვეთის ფართობი 608 კვ.მ და არა 910 კვ.მ. ამასთან, მოდავე მხარეთა განმარტებებით ირკვევა, რომ ამავე მისამართზე საერთო საკუთრებაში არსებული მიწის ნაკვეთის თანამესაკუთრეს წარმოადგენს სხვა პირიც – სავარაუდოდ ჟ. ხაბაზი.

საკასაციო სასამართლო თვლის, რომ სააპელაციო სასამართლოს გასაჩივრებული განჩინება საზიარო უფლების გაუქმების ნაწილში დაუსაბუთებელია, კერძოდ:

საზიარო უფლებების არსებობისას, სამოქალაქო კოდექსის 957-ე მუხლის მესამე ნაწილის შესაბამისად, ცალკეული მოწილის თანხმობის გარეშე არ შეიძლება სარგებლობის წილზე მისი უფლების შემცირება, ხოლო, ამავე კოდექსის 963-ე მუხლის მიხედვით, საზიარო უფლება უქმდება ნატურით გაყოფისას, თუ საზიარო საგანი შეიძლება დაიყოს ერთგვაროვან ნაწილებად ღირებულების შემცირების გარეშე.

საზიარო უფლებებთან მიმართებით გასათვალისწინებელია «ბინათმესაკუთრეთა ამხანაგობის შესახებ» საქართველოს კანონის მე-3 მუხლის «გ» ქვეპუნქტის თანახმად, მრავალბინიან სახლად მიიჩნევა სახლი, რომელიც შედგება ორზე მეტი ინდივიდუალური საკუთრების საგნისაგან (ბინისაგან). ამავე კანონის მე-11 მუხლის პირველი ნაწილის მიხედვით, ამ კანონის ამოქმედებით დაფუძნებულად ითვლება ბინათმესაკუთრეთა ამხანაგობა ისეთ მრავალბინიან სახლში, რომელიც განთავსებულია ერთ მიწის ნაკვეთზე და რომელშიც მდებარეობს ორზე მეტი ინდივიდუალურ საკუთრებაში არსებული ბინა. საგულისხმოა ამავე კანონის მე-8 მუხლის 1-ელი ნაწილის დანაწესი, რომლითაც ბინათმესაკუთრეთა ამხანაგობის წევრთა საერთო ქონების ერთობლივად მართვა ეკისრებათ მესაკუთრეებს, ხოლო, მე-10 მუხლის 1-ელი ნაწილის თანახმად, ბინათმესაკუთრეთა ამხანაგობის წევრთა საერთო ქონების ისეთი განვითარება, რომელიც მნიშვნელოვნად ცვლის ბინათმესაკუთრეთა ამხანაგობის წევრთა საერთო ქონებას და გავლენას ახდენს სხვა ბინის მესაკუთრეთა მიერ საერთო ქონების გამოყენებაზე, ხორციელდება ბინათმესაკუთრეთა ამხანაგობის წევრთა კრებაზე, ბინათმესაკუთრეთა ამხანაგობის ყველა წევრის მიერ ერთხმად მიღებული გადაწყვეტილების საფუძველზე.

სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 86-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, სარჩელი შეიძლება წარდგენილ იქნეს რამდენიმე მოპასუხის წინააღმდეგ, თუ სარჩელის საგანს წარმოადგენს საერთო უფლება. აღნიშნული ნორმიდან გამომდინარე, თანამონაწილეობა სავალდებულოა, თუ მატერიალურ-სამართლებრივი ურთიერთობიდან გამომდინარე, შეუძლებელია ამ ურთიერთობის ყველა სუბიექტის მონაწილეობის გარეშე საქმის განხილვა, ვინაიდან გადაწყვეტილების კანონიერი ძალა მხოლოდ მოდავე მხარეებზე გავრცელდება.

ზემოაღნიშნულ ნორმათა გათვალისწინებით საქმის ხელახლა განმხილველმა სასამართლომ უნდა გამოარკვიოს საერთო საკუთრებაში არსებული მიწის ნაკვეთის თანამესაკუთრეთა ვინაობა და მათი ამ დავაში თანამონაწილეობის აუცილებლობა. მხოლოდ აღნიშნულის შემდეგ უნდა გაირკვეს, მხარეთა შორის დავა უნდა მოწესრიგდეს სამოქალაქო კოდექსით თუ «ბინათმესაკუთრეთა ამხანაგობის შესახებ» საქართველოს კანონით. აღნიშნულს გადამწყვეტი მნიშვნელობა აქვს, ვინაიდან საზიარო უფლების გაუქმების საკითხი მითითებული კანონებით სხვადასხვაგვარად წყდება.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 410-ე, 412-ე მუხლებით და

და ა დ გ ი ნ ა:

ა. უ-მისა და ხ. კ-იას საკასაციო საჩივრები ნაწილობრივ დაკმაყოფილდეს;

გაუქმდეს ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2007 წლის 12 ივლისის განჩინება გ. დ-მის შეგებებული სარჩელის დაკმაყოფილების ნაწილში და ამ ნაწილში საქმე განსახილველად დაუბრუნდეს იმავე სასამართლოს;

საკასაციო სასამართლოს განჩინება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

უსაფუძვლო გამდიდრება

შეცდომით ხარჯების გაწევა სხვა პირის ქონებაზე

განჩინება

1ას-1121-1385-09

14 მაისი, 2010 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატა
შემადგენლობა: მ. სულხანიშვილი (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
ლ. ლაზარაშვილი,
თ. თოდრია

დავის საგანი: თანხის დაკისრება

აღწერილობითი ნაწილი:

ნ. ნ-მემ სარჩელით მიმართა ბათუმის საქალაქო სასამართლოს ნ. გ-შიძის მიმართ და განმარტა, რომ 2004 წლის 17 დეკემბერს გ. მ-მისგან სანოტარო წესით დამოწმებული ყიდვა-გაყიდვის ხელშეკრულების საფუძველზე შეიძინა ქალაქ ბათუმში, ... ქუჩის 180 ბინა 44. ყიდვა-გაყიდვის ხელშეკრულება საჯარო რეესტრში არ დაურეგისტრირებია. აღნიშნულ ბინაში ჩატარდა სარემონტო სამუშაოები.

მოსარჩელის მითითებით, 2007 წლის 19 თებერვალს სააღსრულებო ბიუროდან მიიღო წინადადება გ. მ-მისგან შეძენილი ფართის ნებავოფლობით გამონთავისუფლების შესახებ. აღნიშნულის შემდეგ მისთვის ცნობილი გახდა, რომ გ. მ-მისგან შეძენილი ბინა, აღმასრულებლის განკარგულებით, ნ. გ-მის ვალის ანგარიშში აუქციონის ჩატარების გზით საკუთრებაში გადაეცა მოპასუხე ნ. გ-მეს, რაც დარეგისტრირდა საჯარო რეესტრში ნ. გ-შიძის საკუთრებად.

ამასთან მოსარჩელემ განმარტა, რომ ბინა გ. მ-მისგან 2004 წელში შეიძინა 15000 ლარად (8500 აშშ დოლარად). მისი საბაზრო ღირებულება 2007 წლის მდგომარეობით გაიზარდა და რემონტის ხარჯებმა, აუდიტის დასკვნის შესაბამისად, შეადგინა 39982 ლარი, აგრეთვე, აუდიტის დასკვნაში არ იქნა გათვალისწინებული 120 აშშ დოლარად ღირებული წყლის გამათბობელი «ტიტანის» და 1500 აშშ დოლარად ღირებული აივნის მოაჯირი, ანუ 1620 აშშ დოლარის ღირებულების სარემონტო სამუშაო.

აღნიშნული ფაქტობრივი გარემოებებზე დაყრდნობით მოსარჩელემ მოითხოვა მოპასუხისათვის 39982 ლარის, 1620 აშშ დოლარის ეკვივალენტი ლარისა და იურიდიული მომსახურებისათვის გაწეული ხარჯის – 500 აშშ დოლარის ეკვივალენტი ლარის დაკისრება.

ბათუმის საქალაქო სასამართლოს 2009 წლის 4 მარტის გადაწყვეტილებით სარჩელი დაკმაყოფილდა ნაწილობრივ, ნ. გ-მეს თ. მ-მის სასარგებლოდ დაეკისრა 39982 ლარისა და 1620 აშშ დოლარის ეკვივალენტი ლარის გადახდა, მასვე დაეკისრა მოსარჩელის სასარგებლოდ მის მიერ გადახდილი სახელმწიფო ბაჟის – 1291 ლარის გადახდა.

აღნიშნული გადაწყვეტილება სააპელაციო წესით გაასაჩივრა ნ. გ-მემ და მოითხოვა მისი გაუქმება.

ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს 2009 წლის 29 სექტემბრის განჩინებით ნ. გ-მის სააპელაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდა, უცვლელი დარჩა ბათუმის საქალაქო სასამართლოს 2009 წლის 4 მარტის გადაწყვეტილება.

პალატამ დადგენილად მიიჩნია შემდეგი ფაქტობრივი გარემოებები:

საქმეზე წარმოდგენილი სანოტარო ხელშეკრულების საფუძველზე დადგენილია, რომ 2004 წლის 17 დეკემბერს მოსარჩელე თ. მ-მის მინდობილმა პირმა ნ. ნ-მემ სანოტარო წესით დამოწმებული ყიდვა-გაყიდვის ხელშეკრულების საფუძველზე გ. მ-მისგან შეიძინა ქ. ბათუმში, ... ქუჩა 180-ში, 56,74 კვ.მ. ოროთახიანი 144 ბინა. აღნიშნულ ბინასთან ერთად თ. მ-მე დაეუფლა ასევე აღნიშნულ ფართზე გ. მ-მის მიერ დამატებით მიშენებულ დაურეგისტრირებულ 102,06 კვ.მ-ს.

უძრავი ქონების შეძენა მის მიერ არ ყოფილა გატარებული საჯარო რეესტრში.

დადგენილია, რომ გ. მ-მემ ბინის ყიდვა-გაყიდვის ხელშეკრულების გაფორმებისას ნოტარიუსთან წარადგინა არასწორი ცნობა ბინაზე ყადაღის არარსებობის შესახებ, რის გამოც გ. მ-მე მიცემულ იქნა სისხლის სამართლის პასუხისგებაში და შეეფარდა პატიმრობა.

ბათუმის საქალაქო სასამართლოს 2002 წლის 24 ივნისის კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილების საფუძველზე სადავო 56,74 კვ.მ ბინა, აღმასრულებლის განკარგულებით, საკუთრებაში გადაეცა მოპასუხე (აპელანტ) ნ. გ-შიძეს, თუმცა ეს უკანასკნელი მთლიანად დაეუფლა როგორც საჯარო რეესტრში გ. მ-მის სახელზე რეგისტრირებულ 56,74 კვ.მ-ს, ასევე მის მიერვე აშენებულ დაურეგისტრირებულ 102,06 კვ. მეტრ ბინის ფართს.

ნ. გ-შიძემ ბინაზე საკუთრების უფლება მოიპოვა 2006 წლის 27 სექტემბერს.

2007 წლის 13 მარტს თ. მ-მე გამოსახლებულ იქნა სადავო ბინიდან.

დადგენილია, რომ მოსარჩელე თ. მ-მის მიერ 2004-2007 წლებში აღნიშნულ ბინას ჩაუტარდა რემონტი.

2007 წლის 28 აპრილის დამოუკიდებელი აუდიტორული დასკვნის შესაბამისად, ქ. ბათუმში, ... ქუჩა 180-ში მდებარე 5674 კვ.მ საცხოვრებელი ბინა 144 საბაზრო ღირებულება 2004 წლის დეკემბრის მდგომარეობით შეადგენს 15 000 ლარს, ხოლო ამავე ბინაში ჩატარებული სამშენებლო-სარემონტო სამუშაოების საბაზრო ღირებულება შეადგენს 39 982 ლარს, მათ შორის, ხელფასი – 11 583 ლარს. ამავე დასკვნით, 102,05 კვ.მ-ში ჩასატარებელია კეთილმოწყობის სამუშაოები, რომლის საბაზრო ღირებულება 2007 წლის 1 აპრილის მდგომარეობით შეადგენდა 150 000 ლარს.

დადგენილია ასევე, შემდეგი: გარდა სარემონტო სამუშაოებისა, მოსარჩელეს ბინაში დამონტაჟებული აქვს 120 აშშ დოლარის ღირებულების წყლის გამაცხელებელი და 1500 აშშ დოლარად ღირებული რკინის მოაჯირი.

პალატამ განმარტა, რომ, ვინაიდან თ. მ-მემ გაიღო ხარჯი იმ ბინაზე, რომლის მესაკუთრე აღმასრულებლის განკარგულების საფუძველზე გახდა ნ. გ-მე, შესაბამისად, ნ. გ-მე წარმოადგენდა უსაფუძვლოდ გამდიდრებულ პირს.

აღნიშნული განჩინება საკასაციო წესით გაასაჩივრა ნ. გ-შიმემ.

კასატორმა აღნიშნა, რომ, მოსარჩელის განმარტებით იმ ფართზე რასაც ჩაუტარა სარემონტო სამუშაოები არ ირიცხება ნ.გ-შიმის სახელზე. საჯარო რეესტრის მონაცემების თანახმად, გ-შიმის საკუთრებას წარმოადგენს 56,74 კვ.მ ბინა, რომელიც თ. მ-მის მიერ ხელმოწერილ ხელშეკრულებაში 2004 წლის 17 დეკემბერსაც უნაკლო და ხარისხიანი იყო, შესაბამისად, თ. მ-მე ვერ გაიღებდა ხარჯებს მის გასარემონტებლად.

ამასთან კასატორის აზრით, სასამართლოს არ უნდა ემსჯელა უკანონო და საჯარო რეესტრში აღურციხავი ქონების ფართის რემონტზე თითქოსდა გაღებული ხარჯების დაკისრებაზე, ვინაიდან მისი დაურეგისტრირებლობის გამო, იურიდიულად ეს ფართი ვინმეს საკუთრებაში არ ირიცხება.

კასატორის მითითებით, სასამართლო სარჩელის დაკმაყოფილების სამართლებრივ საფუძველად მიუთითებს აუდიტის დასკვნაზე, სადაც არაფერია ნათქვამი სარემონტო სამუშაოების შესრულების თარიღზე, რაც სადავოდ ხდის სასამართლოს მიერ დადგენილად ცნობილ ფაქტობრივ გარემოებებს და აქედან გამომდინარე, გადაწყვეტილების სამართლებრივ საფუძველსაც, ვინაიდან, კასატორის აზრით, სარემონტო სამუშაოები შესაძლებელია შესრულებული ყოფილიყო თ.მ-მის მიერ ბინის ყიდვამდეც.

გარდა ამისა, კასატორის განმარტებით, სასამართლომ უტყუარ მტკიცებულებად მიიჩნია, რომ მოსარჩელის მიერ 39 982 ლარის ღირებულების სარემონტო სამუშაოები შესრულებულ იქნა იმ დროისათვის 15 000 ლარად შეფასებულ ბინაში, მაშინ, როდესაც საქმეში არ არსებობს არც ერთი გადახდის ქვითარი, რითაც უტყუარად დადასტურდებოდა სარემონტო სამუშაოების შესრულებისათვის საჭირო მასალების შეძენა და პერიოდი.

კასატორის მითითებით, ფართზე, საჯარო რეესტრის მონაცემების თანახმად, ნ. გ-შიმის საკუთრებას წარმოადგენს 56,74 კვ.მ ბინა, ხოლო რაც შეეხება არარეგისტრირებულ ფართს, მასზე გაწეული ხარჯები არ შეიძლება დაეკისროს ნ. გ-შიმეს, ვინაიდან იგი იურიდიულად არავის სახელზეა დარეგისტრირებული და არაა გამოიცხადებული, მერიის მიერ განხორციელდეს მისი დემონტაჟი.

ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, კასატორმა მოითხოვა გასაჩივრებული განჩინების გაუქმება და საქმეზე ახალი გადაწყვეტილების მიღება.

სამოტივაციო ნაწილი:

საკასაციო პალატა გაეცნო საქმეზე წარმოდგენილ საკასაციო საჩივარს და თვლის, რომ იგი არ უნდა დაკმაყოფილდეს შემდეგ გარემოებათა გამო:

სააპელაციო პალატამ დადგენილად მიიჩნია შემდეგი ფაქტობრივი გარემოებები:

2004 წლის 17 დეკემბერს მოსარჩელე თ. მ-მის მინდობილმა პირმა ნ. ნ-მემ სანოტარო წესით დამოწმებული ყიდვა-გაყიდვის ხელშეკრულების საფუძველზე გ. მ-მისგან შეიძინა ქ. ბათუმში, ... ქუჩა 180-ში, 56,74 კვ.მ ოროთახიანი 144 ბინა. აღნიშნულ ბინასთან ერთად თ. მ-მე დაეუფლა ასევე გ. მ-მის მიერ დამატებით მიშენებულ დაურეგისტრირებულ 102,06 კვ.მ-ს.

უძრავი ქონების შეძენა მის მიერ არ ყოფილა გატარებული საჯარო რეესტრში.

დადგენილია, რომ გ. მ-მემ ბინის ყიდვა-გაყიდვის ხელშეკრულების გაფორმებისას ნოტარიუსთან წარადგინა არასწორი ცნობა ბინაზე ყადაღის არარსებობის შესახებ, რის გამოც გ. მ-მე მიცემულ იქნა სისხლის სამართლის პასუხისგებაში და შეეფარდა პატიმრობა.

ბათუმის საქალაქო სასამართლოს 2002 წლის 24 ივნისის კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილების საფუძველზე სადავო 56,74 კვ.მ ბინა, აღმასრულებლის განკარგულებით, საკუთრებაში გადაეცა მოპასუხე (აპელანტ) ნ. გ-შიმეს, თუმცა ეს უკანასკნელი მთლიანად დაეუფლა როგორც საჯარო რეესტრში გ. მ-მის სახელზე რეგისტრირებულ 56,74 კვ.მ-ს, ასევე მის მიერვე აშენებულ დაურეგისტრირებულ 102,06 კვ. მეტრ ბინას.

ნ. გ-მემ ბინაზე საკუთრების უფლება მოიპოვა 2006 წლის 27 სექტემბერს.

2007 წლის 13 მარტს თ. მ-მე გამოსახლებულ იქნა სადავო ბინიდან.

დადგენილია, რომ მოსარჩელე თ. მ-მის მიერ 2004-2007 წლებში აღნიშნულ ბინას ჩაუტარდა რემონტი, რომლის ღირებულებამ შეადგინა 39982 ლარი.

დადგენილი ფაქტობრივი გარემოებები კასატორს სადავოდ არ გაუხდია.

საქმეზე დადგენილი გარემოებების გათვალისწინებით, საკასაციო სასამართლო ეთანხმება სააპელაციო პალატის სამართლებრივ შეფასებას და თვლის, რომ ნ. გ-შიძე უსაფუძვლოდ გამდიდრდა თ. მ-მის მიერ ბინაზე გაწეული სარემონტო სამუშაოების ხარჯზე, რაც გამომდინარეობს შემდეგი სამართლებრივი საფუძვლებიდან:

საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 987-ე მუხლი არეგულირებს სწორედ ისეთ შემთხვევას, რომელიც სხვის ქონებაზე ყოველგვარი საფუძვლის გარეშე გაწეული ხარჯების ანაზღაურებას შეეხება. მოცემული ნორმის შესაბამისად, პირს, რომელმაც შეგნებულად ან შეუგნებლად ხარჯები გასწია მეორე პირის ქონებაზე, შეუძლია მისგან მოითხოვოს თავისი დანახარჯების ანაზღაურება, თუ მეორე პირი ამით გამდიდრდება.

კონკრეტულ შემთხვევაში, ცალსახაა ის ფაქტი, რომ თ. მ-მემ ბინა ეგულებოდა რა თავის საკუთრება, შეუგნებლად გასწია სარემონტო სამუშაოები ნ. გ-მის ქონებაზე, რითაც მისი ღირებულება საგრძნობლად გაიზარდა.

საქართველოს სამოქალაქო კოდექსი განამტკიცებს მხარეთა თანასწორობას სამართლებრივ ურთიერთობებში და ზემოხსენებული ნორმაც სწორედ აქეთკენაა მიმართული, რათა აღდგენილ იქნეს ის ბალანსი, რაც სამოქალაქო ბრუნვის სტაბილურობის გარანტიას ჰქმნის საზოგადოებაში.

საკასაციო პალატა ვერ გაიზიარებს კასატორის მოსაზრებას იმასთან დაკავშირებით, რომ საქმეში არაა წარმოდგენილი მტკიცებულება, რომელიც დაადასტურებდა მხარის მიერ ბინაზე ჩატარებული რემონტის ღირებულებას თ. მ-მის მიერ მისი შეძენის შემდგომ პერიოდში.

პალატა აღნიშნულთან დაკავშირებით მიუთითებს, რომ საქმეში წარმოდგენილია აუდიტის დასკვნა, რომელზე დაყრდნობითაც რემონტის ღირებულება შეფასებულია 39982 ლარად. დასკვნას თან ერთვის ხარჯთაღრიცხვის დოკუმენტი, თუ რა ფასები და გარემოებები აიღო აუდიტმა დასკვნისთვის საორიენტაციოდ, ასევე საანგარიშო პერიოდზეა გათვლილი რემონტის ღირებულება.

საქმის მასალებიდან ირკვევა, რომ ნ. გ-მეს აღნიშნულის საწინააღმდეგო დოკუმენტი, რაც გააქარწყლებდა ან ეჭვქვეშ დააყენებდა აუდიტორის დასკვნის ნამდვილობას, არ წარმოუდგენია.

საკასაციო პალატა კასატორს მიუთითებს საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 102-ე მუხლზე და განუმარტავს, რომ სწორედ ისაა მტკიცების ტვირთის მატარებელი წარმოდგენილი დასკვნის უსწორობის თაობაზე და მასვე უნდა უზრუნველყო შესაბამისი მტკიცებულების წარმოდგენით აუდიტორის დასკვნის შედეგების ეჭვქვეშ დაყენება სასამართლოს წინაშე, რაც მას არ გაუკეთებია, ხოლო სასამართლო თავის მხრივ არაა უფლებამოსილი, დაეთანხმოს და გაიზიაროს კასატორის მხოლოდ ზეპირსიტყვიერი მითითება მტკიცებულების სიყალბეზე.

სასამართლო ანალოგიურად ვერ გაიზიარებს კასატორის აპელირებას იმ გარემოებაზე, რომ თ. მ-მემ ნასყიდობის ხელშეკრულება გააფორმა უნაკლო ნივთზე, რის გამოც ის ბინას ვერ ჩაუტარებდა სარემონტო სამუშაოებს.

აღნიშნულთან მიმართებით, საკასაციო პალატა მხარეს განუმარტავს, რომ სსკ-ს 488-ე მუხლის თანახმად, ნივთი ნივთობრივად უნაკლოდ ითვლება, თუ ის შეთანხმებული ხარისხისაა. თუ ხარისხი არ არის წინსაწარ შეთანხმებული, მაშინ ნივთი უნაკლოდ ჩაითვლება, თუკი იგი ვარგისია ხელშეკრულებით გათვალისწინებული ან ჩვეულებრივი ვარგისიანობისთვის, რაც გულისხმობს, რომ ნივთი სულ ცოტა უნდა პასუხობდეს საშუალოდ ამ ნივთისათვის წაყენებულ მოთხოვნებს, კერძოდ კი ასრულებდეს იმ ფუნქციას, რისთვისაცაა ის გამოყენებადი.

ზემოთქმულის გათვალისწინებით, ნათელია, რომ ნივთის ნაკლი თუ მისი უნაკლოობა არაა დაკავშირებული სარემონტო სამუშაოების გაწევასთან. შესაძლოა, ბინის გარემონტება არ იყოს აუცილებელი მოთხოვნილებით ნაკარნახევი, მაგრამ მხარემ ეს ხარჯი გასწიოს თავისი კეთილი ნებით, რაც ნამდვილად არ მეტყველებს ნივთის ნაკლზე.

საკასაციო პალატა ასევე ვერ გაიზიარებს კასატორის პრეტენზიას იმასთან დაკავშირებით, რომ არარეგისტრირებულ ფართზე გაწეული სარემონტო სამუშაოების ხარჯი მას არ უნდა დაკისრებოდა, ვინაიდან იგი არავის საკუთრებაში არ ირიცხება.

საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 150-ე მუხლის 1-ელი ნაწილის შესაბამისად, ნივთის შემადგენელი ნაწილი, რომლის გამოცალკევება შეუძლებელია მთლიანი ნივთის ან მისი ნაწილის განადგურების ანდა მათი დანიშნულების მოსპობის გარეშე (ნივთის არსებითი შემადგენელი ნაწილი) ცალკე უფლების ობიექტად შეიძლება იყოს მხოლოდ კანონით გათვალისწინებულ შემთხვევებში.

აღნიშნულ ნორმაზე მითითებით, საკასაციო პალატა მხარეს განუმარტავს, რომ არარეგისტრირებული ფართი, პრაქტიკაში დამკვიდრებული შეხედულების თანახმად, წარმოადგენს იმ შენობა-ნაგებობის არსებით შემადგენელ ნაწილს, რომლისგანაც გამოცალკევება მისი განადგურების გარეშე შეუძლებელია. შესაბამისად არარეგისტრირებულ ფართზე საკუთრების უფლებას იძენს ბინის შემძენი. მოცემულ შემთხვევაში ნ. გ-მემ 56,74 კვ.მ ბინის შეძენით დაეუფლა ბინაზე მიწენების სახით არსებულ 102,06 კვ.მ

არარეგისტრირებულ ფართსაც და ფართთან დაკავშირებულ უფლებებსა და ვალდებულებებზე პასუხისმგებელი პირსაც თავად წარმოადგენს.

ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ არ არსებობს ნ. გ-შიძის საკასაციო საჩივრის დაკმაყოფილების სამართლებრივი საფუძველი და უცვლელად უნდა დარჩეს ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2009 წლის 29 სექტემბრის განჩინება.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო პალატამ იხელმძღვანელა სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 410-ე მუხლით და

და ა დ გ ი ნ ა:

ნ. გ-შიძის საკასაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდეს;
უცვლელად დარჩეს ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2009 წლის 29 სექტემბრის განჩინება;
განჩინება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

4. დელიქტური ვალდებულებანი

**ხანძრის ჩაქრობის დროს წარმოშობილი
ზიანის ანაზღაურება**

განჩინება

1ას-1041-1309-09

14 მაისი, 2010 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატა
შემადგენლობა: მ. სულხანიშვილი (თავმჯდომარე),
თ. თოდრია (მომხსენებელი),
ლ. ლაზარაშვილი

დავის საგანი: ზიანის ანაზღაურება

აღწერილობითი ნაწილი:

თბილისის ისანი-სამგორის რაიონულ სასამართლოს სარჩელით მიმართეს ვ. ბ-იანმა და ვ. ვ-ევმა მოპასუხე ა. მ-იანის მიმართ ზიანის ანაზღაურების მოთხოვნით. მოსარჩელეებმა აღნიშნეს, რომ ქ.თბილისში, ... ქ. '20-ში მდებარე საცხოვრებელი სადგომი საკუთრების უფლებით აღრიცხულია სამ მესაკუთრის – ვ. ბ-იანის, ვ. ვ-ევისა და ა. მ-იანის სახელზე.

2004 წლის 15 თებერვალს ა. მ-იანის სხვენში გაჩნდა ხანძარი, აგრეთვე, მოსარჩელეების ბინებში დაიწვა სახლის ჭერი და სახურავი, რომელიც ყველა მესაკუთრისათვის საერთოა. მოსარჩელეებმა მიუთითეს შემდეგზე: ვინაიდან ხანძარი გაჩნდა მოპასუხის სხვენის ნაწილში მის მიერ ელექტრომეურნეობის და-მონტაჟების წესების დარღვევის გამო, იგი ვალდებულია, აანაზღაუროს მოსარჩელეებისათვის მიყენებული ზიანი. მოსარჩელეებმა აღნიშნეს, რომ მოპასუხე არ იყო წინააღმდეგი, შეეკეთებინა ჭერი, სახურავი და კედლები, მაგრამ დანაპირები არ შეასრულა.

მოსარჩელეებმა მოითხოვეს, აუდიტორული დასკვნის შესაბამისად, მოპასუხეს ვ. ბ-იანის სასარგებლოდ დაეკისროს 9140 ლარის, ხოლო რ. ა-ოვის სასარგებლოდ – 10 110 ლარის გადახდა.

ქ.თბილისის ისანი-სამგორის რაიონული სასამართლოს 2004 წლის 24 მარტის განჩინებით, ვ. ბ-იანის მოთხოვნა დაკმაყოფილდა და სარჩელის უზრუნველყოფის მიზნით წინასწარ ყადაღა დაედო ქ.თბილისში, ... ქ. '20-ში მდებარე საცხოვრებელ ფართის 14/26, რომელიც ტექნიკური აღრიცხვის სამსახურის მონაცემებით, საკუთრების უფლებით ირიცხება ა. მ-იანის სახელზე.

ქ.თბილისის ისანი-სამგორის რაიონული სასამართლოს 2004 წლის 10 სექტემბრის განჩინებით შეჩერდა საქმის წარმოება, იმ საფუძველით, რომ მოცემულ საქმეზე დაინიშნა სასაქონლო ექსპერტიზა.

ქ.თბილისის ისანი-სამგორის რაიონული სასამართლოს 2005 წლის 4 თებერვლის განჩინებით განაზღაურდა შეჩერებული საქმის წარმოება.

ქ.თბილისის ისანი-სამგორის რაიონული სასამართლოს 2005 წლის 7 თებერვლის გადაწყვეტილებით ვ. ბ-იანისა და ვ. ვ-ევის სარჩელი დაკმაყოფილდა – ა. მ-იანს დაეკისრა მიყენებული ზიანის – 9140 ლარის ანაზღაურება ვ. ბ-იანის სასარგებლოდ, ხოლო ვ. ვ-ევის სასარგებლოდ – 10110 ლარის გადახდა.

რაიონული სასამართლოს გადაწყვეტილება სააპელაციო წესით გაასაჩივრა ა. მ-იანმა.

თბილისის საოლქო სასამართლოს სამოქალაქო სამეწარმეო და გავაჭრების საქმეთა სააპელაციო პალატის 2005 წლის 9 ივნისის განჩინებით ა. მ-იანის სააპელაციო საჩივარი დაკმაყოფილდა ნაწილობრივ, გაუქმდა ქ.თბილისის ისანი-სამგორის რაიონული სასამართლოს 2005 წლის 7 თებერვლის გადაწყვეტილება და საქმე განსახილველად დაუბრუნდა თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიას.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2008 წლის 3 დეკემბრის საოქმო განჩინებით ჟ.ა-ოვა ცნობილ იქნა ვ.ვ-ევის უფლებამონაცვლედ.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2009 წლის 6 იანვრის გადაწყვეტილებით ვ. ბ-იანისა და ჟ. ა-ოვას სარჩელი არ დაკმაყოფილდა, გაუქმდა თბილისის ისანი-სამგორის რაიონული სასამართლოს 2004 წლის 24 მარტის განჩინება სარჩელის უზრუნველყოფის შესახებ, რომლითაც დაკმაყოფილდა ვ. ბ-იანის მოთხოვნა და, სარჩელის უზრუნველყოფის მიზნით წინასწარი ყადაღა დაედო ქ.თბილისში, ... ქ. 12-ში მდებარე საცხოვრებელი ფართის 14/26, რომელიც, ტექნიკური აღრიცხვის სამსახურის მონაცემებით, საკუთრების უფლებით ირიცხება ა. მ-იანის სახელზე.

აღნიშნულ გადაწყვეტილებაზე სააპელაციო საჩივარი შეიტანეს ვ. ბ-იანმა და ჟ. ა-ოვამ.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2009 წლის 1 აპრილის გადაწყვეტილებით ვ. ბ-იანისა და ჟ. ა-ოვას სააპელაციო საჩივარი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა – გაუქმდა თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2009 წლის 6 იანვრის გადაწყვეტილება და მიღებულ იქნა ახალი გადაწყვეტილება; ჟ. ა-ოვას სარჩელი არ დაკმაყოფილდა; ვ. ბ-იანის სარჩელი დაკმაყოფილდა ნაწილობრივ; ა. მ-იანს ვ. ბ-იანის სასარგებლოდ დაეკისრა 4955 ლარის ანაზღაურება.

სააპელაციო პალატამ დადგინდა მიიჩნია შემდეგი ფაქტობრივი გარემოებები: 2004 წლის 23 მარტის მდგომარეობით თბილისში, ... ქ.120-ში მდებარე საცხოვრებელი სახლი საერთო საკუთრების უფლებით აღრიცხული იყო ვ. ბ-იანზე, ვ. ვ-ევსა და ა. მ-იანზე.

2004 წლის 15 თებერვალს ზემოაღნიშნული საცხოვრებელი სახლის სხვენში გაჩნდა ხანძარი და დაიწვა საერთო საკუთრებაში არსებული სახლის ჭერი და სახურავი. ხანძრის გაჩენის მიზეზია ელექტროსადენების გადატვირთვა და ელექტრომეურნეობის დამონტაჟების წესების დარღვევა.

სააპელაციო პალატამ დადგინდა მიიჩნია ასევე, რომ ხანძრის შედეგად რ. ა-ოვისათვის მიყენებული ზიანი განსაზღვრულია 10110 ლარით, ხოლო ვ. ბ-იანისათვის – 9140 ლარით.

სააპელაციო პალატამ მიუთითა, რომ ჟ. ა-ოვი, ვ. ვ-ევსაგან შემქნილი ბინის მესაკუთრედ აღირიცხა 2005 წლის დეკემბერს, თუმცა აღნიშნულ ბინას ოჯახთან ერთად ფლობდა ხანძრის გაჩენის დროსაც.

სააპელაციო პალატის გადაწყვეტილებაზე საკასაციო საჩივარი შეიტანა ჟ. ა-ოვამ და ვ. ბ-იანმა. კასატორებმა მიუთითეს, რომ სააპელაციო პალატამ ჟ. ა-ოვას სარჩელის დაუკმაყოფილებლობის ერთ-ერთ საფუძვლად მიუთითა შემდეგზე: თითქოსდა ის არ იყო უფლებამოსილი, მოეთხოვა უძრავი ნივთის დაზიანებისათვის მიყენებული ზიანის ანაზღაურება და ფაქტობრივად პალატამ უარყო მოცემულ საქმეზე დადგენილი უფლებამონაცვლეობა, კერძოდ, საქმეში არსებული, თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2008 წლის 3 დეკემბრის საოქმო განჩინებით ჟ. ა-ოვა ცნობილ იქნა ვ. ვ-ევის უფლებამონაცვლედ. აღნიშნულ საოქმო განჩინებაზე მოწინააღმდეგე მხარეს არ უდავია და არ გაუსაჩივრებია, შესაბამისად, განჩინება უფლებამონაცვლედ ჟ. ა-ოვის ჩაბმის თაობაზე შევიდა კანონიერ ძალაში და სააპელაციო პალატას არ ჰქონდა არავითარი კანონიერი საფუძველი, ეს განჩინება გაეხადა საეჭვოდ და მასში მითითებული ფაქტობრივ გარემოებებში შეეტანა რაიმე ცვლილება. სააპელაციო სასამართლომ დაუსაბუთებლად მიუთითა გადაწყვეტილებაში, რომ თითქოსდა საქმის მასალებით არ დასტურდებოდა ხანძრის შედეგად ა-ოვის საყოფაცხოვრებო და სხვა მოძრავი ნივთების დაზიანების ფაქტი, რაც არ არის სწორი, ვინაიდან საქმეში წარმოდგენილი აუდიტორული დასკვნის თანახმად, რომლის საწინააღმდეგო არგუმენტები არ წარმოდგენია მოწინააღმდეგე მხარეს, დადგენილია, რომ ხანძრის შედეგად ა-ოვას მამინ მფლობელობაში, ხოლო დღეისათვის საკუთრებაში არსებულ ბინაში დაზიანდა როგორც საცხოვრებელი ფართი, სახურავი, ბინის სხვა ნაწილი, ასევე ამავე ბინაში არსებული კასატორის კუთვნილი საყოფაცხოვრებო ნივთები, რომლის ჩამონათვალიც თან ერთვის აუდიტორულ დასკვნას.

სამოტივაციო ნაწილი:

საკასაციო პალატამ განიხილა საქმის მასალები, გაეცნო საკასაციო საჩივარს და თვლის, რომ ვ. ბ-იანის საკასაციო საჩივარი არ უნდა დაკმაყოფილდეს, ხოლო ჟ. ა-ოვას საკასაციო საჩივარი უნდა დაკმაყოფილდეს ნაწილობრივ, გაუქმდეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2009 წლის 1 აპრილის გადაწყვეტილება იმ ნაწილში, რომლითაც ჟ. ა-ოვას უარი ეთქვა დამწვარი ჭერისა და ჩამოღვრილი წყლით დაზიანებული კედლების ანაზღაურებაზე და საქმე ამ ნაწილში ხელახლა განსახილველად დაუბრუნდეს იმავე სასამართლოს, დანარჩენ ნაწილში გასაჩივრებული გადაწყვეტილება დარჩეს უცვლელად შემდეგ გარემოებათა გამო:

საკასაციო პალატა მხედველობაში იღებს სააპელაციო სასამართლოს მიერ დადგენილ ფაქტობრივ გარემოებებს, კერძოდ, დადგენილია, რომ საქმეში არსებული მტკიცებულებების (ხანძრის შესახებ აქტის, შემთხვევის ადგილის დათვალიერების შესახებ ოქმის, სპეციალისტის დასკვნისა და სისხლის სამართლის

საქმის აღძვრაზე უარის თქმის შესახებ დადგენილების) ერთობლიობაში შეფასების შედეგად სააპელაციო სასამართლომ მიიჩნია, რომ 2004 წლის 15 თებერვალს, ... ქ. 120-ში მდებარე საცხოვრებელი სახლის სხვენში გაჩენილი ხანძარი გამოწვეულია ა. მ-იანის სახლის ელემენტების სადენების გადატვირთვით, მათი არასწორი დამონტაჟებითა და ექსპლუატაციით, რის შედეგადაც მეზობლების ბინებში დაიწვა ჭერი და დაღვრილი წყლის გამო, დაზიანდა კედლები. აქედან გამომდინარე, სააპელაციო სასამართლომ მიიჩნია, რომ არსებობს ა. მ-იანისათვის სამოქალაქო-სამართლებრივი პასუხისმგებლობის დაკისრების პირობები.

საკასაციო პალატას მიაჩნია, რომ სააპელაციო სასამართლომ სწორად განმარტა საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 1001-ე მუხლი, რომლის თანახმად, ხანძრის ჩაქრობის, მეზობელ ბინებსა და ნაგებობებზე მისი გავრცელების თავიდან აცილების დროს სხვა პირისათვის მიყენებული ზიანი უნდა ანაზღაუროს იმ პირმა, რომელსაც ბრალი მიუძღვის ხანძრის გაჩენაში. ამასთან, სააპელაციო სასამართლომ მიიჩნია, რომ ვ. ბ-იანის სარჩელი ნაწილობრივ უნდა დაკმაყოფილდეს, ხოლო ჟ. ა-ოვას სარჩელის დაკმაყოფილებას უნდა ეთქვას უარი.

საკასაციო პალატამ მიიჩნია, რომ ჟ. ა-ოვას სასარჩელო მოთხოვნა საფუძველს მოკლებულია, რადგან ხანძრის გაჩენის დროს ... ქ. 120-ში მდებარე საცხოვრებელი სახლის ის ნაწილი, რომელიც ამჟამად აღრიცხულია ჟ. ა-ოვას სახელზე, საკუთრების უფლებით აღრიცხული იყო ვ. ვ-ევის სახელზე, ხოლო ჟ. ა-ოვას სახელზე აღრიცხა 2005 წელს. ამდენად, სააპელაციო სასამართლომ მიიჩნია, რომ ჟ. ა-ოვა არ არის უფლებამოსილი, მოითხოვოს იმ უძრავი ნივთის დაზიანებისათვის ანაზღაურება, რომლის შესაკუთრეც იგი არ იყო.

საკასაციო პალატა არ იზიარებს სააპელაციო სასამართლოს ზემოაღნიშნულ მოსაზრებას, კერძოდ, საკასაციო პალატა იზიარებს კასატორ ჟ. ა-ოვას პრეტენზიას და განმარტავს, რომ საქმეში წარმოდგენილია 2008 წლის 3 დეკემბრის საოქმო განჩინება, რომლის თანახმად, მოსარჩელე ვ. ვ-ევის საპროცესო უფლებამონაცვლედ ცნობილ იქნა ჟ. ა-ოვა. ამასთან, გასათვალისწინებელია სააპელაციო სასამართლოს მიერ დადგენილი ფაქტობრივი გარემოება, რომლის თანახმად ჟ. ა-ოვა ხანძრის გაჩენის დროს ფლობდა ხანძრის შედეგად დაზიანებულ ფართს, რომელიც ვ. ვ-ევისაგან შეისყიდა 2005 წლის დეკემბერში.

აღნიშნულთან მიმართებაში საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ, საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 92-ე მუხლის თანახმად, უფლებამონაცვლეობას საფუძვლად უდევს სამართლებრივი ურთიერთობიდან ერთ-ერთი მხარის გასვლა, რაც მიუთითებს იმაზე, რომ საპროცესო უფლებამონაცვლეობა არ არსებობს მატერიალურ სამართალში უფლებამონაცვლეობის გარეშე. ამრიგად, თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2008 წლის 3 დეკემბრის საოქმო განჩინებით, რომელიც კონკრეტულ შემთხვევაში არ წარმოადგენს გასაჩივრების ობიექტს, დადგენილია, რომ ვ. ვ-ევის უფლებამონაცვლეა ჟ. ა-ოვა, რაც ნიშნავს ვ. ვ-ევისა და ა. მ-იანის შორის წარმოშობილი მატერიალურ-სამართლებრივი ურთიერთობაში უფლებამონაცვლეობას. ამასთან, სააპელაციო სასამართლომ მიიჩნია, რომ ჟ. ა-ოვას, როგორც ბინის მფლობელის, საყოფაცხოვრებო ნივთების დაზიანების ფაქტი არ დასტურდება.

ასევე ვ. ბ-იანის მოთხოვნის ის ნაწილი, რომელიც ეხებოდა იატაკისა და საყოფაცხოვრებო ნივთების დაზიანების ფაქტს, არ იქნა გაზიარებული. ამასთან ერთად ვ. ბ-იანის მოთხოვნის ნაწილში სააპელაციო სასამართლომ მიიჩნია, რომ შემთხვევის ადგილის დათვალიერების ოქმით დასტურდება ხანძრის შედეგად მხოლოდ ჭერის, ასევე, დაღვრილი წყლის გამო კედლების დაზიანების ფაქტი, ხოლო იატაკისა და საყოფაცხოვრებო ნივთების დაზიანება საქმის მასალებით არ დასტურდება.

საკასაციო პალატა იზიარებს სააპელაციო სასამართლოს ამ მოსაზრებას და განმარტავს, რომ შემთხვევის ადგილის დათვალიერების 2004 წლის 15 თებერვლის ოქმით დასტურდება, რომ ამავე დღეს ხანძრის შედეგად დაიწვა ჭერი და დაზიანდა კედლები დაღვრილი წყლის გამო. აღნიშნული ოქმით არ დგინდება სხვა ნივთების დაზიანების ფაქტი. ამდენად, არ შეიძლება გაზიარებულ იქნეს კასატორების მოსაზრება იმის შესახებ, რომ მის მიერ მითითებული აუდიტორული დასკვნით დასტურდება სხვა დაზიანებული ნივთების ჩამონათვალი და მათი შეფასება. საკასაციო პალატა იზიარებს სააპელაციო სასამართლოს მოსაზრებას იმის შესახებ, რომ კონკრეტული შემთხვევის გათვალისწინებით მხედველობაში უნდა იქნეს მიღებული მხოლოდ იმ ნივთების დაზიანების ფაქტი, რაც დასტურდება ხანძრის ჩაქრობის დღეს შედგენილ შემთხვევის (ხანძრის) ადგილის დათვალიერების ოქმით.

ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, საკასაციო პალატას მიაჩნია, რომ ჟ. ა-ოვას საკასაციო საჩივარი უნდა დაკმაყოფილდეს ნაწილობრივ, გასაჩივრებული გადაწყვეტილება უნდა გაუქმდეს იმ ნაწილში, რომლითაც ჟ. ა-ოვას უარი ეთქვა დამწვარი ჭერისა და ჩამოღვრილი წლით დაზიანებული კედლების ანაზღაურებაზე. საკასაციო პალატა თვლის, რომ ამ ნაწილში სააპელაციო სასამართლომ უნდა დაადგინოს ჟ. ა-ოვასათვის ხანძრის შედეგად მიყენებული ზიანის ფაქტის არსებობა, მისი ოდენობა და მიიღოს შესაბამისი გადაწყვეტილება. დანარჩენ ნაწილში გასაჩივრებული გადაწყვეტილება უნდა დარჩეს ძალაში.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო პალატამ იხელმძღვანელა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 412-ე მუხლით და

დაადგინა:

ვ. ბ-იანის საკასაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდეს;
ჟ. ა-ოვასა საკასაციო საჩივარი დაკმაყოფილდეს ნაწილობრივ;
გაუქმდეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2009 წლის 1 აპრილის გადაწყვეტილება იმ ნაწილში, რომლითაც ჟ. ა-ოვას უარი ეთქვა დამწვარი ჭერისა და ჩამოღვრილი წყლით დაზიანებული კედლების ნაწილში ზიანის ანაზღაურებაზე; დანარჩენ ნაწილში გასაჩივრებული გადაწყვეტილება დარჩეს უცვლელად;
განჩინება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

სამედიცინო დაწესებულების მიერ მიყენებული ზიანის ანაზღაურება

განჩინება

1ას-1268-1526-09 25 მაისი, 2010 წ., ქ. თბილისი
საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატა
შემადგენლობა: ნ. კვანტალიანი (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
ლ. ლაზარაშვილი,
თ. თოდრია

დავის საგანი: ზიანის ანაზღაურება

აღწერილობითი ნაწილი:

ნ. და დ. ნ-ძებმა სარჩელი აღძრეს სასამართლოში შპს «დ. ს-ის» მიმართ მოპასუხის ქმედებით მიყენებული მატერიალური ზიანის – 41273 ლარისა და მორალური ზიანის – 1000000 ლარის დაკისრების შესახებ შემდეგი საფუძვლებით: 2005 წლის 15 აპრილს 19.30 საათზე მოსარჩელებმა გამოიძახეს შპს „კ-ის“ ბრიგადა, რომელმაც მათ მამას – ო. ნ-ძეს აღმოუჩინა სამედიცინო დაზიანება. ამავე ბრიგადის ექიმის შეთავაზების საფუძველზე ავადმყოფი გადაყვანილი იქნება მოპასუხე კლინიკაში, სადაც ჩაუტარდა კორონოგრაფიული გამოკვლევა, ხოლო ამავე სამედიცინო დაწესებულების გადაწყვეტილებით აღნიშნული პროცედურიდან სამი საათის შემდეგ – სტენტირების მცდელობა, რაც სრულად და სათანადოდ არ განხორციელდა. აღნიშნულის შემდეგ ავადმყოფის მდგომარეობა დამძიმდა, გაუჩერდა გული, ხოლო ღამის სამ საათზე განუვითარდა მწვავე ინფარქტი. კლინიკაში შეყვანიდან 14 საათის დაგვიანებით, ისე, რომ ო. ნ-ძეს არავითარი მანიპულაცია არ ჩატარებია, 2005 წლის 16 აპრილს, 10.00 საათზე, ავადმყოფი მძიმე მდგომარეობით გადაყვანილი იქნა კარდიოლოგიურ კლინიკა შპს „გ-ში“, სადაც მას ამავე დღის ორ საათზე მწვავე სტენოკარდიული შეტევის ფონზე გაუკეთდა სასწრაფო ოპერაცია. მოპასუხემ ავადმყოფს ვერ გაუწია სათანადო სამედიცინო მომსახურება, რის გამოც, შემდგომ დასჭირდა არაერთი ქირურგიული ოპერაცია; ავადმყოფს ჩამოუყალიბდა ასპირაციული პნევმონია, რაც გამოწვეულ იქნა მოპასუხე კლინიკის ბრალით. ოპერაციებისა და მკურნალობის ხარჯებმა შეადგინა 53909 ლარი, საიდანაც პროგრამული დაფინანსების წილი არის 12636, ხოლო დანარჩენი ხარჯები მთლიანად დაფარეს ნ. და დ. ნ-ძებმა.

მოპასუხემ სარჩელი არ ცნო შემდეგი დასაბუთებით: შპს «დ. ს-ში» ო. ნ-ძე გადაყვანილი იქნა ჩივილებით – გულის არემი ტკივილი, ზოგადი სისუსტე. კლინიკაში შესვლისთანავე მისი მეუღლისა და კლინიკის წარმომადგენლების ხელმოწერით შესდგა პაციენტის თანხმობის ფორმა კორონაროგრაფიული კოლონოგრაფიისა და ბალონური ანგიოპლასტიკის, სტენტირების პროცედურისათვის. აღნიშნული თანხმობის ფორმაში კი სრულად არის ჩამოყალიბებული დაავადების სიმპტომები, რისკ-ფაქტორები და გამოკვლევის ფორმა. იქვე აღნიშნულია გამოკვლევისა და მკურნალობის პერიოდში არსებული გართულებები, მათ შორის, მიოკარდიუმის ინფარქტი, რომელიც 0,3% დასაშვები ოდენობით თან ახლავს ანგიოპლასტიკას. ავადმყოფს ჩაუტარდა გულის მკვებავი სისხლმარღვების – კორონალური არტერიების რენტგენოკონტრასტული გამოკვლევა – კორონოგრაფია. გულის იმემიური დაავადებისა და ინვაზიური დიაგნოსტიკა მოიცავს გულის მკვებავი სისხლმარღვების – კორონალური არტერიების რენტგენოკონტრასტულ გამოკვლევას – კორონოგრაფიასა და კარდიოლოგიურ მანიპულაციას – სტენტის ჩადგმას. პაციენტის ოჯახის წევრმა, მეუღლემ გამოთქვა თანხმობა ამგვარი მეთოდებით გამოკვლევისა და მკურნალობის შესახებ, შესაბამისად, დაეთანხმა რისკსაც. გაფრთხილების ფურცელში ასევე აღნიშნული იყო, რომ ქირურგიული ოპერაციის აუცილებლობის შემთხვევაში პაციენტი გაიგზავნებოდა გულის ქირურგთან ოპერაციისათვის, რაც მოხდა კიდევაც და მოსარჩელებს სწორედ აქედან წარმოეშვათ სარჩელში მითითებული ხარჯი, რაც მოპასუხე კლინიკისათვის წინასწარ სავარაუდო ვერ იქნებოდა. დაუსაბუთებელია მოსარჩელის მითითება, რომ კლინიკაში შეყვანიდან 14 საათის განმავლობაში ავადმყოფს არ ჩატარებია არავითარი მანიპულაცია, ვინაიდან გამოკვლევისა და სტენტის ჩადგმას არც მოსარჩელები უარყოფენ, განვითარებული მწვავე

ინფარქტის შემდგომ კი ავადმყოფს გაუკეთდა მასაჟები, მიეცა სხვადასხვა საშუალებები, ჩატარდა შესაბამისი ღონისძიებები და დილის 10.00 საათზე იგი გადაყვანილ იქნა ქირურგთან ოპერაციის ჩასატარებლად. უსაფუძვლოა მოსარჩელის არგუმენტი ასპირაციული პნევმონიის ჩამოყალიბებასთან დაკავშირებით, ვინაიდან კარდიოლოგიური კლინიკა „გ-ს“ ამონაწერიდან ნათლად ჩანს, რომ 2005 წლის 19 აპრილს ავადმყოფოს ჩაუტარდა ფიბრონოსქოპოპია, რომლის საფუძველზეც გამოითქვა აზრი, რომ საქმე ჰქონდათ ასპირაციულ პნევმონიასთან, რაც მხოლოდ ვარაუდია და არა დადგენილი გარემოება. ავადმყოფ ო. ნ-მეს მკურნალობა ჩაუტარდა არსებული სტანდარტებისა და მოქმედი ნორმების შესაბამისად, რაც ასევე დადასტურებულია სსიპ „ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროს სასამართლო-სამედიცინო ექსპერტიზის სამსახურის» 2005 წლის 19 სექტემბრის 1 კ/403 ექსპერტიზის დასკვნით.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2007 წლის 17 ივლისის განჩინებით ნ. და დ. ნ-ძეების სარჩელი მორალური ზიანის – 1000000 ლარის დაკისრების მოთხოვნის ნაწილში დარჩა განუხილველად, ამავე სასამართლოს 2008 წლის 25 ნოემბრის გადაწყვეტილებით კი სარჩელი არ დაკმაყოფილდა, რაც ნ. და დ. ნ-ძეებმა გაასაჩივრეს სააპელაციო წესით.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2009 წლის 30 ივლისის განჩინებით ნ. და დ. ნ-ძეების სააპელაციო საჩივარი არ დააკმაყოფილა, ხოლო გასაჩივრებული გადაწყვეტილება დარჩა უცვლელად შემდეგ გარემოებათა გამო: სააპელაციო პალატა დაეთანხმა პირველი ინსტანციის სასამართლოს მიერ დადგენილ ფაქტობრივ გარემოებებს და დადგენილად მიაჩნია ასევე ის გარემოება, რომ შპს „გ-ში“ პაციენტ ო. ნ-ძის მკურნალობაზე გაწეული ხარჯები – 41273 ლარი გადაიხადა ო. ნ-ძის შვილმა – დ. ნ-ძემ. აღნიშნული გარემოება დასტურდება მოსარჩელეთა ახსნა-განმარტებებით და მოპასუხის შესაგებლით. სასამართლოს მითითებით, მოსარჩელები მოპასუხე შპს „დ. ს-საგანს“ სადავო თანხის ანაზღაურებას მოითხოვენ იმ საფუძველით, რომ მოპასუხე სამედიცინო დაწესებულების მიერ პაციენტ ო. ნ-ძისათვის არაკვალიფიციურად და არასწორად ჩატარებულმა სამედიცინო ქმედებებმა გამოიწვია პაციენტის ჯანმრთელობის მდგომარეობის გართულება, აღნიშნულის გამო აუცილებელი გახდა შპს „გ-ში“ მის მკურნალობაზე დამატებითი ხარჯების გაღება, რითაც მოსარჩელებს მიადგათ ზიანი. პალატამ იხელმძღვანელა სამოქალაქო კოდექსის 992-ე მუხლით და მიიჩნია, რომ, მითითებული ნორმის შინაარსიდან გამომდინარე, ზიანის ანაზღაურების მოვალეობის წარმოშობისთვის უნდა არსებობდეს შემდეგი პირობები – ზიანი, მართლსაწინააღმდეგო მოქმედება და მიზეზობრივი კავშირი მართლსაწინააღმდეგო მოქმედებასა და დამდგარ ზიანს შორის. ამ პირობების ერთობლიობა წარმოადგენს იურიდიულ შემადგენლობას და თუნდაც ერთ-ერთი მათგანის არარსებობა გამორიცხავს ზიანის მიყენებისათვის პასუხისმგებლობის დაკისრების შესაძლებლობას.

სასამართლომ არ გაიზიარა აპელანტების მოსაზრება, რომ, სამოქალაქო კოდექსის 1007-ე მუხლის მოთხოვნათა შესაბამისად, მოპასუხე შპს „დ. ს-მა“ ვერ დაამტკიცა, რომ მას ბრალი არ მიუძღვის ზიანის დადგომაში. საქმეში წარმოდგენილი საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს სასამართლოს ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროს სასამართლო-სამედიცინო ექსპერტიზის 2005 წლის 19 სექტემბრისა და 2007 წლის 5-10 სექტემბრის დასკვნებით უდავოდ დადგენილია, რომ ო. ნ-ძის გამოკვლევა და მკურნალობა ტარდებოდა სწორად, მედიცინაში სადღესოდ მოქმედი რეკომენდაციების შესაბამისად. სისხლის სამართლის საქმეზე წინასწარი გამოძიების შეწყვეტის შესახებ ქ. თბილისის დიდუბე-ჩუღურეთის რაიონული პროკურატურის 2007 წლის 17 დეკემბრის დადგენილებით შეწყდა წინასწარი გამოძიება სისხლის სამართლის 102051387 საქმეზე ო. ნ-ძის გარდაცვალების ფაქტზე სისხლის სამართლის კოდექსის 130-ე მუხლის მე-2 ნაწილით გათვალისწინებული დანაშაულისათვის, ვინაიდან არ არსებობდა სისხლის სამართლის კანონით დადგენილი ქმედება. აღნიშნული დადგენილების თანახმად, სასამართლომ საქმეზე ჩატარებული გამოძიებით უდავოდ დაადგინა, რომ ო. ნ-ძის მკურნალობა ჩატარდა მოქმედი სამედიცინო რეკომენდაციების სრული დაცვით, ავადმყოფის გარდაცვალება არ არის გამოწვეული სამედიცინო პერსონალის მიერ არაკვალიფიციურად, არასწორად ჩატარებული მკურნალობით, მათი მხრიდან ადგილი არ ჰქონია გადაუდებელი სამედიცინო დახმარების გაუწევრობას. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 106-ე მუხლის „გ“ ქვეპუნქტის საფუძველზე პალატამ მიიჩნია, რომ ზემოაღნიშნული მტკიცებულებებით დადგენილი გარემოებების გამაქარწყლებელი მტკიცებულებები მოსარჩელებს არ წარმოუდგენიათ. ამდენად, შპს „დიაგნოსტიკურმა სერვისმა“ სათანადო მტკიცებულებებზე მითითებით დაადასტურა, რომ პაციენტ ო. ნ-ძის მკურნალობისას მცდარი სამედიცინო ქმედებები არ განუხორციელებია, შესაბამისად, მოპასუხეს სადავო ზიანის დადგომაში ბრალი არ მიუძღვის, რაც გამორიცხავს ზიანის მიყენების გამო სამოქალაქო-სამართლებრივი პასუხისმგებლობის დაკისრების შესაძლებლობას.

სასამართლომ არ გაიზიარა აპელანტების არგუმენტი, რომ სამედიცინო მომსახურების თაობაზე არ არსებობდა პაციენტ ო. ნ-ძის ინფორმირებული თანხმობა, რითაც დაირღვა „პაციენტის უფლებების შესახებ“ საქართველოს კანონის 22-ე მუხლის მოთხოვნა, ვინაიდან ასეთი თანხმობის მიღება სავალდებულო იყო. აღნიშნული ნორმის პირველი პუნქტის თანახმად, სამედიცინო მომსახურების გაწევის აუცილებელი პირობაა პაციენტის, ხოლო მისი ქმედუწუნარობის ან გაცნობიერებული გადაწყვეტილების მიღების უუნარობის შემთხვევაში – ნათესავის ან კანონიერი წარმომადგენლის ინფორმირებული თანხმობა. ინფორმირებული თანხმობა წინ უძღვის სამედიცინო მომსახურებას. პალატამ მიუთითა სისხლის

სამართლის საქმეზე წინასწარი გამოძიების შეწყვეტის შესახებ ქ.თბილისის დიდუბე-ჩუღურეთის რაიონული პროკურატურის 2007 წლის 17 დეკემბრის დადგენილებით დადგენილ გარემოებებზე, რომ 2005 წლის 15 აპრილს მოპასუხე შპს „დ. ს-ში“ გადაყვანამდე ო. ნ-ძეს სხვა მედიკამენტებთან ერთად გაუკეთდა პრეპარატი „მორფინი“. ამდენად, მოპასუხე სამედიცინო დაწესებულებაში მოთავსებამდე პაციენტი ო. ნ-ძე იმყოფებოდა ძლიერმოქმედი და ნარკოტიკული საშუალებების ზემოქმედების ქვეშ, რის გამოც თანხმობის ფორმა «კორონაროვენტრიკულოგრაფიის და ბალონური ანგიონპლასტიკის სტენტირების პროცედურების ჩატარების შესახებ» წარედგინა პაციენტის მეუღლეს, რომელმაც თანხმობა დაადასტურა ხელმოწერით. აღნიშნულიდან გამომდინარე, სასამართლომ მიიჩნია, რომ მოცემულ შემთხვევაში სამედიცინო მომსახურების თაობაზე პაციენტ ო. ნ-ძის მეუღლისაგან ინფორმირებული თანხმობის მიღება შეესაბამება „პაციენტის უფლებების შესახებ“ საქართველოს კანონის 22-ე მუხლის მოთხოვნებს. ამასთან, სამედიცინო მომსახურების თაობაზე პაციენტის ინფორმირებული თანხმობის არარსებობის შემთხვევაშიც მოპასუხე შპს „დ. ს-ს“ ზიანის ანაზღაურების მოვალეობა ვერ დაეკისრება, ვინაიდან ამ ქმედებასა და დამდგარ ზიანს შორის მიზეზობრივი კავშირი არ არსებობს. რაც შეეხება აპელანტების მითითებას კომისიური სასამართლო-სამედიცინო ექსპერტიზის დასკვნაში აღნიშნულ ფაქტებზე – მედიცინის მუშაკების მიერ სამედიცინო დოკუმენტაციის არასრულად და ხარვეზებით წარმოების შესახებ, პალატამ ამ შემთხვევაშიც ჩათვალა, რომ მოპასუხე სამედიცინო დაწესებულების მუშაკთა მითითებული ქმედებები არ არის მიზეზობრივ კავშირში დამდგარ შედეგთან – პაციენტ ო. ნ-ძის გარდაცვალებასთან. აღნიშნული კი წარმოადგენს ზიანის მიყენებისათვის პასუხისმგებლობის დაკისრების ერთ-ერთ აუცილებელ წინაპირობას. პალატამ მიიჩნია, რომ პაციენტ ო. ნ-ძისათვის ჩატარებული მკურნალობის შესახებ არსებული სამედიცინო დოკუმენტაცია წარმოადგენდა ექსპერტების კვლევის საგანს, რაც ასახულია ზემოაღნიშნულ ექსპერტიზის დასკვნებში, რომლებიც, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 105-ე მუხლის მოთხოვნათა შესაბამისად, სასამართლომ გამოიკვლია და შეაფასა. სასამართლომ ჩათვალა, რომ პირველი ინსტანციის სასამართლომ სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 83-ე, 86-ე, 215-ე, 219-ე და 140-ე მუხლებზე მითითებით მართებულად უთხრა უარი მოსარჩლეებს სარჩელის დაზუსტების, თანამოპასუხედ ჩაბმისა და დამატებითი მტკიცებულებების გამოთხოვის შესახებ შუამდგომლობის დაკმაყოფილებაზე.

სააპელაციო სასამართლოს განჩინება სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის ნაწილში ნ. და დ. ნ-ძეებმა გაასაჩივრეს საკასაციო წესით და მოითხოვეს მისი გაუქმება. ამასთან, კასატორებმა შეამცირეს მოთხოვნა და მოითხოვეს მოწინააღმდეგისათვის 28637 ლარის დაკისრება შემდეგი საფუძვლებით:

სასამართლოს მსჯელობა წინააღმდეგობრივია, ვინაიდან იგი მიუთითებს, რომ მხარეთა შორის სახელშეკრულებო ურთიერთობა არ არსებობდა და დავა უნდა მოწესრიგდეს დელიქტურ ვალდებულებათა მარეგულირებელი ნორმების საფუძველზე, თუმცა თავის დასაბუთებას აფუძნებს ასევე სახელშეკრულებო ურთიერთობათა მომწესრიგებელ ნორმებზეც. სასამართლომ არასწორად განმარტა სამოქალაქო კოდექსის 371-ე მუხლი, როდესაც საექვოდ მიიჩნია დ.ნ-ძის მიერ მამის ოპერაციის ხარჯების გაღების ფაქტი იმ მოტივით, რომ სალაროს შემოსავლის ორდერში მხოლოდ პაციენტი ო. ნ-ძეა მითითებული. სასამართლომ დადგინილად ცნო, რომ ო. ნ-ძე არაქმედუნარიანი იყო ოპერაციის ჩატარების მომენტისათვის, რის გამოც მისგან ინფორმირებული თანხმობა მიღებულ ვერ იქნა, შესაბამისად, პალატას უნდა ემსჯელა, შესძლებდა თუ არა ქმედუწუნარო მდგომარეობაში მყოფი პაციენტი ოპერაციის ხარჯების პირადად გადახდას. პალატამ არასწორად განმარტა სამოქალაქო კოდექსის 992-ე მუხლი და მიუთითა, რომ ზიანის ანაზღაურების ვალდებულების წარმოშობისათვის საჭიროა დადგინდეს პირის მიერ მართლსაწინააღმდეგო ქმედების ჩადენა, მისი ბრალი და მიზეზობრივი კავშირი ქმედებასა და დამდგარ შედეგს შორის. სასამართლომ არ გამოიყენა სადავო ურთიერთობის მარეგულირებელი სპეციალური ნორმები – სამოქალაქო კოდექსის 1006-ე-1007-ე მუხლები, რომლებიც მიუთითებს სამედიცინო დაწესებულებაში მკურნალობისას და არა უშუალოდ სამედიცინო დაწესებულების მიერ მიყენებული ზიანის ანაზღაურების წესზე.

სასამართლომ მხარეთა შორის სადავო გარემოებათა მტკიცების ტვირთი არასწორად გაანაწილა, რითაც დაარღვია მხარეთა შეჯიბრებითობის პრინციპი, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 102-ე, 103-ე მუხლები, ვინაიდან, სამოქალაქო კოდექსის 1007-ე მუხლის თანახმად, პაციენტს ზიანის ანაზღაურების უფლება არ წარმოეშობა, თუ სამედიცინო დაწესებულება დამტკიცებს, რომ მას ზიანის დადგომაში ბრალი არ მიუძღვის. ამდენად, სწორედ მოწინააღმდეგე მხარე იყო ვალდებული, საკუთარი ბრალის არარსებობა ემტკიცებინა, ხოლო მხარის მიერ აღნიშნული გარემოების დაუდასტურებლობისას ამოქმედდებოდა ზიანის ანაზღაურების საერთო წესები. პალატამ კი მოწინააღმდეგე მხარის ბრალეულობის მტკიცების ტვირთი კასატორს არასწორად დააკისრა. გასაჩივრებული განჩინებით საქმეზე წარმოდგენილი მტკიცებულებანი – სამედიცინო დოკუმენტაცია, მოწინააღმდეგე მხარის ანამნეზი და კლინიკა «გ-ს» ამონაწერი ერთობლიობაში არ გამოკვლეულა. ამ უკანასკნელი მტკიცებულებით დასტურდება, რომ პაციენტ ო. ნ-ძის მდგომარეობა სწორედ არაკვალიფიციური და არასწორი სამედიცინო მანიპულაციების შედეგად დამძიმდა. სასამართლომ საერთოდ არ იმსჯელა საქმეზე დართულ კომპიუტერულ დისკზე ჩაწერილ მასალებზე. სააპელაციო პალატამ უგულვებლყო სამოქალაქო კოდექსის 1007-ე მუხლი, როდესაც მიუთითა, რომ ამ ნორმით გათვალისწინებული ზიანის ანაზღაურების საფუძვლები მოცემულ შემთხვევაში არ არსებობდა, რადგან ნ. და დ. ნ-ძეები დავობდნენ საკუთარი უფლებების დაცვასთან დაკავშირებით. სასამართლო, ერთი მხრივ,

ადასტურებს მოსარჩელე მხარის არგუმენტაციას, როდესაც ადგენს, რომ პაციენტი არ იყო ინფორმირებული ჩასატარებელი სამედიცინო მომსახურების შესახებ, რითაც მისი უფლებები დაირღვა. ამავდროულად, პალატა საეჭვოდ ხდის არა თვით პაციენტის ინფორმირებულობის ფაქტს და ამით მისი უფლების დარღვევას, არამედ – მხოლოდ იმას, რომ აღნიშნული არ შეიძლება სადავოდ გახდეს მესამე პირთა მიერ. სასამართლომ არ გაითვალისწინა, რომ დავა თავდაპირველად დაიწყო ო. ნ-ძის სიცოცხლეში მოპასუხე სამედიცინო დაწესებულების მხრიდან ჯანმრთელობის მდგომარეობის გაუარესების გამო და სარჩელში ნათლად აისახა, რომ მოპასუხის ბრალით ავადმყოფსა და მის შვილებს მიადგათ მნიშვნელოვანი მატერიალური და მორალური ზიანი. შესაბამისად, მოსარჩელები, როგორც აწ გარდაცვლილი ო. ნ-ძის პირველი რიგის მემკვიდრეები მოქმედებდნენ არა მხოლოდ თავისი, არამედ მამის სახელითაც. მოცემულ შემთხვევაზე ვერ გავრცელდება სამოქალაქო კოდექსის 1330-ე მუხლი, რადგან მოპასუხისაგან მოთხოვნილი ზიანი არ არის მამკვიდრებლის პირადი ხასიათის უფლება. აღსანიშნავია, რომ თუკი სასამართლო ნ. და დ. ნ-ძეებს არასათადო მოსარჩელებად ჩათვლიდა, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 84-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, მას შეეძლო, შეეცვალა ისინი სათანადო მხარით. სასამართლომ იმსჯელა სასამართლო-სამედიცინო ექსპერტიზის მხოლოდ იმ ნაწილზე, რომლითაც ო. ნ-ძისათვის ჩატარებული მკურნალობა დადებითად არის მიჩნეული და საერთოდ არ შეაფასა მისი დასკვნითი ნაწილი, სადაც პირდაპირაა მითითებული, რომ პაციენტის მდგომარეობა გაუარესდა მოპასუხის ქმედებათა შედეგად და დადგინდა მიზეზობრივი კავშირი. დაუსაბუთებელია პალატის მსჯელობა, რომ ო.ნ-ძეს გაუკეთდა პრეპარატი «მორფინი» და იგი ძლიერი ნარკოტიკული ნივთიერების ზემოქმედების ქვეშ იმყოფებოდა, რის გამოც მისი თანხმობის მიღება ოპერაციაზე, «პაციენტის უფლებების შესახებ» კანონის შესაბამისად, ვერ მოხერხდა. სასამართლოს არ დაუსაბუთებია, თუ რას ემყარება აღნიშნული მოსაზრება, ვინაიდან არ დადგენილა აღნიშნული პრეპარატის დოზა და არც ის გარემოება, იმყოფებოდა თუ არა პაციენტი ამის შედეგად ქმედუქუნარო ან შეზღუდული ქმედუნარიანობის მდგომარეობაში, რისი გადაწყვეტაც, სამოქალაქო კოდექსის მე-12 მუხლის პირველი ნაწილის მეხუთე პუნქტით, სასამართლოს პრეროგატივას წარმოადგენდა. სააპელაციო საჩივრით გასაჩივრებულ იქნა პირველი ინსტანციის სასამართლოს 2008 წლის 11 აპრილის განჩინება თანამოპასუხის ჩაბმისა და მტკიცებულებათა გამოთხოვის თაობაზე უარის თქმის შესახებ. აღნიშნული განჩინების კანონიერებაზე მსჯელობისას სააპელაციო პალატა შემოიფარგლა მხოლოდ იმაზე მითითებით, რომ დაეთანხმა პირველი ინსტანციის სასამართლოს დასაბუთებას, რაც არასწორია.

სამოტივაციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლო საკასაციო საჩივრის საფუძვლების შესწავლისა და გასაჩივრებული განჩინების კანონიერების შემოწმების შედეგად მიიჩნევს, რომ დ. და ნ. ნ-ძეების საკასაციო საჩივარი არ უნდა დაკმაყოფილდეს და სააპელაციო სასამართლოს გასაჩივრებული განჩინება დარჩეს უცვლელად შემდეგ გარემოებათა გამო:

სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 410-ე მუხლის პირველი ნაწილის «ა» და «ბ» ქვეპუნქტების თანახმად, საკასაციო სასამართლო არ დააკმაყოფილებს საკასაციო საჩივარს, თუ კანონის მითითებულ დარღვევას არა აქვს ადგილი და სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილებას საფუძვლად არ უდევს კანონის დარღვევა.

მოცემულ დავაზე სააპელაციო სასამართლომ სრულად გაიზიარა პირველი ინსტანციის სასამართლოს მიერ დადგენილი ფაქტობრივი გარემოებები ო. ნ-ძის მოპასუხის კლინიკაში ჩატარებული სამედიცინო დახმარების, გართულებული მდგომარეობის გამო, შპს «გ-ში» გადაყვანისა და მისი გარდაცვალების ფაქტზე სისხლის სამართლის საქმის აღძვრისა და შეწყვეტის ფაქტები. ამ გარემოებებთან დაკავშირებით კასატორს დასაბუთებული საკასაციო პრეტენზია არ წარმოუდგენია, რის გამოც, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 407-ე მუხლის თანახმად, მათი გაზიარება საკასაციო სასამართლოსათვის სავალდებულოა.

საკასაციო სასამართლო ვერ გაიზიარებს კასატორის მოსაზრებას გასაჩივრებული განჩინებით სამოქალაქო კოდექსის 1007-ე მუხლის არასწორად განმარტებისა და გამოყენების თაობაზე. აღნიშნული ნორმით სამედიცინო დაწესებულებაში მკურნალობისას (ქირურგიული ოპერაციის ან არასწორი დიაგნოზით დამდგარი შედეგი და სხვ.) პირის ჯანმრთელობისათვის მიყენებული ზიანი ანაზღაურდება საერთო საფუძვლებით. ზიანის მიმყენებელი თავისუფლდება პასუხისმგებლობისაგან, თუ დაამტკიცებს, რომ ზიანის დადგომაში მას ბრალი არ მიუძღვის.

საკასაციო სასამართლო უპირველესად მხარეთა ყურადღებას ამახვილებს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსით გათვალისწინებულ მტკიცების ტვირთის გადანაწილების პრინციპზე და მნიშვნელობაზე, კერძოდ, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 102-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, თითოეულმა მხარემ უნდა დაამტკიცოს გარემოებანი, რომლებზედაც იგი ამყარებს თავის მოთხოვნებსა და შესაგებელს, ხოლო ამავე კოდექსის 103-ე მუხლის პირველი ნაწილის მიხედვით, მტკიცებულებებს სასამართლოს წარუდგენენ მხარეები.

აღნიშნული ნორმების ანალიზი ერთმნიშვნელოვნად გვამღვეს დასკვნის საფუძველს: სადავოდ მიჩნეული უფლების კანონიერება უნდა დამტკიცდეს; დარღვეული უფლების დაცვა მხარეს კონკრეტული ფაქტებზე დაყრდნობით შეუძლია და ამ ფაქტების მითითება მხარის მოვალეობაა; საქმის სწორად გადაწყვეტისათვის მნიშვნელობის მქონე ფაქტები, რომელიც სადავოა, დამტკიცებას საჭიროებს; ფაქტების

დამტკიცების ტვირთი ფაქტების მითითებულ მხარეებს ეკისრებათ; გამოწვევის წარმოდგენს მატერიალური სამართლით გათვალისწინებული შემთხვევა, როდესაც ფაქტების დამტკიცების ტვირთი ამა თუ იმ ნორმით განსხვავებულადაა მოწესრიგებული. მტკიცების ტვირთის გადანაწილებას არა მარტო საპროცესო-სამართლებრივი მნიშვნელობა აქვს, არამედ არსებითი მატერიალურ-სამართლებრივი მნიშვნელობაც გააჩნია, ვინაიდან მხარის მიერ ამ საპროცესო მოვალეობის შეუსრულებლობას ან არაჯეროვნად განხორციელებას, შედეგად მოჰყვება ამავე მხარისათვის უარყოფითი – არახელსაყრელი შედეგი. ამასთან, ყურადსაღებია სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 206-ე მუხლის დანაწესი, რომლის ძალითაც ზემოთ აღწერილი ვალდებულებები კანონით გათვალისწინებულ ეტაპზე უნდა განხორციელდეს და ამ მოქმედებების დადგენილ ვადაში შეუსრულებლობა ართმევს მხარეს უფლებას, სამართალწარმოების შემდგომ ეტაპზე შეასრულოს ასეთი მოქმედება.

მოცემული საკასაციო პრეტენზიით კასატორი სადავოდ მიიჩნევს შემდეგს: სააპელაციო სასამართლომ არასწორად არ დაადგინა «პაციენტთა უფლებების შესახებ» საქართველოს კანონის მე-4 «ბ», მე-10 «ა.ა.» და 22-ე მუხლების დარღვევა, ვინაიდან მოპასუხის მხრიდან არ განხორციელებულა სავალდებულო ინფორმირებული თანხმობა; სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 172-ე მუხლის მოთხოვნათა დარღვევით არ დააკმაყოფილა მხარის შუამდგომლობა ექსპერტის დაკითხვის თაობაზე; არ გამოიკვლია ექსპერტის დასკვნა საქმეში არსებულ მტკიცებულებებთან ერთად, რომელიც ადასტურებს მცდარ სამედიცინო ქმედებას; სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 106-ე მუხლის «გ» ქვეპუნქტით არასწორად დაადგინა სისხლის სამართლის საქმეზე მიღებული გადაწყვეტილების პრეიუდიციალობა; არასწორად გადანაწილა მტკიცების ტვირთი, ვინაიდან მოპასუხეს უნდა ემტკიცებინა, რომ ო. ნ-მის გარდაცვალება საექიმო შეცდომის შედეგი არ არის.

სააპელაციო სასამართლოს გასაჩივრებული განჩინება ეფუძნება საქმეში წარმოდგენილი საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს სასამართლო ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროს სასამართლო-სამედიცინო ექსპერტიზის სამსახურის კომისიური სასამართლო-სამედიცინო ექსპერტიზის 2005 წლის 19 სექტემბრისა და 2007 წლის 05-10 სექტემბრის დასკვნებს, რომლებითაც დადგენილია, რომ კორონარის სტენტირება ჩატარებულია სწორად და შეესაბამება თანამედროვე სამედიცინო რეკომენდაციებს. მანიპულაციის პროცესში დაირღვა კორონარული სისხლის მიმოქცევა (განვითარდა გულის გაჩერება, რომლის მუშაობა აღსდგა გულის დახურული მასაჟით), ჩატარებული მანიპულაციის შედეგად კორონარული სისხლძარღვის გამავლობის აღდგენა ვერ მოხერხდა, დაავადება მიმდინარეობდა არასტაბილური ჰუმოდინამიკის ფონზე, რის გამოც საჭირო გახდა კორონაროშუნტირება. წარმოდგენილი სამედიცინო დოკუმენტაციის მიხედვით, ო. ნ-მის გამოკვლევა და მკურნალობა ტარდებოდა სწორად მედიცინაში სადღეისოდ მოქმედი რეკომენდაციების შესაბამისად.

მოცემულ დავაზე მოპასუხე სამედიცინო დაწესებულებამ სარჩელის უარყოფაზე თავისი პოზიცია ზემოაღნიშნულ დასკვნას დააყრდნო და სრულიად უარყო არა მარტო მისი ბრალეულობა, არამედ მისგან რაიმე მართლსაწინააღმდეგო ქმედების განხორციელებაც. სამოქალაქო კოდექსის 1007-ე მუხლით გათვალისწინებული სამოქალაქო-სამართლებრივი პასუხისმგებლობის დაკისრება ზიანის კვალიფიკაციისათვის აუცილებელ ოთხივე წინაპირობის არსებობას მოითხოვს: უნდა დადგინდეს მართლსაწინააღმდეგო ქმედება, ზიანი, მიზეზობრივი კავშირი მართლსაწინააღმდეგო ქმედებასა და ზიანს შორის და ბრალი. ნორმის მიზნიდან გამომდინარე, მართლსაწინააღმდეგო ქმედებად მიიჩნევა სამედიცინო დაწესებულების მიერ არასწორად განხორციელებული დიაგნოსტიკა და მკურნალობა, რამაც გამოიწვია ზიანი. ექიმის (სამედიცინო პერსონალის) საქმიანობას აწესრიგებს კანონმდებლობა, პროფესიული და ეთიკური სტანდარტები.

საქართველოს კანონმდებლობაში საექიმო შეცდომების აღმნიშვნელი სხვადასხვა ტერმინები იხმარება. ტერმინი – «მცდარი საექიმო ქმედება» შემდეგნაირად არის განმარტებული «ჯანმრთელობის დაცვის შესახებ» კანონში მე-3 მუხლის «ო» ქვეპუნქტით: მცდარი სამედიცინო ქმედება – ექიმის მიერ უნებლიედ პაციენტის მდგომარეობისათვის შეუსაბამო დიაგნოზი ან/და სამკურნალო ღონისძიების ჩატარება, რაც მიყენებული ზიანის უშუალო მიზეზი გახდა.

საექიმო შეცდომაში იგულისხმება ექიმის მიერ საზოგადოდ აღიარებული სამედიცინო და ეთიკური სტანდარტების, კანონმდებლით განსაზღვრული წესების დარღვევა, რამაც განაპირობა პაციენტის მდგომარეობისათვის შეუსაბამო სადიაგნოზო და/ან სამკურნალო ღონისძიებების ჩატარება, რაც, თავის მხრივ, პაციენტისათვის ზიანის მიყენების უშუალო მიზეზი გახდა. მნიშვნელოვანია ის, რომ ექიმის მიერ პაციენტისათვის ზიანის მიყენება არ უნდა იყოს წინასწარ განზრახული. წინააღმდეგ შემთხვევაში ექიმის ქმედება პროფესიულ შეცდომად აღარ ჩაითვლება.

ამავდროულად, პაციენტსა და ექიმს შორის წარმოშობილი ურთიერთობის სპეციფიკიდან გამომდინარე, ექიმი პასუხისმგებელია მხოლოდ მცდარ სამედიცინო მოქმედებაზე და მისი საქმიანობის მიმართ ბრალეულობის ვარაუდი(პრეზუმფცია) არ მოქმედებს. ექიმს ეკისრება იმის მტკიცების ტვირთი, რომ პაციენტს ჩაუტარდა მართლზომიერი და უშეცდომო მკურნალობა, იგი პასუხს აგებს არასწორ მკურნალობაზე და მხოლოდ ასეთი მკურნალობის თანამდეგ უარყოფით შედეგზე.

მიუხედავად იმისა, რომ ექიმის მოქმედება მიზნად ისახავს პაციენტის გამოჯანმრთელებას, ექიმი მხოლოდ უარყოფით შედეგზე პასუხს არ აგებს. თუ ექიმი სამედიცინო სტანდარტების შესაბამისად მოქმედებს, მაშინ ის არ არღვევს არც ერთ ვალდებულებას და ბრალი არ მიუძღვის. ექიმი მხოლოდ იმ შემთხვევაშია ვალდებულების დარღვევისათვის პასუხისმგებელი, როდესაც ზიანი, რომელიც პაციენტს მიადგა, გამომდინარეობს მკურნალობის დროს დაშვებული ბრალეული შეცდომიდან. ამით გარკვეულია მკურნალობის დროს დაშვებულ შეცდომასა და პაციენტისათვის მიყენებულ ზიანს შორის მიზეზობრივი კავშირის აუცილებლობა.

ექიმის პასუხისმგებლობის საფუძველი არის არა მკურნალობის უარყოფითი შედეგი, არამედ სამედიცინო მეცნიერების სტანდარტებიდან გადახვევა. ამასთან, ექიმის მიერ რაიმე საკითხის ინდივიდუალური არცოდნა ან პროფესიული სისუსტე გამამართლებელ გარემოებებს არ წარმოადგენს. ექიმის სავალდებულო გულისხმიერების დარღვევა ისიც, როდესაც ექიმი არღვევს თავის განათლებისა და კვალიფიკაციის ამაღლების ვალდებულებას და აქედან გამომდინარე, სამედიცინო მეცნიერების თანამედროვე ცოდნა აღარ გააჩნია.

მოცემულ შემთხვევაში მოპასუხე სარჩელისაგან თავდაცვის საშუალებად გამოყენებულ მატერიალურ-სამართლებრივ შესაგებელში სარჩელში მითითებულ მართლსაწინააღმდეგო ქმედების ფაქტს უარყოფს და აღნიშნულის დამადასტურებელ მტკიცებულებად უთითებს ზემოხსენებულ ექსპერტის დასკვნებზე, რომლებიც ცალსახად გამორიცხავენ მოპასუხის მხრიდან მართლსაწინააღმდეგო ქმედებას – მკურნალობის არაკვალიფიციურად და არასწორად ჩატარებას. ამ მტკიცებულების საწინააღმდეგოდ კასატორს რაიმე მტკიცებულება არ წარმოუდგენია, რის გამოც სასამართლომ სავსებით კანონიერად (სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის მე-4, 102-ე მუხლები) არ დააკმაყოფილა მისი სასარჩელო მოთხოვნა.

საკასაციო სასამართლო ვერ გაიზიარებს კასატორის მითითებას სასამართლოს მიერ ექსპერტის დასკვნის არასათანადოდ გამოკვლევის თაობაზე და სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 172-ე მუხლის მოთხოვნათა დარღვევით ექსპერტის დაკითხვის თაობაზე მისი შუამდგომლობის დაუკმაყოფილებლობაზე. საკასაციო სასამართლო ეთანხმება კასატორს, რომ საქმეში წარმოდგენილი ექსპერტის დასკვნების კვლევით ნაწილში მითითებულია, რომ ავადმყოფ ო. ნ-ძის გარდაცვალებასთან დაკავშირებით მიწოდებულ სამედიცინო დოკუმენტაციაში დარღვევები არსებობს, თუმცა კომისიური ექსპერტიზის დასკვნით წარმოდგენილი სამედიცინო დოკუმენტაციის მიხედვით ო. ნ-ძის გამოკვლევა და მკურნალობა ტარდებოდა სწორად. ექსპერტის აღნიშნული დასკვნით ნათლად ირკვევა, რომ სამედიცინო დოკუმენტაციის არასწორად წარმოებას ო. ნ-ძის გარდაცვალებაზე რაიმე გავლენა არ მოუხდენია.

რაც შეეხება კასატორის არგუმენტს მისი შუამდგომლობის სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 172-ე მუხლის მოთხოვნათა დარღვევით დაუკმაყოფილებლობის თაობაზე, სასამართლო ვერ გაიზიარებს. მითითებულ შუამდგომლობაში მოსარჩელე დ. ნ-ძე ითხოვს თავის მიერ დასახელებული პირებისა და, მათ შორის, ექსპერტების მოწმის სახით დაკითხვას. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 170-ე-172-ე მუხლები ადგენს აუცილებლობის შემთხვევაში ექსპერტისაგან ზეპირი განმარტებების მიღებას მის მიერ წარმოებულ გამოკვლევასა და მიღებულ დასკვნასთან მიმართებით. ამასთან, ექსპერტის ზეპირი განმარტება არ არის მოწმის ჩვენების იდენტური და მისგან ამ განმარტების მიღების აუცილებლობა შუამდგომლობით უნდა დასაბუთდეს, რასაც მოცემულ შემთხვევაში არ განხორციელებულა. შესაბამისად, პირველი ინსტანციის სასამართლოს 2008 წლის 11 აპრილის განჩინება მხარის ამ შუამდგომლობის დაუკმაყოფილებლობასთან დაკავშირებით კანონიერია და დასაბუთებული.

ასევე უსაფუძვლოა კასატორის მითითება, რომ ექსპერტის დასკვნით დადგენილია მოპასუხის ბრალეულობა, ვინაიდან მასში აღნიშნულია, რომ ო. ნ-ძის გარდაცვალების უშუალო მიზეზია გულის ქრონიკული იშემიური დაავადების გამწვავების გამო ჩატარებული ოპერაციების შემდგომ პერიოდში ჩამოყალიბებული სეფსისის შედეგად განვითარებული პოლიორგანული უკმარისობა. მითითებული მტკიცებულება, მართლაც, ასეთ დასკვნას შეიცავს, მაგრამ მისი შეფასების კასატორისეული ვერსია ყოვლად დაუსაბუთებელია, ვინაიდან ექსპერტის დასკვნა უთითებს რა გარდაცვალების უშუალო მიზეზზე, ამავდროულად გამორიცხავს საექიმო შეცდომას – ექიმის მიერ მკურნალობის ან ოპერაციის არასწორ ჩატარებას.

საკასაციო სასამართლო, კასატორის არგუმენტის საწინააღმდეგოდ სრულიად ეთანხმება სააპელაციო პალატის დასაბუთებას სავალდებულო ინფორმირებული თანხმობასთან დაკავშირებით მოპასუხის მხრიდან «პაციენტთა უფლებების შესახებ» საქართველოს კანონის მე-4 «ბ» მე-10 «ა.ა.» და 22-ე მუხლების დარღვევის არარსებობის თაობაზე. აღნიშნული კანონის მე-4 «ბ» ქვეპუნქტით, ინფორმირებული თანხმობა არის პაციენტის, ხოლო მისი ქმედუუნარობის შემთხვევაში, ნათესავის ან კანონიერი წარმომადგენლის თანხმობა ამა თუ იმ სამედიცინო მომსახურებაზე, მას შემდეგ, რაც მათ მიეწოდათ ინფორმაცია. ამავ კანონის 22-ე მუხლის პირველი ნაწილით, სამედიცინო მომსახურების გაწევის აუცილებელი პირობაა პაციენტის, ხოლო მისი ქმედუუნარობის ან გაცნობიერებული გადაწყვეტილების მიღების უუნარობის შემთხვევაში – ნათესავის ან კანონიერი წარმომადგენლის ინფორმირებული თანხმობა. ინფორმირებული თანხმობა წინ უძღვის სამედიცინო მომსახურებას.

ამდენად, სავსებით სწორია კასატორის მითითება პაციენტის წინასწარი ინფორმირებული თანხმობის თაობაზე, მაგრამ საქმეში დადგენილი ფაქტობრივი გარემოებებით მოპასუხის მიერ კანონის ამ მოთხოვნის დარღვევა დადასტურებული არ არის. სააპელაციო პალატამ სისხლის სამართლის საქმეზე წინასწარი გამოძიების შეწყვეტის შესახებ ქ.თბილისის დიდუბე-ჩუღურეთის რაიონული პროკურატურის 2007 წლის 17 დეკემბრის დადგენილების საფუძველზე დადგენილად მიიჩნია ფაქტობრივი გარემოება, რომ 2005 წლის 15 აპრილს მოპასუხე შპს „დ. ს-ში“ გადაყვანამდე ო. ნ-ძეს, სხვა მედიკამენტებთან ერთად, გაუკეთდა პრეპარატი „მორფინი“. ამდენად, მოპასუხე სამედიცინო დაწესებულებაში მოთავსებამდე პაციენტი ო. ნ-ძე იმყოფებოდა ძლიერმოქმედი და ნარკოტიკული საშუალებების ზემოქმედების ქვეშ, რის გამოც თანხმობის ფორმა «კორონაროვენტრიკულოგრაფიის და ბალონური ანგიონპლასტიკის სტენტირების პროცედურების ჩატარების შესახებ» წარედგინა პაციენტის მეუღლეს, რომელმაც თანხმობა დაადასტურა ხელმოწერით. სასამართლოს მიერ გასაჩივრებული განჩინებით დადგენილი ამ ფაქტობრივი გარემოების საწინააღმდეგოდ კასატორს დასაბუთებული საკასაციო პრეტენზია არ წარმოუდგენია. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 407-ე მუხლის მეორე ნაწილის თანახმად კი სააპელაციო სასამართლოს მიერ დამტკიცებულად ცნობილი ფაქტობრივი გარემოებები სავალდებულოა საკასაციო სასამართლოსათვის, თუ წამოყენებული არ არის დასაშვები და დასაბუთებული პრეტენზია (შედავება).

აღნიშნულიდან გამომდინარე, საკასაციო სასამართლო იზიარებს სააპელაციო პალატის დასკვნას, რომ მოცემულ შემთხვევაში სამედიცინო მომსახურების თაობაზე პაციენტ ო. ნ-ძის მეუღლისაგან ინფორმირებული თანხმობის მიღება შეესაბამება „პაციენტის უფლებების შესახებ“ საქართველოს კანონის 22-ე მუხლის მოთხოვნებს. ამასთან, სამედიცინო მომსახურების თაობაზე პაციენტის ინფორმირებული თანხმობის არარსებობის შემთხვევაშიც მოპასუხე შპს „დ. ს-ს“ ზიანის ანაზღაურების მოვალეობა ვერ დაეკისრება, ვინაიდან ამ ქმედებასა და დამდგარ ზიანს შორის მიზეზობრივი კავშირი არ არსებობს.

ამდენად, მოცემულ დავაზე კასატორის მიერ მითითებული პაციენტის უფლების დარღვევის ფაქტები დამტკიცებული არ არის, რაც მის მოთხოვნაზე უარის თქმის საფუძველია.

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2010 წლის 1 თებერვლის განჩინებით კასატორ დ. და ნ. ნ-ძეებს გადაუვადდათ სახელმწიფო ბაჟის – 1431 ლარის გადახდა საქმეზე საბოლოო გადაწყვეტილების მიღებამდე სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 48-ე მუხლის შესაბამისად. აღნიშნულიდან გამომდინარე, კასატორებს უნდა დაევალოთ სახელმწიფო ბაიუჯეტის სასარგებლოდ ზემოხსენებული თანხის გადახდა.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო პალატამ იხელმძღვანელა სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 410-ე მუხლით და

და ა დ გ ი ნ ა:

დ. და ნ. ნ-ძეების საკასაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდეს.
თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2009 წლის 30 ივლისის განჩინება დარჩეს უცვლელად.

ნ. და დ. ნ-ძეებს დაეკისროთ გადავადებული სახელმწიფო ბაჟის – 1431 ლარის გადახდა.
საკასაციო პალატის განჩინება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

დელიქტით გამოწვეული ზიანის ანაზღაურების მოთხოვნის უფლების ხანდაზმულობის ვადა

განჩინება

1ას-1046-1314-09

27 მაისი, 2010 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატა
შემადგენლობა: მ. სულხანიშვილი (თავმჯდომარე),
თ. თოდრია (მომხსენებელი),
ლ. ლაზარაშვილი

დავის საგანი: ზიანის ანაზღაურება

აღწერილობითი ნაწილი:

ნ. ბ-ავამ სარჩელით მიმართა ზუგდიდის რაიონულ სასამართლოს მ. შ-იას მიმართ და მოითხოვა დანაშაულით მიყენებული ზიანის ანაზღაურება. მან მიუთითა, რომ მოპასუხეს, სისხლის სამართლის

საქმეზე, სადაც დაზარალებულად იყო ცნობილი მოსარჩელე, ზუგდიდის რაიონული სასამართლოს 2007 წლის 11 აპრილის განაჩენით მიესაჯა თავისუფლების აღკვეთა 10 წლით. ნ. ბ-ავას სამოქალაქო სარჩელი დატოვებულ იქნა განუხილველად და მოსარჩელეს განემარტა, რომ უფლება აქვს, სარჩელი წარადგინოს სამოქალაქო წესით. აღნიშნულ საქმეზე ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს 2008 წლის 23 აპრილის განაჩენით ნაწილობრივ შეიცვალა კვალიფიკაცია და სასჯელი – მ. შ-იას მიესაჯა 5 წლით თავისუფლების აღკვეთა.

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2008 წლის 21 ნოემბრის განჩინებით ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს დასახელებულ განაჩენზე საკასაციო საჩივარი არ იქნა დაშვებული განსახილველად.

მოსარჩელემ მიუთითა, რომ როგორც რაიონული, ისე სააპელაციო სასამართლოს განაჩენებით დადასტურებულია მ. შ-იას მიმართ წარდგენილი ბრალდება ნ. ბ-ავას ბინის თაღლითურად დაუფლების ნაწილში.

მითითებული განაჩენებით დადგენილია, რომ მ. შ-იამ თაღლითური გზით მართლსაწინააღმდეგოდ მისაკუთრა ნ. ბ-ავას კუთვნილი, 9450 ლარად ღირებული საცხოვრებელი ბინა და დარჩენილი 3420 ლარად ღირებული სხვადასხვა დასახელების ნივთები. 2001 წლის 15 ოქტომბერს იძულებით აუქციონზე გაიყიდა 9460 ლარად შეფასებული, ნ. ბ-ავას კუთვნილი ბინა, რაც 6622 ლარად შეიძინა მ. შ-იამ, მასვე გადაეცა შესაბამისი განკარგულება აუქციონზე შეძენილ ქონებაზე უფლებამოსილების შესახებ.

მოსარჩელემ აღნიშნა, რომ მას ამჟამად არ გააჩნია თავშესაფარი, ცხოვრობს ნათესავების სახლში, დარჩენილია უსახსროდ და უსახლკაროდ და მოითხოვა მ. შ-იას დანაშაულებრივი ქმედებით მიყენებული ზიანის ანაზღაურება – მოპასუხის უკანონოდ დაუფლებული, მოსარჩელის, ქ. ზუგდიდში, ... ქ. 133-ში მდებარე საცხოვრებელი ბინის დაბრუნების მიზნით 2001 წლის 15 ოქტომბრის იძულებითი აუქციონის შედეგების ბათილად ცნობა და მოპასუხისათვის 3420 ლარის დაკისრება.

მოპასუხე მ. შ-იამ სარჩელი არ ცნო და მიუთითა, რომ სარჩელი უსაფუძვლოა და ხანდაზმული. მოპასუხემ მიუთითა, რომ მოცემულ შემთხვევაში ხანდაზმულობის ვადის განსაზღვრისათვის გამოყენებულ უნდა იქნეს სამოქალაქო კოდექსის 84-ე მუხლი.

ზუგდიდის რაიონული სასამართლოს 2009 წლის 12 თებერვლის გადაწყვეტილებით ნ. ბ-ავას სარჩელი დაკმაყოფილდა – გაუქმდა 2001 წლის 15 ოქტომბრის იძულებითი აუქციონის შედეგები და განკარგულება აუქციონზე შეძენილ ქონებაზე – ქ. ზუგდიდში, ... ქ. 133-ში მდებარე საცხოვრებელ ბინაზე შესაბამისი უფლებამოსილების მ. შ-იასათვის გადაცემის შესახებ. მ. შ-იას ნ. ბ-ავას სასარგებლოდ დაეკისრა 3420 ლარის გადახდა.

აღნიშნულ გადაწყვეტილებაზე სააპელაციო საჩივარი შეიტანა მ. შ-იამ.

ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2009 წლის 18 აგვისტოს განჩინებით მ. შ-იას სააპელაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდა. უცვლელად დარჩა ზუგდიდის რაიონული სასამართლოს 2009 წლის 12 თებერვლის გადაწყვეტილება იმ ნაწილში, რომლითაც მ. შ-იას ნ. ბ-ავას სასარგებლოდ დაეკისრა 3420 ლარის გადახდა.

სააპელაციო პალატამ დადასტურებულად ცნო, რომ მ. შ-იას, სისხლის სამართლის საქმეზე, სადაც დაზარალებულად იყო ცნობილი ნ. ბ-ავა, ზუგდიდის რაიონული სასამართლოს 2007 წლის 11 აპრილის განაჩენით მიესაჯა თავისუფლების აღკვეთა 10 წლის ვადით. აღნიშნულ საქმეზე ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს 2008 წლის 23 აპრილის განაჩენით ნაწილობრივ შეიცვალა კვალიფიკაცია და სასჯელი – მ. შ-იას მიესაჯა 5 წლით თავისუფლების აღკვეთა. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2008 წლის 21 ნოემბრის განჩინებით ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს დასახელებულ განაჩენზე საკასაციო საჩივარი არ იქნა დაშვებული განსახილველად.

სააპელაციო პალატამ დადგენილად ცნო, რომ მ. შ-იამ თაღლითური გზით, მართლსაწინააღმდეგოდ მისაკუთრა ნ. ბ-ავას კუთვნილი საცხოვრებელი ბინა, ღირებული 9450 ლარად და საცხოვრებელ ბინაში დარჩენილი 3420 ლარად ღირებული სხვადასხვა დასახელების ნივთები.

ასევე დადგენილად ცნო, რომ 2001 წლის 15 ოქტომბერს იძულებით აუქციონზე გაიყიდა 9450 ლარად შეფასებული ნ. ბ-ავას კუთვნილი ბინა, რაც 6622 ლარად შეიძინა მ. შ-იამ, მასვე გადაეცა შესაბამისი განკარგულება აუქციონზე შეძენილ ქონებაზე უფლებამოსილების შესახებ.

სააპელაციო პალატამ მიუთითა, რომ ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს 2009 წლის 18 აგვისტოს განჩინებით სამოქალაქო საქმე 12ბ\292-დან ცალკე წარმოებდა გამოიყო მოსარჩელე ნ. ბ-ავას სასარჩელო მოთხოვნა აუქციონის შედეგების გაუქმებისა და საჯარო რეესტრის ეროვნული სააგენტოს ზუგდიდის სამსახურის მიერ მ. შ-იას სახელზე გაცემული სარეგისტრაციო მოწმობის გაუქმების ნაწილში და განსჯადობის წესების დაცვით განსახილველად გადაეცა ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატას.

სააპელაციო პალატამ აღნიშნა, რომ პირველი ინსტანციის სასამართლომ სწორად მიუთითა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 106-ე მუხლის „გ“ ქვეპუნქტზე, რომლის შესაბამისად დამტკიცებას არ საჭიროებენ ფაქტები იმის შესახებ, განხორციელდა თუ არა მოქმედება და ჩაიდინა თუ არა ეს მოქმედება ამ პირმა, რაც დადგენილია სისხლის სამართლის საქმეზე გამოტანილი, კანონიერ ძალაში შესული საბოლოო შემაჯამებელი გადაწყვეტილებით, როცა საქმეს იხილავს სასამართლო იმ პირის

მოქმედების სამოქალაქოსამართლებრივი შედეგების შესახებ, რომლის მიმართაც გამოტანილია საბოლოო შემაჯამებელი გადაწყვეტილება.

სააპელაციო პალატამ განმარტა საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 1008-ე, 992-ე, 408-ე და 412-ე მუხლები.

სააპელაციო პალატამ არ გაიზიარა აპელანტის მოსაზრება იმასთან დაკავშირებით, რომ განაჩენით დადგენილი თაღლითობის ბრალდება (სსსკ-ის 180-ე მუხლი) თავისი შინაარსითა და განმარტებით სამოქალაქო წარმოებაში იგივედება საცილო გარიგებასთან, კერძოდ კი მოტყუებით დადებულ გარიგებასთან (სკ-ის 81-ე-84 მუხლები). საცილო გარიგება კი არ წარმოადგენს დელიქტს და ასეთი გარიგებისათვის დადგენილია ერთწლიანი შეცილების ვადა. ნ.ბ-ავამ კი სარჩელი სასამართლოში შეიტანა განაჩენის გამოტანიდან (2007 წლის 11 აპრილიდან) აღნიშნული ვადის გასვლის შემდეგ (2008 წლის 21 დეკემბრამდე). სამართლებრივ საფუძვლად მითითებულია საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 992-ე მუხლზე.

აღნიშნულ განჩინებაზე საკასაციო საჩივარი შეიტანა მ. შ-იამ. მან მიუთითა, რომ სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის 113-ე მუხლი მოსამართლეს აძლევს უფლებას, თავისი შინაგანი რწმენით გადაწყვიტოს, მიაჩნის თუ არა, სხვა სასამართლოს კანონიერ ძალაში შესულ გადაწყვეტილებას პრეიუდიციული ძალა. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 106-ე მუხლის თანახმად, მხარეები თავისუფლდებიან იმ ფაქტების დამადასტურებელი მტკიცებულებათა წარმოდგენიდან, თუ მხარის მიერ ჩადენილი ქმედება დადგენილია ძალაში შესული განაჩენით, როცა სასამართლო საქმეს იხილავს ამ პირის ქმედების სამოქალაქოსამართლებრივი შედეგების შესახებ. სისხლის სამართლის საქმეზე მისი ბრალდების მიმართ გამოტანილ გამამტყუნებელ განაჩენს ვერ ექნება პრეიუდიციული ძალა და მნიშვნელობა სამოქალაქო საქმეზე, ვინაიდან განაჩენით განსაზღვრული და სარჩელით მოთხოვნილი ზიანის ოდენობა 3420 ლარი დაუსაბუთებელია.

სამოტივაციო ნაწილი:

საკასაციო პალატამ განიხილა საქმის მასალები, საკასაციო საჩივარი, შემოწმა გასაჩივრებული განჩინების სამართლებრივი დასაბუთებლობა და მიაჩნია, რომ საკასაციო საჩივარი არ უნდა დაკმაყოფილდეს შემდეგ გარემოებათა გამო:

საკასაციო საჩივარში აღნიშნულია, რომ სააპელაციო სასამართლომ არასწორად გამოიყენა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 106-ე მუხლის «გ» ქვეპუნქტი. კასატორს მიაჩნია, რომ სისხლის სამართლის საქმეზე მის მიმართ გამოტანილი გამამტყუნებელ განაჩენს არ შეიძლება ჰქონდეს პრეიუდიციული მნიშვნელობა სამოქალაქო წესით განსახილველ საქმეზე, ვინაიდან განაჩენით განსაზღვრულ და სარჩელით მოთხოვნილი ზიანის ოდენობა – 3420 ლარი დაუსაბუთებელია.

საკასაციო პალატა არ იზიარებს კასატორის ზემოაღნიშნულ მოსაზრებას და განმარტავს, რომ სააპელაციო სასამართლოს მიერ დადგენილია, რაც არ იწვევს მხარეთა შორის დავას, რომ ზუგდიდის რაიონული სასამართლოს 2007 წლის 11 აპრილის განაჩენით მ. შ-იას მიესაჯა თავისუფლების აღკვეთა 10 წლის ვადით. ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს 2008 წლის 23 აპრილის განაჩენით ნაწილობრივ შეიცვალა კვალიფიკაცია და სასჯელი. მ. შ-იას მიესაჯა 5 წლის თავისუფლების აღკვეთა. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2008 წლის 21 ნოემბრის განჩინებით ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს 2008 წლის 21 აპრილის განაჩენზე საკასაციო საჩივარი არ იქნა დაშვებული განსახილველად.

სააპელაციო სასამართლომ დადგენილად მიიჩნია, რომ კონკრეტულ საქმეში სადავო 3420 ლარის ღირებულების სხვადასხვა დასახელების ნივთები, რომელიც დარჩენილი იყო ნ. ბ-ავას კუთვნილ ბინაში, თაღლითური გზით, მართლსაწინააღმდეგოდ, მისაკუთრა მ. შ-იამ.

საკასაციო პალატა თვლის, რომ სააპელაციო სასამართლომ სწორად გამოიყენა და განმარტა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 106-ე მუხლის «გ» ქვეპუნქტი. ამასთან მიმართებაში საკასაციო პალატა დამატებით განმარტავს, რომ, განსახილველი ნორმის თანახმად, მხარეები თავისუფლდებიან მტკიცებულებათა წარმოდგენისაგან იმ ფაქტების შესახებ, განხორციელდა თუ არა მოქმედება და ჩაიდინა თუ არა ეს მოქმედება იმ პირმა, რაც დადგენილია სისხლის სამართლის საქმეზე გამოტანილი, კანონიერ ძალაში შესული საბოლოო შემაჯამებელი გადაწყვეტილებით, როცა საქმეს იხილავს სასამართლო იმ პირის მოქმედების სამოქალაქო სამართლებრივი შედეგების შესახებ, რომლის მიმართაც გამოტანილია საბოლოო შემაჯამებელი გადაწყვეტილება.

ზემოაღნიშნული ნორმის შინაარსის გარკვევას გააჩნია დიდი მნიშვნელობა, რომელიც მიუთითებს იურიდიული მნიშვნელობის მქონე ფაქტებსა და მათ პრეიუდიციულ მნიშვნელობაზე, კერძოდ, იურიდიულად მნიშვნელოვანი ფაქტობრივი გარემოებები, რომლითაც განსაზღვრულია მხარეთა მატერიალურ-სამართლებრივი ურთიერთობით გათვალისწინებული უფლებები და ვალდებულებები, რაც საფუძვლად დაედო გადაწყვეტილების გამოტანას.

ამ ფაქტების პრეიუდიციულ მნიშვნელობას განსაზღვრავს სისხლის სამართლის საქმეზე გამოტანილი, კანონიერ ძალაში შესული საბოლოო შემაჯამებელი გადაწყვეტილება, რომლითაც დადგენილია იმ პირის მოქმედების შედეგები, რაც წარმოადგენს სამოქალაქო სამართლებრივი განხილვის საგანს. ამდენად, განსახილველი ნორმის თანახმად, ფაქტების პრეიუდიციული მნიშვნელობის შემოწმების დროს

მნიშვნელობა ენიჭება არა მარტო იმ პროცესუალურ-სამართლებრივ კრიტერიუმებს, რომლითაც განისაზღვრება კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილების ფორმალური მოთხოვნები (სისხლის სამართლის საქმეზე გამოტანილი, კანონიერ ძალაში შესული საბოლოო შემაჯამებელი გადაწყვეტილებით დადგენილი სამოქალაქოსამართლებრივი შედეგების შესახებ ფაქტები; გადაწყვეტილება იმ პირის მოქმედების თაობაზე, რომელიც სამოქალაქო საქმეზე მონაწილეობს), არამედ ამ გადაწყვეტილებით დადგენილი ფაქტობრივი გარემოების შინაარსს (რომელი ფაქტობრივი გარემოებების საფუძველზე იქნა მიღებული გადაწყვეტილება). აღნიშნული ფაქტობრივი გარემოებები და მათი სამართლებრივი შეფასების შინაარსი, რომლის საფუძველზეც იქნა მიღებული გადაწყვეტილება, ვლინდება გადაწყვეტილების არა სარეზოლუციო, არამედ – სამოტივაციო ნაწილიდან, რომლითაც უნდა დგინდებოდეს სისხლის სამართლის საქმეზე გამოტანილი, კანონიერ ძალაში შესული საბოლოო შემაჯამებელი გადაწყვეტილების მიღებისათვის აუცილებელი ფაქტები, რომლებიც წარმოადგენენ სამოქალაქოსამართლებრივი განხილვის საგანს.

აღნიშნულის გათვალისწინებით საკასაციო პალატა ყურადღებას ამახვილებს ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს 2008 წლის 21 აპრილის კანონიერ ძალაში შესულ გამამტყუნებელ განაჩენზე (ამ განაჩენზე შეტანილი საკასაციო საჩივარი არ იყო დაშვებული საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2008 წლის 21 ნოემბრის განჩინებით), კერძოდ, გასათვალისწინებელია, რომ ნ. ბ-ავას სარჩელი ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს 2008 წლის 21 აპრილის კანონიერ ძალაში შესულ გამამტყუნებელ განაჩენით დატოვებული იქნა განუხილველად და მას განემარტა, რომ მას უფლება ჰქონდა, სარჩელი წარედგინა სამოქალაქო სამართალწარმოების წესით, ამდენად, ნ. ბ-ავა წარმოადგენს იმ პირს, ვის მიმართ მ. შ-იამ ჩაიდინა დანაშაული, რაც გამოიხატა ამ უკანასკნელის მიერ ნ. ბ-ავას კუთვნილი, 3420 ლარის ღირებულების სხვადასხვა დასახელების ნივთების თაღლითური გზით მართლსაწინააღმდეგოდ მისაკუთრებაში.

საკასაციო პალატა თვლის, რომ გამამტყუნებელი განაჩენით დადგენილი სადავო 3420 ლარის ღირებულების სხვადასხვა დასახელების ნივთების მ. შ-იას მიერ თაღლითური გზით მართლსაწინააღმდეგოდ მისაკუთრების ფაქტი წარმოადგენს პრეიუდიციული მნიშვნელობის ფაქტს. ამდენად, გასათვალისწინებელია, რომ ზემოაღნიშნული გამამტყუნებელი განაჩენის მიღების ერთ-ერთ საფუძველს, რომლითაც განპირობებულ იქნა ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს 2008 წლის 21 აპრილის განაჩენით მ. შ-იას მიმართ განსაზღვრული კვალიფიკაციისა და სასჯელის შეცვლა, არის ამ უკანასკნელის მიერ 3420 ლარის ღირებულების თაღლითური გზით მართლსაწინააღმდეგოდ მისაკუთრების ფაქტი (ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს 2008 წლის 21 აპრილის განაჩენის მე-12-13 გვ). ამდენად, აღნიშნული იურიდიული მნიშვნელობის ფაქტი წარმოადგენს გამამტყუნებელი განაჩენით დადგენილი შედეგის ერთ-ერთ მაკვალიფიცირებელ ელემენტს, რაც კონკრეტული სამოქალაქო დავის განხილვისას შეიძლება მიჩნეულ იქნეს პრეიუდიციული მნიშვნელობის ფაქტად.

ასევე კასატორი აღნიშნავს, რომ მის მიმართ გამოტანილი გამამტყუნებელი განაჩენით დადასტურებულია, რომ 4000 აშშ დოლარზე მას და ნ. ბ-ავას შორის დადებული სესხის ხელშეკრულება მიჩნეულია მოტყუებით დადებულ ხელშეკრულებად, ამდენად კასატორი მიიჩნევს, რომ ამ ურთიერთობაზე უნდა გამოყენებულიყო არა დელიქტით გამოწვეული ზიანის ანაზღაურების ნორმები, არამედ – საცილო გარიგებისათვის დადგენილი ნორმები და ხანდაზმულობის ვადები.

საკასაციო პალატა არ იზიარებს კასატორის აღნიშნულ მოსაზრებას და განმარტავს, რომ სამოქალაქო სამართალწარმოების წესით განსახილველი ურთიერთობა ეხება არა სესხის ხელშეკრულებიდან გამომდინარე უფლება-ვალდებულებებს, არამედ – 3420 ლარის ღირებულების ნივთების მითვისების ფაქტს, ე.ი. დანაშაულებრივი ქმედებით მიყენებული ზიანის ანაზღაურებას. ამდენად, საკასაციო პალატა თვლის, რომ განსახილველ მოთხოვნაზე უნდა გავრცელდეს საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 1008-ე მუხლით გათვალისწინებული ხანდაზმულობის სამწლიანი ვადა, კერძოდ, განსახილველი ნორმის თანახმად, დელიქტით გამოწვეული ზიანის ანაზღაურების მოთხოვნის უფლების ხანდაზმულობის ვადა არის სამი წელი იმ მომენტიდან, როცა დაზარალებულმა შეიტყო ზიანის ან ზიანის ანაზღაურებაზე ვალდებული პირის შესახებ.

ამასთან ერთად საკასაციო პალატა ყურადღებას ამახვილებს უდავო ფაქტობრივ გარემოებებზე, რომლის თანახმად საბოლოო შემაჯამებელი გადაწყვეტილება გამოტანილ იქნა 2008 წლის 21 ნოემბერს (საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2008 წლის 21 ნოემბრის განჩინება). აღნიშნული განჩინებით საბოლოოდ გაირკვა ზიანის ფაქტი, ასევე ზიანის ანაზღაურებაზე ვალდებული პირი, ხოლო სარჩელი სასამართლოში აღძრულ იქნა 2008 წლის 22 დეკემბერს, რაც ადასტურებს იმას, რომ მოთხოვნა არ არის ხანდაზმული.

საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 407-ე მუხლის მე-2 ნაწილის თანახმად, სააპელაციო სასამართლოს მიერ დამტკიცებულად ცნობილი ფაქტობრივი გარემოებები სავალდებულოა სასამართლოსათვის, თუ წამოყენებული არ არის დასაშვები და დასაბუთებული პრეტენზია (შედავება).

საკასაციო პალატა თვლის, რომ კასატორის მიერ წარმოდგენილი არ არის დასაბუთებული პრეტენზია. კონკრეტულ შემთხვევაში დასაშვებ და დასაბუთებულ პრეტენზიაში იგულისხმება მითითება იმ პროცესუალურ დარღვევებზე, რომლებიც დაშვებული იყო სააპელაციო სასამართლოს მიერ საქმის

განხილვის დროს, რამაც განაპირობა ფაქტობრივი გარემოებების არასწორად შეფასება და სამართლებრივ-მატერიალური ნორმის არასწორად გამოყენება ან განმარტება.

კასატორი ვერ უთითებს ისეთ გარემოებებზე, რომლებიც კონკრეტული სადავო ურთიერთობის ზემოაღნიშნული თავისებურებებიდან გამომდინარე, გამორიცხავდა სასამართლოს მიერ დადგენილ გარემოებებს საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 105-ე მუხლის თანახმად.

ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, საკასაციო პალატას მიიჩნევს, რომ არ არსებობს საკასაციო საჩივრების დაკმაყოფილების საფუძველი, რადგან, საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 410-ე მუხლის თანახმად, საკასაციო სასამართლო არ დააკმაყოფილებს საკასაციო საჩივარს, თუ მითითებული კანონი არ დარღვეულა. სააპელაციო სასამართლოს მიერ გამოტანილ გადაწყვეტილებას საფუძველად არ უდევს კანონის დარღვევა.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო პალატამ იხელმძღვანელა სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 410-ე მუხლით და

და ა დ გ ი ნ ა:

მ. შ-იას საკასაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდეს;

უცვლელად დარჩეს ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2009 წლის 18 აგვისტოს განჩინება;

საკასაციო პალატის განჩინება საბოლოოა და არ საჩივრდება.

საწარმოო ტრავმის გამო დანიშნული სარჩოს გადახდევინება

განჩინება

1ას-288-237-2010

21 ივნისი, 2010 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატა

შემადგენლობა: ნ. კვანტალიანი (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),

ლ. ლაზარაშვილი,

ვ. როინიშვილი

დავის საგანი: სარჩოს დაკისრება

აღწერილობითი ნაწილი:

ბ. ს-მემ სარჩელი აღმრა სასამართლოში შპს «თ-ის» მიმართ მიუღებელი სარჩოს – 8076 ლარის ერთობლივად ანაზღაურების, 2009 წლის ივლისიდან ყოველთვიურად 330 ლარისა და საადვოკატო მომსახურების ხარჯების ანაზღაურების შესახებ შემდეგი საფუძველებით: მოსარჩელე მუშაობდა მოპასუხე ორგანიზაციაში მესამე თანრიგის გვირაბმშენად. სამსახურებრივი მოვალეობის შესრულებისას ბ. ს-მემ მიიღო საწარმოო ტრავმა. წლების განმავლობაში მოსარჩელე მოპასუხისაგან იღებდა სარჩოს შრომითი დასახიჩრების გამო. 2006 წლის დეკემბერში მოპასუხემ მას სარჩოს გადახდა შეუწყვიტა, რითაც არღვევს მის კანონიერ ინტერესებს.

მოპასუხემ სარჩელი არ ცნო შემდეგი დასაბუთებით: 2006 წლის ბოლოდან შპს «თბილგვირაბმშენმა» შეწყვიტა ყოველგვარი მშენებლობა დაუფინანსებლობის გამო, შესაბამისად, საზოგადოებას არ გააჩნია საპენსიო თანხების გაცემის შესაძლებლობა. მოპასუხე საზოგადოების წილთა 100%-ის მფლობელია სახელმწიფო, რის გამოც მოცემულ შემთხვევაში სათანადო მოპასუხეს წარმოადგენს სსიპ «ქონების მართვის სააგენტო».

თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2009 წლის 2 სექტემბრის გადაწყვეტილებით ბ. ს-მის სარჩელი შპს «თ-ის» მიმართ ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა, მოპასუხეს ბ. ს-მის სასარგებლოდ დაეკისრა 16 თვის მიუღებელი სარჩოს – 806,40 ლარის გადახდა, ასევე ადვოკატის მომსახურების ხარჯების ანაზღაურება.

საქალაქო სასამართლოს გადაწყვეტილება ბ. ს-მემ გაასაჩივრა სააპელაციო წესით.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2009 წლის 9 დეკემბრის გადაწყვეტილებით ბ. ს-მის სააპელაციო საჩივარი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა, გასაჩივრებული გადაწყვეტილება მოპასუხისათვის ბ. ს-მის სასარგებლოდ 2009 წლის 1 ივნისიდან სარჩოს სახით ყოველთვიურად 50 ლარისა და 40 თეთრის გადახდის დაკისრების ნაწილში გაუქმდა და ამ ნაწილში მიღებულ იქნა ახალი გადაწყვეტილება, რომლითაც შპს «თ-ს» ბ. ს-მის სასარგებლოდ 2009 წლის 1 ივნისიდან დაეკისრა სარჩოს სახით ყოველთვიურად 70,40 ლარის გადახდა, დანარჩენ ნაწილში კი გადაწყვეტილება დარჩა უცვლელად შემდეგ გარემოებათა გამო: სააპელაციო სასამართლომ დაადგინა

შემდეგი ფაქტობრივი გარემოებანი: შპს «თ-ის» 2006 წლის 15 ივნისის 123 ბრძანებით 2006 წლის 1 თებერვლიდან ყოფილ მესამე თანრიგის მიწისქვეშა გვირაბში ბ. ს-მეს მუდმივად გაუგრძელდა პენსიასა და საშუალო ხელფასს შორის განსხვავების – ყოველთვიურად 50,40 ლარის გადახდა. სარჩელის წარდგენის მომენტში ბ. ს-მისათვის გაუცემელი სარჩოს დავალიანება შეადგენდა 16 თვეს. ამდენად, გასაჩივრებული გადაწყვეტილებით მოპასუხეს დაეკისრა მოსარჩელის სასარგებლოდ სარჩოს 16 თვის დავალიანების გადახდა 2006 წლის 15 ივნისის 123 ბრძანებით განსაზღვრული ოდენობით, სულ – 806,40 ლარი და 2009 წლის 1 ივნისიდან, ანუ სარჩელის აღძვრის მომენტიდან ყოველთვიურად 50,40 ლარის ანაზღაურება. მოსარჩელემ გაზრდილი სარჩო მოითხოვა 2007 წლის მარტიდან. უდავოა, რომ მოსარჩელის მიერ დაკავებული ან იმავე თანრიგის თანამდებობა მოპასუხე საწარმოში წლებია, არ არსებობს და არც 2006 წლის 15 ივნისის ბრძანების გამოცემის მომენტში არ ყოფილა. სააპელაციო პალატამ არ გაიზიარა აპელანტის მოსაზრება, რომ მოპასუხეს უნდა დაეკისროს მოსარჩელის სასარგებლოდ სარჩოს ანაზღაურება სხვა საწარმოში, კერძოდ, სს «ჰ-ში» მესამე თანრიგის გვირაბში მისი საშუალო ხელფასის ოდენობის გათვალისწინებით, რადგან მოსარჩელე ზიანის ანაზღაურებას ითხოვს როგორც შპს «თ-ის» და არა როგორც სს «ჰ-ის» თანამშრომელი. სასამართლოს მოსაზრებით, აღნიშნული საწარმოები მეწარმე სუბიექტებია და მათ შეუძლიათ, დაადგინონ შრომის ანაზღაურების სრულიად განსხვავებული პირობები, შესაბამისად, ერთ საწარმოში კონკრეტული თანამდებობისათვის დანიშნული თუნდაც დიდი ოდენობის ხელფასი მეორე საწარმოში სარჩოს გამოანგარიშებისას მხედველობაში ვერ მიიღება. პალატამ დაადგინა, რომ შპს «თ-ს» შეეცვალა სახელწოდება და ეწოდა შპს «თ-ი», შესაბამისი ცვლილება შევიდა სამეწარმეო რეესტრის მონაცემებშიც. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2009 წლის 9 დეკემბრის სხდომაზე აპელანტის მოწინააღმდეგე მხარის – შპს «თ-ის» უფლებამოსილმა წარმომადგენლებმა სარჩელი ნაწილობრივ, კერძოდ, 2009 წლის 1 ივნისიდან ყოველთვიურად დამატებით 20 ლარის, სულ – 70,40 ლარის მოპასუხისათვის დაკისრების ნაწილში ცნო. საქართველოს მთავრობის 2007 წლის 24 მარტის 153 დადგენილების პირველი მუხლის, შრომის კოდექსის 44-ე მუხლისა და სამოქალაქო კოდექსის 408-ე მუხლის საფუძველზე სააპელაციო პალატამ მიიჩნია, რომ მოცემულ შემთხვევაში უდავოა ის ფაქტობრივი გარემოება, რომ მოსარჩელის მიერ გაზრდილი ოდენობის სარჩოს დაკისრების მოთხოვნის მომენტიდან მოპასუხე საწარმოში იგივე ან იმავე თანრიგის თანამდებობა, რაზეც მოსარჩელე მუშაობდა აღარ არსებობდა. პალატის მითითებით, თითოეული საწარმო თავისი თანამშრომლების ხელფასის ოდენობას განსაზღვრავს თავისი ეკონომიკური მდგომარეობის გათვალისწინებით. ამდენად, ხელფასიდან გამოანგარიშებული სარჩოს ოდენობა სხვადასხვა საწარმოს მუშაკისათვის საწარმოო ტრავმით მიყენებული ზიანის ანაზღაურებისას სხვადასხვა იქნება. ამასთან, პალატამ აღნიშნა, რომ სამეწარმეო რეესტრის ამონაწერის თანახმად, შპს «თ-ის» ქონება ვადაგადაცილებული დავალიანების გამო დატვირთულია გირავნობით/იპოთეკით. სასამართლომ მიუთითა, რომ სადავო სარჩო საქართველოს პრეზიდენტის 1351 ბრძანებით (2006 წლის 12 დეკემბრის ცვლილებების გათვალისწინებით) დადგენილ მინიმალური ხელფასის ოდენობაზე (40 ლარზე) ნაკლები არ არის. ყოველივე აღნიშნულზე დაყრდნობით სააპელაციო პალატას მიიჩნია, რომ საქალაქო სასამართლომ მოპასუხეს შპს «თ-ის» 2006 წლის 15 ივნისის 123 ბრძანებით განსაზღვრული ოდენობის საფუძველზე სარჩო კანონიერად დააკისრა. სააპელაციო პალატამ იხელმძღვანელა სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 372-ე, მე-3 მუხლებით და ჩათვალა, რომ სარჩელის ცნობა წარმოადგენს დისპოზიციურობის პრინციპის კონკრეტულ გამოვლინებას, ანუ მოპასუხის მიერ თავისი მატერიალურ-სამართლებრივი უფლებების განკარგვის აქტს.

სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის ნაწილში ბ. ს-მემ გაასაჩივრა საკასაციო წესით, მოითხოვა გასაჩივრებულ ნაწილში მისი გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილებით სარჩელის სრულად დაკმაყოფილება შემდეგი საფუძველებით: დაუსაბუთებელია სააპელაციო პალატის მსჯელობა, რომ ბ. ს-მისათვის ასანაზღაურებელი სარჩოს ოდენობა მოპასუხე საწარმოს გარდა სხვა მსგავს ორგანიზაციაში არსებული თანამდებობრივი სარგოს მიხედვით არ უნდა განისაზღვროს. სასამართლომ არ გაითვალისწინა, რომ კასატორმა შრომის უნარი მოწინააღმდეგე მხარის ბრალით დაკარგა და შპს «თ-ში» საწარმოო ტრავმის მიუღებლობის შემთხვევაში იგი შესძლებდა სამუშაო სხვა საწარმოში მოეძებნა, სადაც 70,40 ლარზე მეტ ანაზღაურებას მიიღებდა. სააპელაციო პალატამ არასწორად განმარტა სამოქალაქო კოდექსის 408-ე მუხლი, ვინაიდან მხედველობაში არ მიიღო, რომ მოცემულ შემთხვევაში ბ. ს-მის მიმართ პირვანდელი მდგომარეობის აღდგენა შეუძლებელია, მას შრომის უნარი არ აღუდგება, რის გამოც იგი ვალდებულია, ანაზღაუროს შესაბამისი ზიანი. ამდენად, თუ კასატორი შრომის უნარს არ დაკარგავდა, ხოლო მოპასუხე საწარმოში მესამე თანრიგის გვირაბში მისი თანამდებობა აღარ იარსებებდა, იგი ზემოხსენებულ თანამდებობაზე იმუშავებდა საქართველოში არსებულ სხვა საწარმოში, მათ შორის, სს «ჰ-ში». საფუძველს მოკლებულია სასამართლოს მოსაზრება, რომ სადავო სარჩოს ოდენობა სწორად განისაზღვრა, რადგან იგი საქართველოს პრეზიდენტის 1351 ბრძანებულებით გათვალისწინებულ ზღვრულ ოდენობას – 40 ლარს აღემატება. საქართველოს პრეზიდენტის აღნიშნული ბრძანებულებით ხელფასის მინიმალური ოდენობის დადგენა არ ნიშნავს, რომ ბ.ს-მეს არა აქვს უფლება, მოითხოვოს სარჩოს სახით მიიღოს მის მიერ დაკავებული თანამდებობის შესაბამისი მოქმედი სამუშაო ადგილისათვის განსაზღვრული სარგოს გათვალისწინებით გამოანგარიშებული ოდენობის თანხა.

სამოტივაციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლო საკასაციო საჩივრის საფუძვლების შესწავლისა და გასაჩივრებული გადაწყვეტილების იურიდიული დასაბუთების შემოწმების შედეგად მიიჩნევს, რომ ბ. ს-ძის საკასაციო საჩივარი არ უნდა დაკმაყოფილდეს, ხოლო სააპელაციო სასამართლოს გასაჩივრებული გადაწყვეტილება დარჩეს უცვლელად შემდეგ გარემოებათა გამო:

სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 410-ე მუხლის პირველი ნაწილის «ა» და «ბ» ქვეპუნქტების თანახმად, საკასაციო სასამართლო არ დააკმაყოფილებს საკასაციო საჩივარს, თუ კანონის მითითებული დარღვევა არ არსებობს და სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილებას საფუძვლად არ უდევს კანონის დარღვევა.

საკასაციო სასამართლო თვლის, რომ სააპელაციო პალატამ სწორი სამართლებრივი შეფასება მისცა დადგენილ ფაქტობრივ გარემოებებს, კერძოდ:

მოცემულ საქმეზე უდავოდაა დადგენილი, რომ ბ.ს-ძემ შპს «თ-ში» (ამჟამად შპს «თ-ი») მესამე თანრიგის გვირაბმშენად მუშაობისას მიიღო ტრავმა და 60%-ით მუდმივად დაკარგა შრომის უნარი, რის გამოც დაენიშნა ყოველთვიური სარჩო მის მიერ დაკავებული თანამდებობის სარგოს გათვალისწინებით.

2006 წლის 15 ივნისის '23 ბრძანებით ყოფილ მესამე თანრიგის გვირაბმშენ ბ. ს-ძეს მუდმივად გაუგრძელდა პენსიასა და საშუალო ხელფასს შორის განსხვავების – ყოველთვიურად 2006 წლის 1 თებერვლიდან 50,40 ლარის გადახდა.

საკასაციო სასამართლო იზიარებს სააპელაციო პალატის დასაბუთებას და მიიჩნევს, რომ გასაჩივრებული გადაწყვეტილებით ბ. ს-ძეს მართებულად ეთქვა უარი სასარჩელო მოთხოვნის იმ ნაწილში დაკმაყოფილებაზე, რომლითაც მოსარჩელე მოითხოვდა მისთვის ყოველთვიური სარჩოს ოდენობის გამოანგარიშებას სს «ჰ-ში» არსებული გვირაბმშენის თანამდებობრივ სარგოსთან მიმართებით, კერძოდ:

საქართველოს მთავრობის 2007 წლის 24 მარტის 153 დადგენილების პირველი მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, საწარმოში, დაწესებულებაში და ორგანიზაციაში, ორგანიზაციულ-სამართლებრივი ფორმის მიუხედავად, შრომითი მოვალეობის შესრულებისას დასაქმებულის ჯანმრთელობისათვის მიყენებული ზიანი ანაზღაურდება ამ წესით, საქართველოს შრომის კოდექსითა და სამოქალაქო კოდექსით განსაზღვრულ შემთხვევებში.

საქართველოს შრომის კოდექსის 44-ე მუხლის მიხედვით, შრომითი ურთიერთობისას მხარის მიერ მეორე მხარისათვის მიყენებული ზიანი ანაზღაურდება საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით.

ამდენად, ზემოხსენებული დადგენილებითა და შრომის კანონმდებლობით შრომითი მოვალეობის შესრულებისას დასაქმებული პირისათვის ზიანის ანაზღაურების წესი მოწესრიგდა იმდაგვარად, რომ სხეულის დაზიანებითა და ჯანმრთელობისათვის ვნების მიყენებით გამოწვეული ზიანი ანაზღაურდება არასახელშეკრულებო (დელიქტური) პასუხისმგებლობის ფორმით.

სამოქალაქო კოდექსის 992-ე მუხლის თანახმად, პირი, რომელიც სხვა პირს განზრახი ან გაუფრთხილებელი მოქმედებით მიაყენებს ზიანს, ვალდებულია, აუნაზღაუროს მას ეს ზიანი. ამავე კოდექსის 408-ე მუხლის 1-ელი ნაწილის თანახმად, იმ პირმა, რომელიც ვალდებულია, აანაზღაუროს ზიანი, უნდა აღადგინოს ის მდგომარეობა, რომელიც იარსებებდა, რომ არ დამდგარიყო ანაზღაურების მავალდებულებელი გარემოება. ამავე მუხლის მე-2 ნაწილის თანახმად, თუ სხეულის დაზიანებით ან ჯანმრთელობისათვის ვნების მიყენების შედეგად დაზარალებულს წაერთვა შრომის უნარი ან შეუძლია იგი, ანდა იზრდება მისი მოთხოვნილებები, დაზარალებულს უნდა აუნაზღაურდეს ზიანი ყოველთვიური სარჩოს გადახდით.

კანონის ზემოხსენებული დანაწესიდან გამომდინარე, ზიანის მიმყენებელ პირს, კონკრეტულ შემთხვევაში – დამსაქმებელს ევალება ზიანის ანაზღაურების გზით ზიანის მიყენებამდე არსებული მდგომარეობის აღდგენა, რა მიზნითაც ბ. ს-ძეს შრომის უნარის დაკარგვის საკომპენსაციოდ დაენიშნა ყოველთვიური სარჩო, თუმცა სააპელაციო სასამართლომ დაადგინა და კასატორს სადავოდ არ გაუხდია ის გარემოება, რომ მოსარჩელის მიერ სარჩოს ოდენობის გაზრდის მოთხოვნილი პერიოდისათვის შპს «თ-ში» გვირაბმშენის თანამდებობა აღარ არსებობდა. შესაბამისად, მხარის არგუმენტი, პირვანდელი მდგომარეობის აღდგენის მიზნით, სარჩოს ოდენობის გაზრდის შესახებ საფუძველს მოკლებულია და გასაჩივრებული გადაწყვეტილებით სადავო ნაწილში მართებულად არ დაკმაყოფილდა.

სამართლებრივად დასაბუთებულია სააპელაციო სასამართლოს პოზიცია სადავო სარჩოს ოდენობის სს «ჰ-ში» არსებული გვირაბმშენის თანამდებობრივი სარგოს საფუძველზე განსაზღვრის დაუშვებლობის თაობაზე. ყოველი საწარმო დასაქმებულთა ანაზღაურებას ადგენს თავისი ეკონომიკური შესაძლებლობების ფარგლებში და დაუშვებელია საწარმოსათვის მუშაკის სასარგებლოდ იმ ოდენობის სარჩოს დაკისრება, რაც სხვა – მეტი ან ნაკლები რესურსების მქონე დაწესებულების მიერაა განსაზღვრული. სარჩოს ოდენობის განსაზღვრისას სააპელაციო პალატამ მართებულად მიუთითა შპს «თ-ში» შექმნილ ფინანსურ სიმძნელებზეც (შპს «თ-ის» ქონება ვადაგადაცილებული დავალიანებების არსებობის გამო დატვირთულია გირავნობა/იპოთეკით), რაც პირდაპირ გავლენას ახდენს სარჩოს ოდენობის განსაზღვრასა და მისი გადახდის რეალურობაზე.

ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, საკასაციო სასამართლომ, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 404-ე მუხლის 1-ელი ნაწილის შესაბამისად, საკასაციო საჩივრის ფარგლებში შეამოწმა რა სააპელაციო პალატის გასაჩივრებული გადაწყვეტილების კანონიერების საკითხი, მიაჩნია, რომ იგი უნდა დარჩეს უცვლელად, ხოლო საკასაციო საჩივარს უარი ეთქვას დაკმაყოფილებაზე.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო პალატამ იხელმძღვანელა სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 410-ე მუხლით და

და ა დ გ ი ნ ა:

ბ. ს-მის საკასაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდეს.
თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2009 წლის 9 დეკემბრის გადაწყვეტილება დარჩეს უცვლელად.
საკასაციო პალატის განჩინება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

სატრანსპორტო საშუალების ექსპლოატაციის შედეგად დამდგარი ზიანის ანაზღაურება

განჩინება

1ას-39-38-10

15 ივლისი, 2010 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატა
შემადგენლობა: თ. თოდრია (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
ვ. როინიშვილი,
მ. სულხანიშვილი

დავის საგანი: ზიანის ანაზღაურება

აღწერილობითი ნაწილი:

2008 წლის 18 ივლისს ქობულეთის რაიონულ სასამართლოს სარჩელით მიმართა ვ. შ-მის წარმომადგენელმა მ. ა-შვილმა პ. ფ-იას მიმართ ზიანის ანაზღაურების შესახებ. მოსარჩელემ მიუთითა, რომ ფლობს ავტომანქანა «ბმვ-ს», რომლითაც 2008 წლის 31 მარტს მოძრაობდა ქობულეთში ... გამზირის 1195 საცხოვრებელი სახლის წინ, რა დროსაც დაეჯახა საწინააღმდეგო მიმართულებით მოძრავი მიკროავტობუსს, რომელსაც მართავდა გ. მ-ძე, ხოლო მიკროავტობუსი წარმოდგენდა პ. ფ-იას საკუთრებას. აღნიშნულ საქმესთან დაკავშირებით აღიძრა სისხლის სამართლის საქმე, მაგრამ იმ მოტივით, რომ არავინ დაზიანებულა, შეწყდა საქმის წარმოება. სისხლის სამართლის საქმეზე ჩატარებული წინასწარი გამოძიებით დადგენილ იქნა, რომ ავტოავარია მოხდა მიკროავტობუსის მძღოლის – გ. მ-ძის დაუდევრობით, ასევე დადგენილ იქნა, რომ მიკროავტობუსი გადაცემული ჰქონდა მოპასუხეს გ. მ-ძისათვის სამუშაოდ. მოსარჩელემ განმარტა, რომ მისი ავტომანქანა ავტოავარიის შედეგად აღდგენას აღარ ექვემდებარება და მას მიადგა 4000 აშშ დოლარის ოდენობით ზიანი. აღნიშნულ ავტომანქანით გადაჰყავდა მგზავრები, იყენებდა ტაქსად, რითაც არჩენდა ოჯახს, ეს იყო მისი შემოსავლის ერთადერთი წყარო. მოსარჩელემ მოითხოვა მოპასუხე პ. ფ-იას დაკისრებოდა მის სასარგებლოდ ავტოავარიის შედეგად მიყენებული ზიანი – 4000 აშშ დოლარი, ასევე, მოპასუხეს დაკისრებოდა მიუღებელი შემოსავლის – 800 ლარის გადახდა.

მოპასუხე პ. ფ-იამ სარჩელი არ ცნო და შესაგებელში მიუთითა, რომ ვ. შ-ძეს არ აქვს ზიანის მოთხოვნის უფლება, ვინაიდან დაზიანებული ავტომობილი მის საკუთრებაში არ ირიცხება. იგი არ არის სათანადო მოპასუხე, ვინაიდან მას უშუალოდ ზიანი არ მისდგომია. დაუსაბუთებელია სარჩელში ასევე 4000 აშშ დოლარის ზიანისა და მიუღებელი შემოსავლით გამოწვეული ზიანის ანაზღაურების მოთხოვნა.

საქმე განსჯადობის მიხედვით განსახილველად გადაეცა ქუთაისის საქალაქო სასამართლოს.

ქუთაისის საქალაქო სასამართლოს 2008 წლის 1 ოქტომბრის დაუსწრებელი გადაწყვეტილებით მოპასუხის გამოუცხადებლობის გამო, ვ. შ-ძის სარჩელი დაკმაყოფილდა – მოპასუხე პ. ფ-იას მოსარჩელე ვ. შ-ძის სასარგებლოდ დაეკისრა 4000 აშშ დოლარის ეკვივალენტი ლარის, ექსპერტიზის ხარჯის – 300 ლარის, მიუღებელი შემოსავლის – 800 ლარის, საადვოკატო მომსახურების – 700 ლარისა და პუბლიკაციის ხარჯის – 117 ლარის გადახდა.

აღნიშნულ დაუსწრებელ გადაწყვეტილებაზე საჩივარი შეიტანა პ. ფ-იამ და მოითხოვა დაუსწრებელი გადაწყვეტილების გაუქმება და მიუთითა, რომ სასამართლო უწყება სსსკ-ის 70-ე-78-ე მუხლებით დადგენილი წესით არ ჩაჰბარებია. 2009 წლის 9 თებერვალს ქუთაისის საქალაქო სასამართლოს განჩინებით პ. ფ-იას საჩივარი მიღებულ იქნა წარმოებაში განსახილველად.

ქუთაისის საქალაქო სასამართლოს 2009 წლის 11 ივნისის გადაწყვეტილებით ვ. შ-ძის სარჩელი დაკმაყოფილდა ნაწილობრივ, პ. ფ-იას ვ. შ-ძის სასარგებლოდ დაეკისრა მიყენებული ზიანის ანაზღაურებლად 4000 აშშ დოლარის ეკვივალენტი ლარის გადახდა, რაც იმ დროისათვის შეადგენდა 5900 ლარს, ასევე – მოსარჩელის მიერ გადახდილი სახელმწიფო ბაჟის – 160 ლარის, საექსპერტო მომსახურების ხარჯის – 300 ლარის, სულ 6360 ლარის გადახდა. მოსაჩივე ვ. შ-ძეს უარი ეთქვა მიყენებული ზიანის – 800 ლარისა და ადვოკატის მომსახურების ხარჯის – 700 ლარის ანაზღაურებაზე უსაფუძვლოდ გამო.

აღნიშნულ გადაწყვეტილებაზე სააპელაციო საჩივარი შეიტანა პ. ფ-იამ.

ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2009 წლის 20 ნოემბრის გადაწყვეტილებით პ. ფ-იას სააპელაციო საჩივარი დაკმაყოფილდა, გაუქმდა ქუთაისის საქალაქო სასამართლოს 2009 წლის 11 ივნისის გადაწყვეტილება ვ. შ-ძის სასარჩელო მოთხოვნის დაკმაყოფილების ნაწილში და ამ ნაწილში მიღებულ იქნა ახალი გადაწყვეტილება, ვ. შ-ძის სასარჩელო მოთხოვნა პ. ფ-იასათვის ავტოვარიით მიყენებული ზიანის – 5900 ლარის, სახელმწიფო ბაჟის – 160 ლარისა და ექსპერტიზის ხარჯის – 300 ლარის ანაზღაურების თაობაზე არ დაკმაყოფილდა.

სააპელაციო სასამართლომ დადგინოდა ცნო, რომ “ფორდ ტანზიტის” მარკის ავტომანქანა, სახელმწიფო ნომრით 1..., მისმა მესაკუთრემ პ. ფ-იამ სარგებლობის მიზნით, გადასცა გ. მ-ძეს, პალატამ მიიჩნია, რომ მათ შორის არსებობდა თხოვების ხელშეკრულება და ამ სამართლებრივი ურთიერთობის საფუძველზე გ. მ-ძე წარმოადგენდა მართლზომიერ, პირდაპირ მფლობელს, ხოლო პ. ფ-ია არაპირდაპირ მფლობელს. პალატამ განმარტა, რომ, სკ-ის 999-ე მუხლის მე-4 ნაწილის ბოლო წინადადების მიხედვით, მოსარგებლე წარმოადგენს ამავე კოდექსის 155-ე მუხლის მე-2 ნაწილით განსაზღვრულ სუბიექტს, რომელიც, მართალია, ფაქტობრივად ფლობს ნივთს (მჭერი), მაგრამ სხვა პირის, კერძოდ, ნივთის ფლობის უფლებამოსილების მიმნიჭებელი პირის სასარგებლოდ.

სააპელაციო პალატამ მიუთითა, რომ, ვინაიდან, საქართველოს შსს საექსპერტო-კრიმინალისტიკური მთავარი სამმართველოს რეგიონული სამსახურის 2008 წლის 30 აპრილის 1247/ა ექსპერტის დასკვნით დადგინდა, რომ 2008 წლის 31 მარტს, ქ. ქობულეთში, ... ქუჩაზე მოძრავ «ბმვ-ს» მარკის ავტომობილს, რომელსაც მართავდა ვ. შ-ძე, სახელმწიფო ნომრით – ..., შეეჯახა საპირისპირო მიმართულებით მოძრავი «ფორდ ტანზიტის» მიკროავტობუსს, რომელსაც გ. მ-ძე მართავდა, სახელმწიფო ნომრით 1 ამ შეჯახების დროს დაზიანდა ვ. შ-ძის ავტომანქანა. ამასთან, მძღოლ გ. მ-ძის ქმედება არ შეესაბამებოდა საგზაო მოძრაობის უსაფრთხოებათა შესახებ საქართველოს კანონის 27.1. მუხლის მოთხოვნებს, რომელთა დაცვის შემთხვევაში მას ტექნიკური თვალსაზრისით შეეძლო ავტოსაგზაო შემთხვევის თავიდან აცილება, ხოლო მძღოლ ვ. შ-ძეს საგზაო მოძრაობის უსაფრთხოების შესახებ საქართველოს კანონის მოთხოვნები არ დაურღვევია და ტექნიკური თვალსაზრისით არ შეეძლო მომხდარი ავტოსაგზაო შემთხვევის თავიდან აცილება, პალატამ მიიჩნია, რომ განსახილველ შემთხვევაში არსებობს სკ-ის 992-ე, 999-ე მუხლის 1-ელი ნაწილით გათვალისწინებული საფუძვლები, რომლის მიხედვითაც ვ. შ-ძისათვის მიყენებული ზიანის ანაზღაურებაზე პასუხისმგებელია გ. მ-ძე.

სააპელაციო სასამართლომ არ გაიზიარა მოწინააღმდეგე მხარის მოსაზრება იმის შესახებ, რომ, 999-ე მუხლის მე-4 ნაწილის შესაბამისად, ვ. შ-ძის ავტომანქანაზე მიყენებული ზიანის ანაზღაურების ვალდებულება გააჩნია «ფორდ ტანზიტის» მიკროავტობუსის მესაკუთრეს პ. ფ-იას და იგი წარმოადგენს სათანადო მოპასუხეს ავტოვარიის შედეგად მიყენებული ზიანის ანაზღაურების თაობაზე წარმოებულ განსახილველ დავაში. სააპელაციო პალატამ მიუთითა, რომ იმის გათვალისწინებით, რომ მოსარჩელე ვ. შ-ძემ უარი განაცხადა სააპელაციო სასამართლოს მთავარ სხდომაზე არასათანადო მოპასუხის – პ. ფ-იას, სათანადო მოპასუხით – გ. მ-ძით შეცვლაზე. სსკ-ის 85-ე მუხლის შესაბამისად, აღნიშნული გარემოება მისი სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის საფუძველია.

აღნიშნულ გადაწყვეტილებაზე საკასაციო საჩივარი შეიტანა ვ. შ-ძის წარმომადგენელმა მ. ა-შვილმა და მიუთითა, რომ, სკ-ის მე-2 მუხლის მე-2 ნაწილის თანახმად, ერთი და იმავე დონის სამართლის ნორმათა კოლიზიის დროს გამოიყენება სპეციალური და უფრო ახალი კანონი. ამ კოდექსით გათვალისწინებულ ზოგად ნორმებსა და სპეციალურ ნორმებს შორის კოლიზიის შემთხვევაში გამოიყენება სპეციალური ნორმები. სკ-ის 992-ე მუხლი არის ზოგადი ნორმა, რომელიც მოიცავს დელიქტური ვალდებულებების ზოგად პრინციპებს, ხოლო 999-ე მუხლი არის სპეციალური ნორმა, რომელიც უშუალოდ სატრანსპორტო საშუალების ექსპლოატაციის შედეგად დამდგარი ზიანის ანაზღაურების პრინციპებს არეგულირებს. სკ-ის 999-ე მუხლის ოთხივე ნაწილის განხილვისას კი შეიძლება ითქვას, რომ პირველი ნაწილი არის სატრანსპორტო საშუალების შედეგად დამდგარი ზიანის ანაზღაურების ზოგადი ნორმა, ხოლო დარჩენილი სამი კი ატარებს სპეციალურ ნორმათა ხასიათს, რომლებიც ცვლიან პირველი ნაწილის დისპოზიციით დადგენილი პირების პასუხისმგებლობის საკითხს.

კასატორი მიუთითებს, რომ სამოქალაქო კოდექსის დელიქტურ ვალდებულებათა თავი შეიცავს ისეთ მუხლებს, სადაც გათვალისწინებულია იმ პირთა პასუხისმგებლობის საკითხი, რომლებიც არ არიან უშუალოდ მიზეზობრივ კავშირში დამდგარ შედეგთან და და მათი ქმედება არაა მართლსაწინააღმდეგო და ბრალეული, მაგრამ, მიუხედავად ამისა, მაინც დგება მათი პასუხისმგებლობა (სკ-ის 994-ე, 997-ე, 998-ე, 1001-ე, 1003-ე, 1005-ე და ა.შ.). სწორედ ასეთ შემთხვევას მიეკუთვნება სკ-ის 999-ე მუხლის მე-4 ნაწილი.

კასატორმა მიუთითა, რომ მან სარჩელს დაურთო პ. ფ-იას მიერ წინასწარ გამოძიებაში მიცემული ჩვენება, რომელშიც ის აღნიშნავს, რომ 2008 წლის 30 მარტს ავტომანქანა ათხოვა გ. მ-ძეს, რომლისთვისაც არ უკითხავს, ჰქონდა თუ არა მართვის მოწმობა. იმავე ჩვენებაში აღნიშნავს, რომ ავტოსატრანსპორტო შემთხვევის დღეს გაიგო, რომ გ. მ-ძეს მართვის მოწმობა ჩამორთმეული ჰქონდა. ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს ამ საკითხზე საერთოდ არ უმსჯელია. პ. ფ-იას გადაცემული ჰქონდა გ. მ-ძესათვის ავტომობილი თხოვების გზით. სააპელაციო სასამართლო გადაწყვეტილებაში აღნიშნავს, რომ ავტომობილის გადაცემის შემდგომ გ. მ-ძე მართლზომიერი მფლობელი გახდა და 999-ე მუხლის 1-ელი ნაწილის თანახმად, პასუხისმგებლობაც გ. მ-ძეს უნდა დაეკისროს.

სამოტივაციო ნაწილი:

საკასაციო პალატამ განიხილა საქმის მასალები, გაეცნო საკასაციო საჩივარს და მიიჩნია, რომ საკასაციო საჩივარი უნდა დაკმაყოფილდეს ნაწილობრივ, გაუქმდეს ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2009 წლის 20 ნოემბრის გადაწყვეტილება და საქმე ხელახლა განსახილველად დაუბრუნდეს იმავე პალატას შემდეგ გარემოებათა გამო:

საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 999-ე მუხლის მე-4 ნაწილის თანახმად, თუ პირი სატრანსპორტო საშუალებას იყენებს მფლობელის ნებართვის გარეშე, იგი ვალდებულია, მფლობელის ნაცვლად ანაზღაუროს ზიანი. ამასთან, მფლობელი ვალდებულია, ანაზღაუროს მიყენებული ზიანი, თუ სატრანსპორტო საშუალების გამოყენება შესაძლებელი გახდა მისი ბრალის გამო. ამ ნაწილის პირველი წინადადება არ გამოიყენება, თუ მოსარგებლე მფლობელის მიერ დანიშნულია სატრანსპორტო საშუალების სამართავად ან, თუ ეს სატრანსპორტო საშუალება მას გადაცემული ჰქონდა მფლობელისაგან.

განსახილველი ნორმის მიზნებიდან გამომდინარე, სატრანსპორტო საშუალების მფლობელად მიიჩნევა პირი, ვინც იურიდიული საფუძველით ახორციელებს ამ ნივთზე ფაქტობრივ ბატონობას. იმ შემთხვევაში, თუ პირი, რომელიც იყენებს სატრანსპორტო საშუალებას მისი მფლობელის ნებართვის გარეშე (არამართლზომიერი მფლობელი), მიაყენებს ზიანს ამ სატრანსპორტო საშუალების გამოყენებით, სამოქალაქო პასუხისმგებლობა დაეკისრება ამ უკანასკნელს და არა სატრანსპორტო საშუალების მფლობელს. ამ შემთხვევაში მნიშვნელოვანია ის გარემოება, რომ პირს, რომელიც მართავდა სატრანსპორტო საშუალებას, არ გააჩნდა მისი ფლობის უფლება (მაგალითად, სატრანსპორტო საშუალების მფლობელს არ გადაუცია მოსარგებლისათვის იგი, ანდა გადაცემული ტრანსპორტი მოსარგებლემ გამოიყენა მფლობელის ნების საწინააღმდეგოდ). ამასთან, მფლობელი ვალდებულია, ანაზღაუროს მიყენებული ზიანი, თუ სატრანსპორტო საშუალების გამოყენება შესაძლებელი გახდა მისი ბრალის გამო. (მაგალითად, სატრანსპორტო საშუალების კარები დატოვა დიად, გასაღები დატოვა მასში). აღნიშნული მიუთითებს იმაზე, რომ მან ვერ უზრუნველყო მის მფლობელობაში არსებული სატრანსპორტო საშუალების სათანადო დაცვა, რაც გახდა სხვა პირთა მიერ სატრანსპორტო საშუალების დაუფლების საფუძველი. სხვა შემთხვევაა, როდესაც მფლობელის ნების საფუძველზეა მოსარგებლისათვის გადაცემული სატრანსპორტო საშუალება. განსახილველი ნორმით გათვალისწინებული შემთხვევები, როდესაც მფლობელის ნებით პირი დანიშნულია სატრანსპორტო საშუალების სამართავად ან, თუ ეს სატრანსპორტო საშუალება მას გადაცემული ჰქონდა მფლობელისაგან. უნდა ვიფიქროთ, რომ მფლობელის ნებით სატრანსპორტო საშუალების გადაცემით, მისი მიმღები პირი ხდება მართლზომიერ მფლობელად, მაგრამ კანონი განსახილველი ნორმით მფლობელის ნების საფუძველზე სატრანსპორტო საშუალების მიმღებ პირად გულისხმობს მოსარგებლეს, რომელსაც არ ეკისრება სამოქალაქო პასუხისმგებლობა მის მიერ მიყენებული ზიანისათვის მსგავსად საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 999-ე მუხლის მე-4 ნაწილის პირველი წინადადებით გათვალისწინებული შემთხვევისა (პირი, რომელსაც არ გააჩნდა ნებართვა სატრანსპორტო საშუალებას გამოყენებაზე).

ამდენად, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 999-ე მუხლის მე-4 ნაწილის თანახმად, უნდა გავითვალისწინოთ ორი გარემოება, რომელთა არსებობის შემთხვევაში პასუხისმგებლობა შეიძლება დაეკისროს სატრანსპორტო საშუალების მფლობელს და არა მოსარგებლეს, ანუ პირს, რომელიც მართავდა სატრანსპორტო საშუალებას, კერძოდ, როდესაც მოსარგებლე მფლობელის მიერ დანიშნულია სატრანსპორტო საშუალების სამართავად ან, თუ ეს სატრანსპორტო საშუალება მას გადაცემული ჰქონდა მფლობელისაგან. ორივე შემთხვევაში, გამოყენებისას, მოსარგებლის მიერ მიყენებული ზიანისათვის ზიანის ანაზღაურებაზე პასუხისმგებლობა შეიძლება დაეკისროს სატრანსპორტო საშუალების მფლობელს და არა მოსარგებლეს.

ამ შემთხვევაში მნიშვნელობა ენიჭება მომეტებული საფრთხის წყაროთი მიყენებული ზიანის ინსტიტუტის თავისებურებას, რომლის შესაბამისად სამოქალაქო პასუხისმგებლობა შეიძლება დაეკისროს პირს (მფლობელს), რომელიც არ წარმოადგენს ზიანის მიმყენებელს, ბრალი არ მიუძღვის ზიანის მიყენებაში.

ამრიგად, განსახილველი ნორმები ითვალისწინებენ მომეტებული საფრთხის წყაროთი ზიანის ანაზღაურების სამართლებრივ დანაწესებს, განსაზღვრავს იმ პირის პასუხისმგებლობას, რომელიც ვალდებულია, მომეტებული საფრთხის წყაროთი მიყენებული ზიანის ანაზღაურებაზე. როგორც აღინიშნა, ეს პასუხისმგებლობა უფრო მკაცრი პასუხისმგებლობაა, რომელიც შეიძლება დადგეს ბრალის გარეშე, მაგრამ აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ განსახილველი ნორმები არ ართმევს დაზარალებულს უფლებას, ზიანის ანაზღაურება მოითხოვოს იმ პირისაგან, ვისაც უშუალოდ ბრალი მიუძღვის ზიანის მიყენებაში საქართველოს სამოქალაქო

კოდექსის 992-ე მუხლის თანახმად. კონკრეტულ შემთხვევაში, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 999-ე მუხლის 1-ელი და მე-4 ნაწილის მე-3 წინადადების დანაწესები აკონკრეტებენ ისეთ შემთხვევებს, როდესაც პასუხისმგებლობა შეიძლება დაეკისროს სატრანსპორტო საშუალების მფლობელს.

საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ სააპელაციო სასამართლომ არასწორად განმარტა საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 999-ე მუხლის მოთხოვნები, შესაბამისად, არასწორად გამოიყენა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 85-ე მუხლის დანაწესი და არასწორად მიიჩნია პ. ფ-ია არასათანადო მოპასუხედ. კონკრეტულ შემთხვევაში, სააპელაციო სასამართლოს მიერ დადგენილი ფაქტობრივი გარემოებები, არ გამოირიცხავენ მფლობელ პ. ფ-იასადმი გ. მ-ძის სატრანსპორტო საშუალებით მიყენებული ზიანის ანაზღაურების მოთხოვნის საკითხს.

საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 394-ე მუხლის «ე1» ქვეპუნქტის თანახმად, გადაწყვეტილება ყოველთვის ჩაითვლება კანონის დარღვევით მიღებულად, თუ გადაწყვეტილების დასაბუთება იმდენად არასრულია, რომ მისი სამართლებრივი საფუძვლიანობის შემოწმება შეუძლებელია.

ზემოაღნიშნულის გათვალისწინებით, საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ სააპელაციო სასამართლომ საქმე უნდა განიხილოს პ. ფ-იას წინააღმდეგ აღძრული სარჩელის ფაქტობრივი და სამართლებრივი საფუძვლიანობის ფარგლებში და მიიღოს შესაბამისი გადაწყვეტილება.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო პალატამ იხელმძღვანელა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 412-ე მუხლით და

და ა დ გ ი ნ ა:

ვ. შ-ძის საკასაციო საჩივარი დაკმაყოფილდეს ნაწილობრივ;
გაუქმდეს ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2009 წლის 20 ნოემბრის გადაწყვეტილება და საქმე ხელახალი განხილვისათვის დაუბრუნდეს იმავე პალატას;
განჩინება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

ავტოსატრანსპორტო შემთხვევის დროს ავტომანქანის მესაკუთრის ბრალის გარეშე პასუხისმგებლობა განჩინება

1ას-254-239-2010

20 ივლისი, 2010 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატა

შემადგენლობა: ლ. ლაზარაშვილი (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),

ნ. კვანტალიანი,

ვ. როინიშვილი

დავის საგანი: ავტოსატრანსპორტო შემთხვევით მიყენებული ზიანის ანაზღაურება

აღწერილობითი ნაწილი:

2009 წლის 17 ივნისს თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიას სასარჩელო განცხადებით მიმართა ქ. ს-მა მოპასუხეების – ვ. ბ-შვილისა და ლ. ნ-ძის მიმართ. მოსარჩელემ მოითხოვა ავტოსაგზაო შემთხვევის შედეგად, კუთვნილი ავტომანქანის დაზიანების გამო, მოპასუხეებისაგან ზიანის ანაზღაურება სოლიდარულად 9 419 ლარის ოდენობით.

სარჩელის თანახმად, ქ. ს-ის საკუთრებაშია ავტომანქანა მერსედესი E-320, რომელიც კანონიერ მფლობელობაში ჰქონდა გადაცემული შ. ხ-ნაშვილს ეს უკანასკნელი სარგებლობდა ამ ავტომანქანით. 2009 წლის 8 ივნისს შ. ხ-ნაშვილს დაეჯახა ლ. ნ-ძის საკუთრებაში მყოფი ავტომანქანა მერსედესი, რომელსაც მართავდა ვ. ბ-შვილი. საპატრულო პოლიციის მიერ შედგენილი საჯარიმო ქვითრიდან ირკვევა, რომ ავტოსაგზაო შემთხვევა მოხდა ლ. ნ-ძის საკუთრებაში მყოფი ავტომანქანის მიზეზით. მოსარჩელის განმარტებით, მის საკუთრებაში არსებული ავტომანქანის აღდგენას სჭირდება 9 419 ლარი.

მოპასუხე ვ. ბ-შვილმა სარჩელი არ ცნო. სარჩელი ასევე არ ცნო ლ. ნ-ძემ, რაც იმით დაასაბუთა, რომ მას ბრალი არ მიუძღვოდა ზიანის მიყენებაში. შესაბამისად, იგი მიიჩნევდა, რომ მოსარჩელის წინაშე ზიანის ანაზღაურების ვალდებულება არ წარმოშობია.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2009 წლის 18 ივნისის განჩინებით სარჩელის უზრუნველყოფის მიზნით ყადაღა დაედო მოპასუხე ლ. ნ-ძის სატრანსპორტო საშუალებას.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2009 წლის 1 ოქტომბრის გადაწყვეტილებით ქ. ს-ის სარჩელი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა – მოპასუხე ვ. ბ-შვილს ქ. ს-ის სასარგებლოდ დაეკისრა 9 419 ლარის გადახდა, სარჩელის მოთხოვნა ლ. ნ-ძის მიმართ არ დაკმაყოფილდა; ამავე განჩინებით

თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2009 წლის 18 ივნისის განჩინებით გამოყენებული სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიება გაუქმდა.

საქალაქო სასამართლომ მიუთითა საქმის მასალებით დადგენილ შემდეგ უდავო ფაქტობრივ გარემოებებზე:

2009 წლის 8 ივნისს, დაახლოებით 19.30 საათზე, მოხდა ავტოსაგზაო შემთხვევა. ავტომანქანა «მერსედესს» მართავდა მოპასუხე ვ. ბ-შვილი, ხოლო მოსარჩელის კუთვნილ ავტომანქანა «მერსედესს E-320-ს» – შ. ნ-ნაშვილი;

2000 წელს გამოშვებული ავტომანქანა «მერსედეს-ბენცი E320», რეგისტრირებულია ქ. ს-ის სახელზე;

1995 წელს გამოშვებული ავტომანქანა «მერსედეს-ბენცი E-320» საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს მომსახურების სააგენტოში რეგისტრირებულია მოპასუხე ლ. ნ-ძის სახელზე;

საპატრულო პოლიციის თანამშრომლის მიერ საგზაო-სატრანსპორტო შემთხვევის ადგილზე შედგა ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის ოქმი 'ზდ 09645, სადაც დაფიქსირდა ვ. ბ-შვილის მიერ საგზაო მოძრაობის წესების დარღვევა. აღნიშნული ოქმი ვ. ბ-შვილს არ გაუსაჩივრებია და ძალაშია.

საქმეზე დადგენილი ფაქტობრივი გარემოებების სამართლებრივი შეფასების შედეგად საქალაქო სასამართლომ მიიჩნია, რომ მოსარჩელის კუთვნილი ავტომანქანის დაზიანება გამოწვეულია მოპასუხე ვ. ბ-შვილის მართლსაწინააღმდეგო ბრალეული მოქმედებით, რის გამოც მას მოსარჩელისათვის მიყენებული ზიანის ასანაზღაურებლად უნდა დაკისრებოდა 9 419 ლარის გადახდა. ზიანის ანაზღაურების ვალდებულება არ უნდა დაკისრებოდა მოპასუხე ლ. ნ-ძეს, ვინაიდან არ დგინდებოდა მისი ბრალი ზიანის მიყენებაში.

საქალაქო სასამართლოს ზემომითითებული დასკვნა დაეფუძნა შემდეგ მოტივებს:

სამოქალაქო კოდექსის 999-ე მუხლის 1-ელი ნაწილის შესაბამისად, მგზავრების გადაყვანისა და ტვირთის გადაზიდვისათვის გათვალისწინებული სატრანსპორტო საშუალების მფლობელი, თუ მისი სატრანსპორტო საშუალების ექსპლოატაციას მოჰყვება ადამიანის სიკვდილი, დასახიჩრება ან ჯანმრთელობის მოშლა, ანდა ნივთის დაზიანება, ვალდებულია, დაზარალებულს აუნაზღაუროს აქედან წარმოშობილი ზიანი. სატრანსპორტო საშუალების მფლობელი შეიძლება იყოს როგორც ფიზიკური, ისე იურიდიული პირი, რომელიც კანონიერი საფუძველით ფლობს სატრანსპორტო საშუალებას. სატრანსპორტო საშუალების მფლობელი შეიძლება იყოს როგორც მისი მესაკუთრე, ისე – დამქირავებელი და სხვა. სატრანსპორტო საშუალების მფლობელად არ ჩაითვლება პირი, რომელიც მართავს სატრანსპორტო საშუალებას სატრანსპორტო მფლობელთან შრომითი ურთიერთობის საფუძველზე.

საქალაქო სასამართლოს მოსაზრებით, რამდენადაც მოცემულ შემთხვევაში ვ. ბ-შვილი თხოვების საფუძველზე ფლობდა ლ. ნ-ძის კუთვნილ ავტომანქანას და ექსპლოატაციას უწევდა მას. იგი აღნიშნული ავტომანქანის მფლობელად თვითონვე მოიაზრებოდა. აქედან გამომდინარე, სამოქალაქო კოდექსის 1-ელ ნაწილში გათვალისწინებული სატრანსპორტო საშუალების მფლობელად და ზიანის დადგომაში პასუხისმგებელ პირად გვევლინებოდა ვ. ბ-შვილი. ამასთან, ვ. ბ-შვილს ლ. ნ-ძისაგან ავტომანქანა გადაცემული ჰქონდა თხოვების ხელშეკრულების საფუძველზე და ამ ტრანსპორტის პირდაპირ მფლობელად ითვლებოდა.

საქალაქო სასამართლომ საქმის მასალებზე დაყრდნობით მიიჩნია, რომ მოსარჩელისათვის მიყენებული ზიანის ოდენობა შეადგენდა 9 419 ლარს, რომლის ანაზღაურება უნდა დაკისრებოდა მოპასუხე ვ. ბ-შვილს.

საქალაქო სასამართლომ უსაფუძველოდ მიიჩნია მოთხოვნა მოპასუხე ლ. ნ-ძის მიმართ სოლიდარულად ზიანის ანაზღაურების ვალდებულების დაკისრების შესახებ, რაც შემდეგნაირად დაასაბუთა:

სამოქალაქო კოდექსის 998-ე მუხლის მიხედვით, თუ ზიანის დადგომაში მონაწილეობს რამდენიმე პირი, ისინი პასუხს აგებენ როგორც სოლიდარული მოვალეები. ზიანისათვის პასუხს აგებს არა მარტო უშუალოდ მიმყენებელი, არამედ ისიც, ვინც დაიყოლია ან მისი ხელშემწყობი იყო, ასევე ისიც, ვინც შეგნებულად ისარგებლა სხვისთვის მიყენებული ზიანით.

საქალაქო სასამართლოს მოსაზრებით, არ არსებობდა გარემოებები, რაც ზემოაღნიშნული ნორმის თანახმად, ლ. ნ-ძისათვის სოლიდარული ვალდებულების დაკისრების საფუძველი გახდებოდა. ზიანის დადგომაში ლ. ნ-ძის მონაწილეობა არ დგინდებოდა. მხოლოდ ის გარემოება, რომ მისი კუთვნილი სატრანსპორტო საშუალების ექსპლოატაციას მოჰყვება მოსარჩელის კუთვნილი ავტომანქანის დაზიანება, არ წარმოადგენდა მისთვის ზიანის ანაზღაურების დაკისრების საფუძველს.

პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილება სააპელაციო წესით გაასაჩივრა ქ. ს-მა, რომელმაც მოითხოვა გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილებით სარჩელის სრულად დაკმაყოფილება.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2010 წლის 5 იანვრის გადაწყვეტილებით ქ. ს-ის სააპელაციო საჩივარი დაკმაყოფილდა – თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2009 წლის 1 ოქტომბრის გადაწყვეტილება შეიცვალა ლ. ნ-ძისათვის თანხის დაკისრებაზე უარის თქმის ნაწილში და ამ ნაწილში მიღებულ იქნა ახალი გადაწყვეტილება, დაკმაყოფილდა, ქ. ს-ის სარჩელი ლ. ნ-ძისათვის ვ. ბ-შვილთან ერთად სოლიდარულად მის სასარგებლოდ 9 419 ლარის დაკისრების თაობაზე; გაუქმდა საქალაქო სასამართლოს 2009 წლის 1 ოქტომბრის გადაწყვეტილების სარეზოლუციო ნაწილის მე-5 პუნქტი, რომელიც შეეხებოდა თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლე-

გის 2009 წლის 18 ივნისის განჩინებით გამოყენებული სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიების გაუქმებას.

სააპელაციო სასამართლომ დადგენილად მიიჩნია, რომ 2000 წელს გამოშვებული ავტომანქანა «მერსედეს-ბენცი E320», რეგისტრირებულია ქ. ს-ის სახელზე; 1995 წელს გამოშვებული ავტომანქანა «მერსედეს ბენცი E-320» რეგისტრირებულია მოპასუხე ლ. ნ-მის სახელზე; 2009 წლის 8 ივნისს, 19.30 საათზე, მოხდა ავტოსაგზაო შემთხვევა. ავტომანქანა «მერსედესს» მართავდა მოპასუხე ვ. ბ-შვილი, ხოლო მოსარჩელის კუთვნილ ავტომანქანა «მერსედესს E-320-ს» – შ. ხ-ნაშვილი; საგზაო-სატრანსპორტო შემთხვევა გამოიწვია ვ. ბ-შვილის მიერ საგზაო მოძრაობის წესების დარღვევამ; მოსარჩელის კუთვნილი ავტომანქანის დაზიანების შედეგად შესაცვლელი ნაწილების ღირებულება შეადგენს 9419 ლარს; ვ. ბ-შვილი მართავდა ავტომანქანას ლ. ნ-მისაგან თხოვების საფუძველზე.

სააპელაციო სასამართლომ გაიზიარა აპელანტის მოსაზრება იმის შესახებ, რომ პირველი ინსტანციის სასამართლოს პასუხისმგებლობის საკითხის განსაზღვრისას უნდა გამოეყენებინა სამოქალაქო კოდექსის 999-ე მუხლის მე-4 ნაწილი. აღნიშნული ნორმის შესაბამისად, თუ პირი სატრანსპორტო საშუალებას იყენებს მფლობელის ნებართვის გარეშე, იგი ვალდებულია მფლობელის ნაცვლად აანაზღაუროს ზიანი. ამასთან, მფლობელი ვალდებულია, აანაზღაუროს მიყენებული ზიანი, თუ სატრანსპორტო საშუალების გამოყენება შესაძლებელი გახდა მისი ბრალის გამო. ამ ნაწილის პირველი წინადადება არ გამოიყენება, თუ მოსარგებლე მფლობელის მიერ დანიშნულია სატრანსპორტო საშუალების სამართავად, ან თუ ეს სატრანსპორტო საშუალება მას გადაცემული ჰქონდა მფლობელისაგან. ამდენად, მითითებული ნორმის პირველი წინადადება გამორიცხავს მფლობელის პასუხისმგებლობას, თუკი ნივთი მისი მფლობელობიდან გავიდა მისი ნებართვისა და ბრალის გარეშე. მფლობელის პასუხისმგებლობისაგან გათავისუფლების საწინააღმდეგო დანაწესს ამკვიდრებს ამავე მუხლის ბოლო წინადადება. იგი დისპოზიციური ხასიათის დებულებაა, რომლის მიხედვით, მფლობელის პასუხისმგებლობის წარმოშობის ერთ-ერთ წინამძღვარს წარმოადგენს მფლობელის მიერ ნივთის მოსარგებლისათვის გადაცემა. ამასთან, ნორმის მიზნიდან გამომდინარე, მნიშვნელობა არა აქვს, მფლობელობა პირდაპირია თუ არაპირდაპირი. მთავარია, რომ ნივთის გადაცემა მფლობელის მიერ უნდა ხორციელდებოდეს მართლზომიერ საფუძველზე.

სააპელაციო სასამართლომ დადგენილად მიიჩნია, რომ მოცემულ შემთხვევაში ვ. ბ-შვილის მიერ ავტომანქანით სარგებლობა ხდებოდა ლ. ნ-მისაგან მინიჭებულ ლეგიტიმურ საფუძველზე, თხოვების ხელშეკრულებიდან გამომდინარე.

სააპელაციო სასამართლომ აღნიშნა, რომ სამოქალაქო კოდექსის 999-ე მუხლი სპეციალური ურთიერთობის მომწესრიგებელი ქვევის წესია და ერთგვარად საგამონაკლისო ხასიათის ნორმაცაა იმდენად, რამდენადაც განსაზღვრავს ბრალის გარეშე პასუხისმგებლობის წარმოშობის საფუძველს. სწორედ ამითაა განპირობებული, რომ პასუხისმგებლობა ზიანისთვის ყოველთვის ეკისრება სატრანსპორტო საშუალების მფლობელს, მიუხედავად იმისა, თუ ვინ იყო ზიანის უშუალო მიმყენებელი, ვისი ბრალით იყო გამოწვეული ზიანი. პასუხისმგებლობის ამ წესით განსაზღვრა და პასუხისმგებელ სუბიექტთა სამოქალაქო კოდექსის 999-ე მუხლის მე-4 ნაწილით დადგენილი კლასიფიკაცია განპირობებულია იმ გარემოებით, რომ ავტოსატრანსპორტო საშუალება წარმოადგენს მომეტებული საფრთხის წყაროს, რა დროსაც ადამიანის მიერ მისი გამოყენების შემთხვევაში სრული და გარანტირებული კონტროლის განხორციელება შეუძლებელია და ექსპლოატაციისას ადამიანისა თუ ნივთისადმი რაიმე სახის ზიანის მიყენების გარკვეული შესაძლებლობა ყოველთვის არსებობს. სამოქალაქო კოდექსის 999-ე მუხლის გამოყენება სწორედ იმ შემთხვევაში ხდება, როდესაც ზიანი გამოწვეულია ნივთის იმ თვისებებით, რის გამოც იგი მომეტებული საფრთხის წყაროს განეკუთვნება, ანუ სატრანსპორტო საშუალების მფლობელს მხოლოდ მაშინ დაეკისრება პასუხისმგებლობა, თუკი დარღვეულია მისი ექსპლოატაციის წესები. განსახილველ შემთხვევაში უდავოდ დგინდებოდა, რომ ზიანი ავტომანქანის მართვისას გარე ფაქტორების ზემოქმედების გარეშე ვ. ბ-შვილის, ანუ მოსარგებლის მიერ საგზაო მოძრაობის წესების დარღვევამ გამოიწვია. აღნიშნული უკვე იძლეოდა დასკვნის საფუძველს, რომ ურთიერთობა უნდა მოწესრიგებულიყო სწორედ სამოქალაქო კოდექსის 999-ე მუხლის შესაბამისად.

სააპელაციო სასამართლომ მიიჩნია, რომ პასუხისმგებლობის სუბიექტთა დიფერენცირება სწორედ სამართალურ-ურთიერთობის იურიდიული ელემენტების გათვალისწინებით უნდა მომხდარიყო. ასე მაგალითად, იჯარის ხელშეკრულებისას ავტოსატრანსპორტო საშუალებით მიყენებული ზიანის შემთხვევაში პასუხისმგებლობა უნდა დაკისრებოდა მოიჯარეს, რადგანაც იჯარის ხელშეკრულებით მოიჯარე მესაკუთრისაგან ფლობს ნივთს, აღიჭურვება ნივთის მესაკუთრის უფლებებში და რაც ძალზე მნიშვნელოვანია ამგვარი ურთიერთობის ფარგლებში მისთვის გარანტირებულია (კანონის საფუძველზე) ნივთით სარგებლობის შედეგად მატერიალური სიკეთის მიღების შესაძლებლობა (სამოქალაქო კოდექსის 581-ე მუხლი). იჯარის ხელშეკრულება ორმხრივი ხელშეკრულებაა, მეიჯარესა და მოიჯარეს შორის თანმხედრი უფლებებითა და მოვალეობებით. შესაბამისად, რადგან მოიჯარე უფლების თვალსაზრისით უთანაბრდება მესაკუთრეს, მანვე უნდა ზღოს მომეტებული საფრთხის წყაროს მიერ მიყენებული ზიანის ანაზღაურების ტვირთი, განსხვავებით თხოვების ხელშეკრულებისაგან, რომელიც თავისი იურიდიული ბუნებით ცალმხრივი ხელშეკრულებაა და ამ ხელშეკრულების ფარგლებში მოთხოვნის უფლება გააჩნია მხოლოდ გამნათხოვრებელს, ხოლო მონათხოვრეს აკისრია მხოლოდ ვალდებულებები (სამოქალაქო კოდექსის 615-ე-622-ე მუხლები). ასეთ შემ-

თხვევაში, როდესაც სამართალურთიერთობას ჰყავს ერთადერთი მოთხოვნის მქონე სუბიექტი, ნივთის განათხოვრების შედეგად დამდგარი ზიანის რისკის მატარებელი სწორედ გამნათხოვრებელია, ანუ მოთხოვნის კრედიტორი.

ზემოაღნიშნული მსჯელობიდან გამომდინარე, სააპელაციო სასამართლომ დაასკვნა, რომ ვ. ბ-შვილზე ავტომანქანის განათხოვრებით ნივთის მესაკუთრე ლ. ნ-ძეს შეუწარმოებდა ავტოსატრანსპორტო საშუალების ექსპლოატაციით მოსალოდნელი რისკი და მის შედეგზე პასუხისმგებლობაც და მფლობელობის გადაცემით იგი მონათხოვრე ბ-შვილზე არ გადასულა. ასეთ ვითარებაში, მართალია, არ არსებობდა სოლიდარული პასუხისმგებლობის საფუძვლები, მაგრამ, იმდენად, რამდენადაც ვ. ბ-შვილს არ გაუსაჩივრებია საქალაქო სასამართლოს გადაწყვეტილება, სააპელაციო სასამართლო მოკლებული იყო შესაძლებლობას, მის მიმართ გადაესინჯა გადაწყვეტილება. სააპელაციო სასამართლომ გაითვალისწინა ის გარემოებაც, რომ ერთი და იმავე ქმედებისათვის დაუშვებელი იყო ორმაგი პასუხისმგებლობა, კერძოდ, სარჩელით მოთხოვნილი თანხა არ შეიძლებოდა დამოუკიდებლად ორ სხვადასხვა პირს დაკისრებოდა სრული მოცულობით (ლ. ნ-ძესაც – 9 419 ლარი და ვ. ბ-შვილსაც – 9 419 ლარი პერსონალურად). შესაბამისად, ლ. ნ-ძეს ვ. ბ-შვილთან ერთად სოლიდარულად უნდა დაკისრებოდა 9 419 ლარი.

სააპელაციო სასამართლოს განჩინება საკასაციო წესით გაასაჩივრა ლ. ნ-ძემ, რომელმაც მოითხოვა გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმება და საქმეზე ახალი გადაწყვეტილების მიღება, რომლითაც ქ. ს-ის მოთხოვნა ლ. ნ-ძისათვის თანხის სოლიდარულად დაკისრების შესახებ არ დაკმაყოფილდებოდა.

კასატორის მოსაზრებით, სასამართლოს მოცემული დავის გადაწყვეტისას არ უნდა გამოეყენებინა სამოქალაქო კოდექსის 999-ე მუხლის მე-4 ნაწილი, რამდენადაც ავტოსაგზაო შემთხვევის მომხდენი სატრანსპორტო საშუალების იურიდიული მფლობელი სწორედ ვ. ბ-შვილია. ამ შემთხვევაში სააპელაციო სასამართლოს უნდა გამოეყენებინა სამოქალაქო კოდექსის 158-ე მუხლი, რომლის მე-2 ნაწილიდან გამომდინარე, ლ. ნ-ძე არის ნივთის მესაკუთრე და არა მფლობელი, რაც გამორიცხავს სამოქალაქო კოდექსის 999-ე მუხლის მე-4 ნაწილის გამოყენებას.

კასატორი აღნიშნავს, რომ სააპელაციო სასამართლომ პასუხისმგებლობა დააკისრა მესაკუთრეს, რაც არასწორია, რადგან პასუხისმგებლობა უნდა დაეკისროს იმ სატრანსპორტი საშუალების იურიდიულ მფლობელს, რომლის ექსპლუატაციასაც მოჰყვა შემთხვევა და შესაბამისად, არ არსებობს სამოქალაქო კოდექსის 999-ე მუხლის მე-4 ნაწილის გამოყენების იურიდიული საფუძველი. ლ. ნ-ძე არ წარმოადგენს ზიანის მიყენებაზე პასუხისმგებელ პირს, ვინაიდან მისი პასუხისმგებლობა ზიანის მიყენებაზე დადგებოდა მაშინ, ავტომანქანა მართვის მოწმობის არმქონე პირისათვის რომ გადაეცა. კასატორი აღნიშნავს, რომ მისი მხრიდან არ არსებობს ზიანის შემადგენლობა: ზიანის მიყენების ფაქტი, გამოწვეული მისი მართლსაწინააღმდეგო მოქმედებით, ბრალი და მართლსაწინააღმდეგო მოქმედებასა და ზიანს შორის მიზეზობრივი კავშირი.

სამოტივაციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლო საქმის შესწავლის, მხარეთა ახსნა-განმარტებების მოსმენის, საკასაციო საჩივრის საფუძვლიანობის შემოწმების შედეგად მიიჩნევს, რომ ლ. ნ-ძის საკასაციო საჩივარი არ უნდა დაკმაყოფილდეს, უცვლელად დარჩეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს გასაჩივრებული გადაწყვეტილება შემდეგ გარემოებათა გამო:

სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 407-ე მუხლის მე-2 ნაწილის საფუძველზე საკასაციო სასამართლო დადასტურებულად მიიჩნევს სააპელაციო სასამართლოს მიერ დამტკიცებულად ცნობილ შემდეგ გარემოებებს:

2000 წელს გამოშვებული ავტომანქანა «მერსედეს-ბენცი E320», რეგისტრირებულია მოსარჩელე ქ. ს-ის სახელზე;

1995 წელს გამოშვებული ავტომანქანა «მერსედეს ბენცი E-320», რეგისტრირებულია მოპასუხე ლ. ნ-ძის სახელზე;

2009 წლის 8 ივნისს, 19.30 საათზე, მოხდა ავტოსაგზაო შემთხვევა, რის შედეგად დაზიანდა ქ. ს-ის კუთვნილი ავტომანქანა. მას მართავდა შ. ხ-ნაშვილი, ხოლო ლ. ნ-ძის კუთვნილ ავტომანქანა «მერსედესს» – მოპასუხე ვ. ბ-შვილი;

საგზაო-სატრანსპორტო შემთხვევა გამოიწვია ვ. ბ-შვილის მიერ საგზაო მოძრაობის წესების დარღვევამ; მოსარჩელის კუთვნილი ავტომანქანის დაზიანების შედეგად შესაცვლელი ნაწილების ღირებულება შეადგენს **9419 ლარს**;

დადგენილია ასევე, რომ ვ. ბ-შვილი საგზაო-სატრანსპორტო შემთხვევის დროს ავტომანქანით სარგებლობდა ლ. ნ-ძისაგან მინიჭებულ ლეგიტიმურ საფუძველზე, თხოვრების ხელშეკრულებიდან გამომდინარე.

სამოქალაქო კოდექსის 999-ე მუხლის მე-4 ნაწილის პირველი წინადადების თანახმად, თუ პირი სატრანსპორტო საშუალებას იყენებს მფლობელის ნებართვის გარეშე, იგი ვალდებულია, მფლობელის ნაცვლად აანაზღაუროს ზიანი. ამავდროულად მე-3 წინადადების თანახმად, ამ ნაწილის პირველი წინადადება არ გამოიყენება, თუ მოსარჩელე მფლობელის მიერ დანიშნულია სატრანსპორტო საშუალების სამართავად, ან თუ სატრანსპორტო საშუალება მას გადაცემული ჰქონდა მფლობელისაგან.

აღნიშნული ნორმის მიზნებიდან გამომდინარე, სატრანსპორტო საშუალების მფლობელად მიიჩნევა პირი, რომელიც იურიდიული საფუძვლით ახორციელებს ნივთზე ფაქტობრივ ბატონობას. იმ შემთხვევაში, თუ პირი, რომელიც იყენებს სატრანსპორტო საშუალებას მისი მფლობელის ნებართვის გარეშე (არამართლზომიერი მფლობელი), სხვას მიაყენებს ზიანს ამ სატრანსპორტო საშუალების გამოყენებით, სამოქალაქო პასუხისმგებლობა დაეკისრება ამ პირს (არამართლზომიერ მფლობელს) და არა სატრანსპორტო საშუალების მფლობელს. სწორედ ასეთ რეგულირებას შეიცავს 999-ე მუხლის მე-4 ნაწილის პირველი წინადადება. ამასთან, მფლობელი ვალდებულია, აანაზღაუროს მიყენებული ზიანი, თუ სატრანსპორტო საშუალების გამოყენება შესაძლებელი გახდა მისი ბრალის გამო, რასაც ითვალისწინებს 999-ე მუხლის მე-4 ნაწილის მე-2 წინადადება. სხვა შემთხვევაა, როდესაც მფლობელის მიერ მოსარგებლისათვის სატრანსპორტო საშუალების გადაცემა მართლზომიერია და სატრანსპორტო საშუალების ექსპლოატაციას მოჰყვება ზიანი. ასეთ შემთხვევაში 999-ე მუხლის მე-4 ნაწილის მე-3 წინადადება მიჯნავს მფლობელის ნებით სატრანსპორტო საშუალების სამართავად დაწინაურებული პირის მიერ ზიანის მიყენებას და მფლობელის მიერ პირისათვის სხვა საფუძვლით გადაცემული სატრანსპორტო საშუალებით ზიანის მიყენებას. უნდა ვიგულისხმოთ, რომ მფლობელის ნებით სატრანსპორტო საშუალების გადაცემით მისი მიმღები ხდება მართლზომიერი მფლობელი, მაგრამ კანონი განსახილველი ნორმით მფლობელის ნების საფუძველზე სატრანსპორტო საშუალების მიმღებ პირად გულისხმობს მოსარგებლეს, რომელსაც ამ ნორმის თანახმად არ ეკისრება პასუხისმგებლობა მის მიერ მიყენებული ზიანისათვის, 999-ე მუხლის მე-4 ნაწილის 1-ელი წინადადებით გათვალისწინებული შემთხვევის მსგავსად.

ამდენად, სამოქალაქო კოდექსის 999-ე მუხლის მე-4 ნაწილის მესამე წინადადების თანახმად შესაძლებელია გამოვყოთ ორი შემთხვევა, როდესაც პასუხისმგებლობა ეკისრება სატრანსპორტო საშუალების მფლობელს: როდესაც მოსარგებლე მფლობელის მიერ დაწინაურებულია სატრანსპორტო საშუალების სამართავად, ან თუ ეს სატრანსპორტო საშუალება მას გადაცემული ჰქონდა მფლობელისაგან. ამ შემთხვევაში მნიშვნელობა ენიჭება მომეტებული საფრთხის წყაროთი ზიანის მიყენების ინსტიტუტის თავისებურებას, რომლის შესაბამისად, სამოქალაქო პასუხისმგებლობა შეიძლება დაეკისროს პირს (მფლობელს), რომელიც არ წარმოადგენს ზიანის მიმყენებელს, არ მიუძღვის ბრალი ზიანის დადგომაში.

ზემოაღნიშნული განმარტების საფუძველზე საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ სააპელაციო სასამართლომ სამოქალაქო კოდექსის 999-ე მუხლის მე-4 ნაწილის მე-3 წინადადების საფუძველზე სწორად მიიჩნია ლ. ნ-ძე, ავტოსატრანსპორტი საშუალების მფლობელად მოცემულ შემთხვევაში ზიანის ანაზღაურებაზე ვალდებულ პირად.

საკასაციო სასამართლო არ ზიარებს სააპელაციო სასამართლოს განმარტებას იმასთან დაკავშირებით, რომ მოცემულ საქმეზე არ არსებობდა ლ. ნ-ძისა და ვ. ბ-შვილის სოლიდარული პასუხისმგებლობის საფუძველები. ავტოსატრანსპორტო შემთხვევით დაზარალებულ პირს არ ეკრძალება, სამოქალაქო კოდექსის 408-ე მუხლის პირველი ნაწილით ზიანის ანაზღაურების მოთხოვნა ერთობლივად წაუყენოს როგორც ავტოსატრანსპორტო საშუალების მფლობელს, რომელიც ზიანის მიმყენებელია 999-ე მუხლის მე-4 ნაწილის მე-3 წინადადების საფუძველზე, ისე – სატრანსპორტო საშუალების მოსარგებლეს, რომელიც ბრალეულად მოქმედებდა და ზიანის მიმყენებელია 992-ე მუხლის საფუძველზე. ამ შემთხვევაში არსებობს მოვალეთა სიმრავლე ვალდებულებაში, ვალდებულებათა ერთიანობა, როდესაც ყოველ მოვალეს თავისი საკუთარი ვალდებულება აკისრია კრედიტორის წინაშე, მაგრამ ისინი ერთმანეთთან ისეა დაკავშირებული, რომ ქმნის სოლიდარულ ვალდებულებას. თუმცა აღნიშნული გარემოება არ წარმოადგენს საკასაციო საჩივრის დავის საგანს; მოცემულ გარემოებას არ გამოუწვევია საქმეზე არასწორი გადაწყვეტილების გამოტანა, რამდენადაც ვ. ბ-შვილს არ გაუსაჩივრებია საქალაქო სასამართლოს გადაწყვეტილება და სააპელაციო სასამართლოს მის მიმართ არ გადაუსინჯია გადაწყვეტილება.

ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, საკასაციო სასამართლო არ აკმაყოფილებს ლ. ნ-ძის საკასაციო საჩივარს და უცვლელად ტოვებს სააპელაციო სასამართლოს გასაჩივრებულ გადაწყვეტილებას.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 410-ე მუხლით და

და ა დ გ ი ნ ა:

ლ. ნ-ძის საკასაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდეს;
უცვლელად დარჩეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2010 წლის 5 იანვრის გადაწყვეტილება;
საკასაციო სასამართლოს განჩინება საბოლოოა და არ საჩივრდება.

სატრანსპორტო საშუალების ექსპლოატაციის შედეგად დამდგარი ზიანის ანაზღაურება

განჩინება

1ას-494-463-2010

9 ნოემბერი, 2010 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატა

შემადგენლობა: ნ. კვანტალიანი (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),

ლ. ლაზარაშვილი,

პ. ქათამაძე

დავის საგანი: დანაშაულით მიყენებული მორალური და მატერიალური ზიანის ანაზღაურება

აღწერილობითი ნაწილი:

გ. მ-მემ სარჩელი აღძრა სასამართლოში ბ. ბ-შვილის მიმართ ავტოსაგზაო შემთხვევის შედეგად მიყენებული მორალური ზიანის – 100000 ლარისა და მატერიალური ზიანის – მიუღებელი შემოსავლის ანაზღაურების შესახებ შემდეგი საფუძვლებით: 2003 წლის 24 იანვარს მომხდარი ავტოსაგზაო შემთხვევის შედეგად, რაც დადასტურებულია საგამოძიებო მასალებით, მოსარჩელეს დაეჯახა ავტომანქანა, რომელსაც მოპასუხე მართავდა და გ. მ-მემ მიიღო სხეულის მძიმე დაზიანებები. აღნიშნულის გამო, მას დაუდგინდა პირველი ჯგუფის ინვალიდობა.

მოპასუხემ სარჩელი არ ცნო და განმარტა, რომ მოსარჩელის მიერ მიღებული დაზიანებები მისი ბრალით გამოწვეული არ არის. ამასთან, მან უკვე გადაუხადა გ. მ-მეს საკომპენსაციო თანხა და მოსარჩელემ წერილობით განაცხადა, რომ მის მიმართ პრეტენზია აღარ ექნებოდა.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2009 წლის 3 ნოემბრის გადაწყვეტილებით გ. მ-მის სარჩელი არ დაკმაყოფილდა, რაც გ. მ-მემ გაასაჩივრა სააპელაციო წესით.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2010 წლის 8 აპრილის განჩინებით გ. მ-მის სააპელაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდა და გასაჩივრებული გადაწყვეტილება დარჩა უცვლელად შემდეგ გარემოებათა გამო: პალატამ აღნიშნა, რომ მოსარჩელის თავდაპირველ სასარჩელო მოთხოვნას წარმოადგენდა არაქონებრივი ზიანის – 100 000 ლარის ანაზღაურება. საქმის მომზადების ეტაპზე მოსარჩელემ სარჩელის მოთხოვნა დააზუსტა და არაქონებრივ ზიანთან ერთად მოითხოვა მატერიალური ზიანის ანაზღაურებაც მიუღებელი ხელფასის სახით, რაც 2003 წლის 24 იანვრიდან 2009 წლის სექტემბრის ჩათვლით შეადგენდა 1724 ლარს. საქმეში წარმოდგენილი შპს „... 19-ის“ 2009 წლის 2 თებერვლის 12 ცნობის თანახმად, პალატამ დაადგინა, რომ გ. მ-მე 1988 წლის 20 მაისიდან მუშაობს „ს. 119-ში“ სამუშაოთა მწარმოებლად. 1996 წელს აღნიშნული საწარმო გარდაიქმნა შპს „... 19-ად“. შრომის წიგნაკის მიხედვით, გ. მ-მე 1988 წლის 20 მაისიდან მუშაობს „ს. 119-ში“, რომელიც 1996 წლის 31 ოქტომბერს გადაკეთდა შპს „... 19-ად“. შრომის წიგნაკით გ. მ-მის სამუშაოდან განთავისუფლების თარიღი არ ფიქსირდება. პალატამ განმარტა, რომ, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის მე-4 და 102-ე მუხლების თანახმად, სასამართლო შეზოჰილია არა მარტო მხარეთა სასარჩელო მოთხოვნებისა თუ შესაგებლის ფარგლებში, არამედ მხარეთა მითითებებით, თუ რომელი ფაქტები უნდა დაედოს საფუძვლად მათ მოთხოვნებს ან რომელი მტკიცებულებებით უნდა იქნეს დადასტურებული ეს ფაქტები. მოცემულ შემთხვევაში აპელანტმა ვერ უზრუნველყო სამუშაოდან განთავისუფლების დამადასტურებელი ისეთი დოკუმენტის წარმოდგენა, რაც საფუძვლად დაედებოდა მიუღებელი შემოსავლის მოთხოვნას.

სასამართლომ არ გაიზიარა აპელანტის მოსაზრება, რომ პირველი ინსტანციის წესით საქმის განხილვისას სათანადოდ არ შეფასებულა საქმეში არსებული დათვალეირების ოქმის სქემა და 2003 წლის 12 თებერვლის 127 ცნობა. პალატამ იხელმძღვანელა სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 105-ე, 106-ე მუხლებით და მიიჩნია, რომ განსახილველ შემთხვევაში პირველი ინსტანციის სასამართლომ სწორად დაადგინა საქმეზე სადავო გარემოებები, რომ, ბ. ბ-შვილის ქმედებაში სისხლის სამართლის კანონით გათვალისწინებული ქმედების არარსებობის გამო, 2003 წლის 24 იანვარს მომხდარ ავტოავარიასთან დაკავშირებით ქ.თბილისის ვაკე-საბურთალოს რაიონული პროკურატურის მიერ 2007 წლის 16 თებერვალს მიღებულ იქნა დადგენილება სისხლის სამართლის საქმეზე წინასწარი გამოძიების შეწყვეტის შესახებ. აღნიშნული დადგენილება გ. მ-მემ გაასაჩივრა თბილისის საქალაქო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა კოლეგიაში, თუმცა იგი სასამართლოს 2007 წლის 14 მარტის დადგენილებითა და თბილისის სააპელაციო სასამართლოს საგამოძიებო კოლეგიის 2007 წლის 30 მარტის დადგენილებით არ გაუქმებულა. ამ დადგენილების მიხედვით, სისხლის სამართლის საქმეზე წინასწარი გამოძიების შეწყვეტის საფუძველია ბ. ბ-შვილის ქმედებაში სისხლის სამართლის დანაშაულის ნიშნების არარსებობა. აღნიშნული დადგენილების, ასევე, შსს ქ. თბილისის სასამართლო საექსპერტო-კრიმინალისტიკური სამმართველოს ექსპერტ-კრიმინალისტთა 2003 წლის 12 თებერვლის გამოკვლევის შედეგად პალატამ დაადგინა, რომ ტექნიკური თვალსაზრისით 2003 წლის 24 იანვარს მომხდარი ავტოავარიის თავიდან აცილება ბ. ბ-შვილს არ შეეძლო და არც «ავტოსაგზაო მოძრაობის უსაფრთხოების» შესახებ კანონის მოთხოვნები არ დაურღვევია.

პალატამ მიიჩნია, რომ სამოქალაქო კოდექსის 411-ე მუხლის თანახმად, მიუღებელი შემოსავლის სახით მატერიალური ზიანის ანაზღაურების ფაქტობრივი და სამართლებრივი საფუძვლები არ არსებობს, რის გამოც გ. მ-მის სარჩელი ამ ნაწილში მართებულიად არ დაკმაყოფილდა. პალატამ აღნიშნა, რომ სამოქალაქო კოდექსის 992-ე, 999-ე მუხლებით პირს ზიანის ანაზღაურება ეკისრება, თუ არსებობს ზიანის მიყენებისათვის პასუხისმგებლობის დაკისრების პირობების ერთობლიობა, კერძოდ, თუ არსებობს ზიანი, იგი მიყენებულია მართლსაწინააღმდეგო მოქმედებით, მართლსაწინააღმდეგო მოქმედებასა და ზიანს შორის არსებობს მიზეზობრივი კავშირი და ზიანის მიყენებელს მიუძღვის ბრალი. სასამართლომ ბ. ბ-შვილის მიერ მართლსაწინააღმდეგო ბრალეული მოქმედების ჩადენა ვერ დაადგინა, შესაბამისად, დელიქტური ვალდებულების წარმოშობის ერთ-ერთი მთავარი პირობა – ზიანის მიმყენებლის ქმედების მართლსაწინააღმდეგო ბრალეული ხასიათი არ დგინდება.

სააპელაციო სასამართლოს განჩინება გ. მ-მემ გაასაჩივრა საკასაციო წესით, მოითხოვა მისი გაუქმება და საქმის დაბრუნება იმავე სასამართლოსათვის ხელახლა განსახილველად შემდეგი საფუძვლებით: სააპელაციო პალატამ არ გამოიყენა სამოქალაქო კოდექსის 999-ე მუხლის 1-ელი ნაწილი, 413-ე მუხლის 1-ელი და მე-2 ნაწილები, რომლებიც უნდა გამოეყენებინა, არასწორად იხელმძღვანელა სამოქალაქო კოდექსის 992-ე მუხლით და ასევე არასწორად განმარტა სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 106-ე მუხლის „გ“ პუნქტი, 102-ე მუხლის მე-2 ნაწილი. პალატამ განჩინების ფაქტობრივი დასაბუთების ნაწილში გამოტოვა ძირითადი გარემოება იმის შესახებ, რომ, სასამართლო-სამედიცინო ექსპერტიზის დასკვნის შესაბამისად, კასატორი თბილისის ცენტრალურ კლინიკურ საავადმყოფოში მკურნალობდა დიაგნოზით: ქალა-ტვინის ტრავმა, თავის ტვინის დაჟეილობა, ნათხემის მარჯვენა ჰემისფეროს ინტრაცერებრალური ჰემატომა ოპერაციის შემდგომ პერიოდში, კბილების ნაწილობრივი ამოვარდნილობა, ზედა ყბის მეორე ტიპის მოტეხილობა, პნევმოთრაქსი. აღნიშნული დაზიანებანი მიეკუთვნება მძიმე ხარისხს, რაც სიცოცხლისათვის სახიფათოა. 2006 წლის 11 დეკემბერს გ. მ-მის მდგომარეობის გართულების გამო მას დაუდგინდა მარჯვენა ნათხემ ხიდის კუნთის სიმსივნე, ქალა-ტვინის მძიმე ტრავმისმიერი ნარჩენი მოვლენები, ტრავმის შედეგად განვითარებული ინტელექტის ფუნქციის გამოხატული დაქვეითება. მას ჩაუტარდა ოპერაციული, სტაციონარული მკურნალობა და ამჟამადაც იმყოფება სამედიცინო მეთვალყურეობის ქვეშ. აღნიშნულის მიუხედავად, მატერიალური ზიანის – 1724 ლარის მოთხოვნის ნაწილში უარის თქმის მოტივად არასწორად მიეთითა შრომის წიგნაკის არასრულად შევსებულ და შეცდომით გაცემულ ცნობაზე. სასამართლოს სამოქალაქო კოდექსის 992-ე მუხლის, ზიანის ანაზღაურების საკითხში ზოგადი ნორმის ნაცვლად უნდა გამოეყენებინა სპეციალური 999-ე მუხლის 1-ელი ნაწილი, რადგან ამავე კოდექსის მე-2 მუხლი სამოქალაქო სამართალში ამკვიდრებს ბრალეული პასუხისმგებლობის პრინციპს, სამოქალაქო კოდექსის 999-ე მუხლი კი სხვა ცალკეულ მუხლებთან ერთად გამონაკლისს წარმოადგენს და ადგენს, რომ სატრანსპორტო საშუალების (მომეტებული საფრთხის წყაროს) ექსპლუატაციის შედეგად მიყენებული ზიანი სატრანსპორტო საშუალების მფლობელმა უნდა აანაზღაუროს ბრალის არსებობის მიუხედავად. მხოლოდ დაუძლეველი ძალა ათავისუფლებს მას პასუხისმგებლობისაგან.

პალატამ არ გამოიყენა სამოქალაქო კოდექსის 413-ე მუხლი, რომელიც იძლევა 999-ე მუხლის გამოყენების საფუძველს. გასაჩივრებული განჩინებით საჩივარზე უარის თქმას საფუძვლად უდევს ავტოავარიის საქმეზე წინასწარი გამოძიების შეწყვეტის შესახებ დადგენილება. საგამოძიებო და სასამართლო აქტების საფუძველზე მოპასუხე გათავისუფლდა სისხლის სამართლის პასუხისმგებლობისაგან, მაგრამ აღნიშნული მტკიცებულებები სამოქალაქო პასუხისმგებლობისაგან განთავისუფლების საფუძველი არ არის. პალატამ არასწორად განმარტა სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 106-ე მუხლის „გ“ პუნქტის შინაარსი, ვინაიდან მასში იგულისხმება განაჩენით და არა დადგენილებით დადგენილი ფაქტები, რომლებიც დამტკიცებას არ საჭიროებს. სასამართლო ვალდებული იყო, ფაქტები დაედგინა საერთო წესით. პალატამ იურიდიულად არ შეაფასა საქმეში არსებული შემთხვევის ადგილის დათვალიერების ოქმების სქემა-დანართები, რომლითაც მოპასუხემ ავტომანქანა მოსარჩელეს დააჯახა აღ.ყაზბეგის გამზირზე 144 სახლის წინ ტროტუარზე. სქემაზე კარგად ჩანს მოპასუხის უხეში გაუფრთხილებლობის შედეგი. ექსპერტის 2003 წლის 12 თებერვლის ცნობა, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 102-ე მუხლის მეორე ნაწილის შესაბამისად, მტკიცებულებას არ წარმოადგენს. ასეთად შეიძლება ჩაითვალოს მხოლოდ ექსპერტთა დასკვნები.

სამოტივაციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლო საკასაციო საჩივრის საფუძვლების შესწავლისა და გასაჩივრებული გადაწყვეტილების იურიდიული დასაბუთების შემოწმების შედეგად მიიჩნევს, რომ გ. მ-მის საკასაციო საჩივარი ნაწილობრივ უნდა დაკმაყოფილდეს, სააპელაციო სასამართლოს გასაჩივრებული განჩინება გაუქმდეს და საქმე დაუბრუნდეს იმავე სასამართლოს ხელახლა განსახილველად შემდეგ გარემოებათა გამო:

სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 412-ე მუხლის 1-ელი ნაწილის «ბ» ქვეპუნქტის თანახმად, საკასაციო სასამართლო აუქმებს გადაწყვეტილებას და საქმეს ხელახლა განსახილველად აბრუნებს სააპელაციო სასამართლოში, ვინაიდან გასაჩივრებული გადაწყვეტილების დასაბუთება იმდენად არასრულია, რომ მისი სამართლებრივი საფუძვლიანობის შემოწმება შეუძლებელია.

დასახელებული ნორმის თანახმად, საკასაციო სასამართლო სააპელაციო პალატას ხელახლა განსახილველად დაუბრუნებს საქმეს, თუ საქმის განხილვისას აღმოჩნდა, რომ გადაწყვეტილების მიღებისას სასამართლომ არასრულად გამოიკვლია საქმის ის ფაქტობრივი გარემოებები, რაც არსებით გავლენას ახდენენ საქმის შედეგზე, კერძოდ:

მოცემულ შემთხვევაში სადავოს არ წარმოადგენს, რომ 2003 წლის 24 იანვარს მომხდარი ავტოსაგზაო შემთხვევის დროს გ. მ-მეს დაეჯახა რა ავტომანქანა, რომელსაც ბ. ბ-შვილი მართავდა, გ. მ-მემ მიიღო სხეულის მიძიმე დაზიანებები. სააპელაციო სასამართლომ გ. მ-მის სარჩელი არ დააკმაყოფილა იმ საფუძველით, რომ ბ. ბ-შვილის მიერ მართლსაწინააღმდეგო ბრალეული მოქმედების ჩადენა ვერ დაადგინდა, შესაბამისად, დელიქტური ვალდებულების წარმოშობის ერთ-ერთი მთავარი პირობა, ზიანის მიმყენებლის ქმედების მართლსაწინააღმდეგო ბრალეული ხასიათი არ დგინდება.

საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 999-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, მგზავრების გადაყვანისა და ტვირთების გადაზიდვისათვის გათვალისწინებული სატრანსპორტო საშუალების მფლობელი, თუ მისი სატრანსპორტო საშუალების ექსპლუატაციას მოჰყვა ადამიანის სიკვდილი, დასახიჩრება ან ჯანმრთელობის მოშლა, ანდა ნივთის დაზიანება, ვალდებულია, დაზარალებულს აუნაზღაუროს აქედან წარმოშობილი ზიანი.

აღნიშნული ნორმა ითვალისწინებს სამოქალაქო სამართლის ზოგადი პრინციპიდან (პასუხისმგებლობა მიყენებული ზიანის გამო პირს ეკისრება მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ მისი მოქმედება არის ბრალეული) განსხვავებულ – სატრანსპორტო საშუალების მომხმარებლის ისეთ განსაკუთრებულ პასუხისმგებლობას, რა დროსაც მისი დაკისრებისათვის ბრალეულობა სავალდებულო არ არის. ამ გამონაკლისს საფუძველად უდევს ის გარემოება, რომ სატრანსპორტო საშუალება პოტენციური საფრთხის წყაროა და მისი მოხმარება განაპირობებს შედარებით მაღალი ხარისხით საზიანო შედეგების დადგომის შესაძლებლობას, ვიდრე სხვა ჩვეულებრივი საქმიანობისას. ავტოსატრანსპორტო საშუალების ამგვარი თვისების გამო იგი მომეტებული საფრთხის წყაროდაა მიჩნეული და მიუხედავად იმისა, რომ მისი მოხმარება სამართლებრივად ნებადართულია, პასუხისმგებლობა მომეტებული საფრთხის წყაროდან მომდინარე ზიანისათვის, ჩვეულებრივი სამოქალაქო სამართლებრივი პასუხისმგებლობასთან შედარებით უფრო მკაცრია – ზიანის ანაზღაურების ვალდებულება მომეტებული საფრთხის წყაროს მფლობელს ბრალის მიუხედავად ეკისრება. აღნიშნული გამოწვეულია იმ მატერიალური ობიექტების ფლობითა და სარგებლობით (ექსპლუატაციით ან ნებისმიერი ფორმით მისი გამოყენებით), რომელსაც განსაკუთრებული ხარისხობრივი თვისება აქვთ და ადამიანის მხრიდან მასზე სრული კონტროლის დამყარება შეუძლებელია. ამავდროულად, სამოქალაქო კოდექსის 999-ე მუხლით გათვალისწინებული ზიანის ანაზღაურების დაკისრებისას სატრანსპორტო საშუალების მფლობელის პასუხისმგებლობა უნდა გამოირიცხოს, თუ ზიანი გამოწვეულია თუნდაც ნივთის ექსპლუატაციის დროს, მაგრამ სხვა გარე ფაქტორების ზემოქმედებით და არა მომეტებული საფრთხის წყაროს თვისებებიდან გამომდინარე. პასუხისმგებლობის მთლიან ან ნაწილობრივ გამომრიცხველ გარემოებად უნდა ჩაითვალოს როგორც დაუძლეველი ძალა (სამოქალაქო კოდექსის 394-ე მუხლის 1-ელი ნაწილი), ასევე, დაზარალებულის ბრალი.

დაუძლეველ ძალაში იგულისხმება, რომ, მიუხედავად ავტომანქანის გულისყურით მართვისა, ზიანის თავიდან აცილება ვერ ხერხდება. ასეთ შემთხვევაში უნდა დადგინდეს, ზიანი გამოწვეულია თუ არა დაბრკოლებით, რომელიც არ შედიოდა ტრანსპორტის მფლობელის კონტროლის სფეროში და მას გონივრულად არ შეეძლო არც მისი წინასწარ გათვალისწინება და არც დაბრკოლების ან მისი შედეგების თავიდან აცილება, ან დაძლევა, ანუ პირი მოკლებული იყო დაბრკოლებაზე ზემოქმედების შესაძლებლობას.

სატრანსპორტო საშუალების ექსპლუატაციის შედეგად დამდგარი ზიანის დაკისრებისას უნდა გამოირიცხოს დაზარალებულის ბრალიც. დელიქტური ვალდებულებების მომწესრიგებელი ნორმები – სამოქალაქო კოდექსის 992-ე-1008-ე მუხლები არ ითვალისწინებს შემხვედრი ბრალის საკითხს. ამასთან, სამოქალაქო კოდექსის 326-ე მუხლის თანახმად, წესები სახელშეკრულებო ვალდებულების შესახებ გამოიყენება ასევე სხვა არასახელშეკრულებო ვალდებულებათა მიმართ, თუკი ვალდებულების ხასიათიდან სხვა რამ არ გამომდინარეობს. ამავ კოდექსის 415-ე მუხლის თანახმად, თუ ზიანის წარმოშობას ხელი შეუწყო დაზარალებულის მოქმედებამაც, მაშინ ზიანის ანაზღაურების ვალდებულება და ამ ანაზღაურების მოცულობა დამოკიდებულია იმაზე, თუ უფრო მეტად რომელი მხარის ბრალით არის ზიანი გამოწვეული.

ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, საკასაციო სასამართლო არ იზიარებს სააპელაციო პალატის დასკვნას გ.მ-მის სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის თაობაზე იმ საფუძველით, რომ ბ. ბ-შვილის მიერ მართლსაწინააღმდეგო ბრალეული მოქმედების ჩადენა ვერ დადგინდა, შესაბამისად, დელიქტური ვალდებულების წარმოშობის ერთ-ერთი მთავარი პირობა, ზიანის მიმყენებლის ქმედების მართლსაწინააღმდეგო ბრალეული ხასიათი არ დგინდება. ზიანის ანაზღაურების დაკისრების წინაპირობის – პირის ბრალეულობის არსებობა მოცემულ შემთხვევაში აუცილებელი არ არის. ამასთან, სატრანსპორტო საშუალების ექსპლუატაციის შედეგად დამდგარი ზიანის დაკისრებისას უტყუარად უნდა დადგინდეს ზიანის ანაზღაურების დაკისრების მოთხოვნის გამომრიცხავ გარემოებათა არარსებობა.

ამდენად, საქმის ხელახლა განმხილველმა სასამართლომ, ზემოაღნიშნული დასაბუთების გათვალისწინებით, როგორც ფაქტობრივი, ისე სამართლებრივი თვალსაზრისით უნდა შეამოწმოს გ. მ-ის სასარჩელო მოთხოვნა და თავის გადაწყვეტილებაში დაასაბუთოს გამოსაკვლევი მოთხოვნის კანონიერება.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო პალატამ იხელმძღვანელა სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 412-ე მუხლით და

და ა დ გ ი ნ ა:

გ. მ-ის საკასაციო საჩივარი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდეს;
გაუქმდეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2010 წლის 8 აპრილის განჩინება და საქმე ხელახლა განსახილველად დაუბრუნდეს იმავე სასამართლოს;
საკასაციო პალატის განჩინება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

ზიანის ანაზღაურება დამზღვევის მარტივი გაუფრთხილებლობის შემთხვევაში

განჩინება

1ას-591-555-2010 9 ნოემბერი, 2010 წ., ქ. თბილისი
საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატა
შემადგენლობა: ნ. კვანტალიანი (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
ლ. ლაზარაშვილი,
ვ. როინიშვილი

დავის საგანი: დელიქტით გამოწვეული ზიანის ანაზღაურება

აღწერილობითი ნაწილი:

სს «სადაზღვევო კომპანიამ ...» სარჩელი აღძრა სასამართლოში რ. მ-ისა და ნ. ა-ის მიმართ, სადაზღვევო რისკის დადგომის გამო, დამზღვევ რ. ბ-იანის სასარგებლოდ ანაზღაურებული სადაზღვევო თანხის – 93000 აშშ დოლარის გადახდის დაკისრების შესახებ შემდეგი საფუძვლებით: 2004 წლის 27 იანვარს სს „სადაზღვევო კომპანიასა ...“ და რ. ბ-იანს შორის დაიდო დაზღვევის ხელშეკრულება, რომლის ძალითაც დაზღვეულ იქნა რ. ბ-იანის კუთვნილი, ქ.თბილისში, ... ქ.120-ში მდებარე სახლი, მის მიმდებარედ, ... ქუჩის 122-24-ში მდებარე მიწის ნაკვეთი ეკუთვნოდათ რ. მ-მესა და ნ. ა-იას. 2005 წლის გაზაფხულიდან მოპასუხებმა ზემოაღნიშნულ მიწის ნაკვეთზე დაიწყეს სამშენებლო სამუშაოები, მოახდინეს არსებული შენობის დემონტაჟი და დაიწყეს ახალი ნაგებობის აღმართვა. ამ მიზნით მოპასუხეთა ნაკვეთის მთელ პერიმეტრზე ამოითხარა საძირკველი. საძირკველისათვის საჭირო ქვაბულის ამოღების შემდეგ, რასაც დაერთო წვიმები, დაზიანდა ბ-იანის საკუთრებაში არსებული შენობა და მნიშვნელოვნად დაირღვა მისი სიმყარე, რაც დასტურდება საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს ექსპერტიზისა და სპეციალურ გამოკვლევათა ცენტრის 2004 წლის 16 აგვისტოს გაცემული სპეციალისტის ცნობითა და საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის კ.ზავრიევის სახელობის სამშენებლო მექანიკისა და სეისმომედეგობის ინსტიტუტის დასკვნით.

ნ. ა-იამ და რ. მ-მემ სარჩელი არ ცნეს შემდეგი დასაბუთებით: მოსარჩელის მიერ წარმოდგენილი კ.ზავრიევის სახელობის სამშენებლო მექანიკისა და სეისმომედეგობის ინსტიტუტის დასკვნაზე დართული 12 დანართი – 2002 წლის მიწისძვრის შემდეგ შენობის ტექნიკური მდგომარეობის შეფასების აქტი გამორიგხავს სარჩელის დაკმაყოფილების შესაძლებლობას, რადგან ამ აქტით უტყუარადაა დადგენილი ის ფაქტი, რომ სადავო შენობა დაზიანებულია 2002 წელს და არა 2004 წლის 20-22 ივნისს.

დამოუკიდებელი სასარჩელო მოთხოვნის მქონე მესამე პირმა – რ. ს. ბ-იანმა ასევე მიმართა სასამართლოს სარჩელით და მოითხოვა 3000 აშშ დოლარისა და ადვოკატის ხარჯის ანაზღაურება შემდეგი მოტივებით: რ. ბ-იანმა ქ.თბილისში, ... ქ.120-ში მდებარე მიწის ნაკვეთი და მასზე არსებული შენობა-ნაგებობები შეისყიდა 2002 წლის აგვისტოში. ს. ბ-იანმა სახლი ჩაიბარა ნორმალურ მდგომარეობაში, მიუხედავად სიძველისა, შენობა მყარად გამოიყურებოდა, არც ს.ბ-იანს და არც ექსპერტ-არქიტექტორს არ შეუნიშნავთ რაიმე მნიშვნელოვანი ზიანი, მათ შორის ბზარები, კედლების გადახრა და სხვა, რაც მიანიშნებდა, რომ სახლს ზიანი 2002 წლის აპრილში ქ.თბილისში მომხდარმა მიწისძვრამ მიაყენა. 2004 წლის 27 იანვარს სს „სადაზღვევო კომპანია ...“ და ბ-იანს შორის დაიდო ხელშეკრულება ქონების ნებაყოფლობითი დაზღვევის შესახებ და ბ-იანზე გაიცა სადაზღვევო პოლისი, რომლის თანახმად სადაზღვევო თანხა მთლიანად შეადგენს 243307 აშშ დოლარს, საიდანაც შენობის სადაზღვევო თანხა 250 000 აშშ დოლარია, ხოლო შენობაში არსებული შიგთავსის – 93307 აშშ დოლარი. სხვა სადაზღვევო რისკებს შორის პოლისში მითითებულია ნიადაგის ჩამოშლა და მეწყერი. მიუხედავად იმისა, რომ 2002 წლის აპრილის მიწისძვრას რაიმე ხილული ზიანი რ. ბ-იანის კუთ-

ვნილი შენობისათვის არ მიუყენებია, გაითვალისწინა რა შენობის სიძველე, რ. ბ-იანმა 2003 წლის შემოდგომაზე და 2004 წლის გაზაფხულზე გარკვეული საძირკვლის გასამაგრებელი სამუშაოები ჩაატარა. 2004 წლის გაზაფხულზე მის საკუთრებაში არსებული მიწის ნაკვეთის მომიჯნავე მიწის ნაკვეთის მესაკუთრეებმა რ. მ-მემ და ნ. ა-იამ თავიანთ ნაკვეთზე სამშენებლო სამუშაოების წარმოება დაიწყეს. ამ მიზნით მიწის ნაკვეთის მთელ პერიმეტრზე ამოთხრილ იქნა ქვაბული შენობის საძირკვლისთვის. პროექტის თანახმად, უნდა მოწყობილიყო რკინა-ბეტონის ხიმიწი, მათ შორის, რ. ბ-იანის კუთვნილი სახლის მხარეს უნდა მოწყობილიყო 11 ხიმიწი, რაც არ განხორციელდა და ქვაბულის კედლები დარჩა გაუმაგრებელი. საკადასტრო დოკუმენტების უბეში დარღვევით საექსკავაციო სამუშაოები რამოდენიმე მეტრით გასცდა მოპასუხეების საკუთრებაში არსებული მიწის ნაკვეთის საზღვრებს და ქვაბულის სამხრეთი მიჯნა უშუალოდ მიუახლოვდა რ. ბ-იანის შენობას. გაფრთხილების მიუხედავად, თანამოპასუხეებს სამუშაოები არ შეუჩერებიათ. 2004 წლის 22 ივლისს ქ.თბილისში მოსული ძლიერ წვიმების შემდეგ ქვაბულში დაგროვდა ბევრი წყალი, რასაც ბ-იანის სახლის წინ მდებარე გაუმაგრებელ ტერიტორიაზე ნიადაგის ჩამოშლა მოჰყვა. ამ ადგილას არსებული ღობე, რომელიც ბ-იანის მიწის ნაკვეთს ჰქონდა შემოვლებული, ქვაბულში ჩავარდა, საძირკვლის მომიშვლების შედეგად შენობის სამხრეთი ნაწილი სწრაფად დაიწია, გაჩნდა ბზარები, რამაც შენობის ნგრევის რეალური საშიშროება შექმნა.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2007 წლის 11 მაისის გადაწყვეტილებით სს «სადაზღვევო კომპანია ...» სარჩელი დაკმაყოფილდა, თანამოპასუხეებს – რ. მ-მესა და ნ. ა-იას სს «სადაზღვევო კომპანია ...» სასარგებლოდ სოლიდარულად დაეკისრათ 90000 აშშ დოლარის ეკვივალენტი ლარის გადახდა, ხოლო მესამე პირის - რ. ს. ბ-იანის სარჩელი არ დაკმაყოფილდა; გადაწყვეტილება სარჩელის დაკმაყოფილების ნაწილში რ. მ-მემ და ნ. ა-იამ გაასაჩივრეს სააპელაციო წესით.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2009 წლის 16 დეკემბრის გადაწყვეტილებით ნ. ა-იასა და რ. მ-მის სააპელაციო საჩივარი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა, გასაჩივრებული გადაწყვეტილება გაუქმდა და სს «სადაზღვევო კომპანია ...» სარჩელი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა, მოპასუხე ნ. ა-იასა და რ. მ-მეს სს «სადაზღვევო კომპანია ...» სასარგებლოდ სოლიდარულად დაეკისრათ 45000 აშშ დოლარის ეკვივალენტი ლარის ანაზღაურება შემდეგ გარემოებათა გამო: სასამართლომ დაადგინა შემდეგი ფაქტობრივი გარემოებები – 2002 წლის 2 აგვისტოს რ. ბ-იანმა 100 000 ლარად შეიძინა ქ.თბილისში, ... ქ. '20-ში მდებარე 123 კვ.მ მიწის ნაკვეთი და მასზე არსებული შენობა-ნაგებობები საერთო 201,99 კვ.მ-ით. 2004 წლის 27 იანვარს მზღვეველს – სს «სადაზღვევო კომპანია ...» (ამჟამინდელი სს «სადაზღვევო კომპანია ...») და დამზღვევეს – რ. ბ-იანს შორის დაიდო ხელშეკრულება ქონების დაზღვევის შესახებ. რ. ბ-იანის სახელზე გაიყა ქონების დაზღვევის პოლისი, რომლის თანახმად განისაზღვრა დაზღვევის ობიექტი – შენობა და შიგთავსი განაცხადის მიხედვით. დასახელებული დაზღვევის ობიექტები დაზღვეულ იქნა ხანძრის, აფეთქების, მეხის დაცემის, წყალდიდობის, თვითმფრინავის ან სხვა საჰაერო ტრანსპორტის ჩამოვარდნის, უხვთოვლიანობის, მიწისძვრის, შტორმის, ქარიშხლის, წყალგაყვანილობის სისტემის მწყობრიდან უცარი და მოულოდნელი გამოსვლის, ქურდობის, ძარცვის, ყაჩაღობის, ნიადაგის ჩამოშლის, მეწყერის, მესამე მხარის მიერ განზრახ მიყენებული ზიანის სადაზღვევო რისკებისაგან. დაზღვევის ვადა განისაზღვრა 2004 წლის 27 იანვრიდან 2005 წლის 26 იანვრამდე. სადაზღვევო თანხის ოდენობამ შეადგინა 343,307 აშშ დოლარი, სადაზღვევო გადასახადმა კი 1235,91 აშშ დოლარის ეკვივალენტი ლარი. მხარეთა შეთანხმებით გათვალისწინებულ იქნა უპირობო ფრანშიზა – 3000 აშშ დოლარი თითოეულ შემთხვევაზე.

ქ.თბილისში, ... ქუჩა 122-24-ში მდებარე უძრავი ნივთზე, ანუ რ. ბ-იანის მეზობელ მიწის ნაკვეთზე, სადაზღვევო შემთხვევის დადგომის პერიოდში რეგისტრირებული იყო რ. მ-მისა და ნ. ა-იას საერთო საკუთრების უფლება. თანამოპასუხეების სახელზე გაიყა '71 ნებართვა, რომელიც მოიცავდა ნ. ა-იასა და რ. მ-მის კუთვნილ მიწის ნაკვეთზე მდებარე სახლების რესტავრაცია-რეკონსტრუქციას, სხვენის სართულში მანსარდის მოწყობას. სადაზღვევო შემთხვევა გამოიხატა იმაში, რომ 2004 წლის 22 ივლისს რ. ბ-იანის კუთვნილი უძრავი ქონების მიმდებარედ, კერძოდ, ... ქუჩის 122-24-ში მიმდინარე მშენებლობაზე ჩამოიშალა ქვაბულის კედლები (ნიადაგის ჩამოშლა) და შენობის ფუნდამენტის ნაწილის გაშიშვლების შედეგად განვითარებული არათანაბარი ჯდენითი პროცესების შედეგად რ. ბ-იანის კუთვნილი სახლი დაზიანდა. საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს ექსპერტიზისა და სპეციალურ გამოკვლევათა ცენტრის მიერ გაცემული სპეციალისტის ცნობით, საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის კ. ზავრიცვის სახელობის სამშენებლო მექანიკისა და სეისმომედეგობის ინსტიტუტის დასკვნით, შპს «ს-ს» საინჟინრო-გეოლოგიური გამოკვლევების შედეგებით, ასევე მოპასუხეთა მიერ წარდგენილი საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს სასამართლო ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროს 2005 წლის 14 მარტის ცნობით სასამართლომ დაადგინა, რომ რ. ბ-იანის სახლი დაზიანებულია, რამაც შექმნა შენობის ნაწილობრივი ნგრევის რეალური საშიშროება. რ. ბ-იანმა განიცადა ქონებრივი ზიანი დაზიანებული შენობის აღდგენისათვის საჭირო ხარჯის სახით. ამდენად, პალატამ მიიჩნია, რომ არსებობს ზიანი, რომელიც მზღვეველმა დამზღვევეს აუნაზღაურა სადაზღვევო შემთხვევის – ნიადაგის ჩამოშლის დადგომის გამო.

სასამართლომ უდავოდ დაადგინა, რომ ქ.თბილისში, ... ქ. '20-ში მდებარე რ. ბ-იანის კუთვნილი სახლის მიმდებარედ ... ქუჩის 122-24-ში მდებარე მიწის ნაკვეთზე 2004 წლის გაზაფხულიდან დაიწყო სამშენებლო სამუშაოები, მოხდა ამ მიწის ნაკვეთზე არსებული შენობის დემონტაჟი და დაიწყო ახალი შენობების სამშე-

ნებლო სამუშაოები. მოპასუხეთა კუთვნილი ნაკვეთის მთელ პერიმეტრზე ამოღებულ იქნა 6-6,5 მეტრის სიღრმის ქვაბული. ქვაბულის კედლები პროექტის მიხედვით უნდა გამაგრებულიყო 150 მმ დიამეტრის ნაბურღ-ნატენი ხიმინჯებით. პალატის მითითებით, თანამოპასუხეებს არ წარუდგენიათ რაიმე მტკიცებულება, რომ ქვაბულის კედლებზე ასეთი ხიმინჯები მოეწყო. აღნიშნული ფაქტობრივი გარემოება მიუთითებს თანამოპასუხეების მხრიდან გარკვეული ნორმების, ამ შემთხვევაში სამშენებლო უსაფრთხოების უხემ დარღვევაზე. გარდა აღნიშნულისა, საქალაქო სასამართლომ მართებულად გაამაგვილა ყურადღება იმ გარემოებაზე, რომ საქმეში წარმოდგენილი მშენებლობის წარმოების ნებართვით ნ. ა-იასა და რ. მ-მეს მიენიჭათ უფლებამოსილება, განეხორციელებინათ კუთვნილ მიწის ნაკვეთზე მდებარე სახლების რესტავრაცია-რეკონსტრუქცია, სხვენის სართულში მანსარდის მოწყობა, ანუ ნებართვით პირდაპირ გათვალისწინებული არ ყოფილა ახალი სახლის მშენებლობა და მისთვის საჭირო ქვაბულის გათხრა. ამდენად, თანამოპასუხეთა ქმედება მართლსაწინააღმდეგო იყო.

დამდგარ ზიანსა და მოპასუხეთა ქმედებას შორის არსებობს მიზეზობრივი კავშირი, კერძოდ, სპეციალისტის ცნობის თანახმად, «საცხოვრებელი სახლი – დაზიანებულია 2004 წლის 22 ივლისს ... ქუჩა 122-24-ში მიმდინარე მშენებლობაზე ქვაბულის კედლების ჩამოშლისა და შენობის ფუნდამენტების ნაწილის გაშლვლების შედეგად განვითარებული არათანაბარი ჯდენითი პროცესების შედეგად». საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის კ.ზავრიევის სახელობის სამშენებლო მექანიკისა და სეისმომედეგობის ინსტიტუტის დასკვნით, 2004 წლის «ივნისში განსახილველი შენობის მიმდებარე დაიწყო ახალი შენობის სამშენებლო სამუშაოები, კერძოდ, ამოღებულ იქნა 6-6,5მ სიღრმის ქვაბული, რომლის კედლებიც პროექტის მიხედვით უნდა გამაგრებულიყო 150 მმ დიამეტრის ნაბურღ-ნატენი ხიმინჯებით. 20-22 ივნისს მოსული ძლიერი წვიმების დროს ... ქუჩაზე მდებარე სანიაღვრე ჭიდან გამომავალი წყლის ძლიერი ნაკადის გამო აღნიშნულ ქვაბულში წყლის დიდი მოცულობა დაგროვდა, რამაც მისი ჩამოქცევა გამოიწვია. შედეგად ... ქ.120-ში მდებარე შენობის «2-4» ღერძებსა და «ა-ბ» ღერძებს შორის სექტორში დაიწყო დეფორმაციების სწრაფი განვითარება და შეიქმნა შენობის ნაწილობრივი ნგრევის რეალური საშიშროება». საქართველოს გეოლოგიის სახელმწიფო დეპარტამენტის საინჟინრო-გეოლოგიური კვლევების ცენტრის შპს «ს-ს» გამოკვლევის შედეგების მიხედვით, «შენობის დეფორმაციის მიზეზებია: ა) მის უშუალო სიახლოვეს ამოღებული ქვაბულის ჩამოქცევა; ბ) საძირკვლის ფუძეში რბილპლასტიკური კონსისტენციის გრუნტის არსებობა, რომლის მზიდუნარიანობა – საგრძნობლად დაბალია შენობიდან საძირკვლის ძირზე გადაცემულ ფაქტიურ დატვირთვებზე».

პალატამ მიიჩნია, რომ რ.ბ-იანის კუთვნილი სახლის უშუალო სიახლოვეს პროექტით გათვალისწინებული ქვაბულის კედლების გამაგრებითი ღონისძიებების განუხორციელებლად 6,5 სიღრმის ქვაბულის ამოღება მეტყველებს თანამოპასუხეების მხრიდან სამოქალაქო ბრუნვისათვის დამახასიათებელი და საჭირო აუცილებელი წინდახედულობის აშკარა უგულვებელყოფაზე, რაც ადასტურებს თანამოპასუხეების ბრალულობას უხეში გაუფრთხილებლობის ფორმით. ამასთან, მშენებლობის ადგილი განთავსებულია ძველი თბილისის უბანში და თანამოპასუხეებს უნდა სცოდნოდათ ამ უბნის განაშენიანების სპეციფიკისა და შენობათა სიძველის თაობაზე.

სასამართლომ დაადგინა, რომ 2004 წლის 8 დეკემბერს დამზღვევი და მზღვეველი წერილობით შეთანხმდნენ, რომ ამავე წლის 22 ივლისს ქ.თბილისში, ... ქ.120-ში დამზღვევის საკუთრებაში არსებული შენობის დაზიანებასთან დაკავშირებით მზღვეველის მიერ გადასახდელი სადაზღვევო თანხა შეადგენდა 93 000 აშშ დოლარს ფრანშიზის – 3000 აშშ დოლარის ჩათვლით. მხარეები ასევე შეთანხმდნენ, რომ მესამე პირებისაგან ზიანის ანაზღაურების მოთხოვნისა და მიღების ყველა მატერიალური და პროცესუალური უფლება გადაეცემოდა მზღვეველს. ასეთი პირობა ასევე განმტკიცებული იყო 2004 წლის 27 იანვრის ხელშეკრულების 5.11 მუხლით. მზღვეველისა და დამზღვევის განმარტებების, 2004 წლის 13 სექტემბრის სადაზღვევო აქტისა და 2004 წლის 8 დეკემბრის შეთანხმების საფუძველზე პალატამ ჩათვალა, რომ საქალაქო სასამართლომ მართებულად დაადგინა დამდგარი ზიანისათვის სადაზღვევო თანხის სახით მზღვეველის მიერ რ.ბ-იანისათვის სადაზღვევო თანხის 90 000 აშშ დოლარის ანაზღაურების ფაქტი.

პალატის დასკვნით, ზიანის დადგომაში მარტივი გაუფრთხილებლობის ფორმით ბრალი მიუძღვის ასევე რ. ბ-იანს, ვინაიდან კ.ზავრიევის სახელობის სამშენებლო მექანიკისა და სეისმომედეგობის ინსტიტუტის დასკვნით, სასამართლო ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროს 2005 წლის 14 მარტის სპეციალისტის ცნობითა და 2002 წლის მიწისძვრის შემდეგ შენობის ტექნიკური მდგომარეობის შეფასების აქტით, ჯერ კიდევ 2002 წლის 30 სექტემბრის (ანუ სადაზღვევო ხელშეკრულების დადებამდე) ქ.თბილისში, ... ქ.120-ში მდებარე შენობის მდგომარეობა ფიზიკური და ტექნიკური თვალსაზრისით არადაზღვევადი იყო და დაუყოვნებლივ საჭიროებდა აღდგენითი და გამაგრებითი სამუშაოების ჩატარებას, რომლებიც უზრუნველყოფდა შენობის საიმედოობას. სასამართლო ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროს 2005 წლის 14 მარტის სპეციალისტის ცნობის თანახმად, «შენობაზე დროულად რომ გატარებულიყო კ.ზავრიევის სახელობის სამშენებლო მექანიკისა და სეისმომედეგობის ინსტიტუტის მიერ დამუშავებული შენობის გამაგრებითი და აღდგენითი ღონისძიებები, მაშინ შენობის ახლოს ამოთხრილი ქვაბულის პირობებში, ძლიერი წვიმის მოსვლით, რასაც ადგილი ჰქონდა 2004 წლის 20-22 ივნისს, შენობა არ მიიღებდა ამ დამატებით დაზიანებებს, რაც შენობამ განიცადა ამ წვიმის დროს წყლის ნაკადის მოვარდნისას ქვაბულის კედლის ჩამოქცევით». ამდენად, ზიანის დადგომაში მარტივი გაუფრთხილებლობით ბრალი მიუძღვის ასევე დამზღვევეს, რომელმაც დროულად არ

განახორციელა თავის საკუთრებაში არსებული შენობის სათანადო გამაგრებითი ღონისძიებები, ხოლო ასეთი უმოქმედობა, თავის მხრივ, მართლსაწინააღმდეგო ხასიათისაა, რადგან მესაკუთრე ვალდებულია, ქონება შეინარჩუნოს ექსპლუატაციისათვის უსაფრთხო პირობებში.

პალატამ მიუთითა მიყენებული ზარალის შეფასების შესახებ დასკვნაზე, რომლის თანახმად, შენობის აღდგენის პროექტით განსაზღვრული ცალკეული სარეაბილიტაციო ღონისძიებები კონსტრუქციების გაძლიერების ელემენტებსაც შეიცავენ, რომელთა დაფინანსება არ შედის სადაზღვევო კომპანიის ვალდებულებებში, მაგრამ განპირობებულია დაზიანებული შენობის თავისებურებებითა და საინჟინრო-გეოლოგიური გამოკვლევის შედეგებით. ამდენად, დასკვნით შეფასებულია ასევე შენობის გაძლიერებისათვის საჭირო სახსრები, რომელთა გამოცალკევება პირვანდელი მდგომარეობის აღდგენისათვის შეუძლებელია. აღნიშნულზე დაყრდნობით პალატამ მიიჩნია, რომ, მიუხედავად რ. ბ-იანის, რ. მ-ისა და ნ. ა-ის ბრალის ფორმებს შორის სხვაობისა, მოპასუხეებს უნდა დაეკისროთ მხოლოდ 45000 აშშ დოლარის ეკვივალენტი ლარის, ანუ ზიანის ნახევრის ანაზღაურება. ზიანის სხვა ოდენობით შეფასების დამადასტურებელი რაიმე მტკიცებულება მოპასუხეებს არ წარმოუდგენიათ.

სამოქალაქო კოდექსის 799-ე მუხლის თანახმად, პალატამ მიიჩნია, რომ მოცემულ შემთხვევაში 2004 წლის 27 იანვარს ხელშეკრულების საფუძველზე მზღვეველმა – სს «სადაზღვევო კომპანია ...» დამზღვევის – რ. ბ-იანის წინაშე იკისრა ნიადაგის ჩამოშლის სადაზღვევო შემთხვევის დადგომით მიყენებული ზიანის ანაზღაურება. ამდენად, სადაზღვევო კომპანიასა და რ. ბ-იანს შორის ურთიერთობა ატარებდა სახელშეკრულებო ხასიათს. სასამართლომ იხელმძღვანელა სამოქალაქო კოდექსის 814-ე მუხლის მე-4 ნაწილით, 832-ე მუხლით, “დაზღვევის შესახებ» საქართველოს კანონის მე-2 მუხლის «კ» პუნქტით და აღნიშნა, რომ მოცემულ შემთხვევაში მოსარჩელე ითხოვს მის მიერ რ. ბ-იანისათვის დაზღვევის ხელშეკრულების საფუძველზე გადახდილი სადაზღვევო თანხის მოპასუხეებისათვის, როგორც ზიანის მიმყენებელი პირებისათვის დაკისრებას. თავად დამზღვევს მესამე პირების მიმართ თავის მოთხოვნაზე უარი არ უთქვამს. მანვე 2004 წლის 8 დეკემბრის შეთანხმებით ზიანის ანაზღაურების თაობაზე მოთხოვნა დაუთმო მზღვეველს, შესაბამისად, სარჩელის საფუძვლიანობის შეფასებისათვის, უპირველეს ყოვლისა, უნდა დადგინდეს – საფუძვლიანია თუ არა ზიანის ანაზღაურების თაობაზე დამზღვევის მოთხოვნა ზიანის მიმყენებლებისათვის.

რ. ბ-იანის ქონებისათვის მიყენებული ზიანის ანაზღაურების შესახებ დავა გამომდინარეობს არა სახელშეკრულებო, არამედ დელიქტური ურთიერთობიდან. მზღვეველი უფლებამოსილია, ყველა ის პრეტენზია და მოთხოვნა წაუყენოს ზიანის მიმყენებელს, რომლის დაყენების უფლებაც გააჩნდა დაზღვეულს, ხოლო რ. მ-მე და ნ. ა-ია, თავის მხრივ, უფლებამოსილი არიან, ყველა ის შესაგებელი და პრეტენზია, რომელსაც ისინი რ. ბ-იანს წაუყენებდნენ, წარუდგინონ მზღვეველს, როგორც ზიანის ანაზღაურების მოთხოვნის მატარებელს. სამოქალაქო კოდექსის 412-ე და 992-ე მუხლებით, შესაბამისად, იმისათვის, რომ პირს დაეკისროს პასუხისმგებლობა ზიანის მიმყენებისათვის, უნდა არსებობდეს პასუხისმგებლობის დაკისრების პირობები, კერძოდ, ზიანი, რომელიც მიყენებული უნდა იყოს მართლსაწინააღმდეგო მოქმედებით, ზიანის მიმყენებელს უნდა მიუძღოდეს ბრალი, მართლსაწინააღმდეგო მოქმედებასა და ზიანს შორის უნდა იყოს მიზეზობრივი კავშირი. მოცემულ შემთხვევაში არსებობს ყველა მითითებული საფუძველი. სამოქალაქო კოდექსის 415-ე მუხლისა და 829-ე მუხლის საფუძველზე პალატამ მიიჩნია, რომ კანონი უშვებს დამზღვევის მარტივი გაუფრთხილებლობის შემთხვევაში ზიანის ანაზღაურებას, შესაბამისად, სწორედ ამ ფარგლებშია უფლებამოსილი მზღვეველი, წაუყენოს მოთხოვნა ზიანის მიმყენებელს. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის მე-4 და 102-ე მუხლების თანახმად, პალატამ მიიჩნია, რომ აპელანტებმა ვერ დაადასტურეს ისეთი გარემოება, რაც დამდგარი ზიანის ანაზღაურებიდან მათი სრულად განთავისუფლების საფუძველი იქნებოდა.

სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის ნაწილში სს «სადაზღვევო კომპანია ...» წარმომადგენელმა მ. ს-მემ გაასაჩივრა საკასაციო წესით, მოითხოვა გასაჩივრებულ ნაწილში მისი გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილებით სარჩელის სრულად დაკმაყოფილება შემდეგი საფუძვლებით: დაუსაბუთებელია სასამართლოს დასკვნა, რომ ასანაზღაურებელი ზიანის დადგომას ხელი შეუწყო თავად დაზარალებულ რ. ბ-იანის ბრალეულმა ქმედებამ, რაც გამოიხატა მის საკუთრებაში არსებული შენობის დაუყოვნებლივ აღდგენის ვალდებულების შეუსრულებლობაში. ამგვარი პირდაპირი სამართლებრივი ვალდებულება რ. ბ-იანს არ ეკისრებოდა. სასამართლოს მსჯელობით, ნებისმიერი იმ შენობის მესაკუთრე, რომლის საკუთრებაში არსებული შენობაც იმყოფება არადაამკმაყოფილებელ მდგომარეობაში, არის სამართალდამრღვევი. დაზარალებულის ბრალეულობა განხილულ უნდა იქნას არა განყენებულად და იზოლირებულად სხვა გარემოებებთან მიმართებაში, არამედ ზიანთან და ზიანის უშუალოდ გამომწვევ ქმედებებთან უშუალო და პირდაპირ კავშირში, ვინაიდან, მოქმედი სამოქალაქო კანონმდებლობის მიხედვით, სამოქალაქო პასუხისმგებლობის აუცილებელ წინაპირობას წარმოადგენს მიზეზობრივი კავშირის არსებობა. სასამართლოს მსჯელობით კი, ზიანის მიმყენებლის მართლსაწინააღმდეგო და ბრალეული ქმედების ნებისმიერი გამომრიცხავი ან დამაბრკოლებელი შესაძლებლობის არსებობა ამცირებს პასუხისმგებლობის მოცულობას (ან საერთოდ გამორიცხავს მას), რაც არ არის სწორი. სამოქალაქო კოდექსის 415-ე მუხლით განსაზღვრული წესი გულისხმობს არა ყოველგვარ პირობას, რასაც შეეძლო განეპირობებინა ზიანის თავიდან აცილება ან მისი ოდენობის შემცირება, არამედ ისეთს, რომელიც ზიანის დადგომაში უშუალოდ მონაწილე პირის მართლსაწინააღმდეგო და ბრალეული ქმედების განმაპირობებელია. ბ-იანს რაიმე მართლსაწინააღმდე-

გო ქმედება არ ჩაუდენია, ხოლო დაუყოვნებლივ გამაგრებითი სამუშაოების ჩატარების პირდაპირი სამართლებრივი ვალდებულება მესაკუთრეს არ ეკისრებოდა. სასამართლომ არასწორად გამოიყენა სამოქალაქო კოდექსის 829-ე მუხლი, რადგან მითითებულ ნორმაში საუბარია დამზღვევის მიერ სადაზღვევო შემთხვევის და არა ზიანის გამოწვევაზე. ამასთან, როგორც ზემოთ აღინიშნა, რ. ბ-იანს ზიანის გამომწვევი ქმედება არ ჩაუდენია.

სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილებაზე სარჩელის დაკმაყოფილების ნაწილში ასევე საკასაციო საჩივარი შეიტანეს ნ. ა-იამ და რ. მ-მემ და მოითხოვეს სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმა შემდეგი მოტივებით: სასამართლომ არასწორად დაადგინა, რომ სადაზღვევო თანხა ანაზღაურებულია, რადგან ბრაიანისათვის თანხის გადახდის ქვითარი წარმოდგენილი არ არის. პალატამ დაადგინა, რომ მოპასუხეებსა და რ. ბ-იანის ბრალის ფორმებს შორის არსებობს სხვაობა, მაგრამ, მიუხედავად ამისა, რ. მ-მესა და ნ. ა-იას არასწორად დააკისრა 45 000 აშშ დოლარის ეკვივალენტი ეროვნული ლარის გადახდა. სარეაბილიტაციო სამუშაოების 62,6% (60962 ლარი 97358 ლარიდან) მოდის სწორედ მითითებულ სამუშაოებზე და ამ თანხის დაკისრება მოპასუხეებისათვის უკანონოა.

სამოტივაციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლო საქმის მასალების შესწავლისა და გასაჩივრებული განჩინების სამართლებრივი დასაბუთების შემოწმების შედეგად მიიჩნევს, რომ საკასაციო საჩივარი არ უნდა დაკმაყოფილდეს და გასაჩივრებული განჩინება დარჩეს უცვლელი შემდეგ გარემოებათა გამო:

სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 410-ე მუხლის პირველი ნაწილის «ა» და «ბ» ქვეპუნქტების თანახმად, საკასაციო სასამართლო არ დააკმაყოფილებს საკასაციო საჩივარს, თუ კანონის მითითებული დარღვევა არ არსებობს და სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილებას საფუძვლად არ უდევს კანონის დარღვევა. საკასაციო პალატის აზრით, სააპელაციო სასამართლომ სამართლებრივად სწორად შეაფასა დადგენილი ფაქტობრივი გარემოებები და საკასაციო საჩივარში მითითებული კანონის დარღვევა არ დგინდება.

სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 407-ე მუხლის მეორე ნაწილის შესაბამისად, სააპელაციო სასამართლოს მიერ დამტკიცებულად ცნობილი ფაქტობრივი გარემოებები სავალდებულოა საკასაციო სასამართლოსათვის, თუ წამოყენებული არ არის დასაშვები და დასაბუთებული პრეტენზია (შედავება). კასატორებს დასაბუთებული საკასაციო პრეტენზია არ წარმოუდგენიათ, ხოლო სააპელაციო სასამართლომ დადგენილად ცნო შემდეგი ფაქტობრივი გარემოებები:

რ. ბ-იანი და თანამესაკუთრეები რ. მ-მე და ნ. ა-ია არიან ქ.თბილისში, ... ქ.120-22-ში მდებარე მომიჯნავე მიწის ნაკვეთების მესაკუთრეები. რ. ბ-იანმა სს «სადაზღვევო კომპანიასთან ...» დადებული ხელშეკრულებით დააზღვია მის საუთრებაში არსებული საცხოვრებელი სახლი. სადაზღვევო შემთხვევა მოიხატა იმაში, რომ 2004 წლის 22 ივლისს რ. ბ-იანის კუთვნილი უძრავი ქონების მიმდებარედ, კერძოდ, ... ქუჩის 122-24-ში ნ. ა-იასა და რ. მ-მის მიწის ნაკვეთში მიმდინარე მშენებლობაზე ჩამოიშალა ქვაბულის კედლები (ნიადაგის ჩამოშლა) და შენობის ფუნდამენტის ნაწილის გაშლვლების შედეგად განვითარებული არათანაბარი ჯდენითი პროცესების შედეგად რ. ბ-იანის კუთვნილი სახლი დაზიანდა. რ. ბ-იანმა განიცადა ქონებრივი ზიანი დაზიანებული შენობის აღდგენისათვის საჭირო ხარჯის სახით, რომელიც მზღვეველმა დამზღვევეს აუნაზღაურა სადაზღვევო შემთხვევის – ნიადაგის ჩამოშლის დადგომის გამო. რ. ბ-იანის კუთვნილი სახლის მიმდებარედ ... ქუჩის 122-24-ში მდებარე მიწის ნაკვეთზე მიმდინარე სამშენებლო სამუშაოებისთვის ნაკვეთის მთელ პერიმეტრზე ამოღებულ იქნა 6-6,5 მეტრის სიღრმის ქვაბული. ქვაბულის კედლები პროექტის მიხედვით უნდა გამაგრებულიყო 150 მმ დიამეტრის ნაბურღ-ნატენი ხიმინჯებით, რაც არ განხორციელებულა.

საკასაციო სასამართლო ვერ გაიზიარებს კასატორების ნ.ა-იასა და რ.მ-მის არგუმენტს, რომ რ. ბ-იანისათვის სადაზღვევო თანხის გადახდა დადგენილი არ არის. სადაზღვევო თანხის მიღების ფაქტი თვით რ. ბ-იანს სადავოდ არ გაუხდია. ამასთან, ეს გარემოება სააპელაციო სასამართლოში საქმის განხილვისას სადავოდ არც კასატორს მიუჩნევია, შესაბამისად, საკასაციო პრეტენზია არ უნდა იქნეს გაზიარებული.

უსაფუძვლოა კასატორების მოსაზრებაც, რომ სააპელაციო სასამართლომ არასწორად არასწორად დააკისრა 45 000 აშშ დოლარის ეკვივალენტი ეროვნული ლარის გადახდა, ვინაიდან სარეაბილიტაციო სამუშაოების 62,6%-ს შენობის კონსტრუქციების გაძლიერებისთვის არის განკუთვნილი და ამ თანხის დაკისრება მოპასუხეებისათვის უკანონოა, რადგან მისი დაფინანსება სადაზღვევო კომპანიის ვალდებულება არ არის.

საკასაციო სასამართლო ეთანხმება საკასაციო საჩივრის ზემოაღნიშნულ პრეტენზიაში დასახელებულ ფაქტს, რომ, ზარალის შეფასების შესახებ დასკვნის თანახმად, შენობის აღდგენის პროექტით განსაზღვრული ცალკეული სარეაბილიტაციო ღონისძიებები კონსტრუქციების გაძლიერების ელემენტებსაც შეიცავენ, რომელთა დაფინანსება არ შედის სადაზღვევო კომპანიის ვალდებულებებში, მაგრამ განპირობებულია დაზიანებული შენობის თავისებურებითა და საინჟინრო-გეოლოგიური გამოკვლევის შედეგებით. ამასთან, ამავე დასკვნით შეფასებულია ასევე შენობის გაძლიერებისათვის საჭირო სახსრები, რომელთა გამოცალკევება პირვანდელი მდგომარეობის აღდგენისათვის შეუძლებელია. ამ ფაქტის საწინააღმდეგოდ კასატორს თავისი მოსაზრება რაიმე მტკიცებულებით არ დაუდასტურებია და საქმის წარმოების არც ერთ ეტაპზე ზემოაღნიშნული დასკვნის არასაკმარისობაზე უდავია. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 102-ე მუხლის პირვე-

ლი ნაწილის თანახმად კი თითოეული მხარე ვალდებულია, დაამტკიცოს გარემოებები, რომელზედაც იგი ამყარებს თავის მოთხოვნებსა და შესაგებელს.

ასევე დაუსაბუთებელია სს «სადაზღვევო კამპანია ...» საკასაციო საჩივარი, რომ რ.ბ-იანს მართლსაწინააღმდეგო ქმედება არ ჩაუდენია, ხოლო დაუყოვნებლივ გამაგრებითი სამუშაოების ჩატარების პირდაპირი სამართლებრივი ვალდებულება მესაკუთრეს არ ეკისრებოდა. სააპელიაციო სასამართლოს გასაჩივრებული განჩინებით კ.ზავრიევის სახელობის სამშენებლო მექანიკისა და სეისმომდეგობის ინსტიტუტის დასკვნის, სასამართლო ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროს 2005 წლის 14 მარტის სპეციალისტის ცნობისა და 2002 წლის მიწისძვრის შემდეგ შენობის ტექნიკური მდგომარეობის შეფასების აქტის საფუძველზე, დადგენილია ფაქტობრივი გარემოება, რომ სადაზღვევო ხელშეკრულების დადებამდე – 2002 წლის 30 სექტემბერს რ. ბ-იანის საკუთრებაში ქ.თბილისში, ... ქ.120-ში მდებარე შენობის ფიზიკური და ტექნიკური მდგომარეობა არადაზღვევით დასაბუთებული იყო და დაუყოვნებლივ საჭიროებდა აღდგენითი და გამაგრებითი სამუშაოების ჩატარებას, რომლებიც უზრუნველყოფდა შენობის საიმედოობას. სპეციალისტის ცნობის თანახმად, ასევე დადგენილია, რომ «შენობაზე დროულად რომ გატარებულყო კ.ზავრიევის სახელობის სამშენებლო მექანიკისა და სეისმომდეგობის ინსტიტუტის მიერ დამუშავებული შენობის გამაგრებითი და აღდგენითი ღონისძიებები, მაშინ შენობის ახლოს ამოთხრილი ქვაბულის პირობებში, ძლიერი წვიმის მოსვლით, რასაც ადგილი ჰქონდა 2004 წლის 20-22 ივნისს, შენობა არ მიიღებდა ამ დამატებით დაზიანებებს, რაც შენობამ განიცადა ამ წვიმის დროს წყლის ნაკადის მოვარდნისას ქვაბულის კედლის ჩამოქცევით». საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ სააპელიაციო პალატამ სამართლებრივად სწორად შეაფასა დადგენილი ფაქტობრივი გარემოებები და მართებულად დაასკვნა, რომ ზიანის დადგომაში მარტივი გაუფრთხილებლობის ფორმით ბრალი მიუძღვის ასევე დამზღვევ რ. ბ-იანს, რომელმაც დროულად არ განახორციელა თავის საკუთრებაში არსებული შენობის სათანადო გამაგრებითი ღონისძიებები. ასეთი უმოქმედობა, თავის მხრივ, მართლსაწინააღმდეგო ხასიათისაა, რადგან მესაკუთრე ვალდებულია, ქონება შეინარჩუნოს ექსპლუატაციისათვის უსაფრთხო პირობებში.

კასატორის არგუმენტაციის საწინააღმდეგოდ, ზემოაღნიშნული გარემოებებით ნათლად იკვეთება დაზარალებულის ბრალეული ქმედებასა და დამდგარ ზიანს შორის არსებული უშუალო მიზეზ-შედეგობრივი კავშირი. დელიქტური ვალდებულებების მომწესრიგებელი ნორმები – სამოქალაქო კოდექსის 992-1008-ე მუხლები არ ითვალისწინებს შემხვედრი ბრალის საკითხს. ამასთან, სამოქალაქო კოდექსის 326-ე მუხლის თანახმად, წესები სახელშეკრულებო ვალდებულებების შესახებ გამოიყენება ასევე სხვა არასახელშეკრულებო ვალდებულებათა მიმართ, თუკი ვალდებულების ხასიათიდან სხვა რამ არ გამომდინარეობს. ამავე კოდექსის 415-ე მუხლის თანახმად, თუ ზიანის წარმოშობას ხელი შეუწყო დაზარალებულის მოქმედებამაც, მაშინ ზიანის ანაზღაურების ვალდებულება და ამ ანაზღაურების მოცულობა დამოკიდებულია იმაზე, თუ უფრო მეტად რომელი მხარის ბრალით არის ზიანი გამოწვეული.

ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ სააპელიაციო პალატის გასაჩივრებული გადაწყვეტილება კანონიერია და მისი გაუქმების სამართლებრივი საფუძველი არ არსებობს.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო პალატამ იხელმძღვანელა სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 410-ე მუხლით და

და ა დ გ ი ნ ა:

სს «სადაზღვევო კომპანია ...», ნ. ა-იასა და რ. მ-ის საკასაციო საჩივრები არ დაკმაყოფილდეს;
თბილისის სააპელიაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2009 წლის 16 დეკემბრის გადაწყვეტილება დარჩეს უცვლელად;
საკასაციო პალატის განჩინება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.